

Nositelj izrade: Općina Gradac

**STRATEŠKA STUDIJA UTJECAJA NA OKOLIŠ:
STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE GRADAC ZA RAZDOBLJE 2019-2023. GODINE**

Datum izrade: prosinac 2019.

nositelj izrade:

Općina Gradac
Stjepana Radića 3, 21330 Gradac

dokument:

Strateška studija utjecaja na okoliš

plan/ strategija
/program:

Strategija razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. godine

oznaka dokumenta:

RN-2/2019-AE

verzija dokumenta:

Ver 2 – dopunjeno prema primjedbama Stručnog povjerenstva

datum izrade:

prosinac 2019.

ovlaštenik:

Fidon d.o.o.
Trpinjska 5, 10000 Zagreb

voditelj izrade:

dr.sc. Anita Erdelez, dipl.ing.građ.

Klima i zrak; Vode i vodna tijela; More;
Bioraznolikost; Šume i šumarstvo;
Kulturno-povijesna baština; Suradnja na
svim poglavljima

ovlašteni stručni
suradnici:

dr.sc. Anita Erdelez, dipl.ing.građ.

Stanovništvo, društvena infrastruktura i
gospodarstvo; Infrastruktura

ostali suradnici:

Lucija Premužak, mag.geol.

Geološke, hidrogeološke i seismološke
značajke; Vode i vodna tijela; More;
Krajobraz; Kulturno-povijesna baština

Matea Talaja, mag.geogr.

Geomorfologija i georaznolikost

**Monika Veljković, mag.oecol. et
prot.nat.**

Bioraznolikost; Šume i šumarstvo; Divljač
i lovstvo

direktor:

Andrino Petković, dipl.ing.građ.

FIDON
FIDON d.o.o. OIB: 61198189867
10000 Zagreb, Trpinjska 5

Sadržaj:

1. UVOD.....	1
2. KRATKI PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE GRADAC ZA RAZDOBLOJJE 2019-2023. GODINE I ODNOS S DRUGIM ODGOVARAJUĆIM STRATEGIJAMA, PROGRAMIMA I PLANOVIMA.....	6
2.1. PREGLED SADRŽAJA STRATEGIJE	6
2.2. GLAVNI CILJEVI STRATEGIJE.....	7
2.3. ODNOS STRATEGIJE S DRUGIM RELEVANTnim STRATEGIJAMA, PROGRAMIMA I PLANOVIMA.....	11
2.4. CILJEVI ZAŠTITE OKOLIŠA USPOSTAVLJENI PO ZAKLJUČENIM MEĐUNARODnim UGOVORIMA I SPORAZUMIMA KOJI SE ODNOSE NA STRATEGIJU TE NAČIN NA KOJI SU TI CILJEVI I DRUGA PITANJA ZAŠTITE OKOLIŠA UZETI U OBZIR TIJEKOM NJENE IZRADE	27
3. PODACI O POSTOJEĆEM STANJU OKOLIŠA I MOGUĆI RAZVOJ OKOLIŠA BEZ PROVEDBE PLANA.....	33
3.1. KLIMATSKE ZNAČAJKE	33
3.2. KVALITETA ZRAKA	37
3.3. GEOLOŠKE, HIDROGEOLOŠKE I SEIZMIČKE ZNAČAJKE.....	38
3.4. GEOMORFOLOGIJA I GEORAZNOLIKOST	43
3.5. VODE I VODNA TIJELA.....	48
3.5.1. Područja posebne zaštite voda.....	48
3.5.2. Vodna tijela.....	49
3.5.3. Vodozaštitne zone	51
3.5.4. Poplavna područja	51
3.6. MORE.....	53
3.7. BIORAZNOLIKOST.....	54
3.7.1. Zaštićena područja prirode	54
3.7.2. Ekološka mreža	54
3.7.3. Karta staništa	56
3.7.4. Vegetacija	59
3.8. ŠUME I ŠUMARSTVO.....	60
3.9. DIVLJAČ I LOVSTVO	63
3.10. KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA.....	63
3.11. KRAJOBRAZ	65
3.12. STANOVNIŠTVO, DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA I GOSPODARSTVO.....	67
3.13. INFRASTRUKTURA.....	69
3.14. MOGUĆI RAZVOJ OKOLIŠA BEZ PROVEDBE STRATEGIJE	74
4. POSTOJEĆI OKOLIŠNI PROBLEMI	77
5. OKOLIŠNE ZNAČAJKE PODRUČJA NA KOJE PROVEDBA STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE GRADAC MOŽE ZNAČAJNO UTJECATI	79
6. VJEROJATNO ZNAČAJNI UTJECAJI NA OKOLIŠ	84
6.1. KLIMATSKE PROMJENE (UBLAŽAVANJE I PRILAGODBA)	84
6.2. UTJECAJI NA ZRAK.....	86
6.3. UTJECAJ NA VODE I MORE.....	88
6.4. UTJECAJ NA PRIRODU	89

6.5.	UTJECAJ NA ŠUME I ŠUMARSTVO	91
6.6.	UTJECAJ NA KULTURNA DOBRA	91
6.7.	UTJECAJ NA KRAJOBRAZ	92
6.8.	UTJECAJI NA STANOVNIŠTVO, DRUŠTVENU INFRASTRUKTURU I GOSPODARSTVO	95
6.9.	UTJECAJ NA INFRASTRUKTURU	96
6.10.	UTJECAJI OD NASTANKA OTPADA	96
6.11.	UTJECAJI NA RAZINU BUKE	97
6.12.	SAŽETI PREGLED VJEROJATNO ZNAČAJNIH UTJECAJA NA OKOLIŠ	99
6.13.	MOGUĆI MEĐUUTJECAJI I KUMULATIVNI UTJECAJI	100
6.14.	PREKOGRANIČNI UTJECAJI	108
7.	MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA I PROGRAM PRAĆENJA STANJA OKOLIŠA	109
8.	OBRAZLOŽENJE NAJPRIHVATLJIVIJE RAZUMNE ALTERNATIVE STRATEGIJE I OPIS PROVEDENE PROCJENE	111
9.	SAŽETAK	112
10.	IZVORI PODATAKA	118
11.	POPIS PROPISA	120
12.	PRILOZI	124
12.1.	SUGLASNOST MINISTARSTVA ZAŠTITE OKOLIŠA I ENERGETIKE ZA BAVLJENJE POSLOVIMA ZAŠTITE OKOLIŠA ZA TVRTKU FIDON D.O.O.	124
12.2.	ODLUKA O IZRADI RAZVOJNE STRATEGIJE OPĆINE GRADAC ZA RAZDOBLJE OD 2017-2022. GODINE	128
12.3.	MIŠLJENJE UPRAVNOG ODJELA ZA KOMUNALNE POSLOVE, KOMUNALNU INFRASTRUKTURU I ZAŠTITU OKOLIŠA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE O POTREBI PROVEDBE POSTUPKA STRATEŠKE PROCJENE UTJECAJA NA OKOLIŠ	129
12.4.	RJEŠENJE O PRIHVATLJIVOSTI STRATEGIJE ZA EKOLOŠKU MREŽU	131
12.5.	ODLUKA O ZAPOČINJANU POSTUPKA STRATEŠKE PROCJENE UTJECAJA NA OKOLIŠ	134
12.6.	MIŠLJENJE HRVATSKE ŠUME O SADRŽAJU STRATEŠKE STUDIJE	140
12.7.	MIŠLJENJE HRVATSKE VODE O SADRŽAJU STRATEŠKE STUDIJE	142
12.8.	MIŠLJENJE UPRAVNOG ODJELA ZA TURIZAM I POMORSTVO SD ŽUPANIJE O SADRŽAJU STRATEŠKE STUDIJE	144
12.9.	MIŠLJENJE UPRAVNOG ODJELA ZA KOMUNALNE POSLOVE, KOMUNALNU INFRASTRUKTURU I ZAŠTITU OKOLIŠA SD ŽUPANIJE O SADRŽAJU STRATEŠKE STUDIJE	145
12.10.	ODLUKA O SADRŽAJU STRATEŠKE STUDIJE	147

1. UVOD

Ovom Strateškom studijom utjecaja na okoliš (u dalnjem tekstu Strateška studija) procjenjuju se vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom Strategije ravoja Općine Gradac za razdoblje od 2019. do 2023. godine (u dalnjem tekstu Strategija). Strateška studija izrađuje se kao stručna podloga za provedbu postupka strateške procjene utjecaja na okoliš (SPUO). Postupak SPUO provodi se temeljem odredbi Zakona o zaštiti okoliša (NN 80/13, 78/15, 12/18, 118/18) i Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17). Strateškom studijom se određuju, opisuju i procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom Strategije te se predlažu mjere zaštite okoliša i program praćenja ovisno o prepoznatim utjecajima.

Nositelj izrade Strategije je Općina Gradac. Postupak izrade Strategije započeo je donošenjem Odluke o izradi razvojne strategije Općine Gradac za razdoblje 2017-2022. (KLASA: 022-05/17-01/02, URBROJ: 2147-04/17-01, od 06. srpnja 2017. godine; *priloženo u poglavlju 12.2. ove studije*). Strategiju izrađuje Poduzetnički centar AKTIVA j.d.o.o. iz Supetra. Područje obuhvata Strategije je ukupno područje Općine Gradac. Strategija razvoja Općine Gradac je temeljni strateški dokument koji na jednom mjestu analizira stanje razvoja i predlaže razvojne pravce za sve ključne sektore razvoja Općine Gradac zbog čega se i pristupilo njegovoj izradi. Cilj Strategije je odgovoriti na potrebe lokalne zajednice uzimajući u obzir postojeće kapacitete i mogućnost razvoja.

Za Strategiju je prethodno zatraženo i pribavljeno Mišljenje Upravnog odjela za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša Splitsko-dalmatinske županije kojim je određena obveza izrade strateške procjene za Strategiju razvoja Općine Gradac (KLASA: 351-02/19-03/0002, URBROJ: 2181/1-10/14-19-0002, od 09. siječnja 2019. godine; *priloženo u poglavlju 12.3. ove studije*).

Povodom zahtjeva nositelja izrade Strategije, Upravni odjel za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša Splitsko-dalmatinske županije proveo je prethodnu ocjenu prihvatljivosti Strategije razvoja Općine Gradac za ekološku mrežu. Nakon provedenog postupka doneseno je Rješenje prema kojem je Strategija prihvatljiva za ekološku mrežu i nije potrebno provesti Glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu uz uvjet da se ne planiraju infrastrukturni i drugi zahvati unutar područja na POVS HR3000131 Uvale Vira donja i Vira gornja (KLASA: UP/I 351-04/19-01/0005, URBROJ: 2181/1-10-06-19-4, od 14. siječnja 2019.; *priloženo u poglavlju 12.4. ove studije*).

Nadležno tijelo započelo je postupak SPUO donošenjem Odluke o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2018-2023. godine (KLASA: 022-05/19-03/862, URBROJ: 2147-04/19-03, od 05. srpnja 2019.; *priložena u poglavlju 12.5. ove studije*). Odabran je i ovlaštenik za izradu Strateške studije – FIDON d.o.o. iz Zagreba koji posjeduje Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i energetike o suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša i izradu strateških studija (*priloženo u poglavlju 12.1. ove studije*).

Prva radnja u postupku strateške procjene bila je određivanje sadržaja Strateške studije. Jedinstveni upravni odjel Općine Gradac proveo je postupak određivanja sadržaja Strateške studije, sukladno članku 8. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 3/17), na način da je dopisom zatražio mišljenja tijela koja su određena Odlukom o započinjanju postupka strateške procjene. Istim tijelima u istom dopisu dostavljena je obavijest o javnoj raspravi o sadržaju Strateške studije, koja je održana 8. kolovoza 2019. u prostorijama Općine Gradac, Stjepana Radića 3, Gradac. U svrhu informiranja javnosti, informacija o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije i poziv javnosti na dostavu mišljenja za određivanje sadržaja Strateške studije objavljeni su na oglasnoj ploči i mrežnim stranicama Općine Gradac dana 10. srpnja 2019. godine. Tijekom postupka određivanja sadržaja Strateške studije nije zaprimljeno niti jedno mišljenje javnosti i zainteresirane javnosti. Od nadležnih tijela mišljenja su dostavile Hrvatske vode, Hrvatske šume i Splitsko-dalmatinska županija – Upravni odjel za turizam i pomorstvo te Upravni odjel za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša (*mišljenja su priložena u poglavljima 12.6. – 12.9. ove studije*). Odluka o sadržaju Strateške studije donesena je 20. kolovoza 2019. godine i objavljena na mrežnim stranicama Općine Gradac (*priložena u poglavljju 12.10. ove studije*). Sadržaj strateške studije prati obvezan sadržaj propisan Prilogom I. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 03/17), uz uvažavanje mišljenja nadležnih tijela koja su sudjelovala u postupku. Sukladno mišljenjima nadležnih tijela sadržaj je dopunjen prema Tablici 1-1.

Tablica 1-1. Obavljene dopune obveznog sadržaja Strateške studije utjecaja na okoliš prema mišljenjima nadležnih tijela

Nadležno tijelo	Tražene dopune sadržaja Strateške studije	Poglavlje predmetne Studije u kojem su traženi podaci
Hrvatske šume	<p>1. Sadržaj strateške studije trebao bi uključiti podatke o trenutnom stanju šuma i šumskog zemljišta, moguće utjecaje Strategije na šume i šumsko zemljište te mjere zaštite okoliša uključujući mjere sprečavanja, smanjenja, ublažavanja i kompenzacije nepovoljnih utjecaja nastalih provedbom Strategije na šume i šumsko zemljište kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o. Zagreb uz poseban naglask na općekorisne funkcije šuma kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zaštita tla od erozije vodom i vjetrom • Uravnoteženje vodnih odnosa u krajobrazu te sprečavanje bujica i visokih vodnih valova • Pročišćavanje voda procjeđivanjem kroz šumsko tlo te opskrba podzemnih tokova i izvorišta pitkom vodom • Povoljni utjecaj na klimu i poljodjelsku djelatnost • Pročišćavanje onečišćenog zraka • Utjecaj na ljepotu krajobraza • Stvaranje povoljnih uvjeta za ljudsko zdravlje • Osiguranje prostora za odmor i rekreatiju • Uvjetovanje razvoja ekološkog, lovног i seoskog turizma • Očuvanje genofonda šumskog drveća i ostalih vrsta šumske biocenoze • Očuvanje biološke raznolikosti genofonda, vrsta, ekosustava i krajobraza • Održavanje opće i posebne zaštite prirode (nacionalni parkovi i dr.) šumovitog krajobraza • Ublažavanje učinka „staklenika atmosfere“ vezivanjem ugljika te obogaćivanje okoliša kisikom 	3.8., 6.5., 7.

Nadležno tijelo	Tražene dopune sadržaja Strateške studije	Poglavlje predmetne Studije u kojem su traženi podaci
Hrvatske vode	<ul style="list-style-type: none"> • Opća zaštita i unapređivanje čovjekova okoliša postojanjem šumskih ekosustava kao biološkog kapitala velike vrijednosti • Značenje u obrani zemlje i razvoju lokalnih zajednica. <p>2. Prilikom planiranja namjene prostora važno je utvrditi posredne i neposredne štetne utjecaje na šumu i šumsko zemljište, stoga se napominje kako su šume i šumska zemljišna dobra od interesa za RH, imaju njezinu osobitu zaštitu te su specifično prirodno bogatstvo. Smatra se kako prilikom svih zahvata u prostoru treba voditi računa da se na minimum svede uništavanje šumom obraslih površina.</p>	
	<p>1. Analizirati problematiku vezanu za potrebne aktivnosti tijela Općine Gradac te nadležnih komunalnih tvrtki u cilju što brže realizacije planiranih sustava odvodnje.</p>	3.13., 6.9., 7.
	<p>2. Analizirati problematiku vezanu za optimalnu organizaciju komunalnih tvrtki u cilju što brže i ekonomičnije realizacije planiranih sustava odvodnje te njihovog održavanja nakon realizacije.</p>	3.13., 6.9., 7.
	<p>3. Mjere i aktivnosti potrebne za zaštitu površinskih i podzemnih voda te priobalnog mora od onečišćenja sanitarnim (i tehnološkim) otpadnim vodama.</p>	3.5., 6.3., 7.
	<p>4. Mjere i aktivnosti potrebne za zaštitu površinskih i podzemnih voda te priobalnog mora od onečišćenih oborinskih voda.</p>	3.5., 6.3., 7.
	<p>5. Mjere i aktivnosti potrebne za zaštitu priobalnog mora od zagađenja uslijed pomorskog prometa te drugih gospodarskih aktivnosti. Posebno obraditi problematiku mogućih zagađenja od balastnih i otpadnih voda sa svih vrsta plovila.</p>	3.5., 6.3., 7.
	<p>6. Rješenja problematike deponiranja komunalnog, građevinskog i/ili tehnološkog otpada.</p>	3.13., 6.10.
	<p>7. Rizike od mogućih izvanrednih zagađenja površinskih i podzemnih voda te priobalnog mora.</p>	3.5., 6.3., 7.
	<p>8. S aspekta očekivanog razvoja (uključujući i turističke trendove) treba voditi računa o mogućnostima javne vodoopskrbe planiranih područja, za što je nužna koordinacija s javnim isporučiteljima vodnih usluga na predmetnom području. Drugim riječima, svaka planirana izgradnja novih kapaciteta se mora bazirati na zadovoljavajućoj mogućnosti vodoopskrbe tih istih kapaciteta. Na predmetnom području vršna potrošnja (ljeto) približila se raspoloživom kapacitetu vodoopskrbnog sustava, tako da navedenome treba posvetiti dužnu pozornost prvenstveno u smislu definiranja novih potrošača i njihovih potreba.</p>	3.13., 6.9.
	<p>10. Budući da na području Općine Gradac postoji nekoliko bujičnih vodotoka, sadržajem strateške studije obuhvatiti i dio vezan za zaštitu od poplava od bujičnih vodotoka.</p>	3.5., 6.3., 7.
SDŽ – UO za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša	<p>1. U Strateškoj studiji je potrebno obraditi usklađenost ciljeva i programskih polazišta Strategije s Programom zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 1A/08) i Programom zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama u Splitsko-dalmatinskoj županiji za razdoblje 2017-2020. godine (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 160/17) te ostalim županijskim strategijama, planovima i programima čija provedba može utjecati na Strategiju.</p>	2.3.

Nadležno tijelo	Tražene dopune sadržaja Strateške studije	Poglavlje predmetne Studije u kojem su traženi podaci
	2. Potrebno je sagledati međuutjecaje sadržaja planiranih Strategijom na sve sastavnice okoliša.	6.12.
	3. Potrebno je sagledati kumulativne utjecaje planiranih sadržaja na sve sastavnice okoliša u odnosu na planirane i realizirane sadržaje u važećoj prostorno-planskoj dokumentaciji (posebice one koji se odnose na gospodarenje otpadom, komunalnu infrastrukturu, ugostiteljsko-turističke zone, gospodarske zone, zone za istraživanje mineralnih sirovina, prometne koridore, „projekte ili koridore u istraživanju“, obnovljive izvore energije i sl.).	6.12.
	4. Potrebno je sagledati kumulativne utjecaje planiranih sadržaja u odnosu na realizirane sadržaje u susjednim jedinicama lokalne samouprave Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije.	6.12.
	5. Za planirane sadržaje predložiti i razmotriti varijantna rješenja , odnosno obrazložiti odabранa rješenja usvojena u Strategiji, posebno u odnosu na sadržaje koji zbog svoje veličine i/ili obuhvata te brojnosti mogu imati značajan utjecaj na okoliš.	8.
	6. Posebnu pozornost treba obratiti na moguće utjecaje provedbe predmetne Strategije na područja ekološke mreže RH .	3.7.2., 6.4.
	7. U odnosu na sastavnicu okoliša more i planiranje sadržaja u obalnom području, strateška studija treba sagledati Odluku o donošenju Akcijskog programa Strategije za upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora (NN 153/14) i Odluku o donošenju Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem RH (NN 97/17) i sadržaje planirati u skladu s istima.	2.3., 7.
	8. Prilikom planiranja sadržaja u obalnom prostoru primjeniti pristup integralnog upravljanja obalnim područjem , a sve u cilju smanjivanja pritisaka na obalni prostor Općine Gradac i očuvanje vrijednih i prepoznatljivih krajobraznih vizura obalnog područja.	7.
	9. Uzimajući u obzir činjenicu da se Općina Gradac nalazi pretežito na krškom području, potrebno je posebno razmotriti moguće utjecaje na površinske i podzemne vode i predvidjeti mjere zaštite i očuvanja istih .	3.5., 6.3., 7.
	10. U odnosu na opterećenje okoliša otpadom, potrebno je primjeniti propisane mjere iz Odluke o donošenju Plana gospodarenja otpadom RH za razdoblje 2017-2022. godine (NN 03/17) , posebno u odnosu na gospodarenje komunalnim i građevinskim otpadom .	2.3., 3.13., 6.9.
	11. Prilikom razmatranja planiranih sadržaja, potrebno je sagledati utjecaj istih na zdravlje ljudi i kvalitetu života lokalnog stanovništva (npr. utjecaj buke) , posebno u odnosu na uvođenje novih sadržaja u područja u kojima do tada nisu bili prisutni kao što je npr. planiranje novih ugostiteljsko-turističkih sadržaja izvan građevinskog područja, eksploracijska polja, komunalna i prometna infrastruktura i sl.	6.11.
SDŽ – UO za turizam i pomorstvo	1. Pridržavati se Pravilnika o gospodarskom korištenju, korištenju ili gradnji građevina i posebnoj upotretbi pomorskog dobra na području Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 110/17).	6.9.

U Tablici 1-2. nalaze se osnovni podaci o nositelju izrade Strategije.

Tablica 1-2. Osnovni podaci o nositelju izrade Plana

Naziv nositelja izrade Plana:	Općina Gradac
OIB:	43460605025
Adresa:	Stjepana Radića 3, 21330 Gradac
Broj telefona:	021 697 601
Adresa elektroničke pošte:	info@opcinagradac.hr
Odgovorna osoba:	Matko Burić, načelnik Općine

2. KRATKI PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE GRADAC ZA RAZDOBLJE 2019-2023. GODINE I ODNOS S DRUGIM ODGOVARAJUĆIM STRATEGIJAMA, PROGRAMIMA I PLANOVIMA

2.1. PREGLED SADRŽAJA STRATEGIJE

Strategija razvoja Općine Gradac temeljni je strateški dokument kojim se planira razvoj lokalne zajednice. Iako za strateške dokumente lokalnog značaja ne postoje zadani pravilnici o njihovu sadržaju i strukturi, ova razvojna strategija izrađena je u skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18) i nacrtom Metodoloških smjernica za izradu strategija urbanog razvoja (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske Unije, verzija 01. ožujak 2015.). Metodologija izrade i provedbe, te način vrednovanja strategije usklađena je s Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrjednovanja županijskih razvojnih strategija (NN 53/10).

Strategija je sadržajno podijeljena u sedam poglavlja koja su predstavljena u Tablici 2.1-1.

Tablica 2.1-1. Sadržaj Strategije

Poglavlje	Opis poglavlja
1. Uvod	Predstavljeni su ciljevi i metoda izrade Strategije, pregled usklađenosti Strategije sa strateškim dokumentima, prvenstveno sa Strategijom razvoja Splitsko-dalmatinske županije, Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske do 2020. godine te ulagačkim prioritetima Europske unije u razdoblju od 2021. do 2027. godine.
2. Analiza stanja	U analizi stanja predstavljeni su potencijali prostora i položaja Općine Gradac, kapaciteti sustava Općine (ljudski resursi, proračun Općine te imovina i vlasnički udjeli Općine), demografska obilježja (stanovništvo, stanovanje, tržište rada), gospodarstvo Općine (opći pokazatelji, analiza pojedinih sektora, poljoprivreda, ribarstvo), prostorno planiranje i infrastruktura te društvena infrastruktura (odgoj i školstvo, zdravstvo i socijalna skrb, civilno društvo, ostala javna infrastruktura).
3. Ispitivanja i analize	Predstavljeni su rezultati anonimnog anketnog ispitivanja opće javnosti koje je provedeno sa svrhom kreiranja slike općeg stanja razvoja Općine Gradac, definiranja ključnih problema, potencijala i prijedloga za unaprjeđenje razvoja Općine, a iz perspektive lokalne zajednice. U anketnom ispitivanju sudjelovala su ukupno 123 ispitanika koji su izrazili svoje stavove o ocjeni stanja razvoja Općine, pružanju javnih usluga, stanju gospodarstva, stanju infrastrukture, stanju poljoprivrede, stanju razvoja turizma, stanju razvoja kulturne i sportske ponude i infrastrukture, stanju razvijenosti odgojno-obrazovne infrastrukture, budućem fokusu Općine i prijedlogu sinonima za Općinu. Ključni dio upitnika odnosi se na prijedloge ispitanika za unaprjeđenje stanja razvoja Općine. S ciljem dobivanja relevantnih i detaljnijih informacija o postojećem stanju razvoja Općine Gradac, ključnim problemima, ali i prilikama za razvoj, održano je ukupno 6 tematskih fokus grupa (Općinsko vijeće, javnost, turističko vijeće naselja Gradac i Drvenik, gospodarstvenici Općine i naselja Drvenik). Primjenom SWOT analize predstavljeni su zaključci provedenih ispitivanja.

4. Strateški razvojni program	Temeljem provedenih istraživanja, definirane su vizija i misija budućeg razvoja Općine Gradac, koje su u sebi objedinile elemente koje je lokalna zajednica, kao i predstavnici uprave, poduzetnika i drugih područja života Općine, definirala kao ključne u budućem razvoju Općine. Predstavljeno je 5 strateških ciljeva razvoja, a za svaki od ciljeva i prioriteti razvoja. Na temelju postavljenih ciljeva i pripadnih prioriteta definirane su mjere i projekti. U svrhu implementacije i praćenja aktivnosti za svaku od mjer definirani su rokovi za izvršenje, nositelj aktivnosti, mjerljivi pokazatelji, troškovnik, izvor financiranja te indikatori provedbe. Također, evidentiran je određeni broj projekata i aktivnosti koji su dio dugoročnog plana razvoja u razdoblju nakon isteka vremena provedbe Strategije. Predložene su periodične revizije Strategije.
5. Prilozi	U prilozima se nalaze: (1) popis grafikona, (2) popis tablica, (3) popis slika, (4) anketni upitnik, (5) ciljevi, prioriteti i mjerne razvoja Splitsko-dalmatinske županije i (6) ciljevi, prioriteti i mjerne Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske.
6. Zaključak	Daje se kratak zaključak predmetne Strategije.
7. Literatura	Popis literature korištene u izradi Strategije.

2.2. GLAVNI CILJEVI STRATEGIJE

Strateški ciljevi razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. su:

1. Unaprijediti javne i komunalne infrastrukture
2. Razvoj konkurentnog gospodarskog okruženja i povećanje konkurentnosti
3. Razvoj društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti
4. Poticanje održivog razvoja turizma
5. Unaprijediti resurse i efikasnost općinske uprave

Sukladno definiranim strateškim ciljevima, određeni su prioriteti strateškog razvoja. Za ostvarenje prioriteta predviđene su razvojne mjere kao projekt ili skupina projekata koje je potrebno provesti za ostvarenje postavljenog cilja. Isto tako, za svaku razvojnu mjeru definirane su potrebne aktivnosti za provođenje mjer. U Tablici 2.2-1. predstavljeni su prioriteti strateškog razvoja s definiranim mjerama za postizanje ciljeva.

Tablica 2.1-1. Prioriteti strateškog razvoja s definiranim mjerama i projektima za postizanje ciljeva

STRATEŠKI CILJ	PRIORITET	MJERA	PROJEKT
1. Unaprijediti javne i komunalne infrastrukture	1.1. Unaprijediti cestovnu infrastrukturu i povezanost	1.1.1. Izgradnja novih prometnica	1.1.1.1. Izgradnja ceste Dijanica, Drvenik (1) 1.1.1.2. Izgradnja ceste Domagojeva ulica, Gradac - Južni krak (2) 1.1.1.3. Izgradnja obilaznice Vodice – Gradac (3) 1.1.1.4. Izgradnja ceste prema Starom selu od Studenca (Brist) (4)
		1.1.2. Rekonstrukcija, održavanje i sanacija postojećih prometnica	1.1.2.1. Rekonstrukcija ceste prema groblju, Gradac (5)

			<p>1.1.2.2. Rekonstrukcija ceste za gospodarsku zonu, Drvenik (6)</p> <p>1.1.2.3. Zaobilaznica Gornja Vala, Drvenik (7)</p> <p>1.1.2.4. Definirati i primjeniti kriterije opremljenosti i uređenosti u djelatnosti parkinga (8)</p>
1.2. Razvoj i unaprjeđenje lokalne temeljne usluge	1.2.1. Unaprjeđenje sustava zaštite od požara		<p>1.2.1.1. Izgradnja vatrogasnog doma u Drveniku (9)</p> <p>1.2.1.2. Rekonstrukcija šumskih puteva (10)</p>
	1.2.2. Razvoj ostalih komunalnih usluga		<p>1.2.2.1. Izgradnja mrtvačnice u mjestu Gradac (11)</p> <p>1.2.2.2. Izgradnja mrtvačnice u mjestu Podaca (12)</p> <p>1.2.2.3. Elektrifikacija starog sela Drvenik (13)</p> <p>1.2.2.4. Rekonstrukcija javne rasvjete u Općini Gradac (14)</p>
	1.2.3. Demografska obnova		<p>1.2.3.1. POS stanogradnja (15)</p>
	1.2.4. Unaprjeđenje lokacija javnog korištenja		<p>1.2.4.1. Uređenje spomenika na Gradini u Gradcu (16)</p> <p>1.2.4.2. Izgradnja trga Hrvatski preporod, Gradac (17)</p>
1.3. Poticanje investicijskih ulaganja u Općinu	1.3.1. Izrada urbanističkih planova uređenja svakog naselja		<p>1.3.1.1. Izmjena Prostornog plana uređenja Općine Gradac (18)</p> <p>1.3.1.2. Izmjena UPU Gradac (19)</p> <p>1.3.1.3. Izrada UPU Brist (20)</p> <p>1.3.1.4. Izrada UPU Drvenik (21)</p>
1.4. Uspostava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom	1.4.1. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom		<p>1.4.1.1. Nabava spremnika za odvojeno prikupljanje otpada (22)</p> <p>1.4.1.2. Nabava čistilice (23)</p> <p>1.4.1.3. Provedba izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom (24)</p>
	1.4.2. Sanacija postojećih lokacija nepropisno odbačenog otpada		<p>1.4.2.1. Sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Čista Gradac (25)</p> <p>1.4.2.2. Sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Baze Gradac (26)</p>
1.5. Razvoj i održavanje sustava kanalizacije i odvodnje	1.5.1. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe		<p>1.5.1.1. Izgradnja vodospreme Podaca (27)</p> <p>1.5.1.2. Dovod vode na Debeli brig Gradac, gornje selo Zaostrog, gornju Podacu (28)</p> <p>1.5.1.3. Izrada Projektne dokumentacije za rekonstrukciju glavnog vodoopskrbnog cjevovoda Ploče-Gradac na području Općine Gradac (29)</p>
	1.5.2. Unaprjeđenje kanalizacijske mreže		<p>1.5.2.1. Nadogradnja kanalizacijske mreže Gradac (30)</p> <p>1.5.2.2. Gradnja sustava oborinskih kanala (31)</p>
2. Razvoj konkurentnog gospodarskog	2.1. Izraditi i implementirati plan	2.1.1. Poticanje razvoja mikro, malog i srednjeg poduzetništva	2.1.1.1. Razvoj i implementacija programa poticaja za gospodarstvenike (32)

okruženja i povećanje konkurentnosti	gospodarskog razvoja	2.1.2. Poticanje energetske održivosti	2.1.2.1. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije (33) 2.1.2.2. Energetska obnova zgrada javnog sektora (34)
	2.2. Stvaranje stimulativnog poslovнog okruženja	2.2.1. Razvoj fizičke poslovne infrastrukture	2.2.1.1. Podrška otvaranju novih poslovnih subjekata kroz osiguravanje poslovnih prostora (35)
		2.2.2. Smanjenje nezaposlenosti	2.2.2.1. Zapošljavanje teže zapošljivih skupina (36)
3. Razvoj društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti	3.1. Razvijati i unaprijediti sportsku i rekreacijsku infrastrukturu	3.1.1. Izgradnja novih sportskih kapaciteta	3.1.1.1. Izgradnja igrališta za mali nogomet u Zaostrogu (37) 3.1.1.2. Izgradnja sportske dvorane (38)
		3.1.2. Rekonstrukcija i unaprjeđenje postojećih sportskih kapaciteta	3.1.2.1. Rekonstrukcija postojećeg dječjeg igrališta u Drveniku (39) 3.1.2.2. Stvaranje uvjeta za provedbu sportskih aktivnosti za djecu u Općini Gradac (40)
	3.2. Razvijati i unaprijediti društvenu i kulturnu infrastrukturu i ponudu	3.2.1. Kreiranje prostora društvene i kulturne namjene	3.2.1.1. Rekonstrukcija društvenog doma u Bristu (41) 3.2.1.2. Društveni centar Gradac (42)
		3.2.2. Unaprjeđenje i poticanje cjeloživotnog obrazovanja	3.2.2.1. Edukacije za mlade (strani jezik, fondovi, poticaj...) (43) 3.2.2.2. Uspostaviti sustav nagrađivanja učenika/studenata koji će poticati ostanak u općini po završetku školovanja (44) 3.2.2.3. Unaprjeđenje kvalitete predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja (45)
		3.2.3. Razvoj javno-civilnog partnerstva	3.2.3.1. Poticati sportske, kulturne i zabavne aktivnosti i djelatnosti u suradnji s civilnim društвom, posebice van turističke sezone (46)
4. Poticanje održivog razvoja turizma	4.1. Kreirati novu turističku ponudu	4.1.1. Stvaranje turističke infra i supra strukture	4.1.1.1. Izgradnja vidikovca Vodice-Gradac (47) 4.1.1.2. Izgradnja vidikovca Kremenik-Zaostrog (48) 4.1.1.3. Izgradnja marine u Bristu (49) 4.1.1.4. Izgradnja marine Gradac (50) 4.1.1.5. Izgradnja lungo mare do plaže Gospica, Gradac (51) 4.1.1.6. Izgradnja šetnica Porat-Bošac, Gradac (52) 4.1.1.7. Izgradnja šetnica Ravanje-Viskovića vala (53)
		4.1.2. Diversifikacija turističke ponude kroz razvoj selektivnih oblika turizma	4.1.2.1. Uređenje poučne staze na postojećoj planinarskoj stazi i uređenje postojećeg platoa na vidikovcu „Vrsje“ iznad naselja Gradac (54) 4.1.2.2. Obnova zaštićenih kulturnih dobara (55)
	4.2. Unaprijediti postojeću turističku ponudu	4.2.1. Rekonstrukcija područja za razvoj turizma	4.2.1.1. Rekonstrukcija i dogradnja šetnice Gornja Vala-Donja Vala (56) 4.2.1.2. Rekonstrukcija šetnice Morenija, Zaostrog (57) 4.2.1.3. Rekonstrukcija šetnice Mostarci Saudade (58)

			4.2.1.5. Rekonstrukcija šetnice Blatnice-Ravanje (59) 4.2.1.6. Rekonstrukcija šetnice Brist voda litnoga (60) 4.2.1.7. Rekonstrukcija šetnice Donja Vala (61) 4.2.1.8. Rekonstrukcija šetnice Gornja Vala (62) 4.2.1.10. Rekonstrukcija šetnice Gradac-Brist (63)
		4.2.2. Uređenje područja za razvoj turizma	4.2.2.3. Obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu (64)
		4.2.3. Unaprjeđenje kvalitete smještajnih kapaciteta	4.2.3.2. Obnova odmarališta i podizanje kvalitete smještaja (65)
		4.2.4. Unaprjeđenje ponude i stanja plažnog turizma	4.2.4.1. Uređenje plaže Bošac (66) 4.2.4.2. Povećanje kapaciteta plaža (67) 4.2.4.3. Prilagođavanje plaža osobama s invaliditetom (68) 4.2.4.4. Postavljanje javnih toaleta u svakom naselju (69)
		4.2.5. Unaprjeđenje razine turističke usluge	4.2.5.1. Unificiranje turističkih/prodajnih štandova (70) 4.2.5.2. Unaprjeđenje kvalitete i količine turističkih manifestacija (71) 4.2.5.3. Implementacija sustava besplatnog interneta na javnim mjestima (72)
	4.3. Osigurati održivost turističkog razvoja	4.3.1. Izrada i implementacija strateških dokumenata za razvoj turizma	4.3.1.1. Izrada strateškog plana razvoja turizma Općine Gradac (73) 4.3.1.2. Brendirati turističku ponudu Općine Gradac u skladu s prostornim smještajem i obilježjima autohtonosti i razlikovnosti (74)
		4.3.2. Jačanje kapaciteta za upravljanje u turizmu	4.3.2.1. Podrška edukaciji i ospozobljavanju djelatnika turističke zajednice (75)
5. Unaprijediti resurse i efikasnost općinske uprave	5.1. Poboljšati kvalitetu upravljanja jedinice lokalne samouprave	5.1.1. Podrška pripremi i provedbi razvojnih projekata od posebnog interesa za Općinu	5.1.2.1. Surađivati s lokalnim poduzetnicima, poljoprivrednicima i drugim zainteresiranim osobama u pripremi projektnih prijedloga za različite natječaje (76) 5.1.2.2. Razviti sustav redovitog informiranja javnosti o aktualnim natječajima (77)
		5.1.2. Jačanje ljudskih potencijala u javnom sektoru	5.1.3.1. Sudjelovanja djelatnika Općine Gradac na relevantnim edukacijama i usavršavanjima (78)

2.3. ODNOS STRATEGIJE S DRUGIM RELEVANTNIM STRATEGIJAMA, PROGRAMIMA I PLANOVIMA

U tablicama u nastavku predstavljen je odnos Strategije s drugim relevantnim strategijama, programima i planovima na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini:

Državna razina

- Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012. - 2020. (2012.)
- Nacionalna strategija zaštite od požara za razdoblje od 2013. do 2022. (NN 68/13)
- Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (NN 72/17)
- Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske (NN 130/09)
- Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05)
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (NN 124/14)
- Strategija održivog razvijanja Republike Hrvatske (NN 30/09)
- Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2030. godine (NN 84/17)
- Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/17) i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99, 84/13)
- Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013. – 2020. (NN 136/13)
- Strategija razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske za razdoblje 2009. – 2019. (2008.)
- Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine (NN 55/13)
- Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske do kraja 2020. godine (NN 75/17)
- Strategija upravljanja vodama (NN 91/08)

- Akcijski program Strategije za upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora (NN 153/14)
- Operativni program za pomorstvo i ribarstvo Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2014.-2020. (verzija 2018. godine)
- Program mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske (NN 97/17)
- Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (verzija 2019. godine)
- Višegodišnji program gradnje komunalnih građevina (NN 117/15)

- Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. godine (NN 3/17)

Regionalna razina

- Županijska razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje do 2020. godine - *prijedlog*
- Program zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 01/08)
- Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama u Splitsko-dalmatinskoj županiji za razdoblje 2017 – 2020. godine (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 160/17)
- Glavni plan razvoja turizma Splitsko-dalmatinske županije (2017. – 2027.) sa strateškim i operativnim planom marketinga (Turistička zajednica Splitsko-dalmatinske županije, 2018.)
- Prostorni plan Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 01/03, 08/04, 05/05, 05/06, 13/07, 09/13, 147/15)

Lokalna razina

- Prostorni plan uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 08/14, 06/16, 15/16-I, 04/18)
- Plan gospodarenja otpadom Općine Gradac za razdoblje 2018. - 2023. (Službeni glasnik Općine Gradac 06/18)

Tablica 2.3-1. Odnos Strategije s drugim relevantnim strategijama, programima i planovima na državnoj razini (abecednim redom)

STRATEGIJA/PROGRAM/PLAN	Odnos Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. godine s drugim strategijama, programima i planovima
STRATEGIJE NA DRŽAVNOJ RAZINI	
Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012. - 2020. (2012.)	<p>Strateški razvojni pravci na području zdravstva su: (1) Poboljšanje povezanosti i kontinuiteta u zdravstvu, (2) Ujednačavanje i poboljšanje kvalitete zdravstvene zaštite, (3) Povećanje učinkovitosti i djelotvornosti zdravstvenog sustava, (4) Povećanje dostupnosti zdravstvene zaštite, (5) Poboljšanje pokazatelja zdravlja.</p> <p><i>U sklopu Strategije provedeno je anketiranje u kojem su ispitanici zdravstvenu skrb ocjenili dijelom kao neadekvatnu. Ispitanici su predložili organiziranje cjelogodišnje zdravstvene zaštite u sklopu unaprjeđenja razvoja Općine Gradac, no prijedlog nije usvojen jer je na listi prioriteta zauzimao 42. mjesto od ukupnih 45.</i></p>
Nacionalna strategija zaštite od požara za razdoblje od 2013. do 2022. (NN 68/13)	<p>Glavni ciljevi razvoja sustava zaštite od požara i prioriteti kroz preventivno i operativno djelovanje su: smanjiti broj nastalih požara, smanjiti broj stradalih osoba, smanjiti materijalnu štetu nastalu uslijed posrednog i neposrednog djelovanja požara, unaprijediti sustav vatrogastva te redefinirati status vatrogasaca. Da bi se postigli zadani ciljevi potrebno je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osposobljavanje i edukacija stručnih kadrova za preventivno provođenje protupožarne zaštite, kao i operativno djelovanje - održavati i nabavljati potrebna materijalno-tehnička sredstva i opremu za preventivno i operativno djelovanje - provoditi uvježbavanje i edukaciju ljudskih potencijala. <p><i>S ciljem unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture, kroz prioritet 1.2. Razvoj i unaprjeđenje lokalne temeljne usluge i mjeru 1.2.1. Unaprjeđenje sustava zaštite od požara predviđeni su projekti izgradnja vatrogasnog doma u Drveniku (9) kao i rekonstrukcija šumskih puteva (10).</i></p>
Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (NN 72/17)	<p>Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine određuju ciljeve i smjernice očuvanja bioraznolikosti i georaznolikosti te način njezina provođenja. Naglašena je potreba promišljenog i održivog korištenja prirodnog bogatstva te potreba uključivanja pitanja zaštite prirode u sve oblike političkog, gospodarskog i društvenog djelovanja. Postavljeno je pet strateških ciljeva: 1) Povećati učinkovitost osnovnih mehanizama zaštite prirode; 2) Smanjiti direktne pritiske na prirodu i poticati održivo korištenje prirodnih dobara, 3) Ojačati kapacitete sustava zaštite prirode, 4) Povećati znanje i dostupnost podataka o prirodi i 5) Podići razinu znanja, razumijevanja i podrške javnosti za zaštitu prirode.</p> <p><i>Strategija razvoja Općine Gradac ne sadrži mјere vezane uz zaštitu prirode, no mјere vezane uz uspostavu suvremenog sustava gospodarenja otpadom mogu se smatrati indirektnim mjerama zaštite prirode. S ciljem unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture, prioritet 1.4. Uspostava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom, mјera 1.4.1. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom, predviđeni su projekti nabave spremnika za odvojeno prikupljanje otpada (22), provedba izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom (24) kao i sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Čiste Gradac (25) i Baze Gradac (26) što će rezultirati smanjenjem direktnih pritisaka na prirodu te podizanjem razine znanja i razumijevanja i podrške javnosti za zaštitu prirode.</i></p>

STRATEGIJA/PROGRAM/PLAN	Odnos Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. godine s drugim strategijama, programima i planovima
Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske (NN 130/09)	<p>Strategijom energetskog razvoja Republike Hrvatske, planirano je da će udio obnovljivih izvora energije u bruto neposrednoj potrošnji energije u 2020. godini iznositi 20 %. Republika Hrvatska posjeduje dosta količine biomase koja je najsloženiji oblik obnovljivih izvora energije jer kao sirovina obuhvaća šumsku, poljoprivrednu biomasu te biomasu nastalu prilikom proizvodnih procesa i dr., kao i mogućnost proizvodnje bioplina prilikom korištenja stajskog gnojiva, zelenog otpada te organskog otpada koji nastaje prilikom obrade otpadnih voda, itd. Plan je do 2020. godine upotrebljavati oko 26 PJ energije iz biomase. Značajan potencijal za proizvodnju šumske biomase nalazi se u privatnim šumama u kojima se uglavnom proizvodi ogrjevno drvo.</p> <p><i>S ciljem unaprijeđenja javne i komunalne infrastrukture, prioritet 1.2. Razvoj i unaprijeđenje lokalne temeljne usluge, mjera 1.2.2. Razvoj ostalih komunalnih usluga, predviđen je projekt rekonstrukcije javne rasvjete u Općini Gradac (14) što primjenom suvremenih tehnologija može dovesti do povećanja energetske učinkovitosti. Također, s ciljem razvoja konkurentnog gospodarskog okruženja i povećanje konkurentnosti prioritet 2.1. Izraditi i implementirati plan gospodarskog razvoja, mjera 2.1.2. Poticanje energetske održivosti, predviđeni su projekti poticanja korištenja obnovljivih izvora energije (33) i energetska obnova zgrada javnog sektora (34).</i></p>
Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05)	<p>Svrha Strategije je uspostaviti okvir unutar kojeg će Hrvatska morati smanjiti količinu otpada koji proizvodi, a otpadom koji je proizведен održivo gospodariti. U okviru cijelovitog sustava gospodarenja otpadom, u Strategiji su navedeni sljedeći važniji ciljevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odvajanje nastajanja otpada od gospodarskog rasta i postizanje značajnog sveukupnog smanjenja volumena nastalog otpada - povećavanje odvojenog skupljanja otpada - povećavanje udjela kontroliranog skupljanja i zbrinjavanja otpada - izgradnja građevina i uređaja za obradu otpada. <p><i>S ciljem unaprijeđenja javne i komunalne infrastrukture, prioritet 1.4. Uspostava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom, mjera 1.4.1. Unaprijeđenje sustava gospodarenja otpadom, predviđeni su projekti nabave spremnika za odvojeno prikupljanje otpada (22), provedba izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom (24) kao i sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Čista Gradac (25) i Baze Gradac (26) što pridonosi ostvarenju ciljeva Strategije gospodarenja otpadom.</i></p>
Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (NN 124/14)	<p>Strategijom obrazovanja, znanosti i tehnologije definirano je pet ciljeva koji se odnose na cijelu vertikalnu odgoju i obrazovanju, bez obzira na to radi li se o formalnim ili neformalnim oblicima izvođenja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izgraditi sustav za identificiranje, poticanje, razvoj sposobnosti i potencijala pojedinaca te ojačati službe za cjeloživotno osobno i profesionalno usmjeravanje - unaprijediti kvalitetu i uspostaviti sustav osiguravanja kvalitete - razviti procese i sustav priznavanja neformalno i formalno stečenih znanja i vještina - unaprijediti sustav trajnoga profesionalnog razvoja i usavršavanja odgojno-obrazovnih djelatnika - poticati primjenu informacijske i komunikacijske tehnologije u učenju i obrazovanju. <p><i>S ciljem razvoja konkurentnog gospodarskog okruženja i povećanje konkurentnosti, prioritet 2.2. Stvaranje stimulativnog poslovnog okruženja, mjera 2.2.2. Smanjenje nezaposlenosti, predviđen je projekt zapošljavanja teže zapošljivih skupina (36). Nadalje, s ciljem razvoja</i></p>

STRATEGIJA/PROGRAM/PLAN	Odnos Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. godine s drugim strategijama, programima i planovima
	<i>društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti, prioritet 3.2. Razvijati i unaprijediti društvenu i kulturnu infrastrukturu i ponudu, mjera 3.2.2. Unaprjeđenje i poticanje cjeloživotnog obrazovanja, predviđeni su projekti edukacije za mlade (43), uspostave sustava nagrađivanja učenika/studenata koji će poticati ostanak u Općini po završetku školovanja (44) i unaprjeđenje kvalitete predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja (45).</i>
Strategija održivog razvijanja Republike Hrvatske (NN 30/09)	Strategija je usvojena 2009. godine za desetogodišnje razdoblje. Strategija utvrđuje smjernice dugoročnog djelovanja u sljedećim područjima: stanovništvo, okoliš i prirodna dobra, održiva proizvodnja i potrošnja, socijalna kohezija i pravda, energija, javno zdravstvo, povezivanje Hrvatske i zaštita Jadranskog mora, priobalja i otoka. Prema Strategiji, napredak u održivom razvijanju ostvaruje se u okviru: osiguranja energetske sigurnosti i učinkovitosti, izgradnje kvalitetnog javnog zdravstva, omogućavanja visokog prosjeka obrazovanosti stanovništva, izgradnje sustava posebnih mjer za socijalno ranjiv dio stanovništva, ostvarenja upravljanja i racionalnog postupanja sa svim prirodnim resursima, ostvarenja dobrog praćenja stanja okoliša, učinkovitog štićenja prirode i sastavnica okoliša, poduzimanja mjer za ublažavanje klimatskih promjena. <i>Strategija razvoja Općine Gradac u skladu je s ciljem „osiguranja energetske učinkovitosti“ kroz projekte elektrifikacije starog sela Drvenik (13), rekonstrukcije javne rasvjete na području Općine (14) te poticanje korištenja obnovljivih izvora energije (33) i energetska obnova zgrada javnog sektora (34). Strategija je u skladu i s ciljem „omogućavanja visokog prosjeka obrazovanosti stanovništva i izgradnje sustava posebnih mjer za socijalno ranjiv dio stanovništva“ kroz projekte zapošljavanja teže zapošljivih skupina (36), projekti edukacije za mlade (43), uspostave sustava nagrađivanja učenika/studenata koji će poticati ostanak u Općini po završetku školovanja (44) i unaprjeđenje kvalitete predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja (43). Projekti vezani uz unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom posredno predstavljaju zaštitu prirode i ublažavanje klimatskih promjena.</i>
Strategija prometnog razvijanja Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2030. godine (NN 84/17)	Opći cilj Strategije prometnog razvijanja RH je postizanje učinkovitog i održivog prometnog sustava na teritoriju RH. Postavljeno je 9 općih ciljeva te specifični ciljevi koji se odnose na pojedini prometni sektor, kao i specifični ciljevi koji vrijede za sve prometne sektore. Među ciljevima se nalazi i unaprjeđenje prometnog sustava u smislu organizacije i operativnog ustrojstva, s ciljem osiguranja efikasnosti i održivosti samog sustava. <i>S ciljem unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture, prioritet 1.1. Unaprijediti cestovnu infrastrukturu i povezanost, mjere 1.1.1. Izgradnja novih prometnica i 1.1.2. Rekonstrukcija, održavanje i sanacija postojećih prometnica, predviđeni su projekti izgradnje 4 nove ceste (1, 2, 3, 4) i rekonstrukcije 3 postojeće ceste (5, 6, 7), kao i definiranje i primjena kriterija opremljenosti i uređenosti u djelatnosti parkinga (8).</i>
Strategija prostornog razvijanja Republike Hrvatske (NN 106/17)	Strategija prostornog razvijanja Republike Hrvatske temeljni je državni dokument za usmjeravanje razvijanja u prostoru. Njime je, na temelju utvrđenih uporišnih vrijednosti hrvatskog prostora i sustava upravljanja prostornim razvijanjem te utvrđenog stanja i procesa u prostoru, utvrđen opći cilj (vizija) prostornog razvijanja do 2030. godine s razvojnim polazištimi te s prioritetima, usmjeranjima i okvirom za provedbu. Opći cilj prostornog razvijanja je uravnotežen i održiv prostorni razvijaj na principima teritorijalne kohezije u funkciji poboljšanja kvalitete života i ublažavanja depopulacijskih trendova, uz očuvanje identiteta prostora. Ostvarenje općeg cilja i postavki koncepcije planira se

STRATEGIJA/PROGRAM/PLAN	Odnos Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. godine s drugim strategijama, programima i planovima
Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99, 84/13)	<p>usmjerenjem aktivnosti uz pomoć 5 utvrđenih razvojnih prioriteta sa strateškim usmjerenjima prostornog razvoja s projekcijom do 2030. godine. Mjere za integralno upravljanje obalnim područjem razradit će se Strategijom upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem. Vezano uz prioritet 4.1. Održivost prostorne organizacije naglašava se potreba razvijanja ugodnih i uređenih gradova, unapređivanje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora, održivi razvoj i korištenje obalnog područja, unapređivanje dostupnosti infrastrukturnih sustava te odmjerno korištenje prostora. Mjere za integralno upravljanje obalnim područjem razradit će se Strategijom upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem, pri čemu mjere vezane uz prostor trebaju biti u skladu s konceptom prostornog razvoja RH i propisima kojima se uređuje područje prostornog uređenja i gradnje. Vezano uz prioritet 4.2. Očuvanost identiteta prostora ističe se unapređivanje vrsnoće građenja i oblikovanja prostora. Prometna povezanost i razvoj energetskog sustava također predstavljaju priotete. Prioritet 4.5. Otpornost na promjene uključuje prilagodbu klimatskim promjenama, jačanje prirodnog kapitala planiranjem razvoja zelene infrastrukture, povećavanje energetske učinkovitosti, održivo gospodarenje otpadom, održivo gospodarenje mineralnim sirovinama, prilagođavanje promjenama uvjeta poslovanja, razvijanje održivog turizma.</p> <p>Strategija i Program prostornog uređenja čine jedinstveni dokument prostornog uređenja. Zasad je na snazi još uvijek Program koji se veže na strategiju iz 1997. godine. Programom su pobliže određeni osnovni ciljevi razvoja u prostoru, kriteriji i smjernice za uređenje prostornih i drugih cjelina, te prijedlozi prioriteta za ostvarivanje ciljeva prostornog uređenja.</p> <p><i>Strategija razvoja Općine Gradac uvažava većinu priorita definiranih Strategijom prostornog razvoja RH. Strateški ciljevi razvoja Općine Gradac su: unaprijediti javne i komunalne infrastrukture (kroz izradu urbanističkih prostornih planova, razvoj komunalne i prometne infrastrukture, gospodarenje otpadom i dr.), razviti konkurentno gospodarsko okruženje i povećati konkurentnost (što uključuje i poticanje korištenja obnovljivih izvora energije), razvoj društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti, poticanje održivog razvoja turizma te unaprijediti resurse i efikasnost općinske uprave.</i></p>
Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013. – 2020. (NN 136/13)	<p>Strategija razvoja poduzetništva 2013. – 2020. godine izravan je odgovor na kratki prikaz uvjeta s općim ciljem povećanja konkurentnosti malog gospodarstva u Hrvatskoj. Ciljevi Strategije su: (1) poboljšanje ekonomске uspješnosti, (2) poboljšan pristup financiranju, (3) promocija poduzetništva, (4) poboljšanje poduzetničkih vještina, (5) poboljšano poslovno okruženje.</p> <p><i>S ciljem razvoja konkurentnog gospodarskog okruženja i povećanje konkurentnosti, prioriteti 2.1. Izraditi i implementirati plan gospodarskog razvoja i 2.2. Stvaranje stimulativnog poslovnog okruženja, mjere 2.1.1. Poticanje razvoja mikro, malog i srednjeg poduzetništva, 2.1.2. Poticanje energetske održivosti, 2.2.1. Razvoj fizičke poslovne infrastrukture i 2.2.2. Smanjenje nezaposlenosti predviđeni su projekti razvoja i implementacija programa poticaja za gospodarstvenike (32), poticanja korištenja obnovljivih izvora energije (33), energetska obnova zgrada javnog sektora (34), podrške otvaranju novih poslovnih subjekata kroz osiguravanje poslovnih prostora (35) i zapošljavanje teže zapošljivih skupina (36).</i></p>

STRATEGIJA/PROGRAM/PLAN	Odnos Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. godine s drugim strategijama, programima i planovima
Strategija razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske za razdoblje 2009. – 2019. (2008.)	<p>Strateški ciljevi Strategije razvoja nautičkog turizma RH su između ostalog: (1) održivo korištenje i upravljanje resursima, (2) revidiranje prostorno-planskih dokumenata za realizaciju scenarija umjerene izgradnje novih prihvatnih kapaciteta, (3) povećanje prihvatnih kapaciteta sanacijom, rekonstrukcijom i revitalizacijom postojećih luka (povjesne luke u urbanim sredinama, napuštene vojne luke, proširenje luka nautičkog turizma radi prihvata velikih jahti), (5) opremanje i nadzor plovnih objekata i luka nautičkog turizma uređajima i opremom za zaštitu mora od onečišćenja, (9) poticanje razvijanja postojećih i izgradnja novih remontnih i servisnih centara, (10) jačanje konkurentnosti svih subjekata nautičkog turizma,</p> <p><i>Strategijom razvoja Općine Gradac predviđena je izgradnja marine u Bristu (49) i marine u Gradcu (50) kroz prioritet kreiranja nove turističke ponude te obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu (64) kroz priritet unaprjeđenja postojeće turističke ponude. Za očekivati je da će nove marine uključivati i nautičke vezove. Izgradnja novih marina i proširenje postojeće lučice mogu se podvući pod prvi cilj Strategije nautičkog turizma - održivo korištenje i upravljanje resursima, odnosno mjeru - proširenje ukupnih kapaciteta luka nautičkog turizma i luka otvorenih za javni promet. Uz ovu mjeru u nacionalnoj strategiji navodi se „Provodenje proširenja ukupnih kapaciteta u odnosu na današnje stanje, a sukladno politici očuvanja prostornokrajobrazne i kulturne vrijednosti obale i otoka uz uvažavanje nosivog kapaciteta prostora, te u funkciji socio-ekonomskog prosperiteta, stanovništva i prostora u kojem se djelatnost obavlja. Prvenstveno povećati broj vezova u lukama otvorenim za javni promet i postojećim lukama nautičkog turizma; povećanje kapaciteta postojećih luka (nautičkih i javnih) uz uvažavanje prostornih posebnosti mikrolokacije.“</i></p>
Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine (NN 55/13)	<p>Strategija je donesena 2013. godine i predstavlja krovni razvojni dokument hrvatskog turizma do 2020. godine, a daje odgovor na pitanje kakav turizam Hrvatska želi i treba razvijati. Također, ona utvrđuje ključne aktivnosti turističke politike usmjerene na osiguravanje proizvodnih, institucionalnih, organizacijskih i ljudskih pretpostavki za poboljšanje konkurenčne sposobnosti hrvatskog turizma i korištenje resursne osnove na načelima odgovornog i održivog razvoja. Očekivana su kretanja u razvoju ključnih proizvodnih grupa za RH i to: nautičkog, zdravstvenog, kulturnog turizma, cikloturizma, eno i gastroturizma, pustolovno-sportskog i poslovnog turizma.</p> <p><i>S ciljem poticanja održivog razvoja turizma utvrđeni su prioriteti 4.1. Kreirati novu turističku ponudu, 4.2. Unaprijediti postojeću turističku ponudu i 4.3. Osigurati održivost turističkog razvoja te mjeru 4.1.1. Stvaranje turističke infra i supra strukture, 4.1.2. Diversifikacija turističke ponude kroz razvoj selektivnih oblika turizma, 4.2.1. Rekonstrukcija područja za razvoj turizma, 4.2.2. Uređenje područja za razvoj turizma, 4.2.3. Unaprjeđenje kvalitete smještajnih kapaciteta, 4.2.4. Unaprjeđenje ponude i stanja plažnog turizma, 4.3.1. Izrada i implementacija strateških dokumenata za razvoj turizma, 4.3.2. Jačanje kapaciteta za upravljanje u turizmu te 4.2.5. Unaprjeđenje razine turističke usluge. Za ostvarenje utvrđenih mjera predviđeno je niz projekata – ukupno 30.</i></p>
Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske do kraja 2020. godine (NN 75/17)	<p>Strategija je donesena 2017. godine i njome se namjerava pridonijeti utvrđivanju prioritetnih aktivnosti usmjerenih prema jačanju razvojnog potencijala svih hrvatskih regija, smanjenju regionalnih razlika te jačanju i izgradnji razvojnog potencijala slabije razvijenih dijelova zemlje. Strategijom su definirana tri strateška cilja politike regionalnog razvoja: 1. Povećanje kvalitete življjenja poticanjem održivog teritorijalnog razvoja, 2. Povećanje konkurenčnosti regionalnog gospodarstva i zaposlenosti i 3. Sustavno upravljanje regionalnim razvojem. Za postizanje cilja 1 između ostalih navodi se i prioritet „1.2. Osiguranje i unaprjeđenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture“.</p>

STRATEGIJA/PROGRAM/PLAN	Odnos Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. godine s drugim strategijama, programima i planovima
	<p><i>Strateški ciljevi i prioriteti razvoja Općine Gradac doprinose i regionalnom razvoju Republike Hrvatske, odnosno ciljeva i prioriteta predviđenih Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske do 2020. godine. Strategija razvoja Općine Gradac najviše doprinosi prvom cilju koji glasi "Povećanje kvalitete života poticanjem održivog teritorijalnog razvoja", i drugom prioritetu "Osiguranje i unaprjeđenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture". Ove korelacije svoj značaj potvrdit će prilikom apliciranja na natječaje na regionalnoj i nacionalnoj razini. Usklađenost Strategije razvoja Općine Gradac sa Strategijom regionalnog razvoja RH predstavljena je matrično u Tablici 4 općinske Strategije.</i></p>
Strategija upravljanja vodama (NN 91/08)	<p>Strategija upravljanja vodama iz 2008. godine na snazi je dok su na snazi pretpostavke pod kojima je donesena. Strategija utvrđuje viziju, misiju, ciljeve i zadaće državne politike u upravljanju vodama. Temeljni cilj upravljanja vodama je postizanje cjelovitog i usklađenog vodnog režima na državnom teritoriju. Integralnim upravljanjem vodama potrebno je osiguravati dovoljno kvalitetne pitke vode za javnu vodoopskrbu stanovništva, osiguravati potrebnu količinu vode odgovarajuće kvalitete za gospodarske namjene, zaštiti ljudi i materijalna dobra od štetnoga djelovanja voda te postići i očuvati dobro stanje voda zbog zaštite vodnih i o vodi ovisnih ekosustava. Vezano uz turizam prepoznato je da potrebe za vodom i odvodnjom u turističkoj sezoni dominiraju nad potrebama domicilnoga stanovništva. Stoga se u Strategiji navodi da je u turističkim područjima potreban drukčiji pristup planiranju vodnokomunalnih usluga, kako u tehničkome smislu, tako i s obzirom na raspoložive resurse pitke vode i prijamnike otpadnih voda.</p> <p><i>Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture određen je prioritet 1.5. Razvoj i održavanje sustava kanalizacije i odvodnje i uz njega vezane mjere 1.5.1. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i 1.5.2. Unaprjeđenje kanalizacijske mreže. Projekti vezani u navedene mjere su izgradnja vodospreme Podaca (27), dovod vode na Debeli brig Gradac, Gornje selo Zaostrog, Gornju Podacu (28), izrada Projektne dokumentacije za rekonstrukciju glavnog vodoopskrbnog cjevovoda Ploče-Gradac na području Općine Gradac (29), nadogradnja kanalizacijske mreže Gradac (30) i gradnja sustava oborinskih kanala (31).</i></p>
PROGRAMI NA DRŽAVNOJ RAZINI	
Akcijski program Strategije za upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora (NN 153/14)	<p>Donošenjem Uredbe o ustrojstvu okvira za djelovanje RH u zaštiti morskog okoliša (136/11), u nacionalno zakonodavstvo transponirana je Okvirna direktiva o morskoj strategiji i vezana Odluka Komisije 2010/477/EU o kriterijima i metodološkim standardima o dobrom stanju morskog okoliša. Uredbom utvrđeni elementi morske strategije uključuju pripremne dokumente: Početnu procjenu, Skup značajki dobrog stanja okoliša i Skup ciljeva u zaštiti okoliša i s njima povezanih pokazatelja, te akcijske programe: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora i Program mjera. Na temelju postojećih EU smjernica, Ekosustavnog pristupa UNEP/MAP-a, analize postojećih podataka i stručne procjene, za 11 kvalitativnih deskriptora dobrog stanja morskog okoliša iz Direktive i Uredbe, znanstvenog, eksperimentalnog monitoringa provođenog tijekom II faze Projekta zaštite od onečišćenja voda Jadranskog mora – IBRD 7640/HR izrađen je Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora. Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora izrađen je kao prvi akcijski program Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem. Monitoring je sagledan s regionalnog aspekta, kako s obzirom na prostornu pokrivenost i vremensku učestalost uzorkovanja, tako i s obzirom na izbor parametara za procjenu stanja. Naime, budući da se radi o transgraničnim morskim ekosustavima, niti praćenje stanja, niti istraživanje, a posebice upravljanje tim ekosustavima ne može biti djelomično, jer će u tom slučaju izostati učinak bilo kakvih mjer. Pored prostorne pokrivenosti</p>

STRATEGIJA/PROGRAM/PLAN	Odnos Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. godine s drugim strategijama, programima i planovima
	<p>za monitoring je od izuzetne važnosti učestalost uzorkovanja. Ovaj monitoring program se dijelom preklapa s nekim već postojećim monitoring programima u Hrvatskoj. U cilju racionalizacije troškova treba objediniti sve programe koji se provode u jadranskim vodama pod suverenitetom RH. Osim objedinjenja već postojećih programa sustavnog praćenja za ovaj pristup je važno imati sustavne podatke o opterećenjima u obalnom pojasu.</p> <p><i>Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora nije integriran u Strategiju razvoja Općine Gradac što se od lokalne strategije ni ne očekuje.</i></p>
Operativni program za pomorstvo i ribarstvo Republike Hrvatske za programsко razdoblje 2014. - 2020. (verzija 2018. godine)	<p>Specifični ciljevi Programa su: (1) Smanjenje utjecaja ribarstva na morski okoliš, uključujući izbjegavanje i smanjenje u najvećoj mogućoj mjeri, neželjenog ulova, (2) Zaštita i očuvanje akvatične bioraznolikosti i akvatičnih ekosustava, (3) Osiguravanje ravnoteže između ribolovnih kapaciteta i raspoloživih ribolovnih mogućnosti, (4) Jačanje konkurentnosti i održivosti poduzeća koja se bave ribarstvom, uključujući flote za mali priobalni ribolov i poboljšanje zaštite na radu ili radnih uvjeta, (5) Potpora jačanju tehnološkog razvoja i inovacija koje uključuju povećanje energetske učinkovitosti i prijenosa znanja, (6) Potpora jačanju prijenosa tehnološkog razvoja, inovacija i znanja, (7) Jačanje konkurentnosti i održivosti poduzeća koja se bave akvakulturom, uključujući poboljšanje sigurnosti ili radnih uvjeta, a pogotovo malih i srednjih poduzeća, (8) Zaštita i očuvanje akvatične bioraznolikosti i poboljšanje ekosustava povezanih s akvakulturom i promicanjem resursno učinkovite akvakulture, (9) Promicanje akvakulture koja pruža visoku razinu zaštite okoliša, promicanja zdravlja i dobrobiti životinja te javnog zdravlja i sigurnosti, (10) Poboljšanje i pružanje znanstvenih spoznaja kao i poboljšanje prikupljanja i upravljanja podataka, (11) Potpora praćenju, kontroli i provedbi, jačanju institucionalnih kapaciteta i učinkovitoj javnoj upravi bez dodatnog administrativnog opterećenja, (12) Promicanje gospodarskog rasta, društvene uključenosti, stvaranje radnih mjesta i pružanje podrške upošljivosti i mobilnosti radne snage u obalnim i kontinentalnim zajednicama koje ovise o ribolovu i akvakulturi, uključujući diversifikaciju aktivnosti u ribarstvu te prema ostalim sektorima pomorskog gospodarstva i dr.</p> <p><i>Na području Općine Gradac ne postoje tvrtke koje su registrirane za obavljanje djelatnosti morskog ribolova ili morske akvakulture (prema Registru godišnjih finansijskih izvještaja pri FINA-i). Međutim, postoji nekoliko obrta koji u svojim djelatnostima imaju i morski ribolov - 9 obrta koji se bave morskim ribarstvom, no gotovo svi ribarstvom se bave kao dodatnom djelatnošću, uglavnom uz pružanje ugostiteljskih usluga. Ribari s područja Općine Gradac sudjeluju i u radu zadruge Friška riba, koja je osnovana 2007. godine, na inicijativu profesionalnih ribara iz Splita i okolice. U ribarstvu Općine Gradac važnu ulogu ima i Pomorsko športsko ribolovno društvo Lignja Gradac. Razvoju ribarstva i marikulture na području Općine Gradac može koristiti i potencijalno osnivanje Lokalne akcijske grupe u ribarstvu (FLAG). Prostorni plan uređenja Općine Gradac predviđa jednu zonu marikulture i ribarske infrastrukture za uzgoj bijele ribe i školjkaša. Zaključno, Strategijom razvoja Općine Gradac nisu predloženi dodatne mjere i projekti u smislu ribarstva.</i></p>
Program mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske (NN 97/17)	<p>Donošenjem Uredbe o uspostavi okvira za djelovanje RH u zaštiti morskog okoliša (136/11), u nacionalno zakonodavstvo transponirana je Okvirna direktiva o morskoj strategiji i vezana Odluka Komisije 2010/477/EU o kriterijima i metodološkim standardima o dobrom stanju morskog okoliša. Uredbom utvrđeni elementi morske strategije uključuju pripremne dokumente: Početnu procjenu, Skup značajki dobrog stanja okoliša i Skup ciljeva u zaštiti okoliša i s njima povezanih pokazatelja, te akcijske programe: Sustav praćenja i promatranja za stalnu</p>

STRATEGIJA/PROGRAM/PLAN	Odnos Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. godine s drugim strategijama, programima i planovima
	<p>procjenu stanja Jadranskog mora i Program mjera. Strateški prioriteti predstavljaju bitnu stepenicu u postupku izrade Programa mjera. Oni su postavljeni dovoljno široko da omoguće razradu mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i da omoguće ugradnju mjera koje se odnose na integralno upravljanje obalnim područjem. Svaki strateški prioritet podijeljen je u nekoliko posebnih ciljeva (ukupno 16 ciljeva) koji uključuju ciljeve postizanja dobrog stanja okoliša prema Okvirnoj direktivi o morskoj strategiji, a svaki cilj sadrži određeni broj mjera (ukupno 51 mjera). Strateški prioriteti su: (1) unaprjeđenje operativnog okvira za koordinirano upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem, (2) jačanje kapaciteta za provedbu upravljanja i zaštite morskog okoliša i obalnog područja, (3) poboljšanje provedbe instrumenata za postizanje dobrog stanja morskog okoliša i obalnog područja. Među mjerama za provedbu ciljeva od interesa za predmetnu Studiju su sljedeće mjere za obalno područje: integrirati principe integralnog upravljanja u normativni okvir o upravljanju pomorskim dobrom; sistematski pratiti, istraživati i ocjenjivati stanja i procese u prostoru obalnog područja; poboljšati kvalitetu buduće izgradnje i izgrađenog okoliša te stvarati distribucijsku pravednosti kroz korištenje instrumenata upravljanja građevinskim zemljištem u naseljima; razraditi metodologiju za izradu planova urbane sanacije i urbane preobrazbe kojima se rješavaju dominantni infrastrukturni, ekološki, oblikovni i socioekonomski problemi obalnih naselja; utvrditi granice pomorskog dobra na cijelom Jadranu i osigurati njihovo evidentiranje u zemljišnim knjigama; unaprijediti sustav upravljanja i zaštite pomorskog dobra u općoj upotrebi.</p> <p><i>Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture prepoznat je prioritet 1.3. poticanje investicijskih ulaganja u Općinu. Mjera vezana uz spomenuti prioritet je 1.3.1. Izrada urbanističkih planova uređenja svakog naselja, a rezultirajući projekti su: izmjena Prostornog plana uređenja Općine Gradac (18), izmjena UPU Gradac (19), izrada UPU Brist (20) i izrada UPU Drvenik (21). Strategijom planirani projekti za ostvarivanje cilja poticanja održivog razvoja turizma su i izgradnja marine u Bristu (49) i Gradcu (50), izgradnja lungo mare do plaže Gospica, Gradac (51), obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu (64), uređenje plaže Bošac (66), povećanje kapaciteta plaža (67), prilagođavanje plaža osobama s invaliditetom (68) i dr. Očekuje se da će se kroz izradu i izmjenu prostornih planova, kao i pripremu planiranih projekata, poštivati principi integralnog upravljanja obalnim područjem, što je naglašeno i kroz mjere i smjernice za ublažavanje utjecaja predmetne studije.</i></p>
Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (verzija 2019. godine)	<p>Programom ruralnog razvoja definirani su ciljevi: (1) restrukturiranje i modernizacija poljoprivrednog i prehrambenog sektora, (2) promicanje okolišno učinkovitog poljoprivrednog sustava, (3) poboljšana učinkovitost resursa te pomak ka klimatskoj otpornosti u poljoprivredi, prehrambenoj industriji i šumarstvu, (4) smanjenje ruralne depopulacije i povećanje kvalitete života za gospodarski oporavak, (5) doprinosi prioritetima Europske unije za ruralni razvoj. Programom je definirano 18 mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenja životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima uopće.</p> <p><i>Na području Općine Gradac prisutna su ruralna naselja Brist, Drvenik, Kostanići, Gradac, Grma, Podaca i Zaostrog (kategorija „evidentirano kulturno dobro“). Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture određen je prioritet 1.1. Unaprijediti cestovnu infrastrukturu i povezanost i uz njega vezana mjeru 1.1.1. Izgradnja novih prometnica. Projekt vezan uz navedenu mjeru je izgradnja ceste prema Starom selu od Studenca (Brist) (4) može se smatrati da dijelom doprinosi cilju nacionalne strategije</i></p>

STRATEGIJA/PROGRAM/PLAN	Odnos Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. godine s drugim strategijama, programima i planovima
	<p>„smanjenje ruralne depopulacije i povećanje kvalitete života za gospodarski oporavak“. Slično je i s projektom elektrifikacije Starog sela Drvenik (13).</p> <p>Prilikom izrade Strategije razvoja Općine Gradac, evidentiran je određeni broj projekata i aktivnosti koji su dio dugoročnog plana razvoja Općine Gradac, te se u tom smislu navode kao podsjetnik za buduća ulaganja, ali i za pripremu projektne dokumentacije kako bi Općina Gradac bila spremna za apliciranje na natječaje, kada za to dođe vrijeme. Među dugoročnim projektima su i razvoj i implementacija programa poticaja za poljoprivrednike te uspostavljanje tržnice poljoprivrednih proizvoda u Gradcu.</p>
Višegodišnji program gradnje komunalnih građevina (NN 117/15)	<p>Višegodišnji program gradnje komunalnih građevina utvrđuje za razdoblje 2013-2023. okvirni program ulaganja u javnu vodoopskrbu i javnu odvodnju. Utvrđeni su pojedinačni projekti komunalnih građevina, način i razdoblje njihove provedbe, sudionici u provedbi, iznos ulaganja i izvori sredstava, red prvenstva u provedbi te praćenje provedbe. Za aglomeraciju Gradac predložena je realizacija ulaganja u javnu odvodnju kroz isporučitelja vodne usluge Izvor Ploče d.o.o., s početkom gradnje mreže i UPOV-a 2021. godine i završetkom 2023. godine (53,6 mil. kn). Maksimalno postojeće opterećenje aglomeracije iznosi 8.188 ES. Planiran je UPOV kapaciteta 15.600 ES i 2. stupnja pročišćavanja.</p> <p>Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprijeđenja javne i komunalne infrastrukture određen je prioritet 1.5. Razvoj i održavanje sustava kanalizacije i odvodnje i uz njega vezane mjere 1.5.1. Unaprijeđenje sustava vodoopskrbe i 1.5.2. Unaprijeđenje kanalizacione mreže. Projekti vezani u navedene mjere su izgradnja vodospreme Podaca (27), dovod vode na Debeli brig Gradac, Gornje selo Zaostrog, Gornju Podacu (28), izrada Projektne dokumentacije za rekonstrukciju glavnog vodoopskrbnog cjevovoda Ploče-Gradac na području Općine Gradac (29), nadogradnja kanalizacione mreže Gradac (30) i gradnja sustava oborinskih kanala (31).</p>
PLANOVNI DRŽAVNOJ RAZINI	
Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017-2022. godine (NN 3/17)	<p>Plan uspostavlja cjeloviti i učinkoviti sustav gospodarenja otpadom koji će se ostvariti provedbom aktivnosti sanacije i zatvaranja postojećih neusklađenih odlagališta otpada, divljih odlagališta, crnih točaka te unaprijeđenjem sustava odvojenog sakupljanja i obrade otpada. Osnovni su mu ciljevi: unaprijediti sustav gospodarenja komunalnim otpadom, unaprijediti sustav gospodarenja posebnim kategorijama otpada, unaprijediti sustav gospodarenja opasnim otpadom, sanirati lokacije onečišćene otpadom, kontinuirano provoditi izobrazno-informativne aktivnosti, unaprijediti informacijski sustav gospodarenja otpadom, unaprijediti nadzor nad gospodarenjem otpadom i unaprijediti upravne postupke u gospodarenju otpadom.</p> <p>U Strategiji razvoja Općine Gradac, Plan gospodarenja otpadom Općine Gradac za razdoblje 2018-2023. godine navodi se kao temeljni dokument kojemu je cilj uspostava cjelovitog sustava održivog gospodarenja otpadom na području Općine. U kontekstu gospodarenja otpadom, Općina Gradac sudjeluje u provedbi projekta „Zeleni val“, zajedno s Gradom Ploče. Cilj projekta je edukacija i informiranje stanovništva s ciljem smanjenja količine odloženog otpada. Strategijom razvoja Općine Gradac definiran u sklopu cilja unaprijeđenja javne i komunalne infrastrukture, definiran je prioritet 1.4. Uspostava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom, mjeru 1.4.1. Unaprijeđenje sustava gospodarenja otpadom, u sklopu koje su predviđeni projekti nabave spremnika za odvojeno prikupljanje otpada (22), provedba</p>

STRATEGIJA/PROGRAM/PLAN	Odnos Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. godine s drugim strategijama, programima i planovima
	<i>izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom (24) kao i sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Čista Gradac (25) i Baze Gradac (26) što pridonosi ostvarenju ciljeva Strategije gospodarenja otpadom.</i>

Tablica 2.3-2. Odnos Strategije s drugim relevantnim strategijama, programima i planovima na regionalnoj razini (*abecednim redom*)

STRATEGIJA/PROGRAM/PLAN	Odnos Strategije s drugim strategijama, programima i planovima
STRATEGIJA NA REGIONALNOJ RAZINI	
Županijska razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje do 2020. godine - prijedlog	<p>Županijska razvojna strategija je temeljni strateški planski dokument jedinice područne (regionalne) samouprave u kojem se određuju ciljevi i prioriteti razvoja za područje jedinice područne (regionalne) samouprave s posebnim naglaskom na ulogu velikih gradova i gradova sjedišta županija u poticanju razvoja te na razvoj slabije razvijenih područja. Strateški ciljevi županijske strategije su: (1) poboljšati kvalitetu življenja uz održivo korištenje prirodnih resursa, (2) povećati konkurentnost gospodarstva i (3) unaprijediti ljudske potencijale i sustav upravljanja razvojem. Dalnjim konzultacijama razvijeni su prioriteti razvoja (ukupno 11) SDŽ-a za svaki od postavljenih ciljeva, dok su se za operacionalizaciju vizije, ciljeva i prioriteta izradile mjere (ukupno 43) na koje će se naslanjati projekti u provedbenoj fazi.</p> <p><i>Strategija razvoja Općine Gradac postavljanjem svojih strateških ciljeva pridonosi ostvarenju ciljeva Županijske razvojne strategije. Za svaki cilj i prioritet razvoja Splitsko dalmatinske županije postoji prateća mjeru u sklopu strateškog razvoja Općine Gradac, koja doprinosi njihovom ostvarenju. Najveći doprinos ova Strategija čini prvom cilju strategije razvoja Splitsko-dalmatinske županije koji glasi "Poboljšati kvalitetu življenja uz održivo korištenje prirodnih resursa", a posebno trećem prioritetu "Zaštita okoliša, stvaranje otpornosti na okolišne rizike i održivo upravljanje prirodnim i kulturno-povijesnom baštinom" kroz, između ostalog, unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom, očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine i drugo. Ciljevi za razvoj Općine Gradac odnose se na unaprjeđenje javne i komunalne infrastrukture, razvoj konkurentnog gospodarskog okruženja i povećanja konkurentnosti, razvoj društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti, poticanje održivog razvoja turizma te na unaprjeđenje resursa i efikasnosti općinske uprave, što je u skladu s ciljevima Županije koji se odnose na jačanje gospodarstva, razvoj infrastrukture, povećanje kvalitete života, poticanje održivog razvoja i sl. Usklađenost Strategije razvoja Općine Gradac sa strategijom razvoja Splitsko-dalmatinske županije predstavljena je matrično u Tablici 3 Strategije.</i></p>
PROGRAMI NA REGIONALNOJ RAZINI	
Program zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 01/08)	Program zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije donesen je 2008. godine i odnosi se na četverogodišnje razdoblje. Prvenstvena zadaća ovog dokumenta je predstavljanje cjelovitog skupa smjernica za sektor zaštite okoliša u županiji te prikaz prioritetnih pravaca djelovanja. Na osnovi provedene analize, zaključaka i preporuka, definirane su prioritetne mjeru, a neke od njih odnose se na uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom, izgradnju i promociju zajedničke vizije održivog razvoja, edukacije za okoliš, razvoj održivog turizma i održive energetike.

STRATEGIJA/PROGRAM/PLAN	Odnos Strategije s drugim strategijama, programima i planovima
	<p><i>Strategija razvoja Općine Gradac postavljanjem svojih strateških ciljeva koji se, između ostalog, odnose na unaprjeđenje javne i komunalne infrastrukture (posebice je važno istaknuti prioritet uspostave održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom što direktno smanjuje pritisak na okoliš), razvoj konkurentnog gospodarskog okruženja i povećanja konkurentnosti (jedna od mjera je i poticanje energetske održivosti) i poticanje održivog razvoja turizma prati prioritetne mjeru Programa zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije.</i></p>
<p>Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama u Splitsko-dalmatinskoj županiji za razdoblje 2017 – 2020. godine (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 160/17)</p>	<p>Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama određuje mjeru koje bi se trebale primijeniti da bi se izbjegao, smanjio i/ili uklonio negativni, najčešće antropogeni utjecaj na kvalitetu zraka, ozonski sloj i klimatske promjene te kako bi se ublažile negativne posljedice koje klimatske promjene mogu uzrokovati. Ciljevi određeni Programom su: C1) pravovremeno izraditi programe i izvješća o provedbi programa, C2) održavati i unaprjeđivati cjeloviti sustav upravljanja kvalitetom zraka te praćenja kvalitete zraka, C3) sprječiti i smanjiti onečišćenje zraka u cilju zaštite zdravlja ljudi, kvalitete življenja kao i okoliša u cjelini, C4) smanjivati/ograničavati emisije onečišćujućih tvari u zrak, C5) ukinuti potrošnju tvari koje oštećuju ozonski sloj te smanjiti emisiju fluoriranih stakleničkih plinova, C6) smanjivati/ograničavati emisije stakleničkih plinova (<u>C6.1.5. provoditi mjeru za sprječavanje nastanka otpada, unaprijediti sustav gospodarenja otpadom te sanirati lokacije onečišćene otpadom</u>), C7) provesti plinifikaciju, C8) <u>poticati energetsku učinkovitost i uporabu obnovljivih izvora energije (C8.3. usmjeriti se na porast korištenja obnovljivih izvora energije kako u privatnom tako i u javnom sektoru)</u>, C9) smanjiti ukupne emisije iz prometa, C10) izraditi dokumente ublažavaju i prilagodbe klimatskim promjenama, C11) poticati razvoj „Zelenih gradova“, C12) osigurati dostupnosti informacija javnosti, C13) osigurati financiranje pripreme i provedbe mjera te financiranje aktivnosti nadogradnje i osnaživanja upravno-administrativnih kapaciteta SD županije i jedinica lokalne samouprave.</p> <p><i>Strategijom razvoja Općine Gradac definiran u sklopu cilja unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture, definiran je prioritet 1.4. Usputstava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom, mjeru 1.4.1. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom, u sklopu koje su predviđeni projekti nabave spremnika za odvojeno prikupljanje otpada (22), provedba izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom (24) kao i sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Čista Gradac (25) i Baze Gradac (26) što pridonosi ostvarenju ciljeva Strategije gospodarenja otpadom.</i></p> <p><i>S ciljem unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture, prioritet 1.2. Razvoj i unaprjeđenje lokalne temeljne usluge, mjeru 1.2.2. Razvoj ostalih komunalnih usluga, predviđen je projekt rekonstrukcije javne rasvjete u Općini Gradac (14) što primjenom suvremenih tehnologija može dovesti do povećanja energetske učinkovitosti. Također, s ciljem razvoja konkurentnog gospodarskog okruženja i povećanje konkurentnosti prioritet 2.1. Izraditi i implementirati plan gospodarskog razvoja, mjeru 2.1.2. Poticanje energetske održivosti, predviđen je projekt poticanja korištenja obnovljivih izvora energije (33) kao i energetska obnova zgrada javnog sektora (34).</i></p>
PLANNOVI NA REGIONALNOJ RAZINI	
<p>Glavni plan razvoja turizma Splitsko-dalmatinske županije (2017. – 2027.) sa strateškim i</p>	<p>Glavni plan razvoja turizma Splitsko-dalmatinske županije glavni je strateški, razvojni dokument kojim se usmjerava turistički razvitak u Županiji do 2027. godine. Osnovni cilj Plana je definiranje strateškog i operativnog koncepta razvoja turizma koji će osigurati proizvodne, institucionalne, organizacijske i ljudske pretpostavke za uspostavljanje trajne privlačnosti Županije kao turističke destinacije, te</p>

STRATEGIJA/PROGRAM/PLAN	Odnos Strategije s drugim strategijama, programima i planovima
operativnim planom marketinga (Turistička zajednica Splitsko-dalmatinske županije, 2018.)	<p>poboljšavanje njene konkurenčne sposobnosti na međunarodnom turističkom tržištu. Splitsko-dalmatinska županija u razvoju turizma ima četiri strateška cilja: (1) održivi turistički razvoj uz maksimalno povećanje kvalitete života lokalne zajednice, (2) povećanje prihoda od turizma unaprjeđenjem i razvojem turističkih proizvoda te učinkovitim marketingom, (3) unaprjeđenje uvjeta za razvoj turizma, (4) unaprjeđenje upravljanja turizmom sukladno kapacitetima županije i jedinicama lokalne uprave.</p> <p><i>Strategija razvoja Općine Gradac kao jedan od ciljeva ima definirano poticanje održivog razvoja turizma. S ciljem poticanja održivog razvoja turizma utvrđeni su prioriteti 4.1. Kreirati novu turističku ponudu, 4.2. Unaprijediti postojeću turističku ponudu i 4.3. Osigurati održivost turističkog razvoja te mjere 4.1.1. Stvaranje turističke infra i supra strukture, 4.1.2. Diversifikacija turističke ponude kroz razvoj selektivnih oblika turizma, 4.2.1. Rekonstrukcija područja za razvoj turizma, 4.2.2. Uređenje područja za razvoj turizma, 4.2.3. Unaprjeđenje kvalitete smještajnih kapaciteta, 4.2.4. Unaprjeđenje ponude i stanja plažnog turizma, 4.3.1. Izrada i implementacija strateških dokumenata za razvoj turizma, 4.3.2. Jačanje kapaciteta za upravljanje u turizmu te 4.2.5. Unaprjeđenje razine turističke usluge. Za ostvarenje utvrđenih mjer predviđeno je niz projekata – ukupno 30.</i></p>
Prostorni plan Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 01/03, 08/04, 05/05, 05/06, 13/07, 09/13, 147/15)	<p>Prostornim planom Splitsko dalmatinske županije u odnosu na prostorne sustave Županije, prostor Općine Gradac ističe se kao važno turističko središte Županije i Makarskog priobalja koje zahtijeva povećanje kvalitete turističke ponude i smještajnih kapaciteta (boravišni, kongresni); kao veće lokalno, područno (malo razvojno središte), koje zahtijeva kompletiranje funkcijama uprave, školstva, kulture, zdravstva, finansijskih usluga, opskrbe i športa; kao specifično malo (poticajno) gospodarsko središte u kojem će se pored turizma, kao osnovne gospodarske grane, poticati malo poduzetništvo, poljoprivreda vezana uz maslinarstvo i ostale tradicijske grane, ribolov i slično; kao prepoznatljiv urbani i ruralni prostor tj. prostor jedinstvenih krajobraznih karakteristika i specifičnog identiteta; longitudinalno naselje uz JTC te ambijentalne ruralne cjeline u podbiokovlju. Prostornim planom Županije određeni su osnovni ciljevi razvitka, a u nastavku donosimo one relevantne za Općinu Gradac: poticati pozitivne procese litoralizacije; uspostaviti razvojnu ravnotežu svih područja Županije; razviti graditi na načelima održivog razvitka, kao stalno i potpuno, gospodarski, ekološki, tehnološki i društveno održivo korištenje svih potencijala Splitsko-dalmatinske županije. Uzimajući u obzir specifičnost prostorne pozicije Općine Gradac, županijski prostorni plan definira sljedeće smjernice kojih se treba pridržavati kod planiranja razvoja i uređenja prostora Općine:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ublažiti pritisak na usku obalnu crtu, preusmjeravajući migracijske tokove prema bližem zaleđu implicitne migracijske mjere čime bi se polučio dvostruki pozitivni učinak- Provesti disperziju radnih mjeseta i povezati ih s postojećim i planiranim područjima stanovanja- Obalne prostore planirati isključivo za litoralne sadržaje <p><i>Strategija razvoja Općine Gradac izrađen je temeljem smjernica županijskog prostornog plana- Svojim strateškim ciljevima i prioritetima koji obuhvaćaju unaprjeđenje komunalne i javne infrastrukture, razvoj konkurentnog gospodarskog okruženja (posebice kroz poticanje razvoja mikro, malog i srednjeg poduzetništva, poticanje energetske učinkovitosti, smanjenje nezaposlenosti, podršku teže zapošljivim skupinama, itd.), poticanje održivog razvoja turizma i razvoj društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti, Strategija prati osnovne ciljeve razvijatka Splitsko-dalmatinske županije, kao i ciljeve razvijatka pojedinih sektora Županije.</i></p>

Tablica 2.3-3. Odnos Strategije s drugim relevantnim strategijama, programima i planovima na lokalnoj razini

STRATEGIJA/PROGRAM/PLAN	Odnos Strategije s drugim strategijama, programima i planovima
PROGRAM NA LOKALNOJ RAZINI	
Prostorni plan uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 08/14, 06/16, 15/16-I, 04/18)	<p>Ciljevi prostornog razvoja od općinskog značaja su demografski razvoj, odabir prostorno razvojne strukture, razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture, zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti te kulturno-povijesnih cjelina, dok su ciljevi prostornog uređenja naselja na prostoru Općine racionalno korištenje i zaštita prostora, utvrđivanje građevinskih područja naselja u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja naselja, vrijednosti krajobraza, prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina te unaprjeđenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture. U Odredbama za provođenje Prostornog plana uređenja Općine Gradac (PPUO) predviđena je gradnja novih dionica javnih razvрstanih cesta, nerazvрstanih cesta i ulica u naselju te rekonstrukcija postojeće cestovne mreže u skladu s planskim značajem pojedinih cestovnih pravaca. Nadalje, predviđeno je i povezivanje dvaju regionalnih vodovoda iz kojih se Općina Gradac snabdijeva pitkom vodom. Glede postupanja s otpadom, u Odredbama se spominje konačno rješenje odlaganja otpada s područja Općine Gradac, kao i izgradnja reciklažnih dvorišta, sanacija divljih odlagališta otpada, smanjenje nastajanja otpada te program odvojenog sakupljanja i recikliranja otpada.</p> <p><i>Strateški ciljevi Strategije razvoja Općine Gradac usmjereni na unaprjeđenje javne i komunalne infrastrukture, razvoj gospodarstva, društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti i poticanje održivog razvoja turizma odgovaraju i ciljevima razvoja PPUO Gradac. Posebice je riječ o razvoju javne i komunalne infrastrukture obzirom na Odredbe za provođenje PPUO u kojima je određeno poboljšanje i razvoj cestovne infrastrukture te uspostava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom. Jedan od projekata za ostvarenje strateškog cilja unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture je i izmjena Prostornog plana uređenja Općine Gradac (18) u sklopu mjere 1.3.1. Izrada urbanističkih planova uređenja svakog naselja, a u smislu prioriteta 1.3. Poticanje investicijskih ulaganja u Općinu.</i></p>

PLAN NA LOKALNOJ RAZINI	
Plan gospodarenja otpadom Općine Gradac za razdoblje 2018. – 2023. (Službeni glasnik Općine Gradac 06/18)	<p>Plan gospodarenja otpadom Općine Gradac za razdoblje od 2018-2023. godine temeljni je dokument kojemu je cilj uspostava cjelovitog sustava održivog gospodarenja otpadom na području Općine Gradac. Svrha donošenja Plana gospodarenja otpadom za Općinu Gradac je definiranje ciljeva, mjera i aktivnosti, kao i rokova te potrebnih finansijskih sredstava za njihovu provedbu. Postizanje ciljeva koji su određeni Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. - 2022. godine (NN 3/17) planirano je provedbom sljedećih mjera: (1) kućno kompostiranje, (2) nabava mobilnog reciklažnog dvorišta, (3) uvođenje naplate prikupljanja i obrade miješanog i biorazgradivog komunalnog otpada po količini, (4) izrada Studije procjene količine otpada koji sadrži azbest po županijama, (5) sanacija lokacija onečišćenih otpadom odbačenim u okoliš, (6) provedba aktivnosti predviđenih Programom izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom, (7) izobrazba svih sudionika uključenih u nadzor gospodarenja otpadom. Općina Gradac prelazi na sustav kućanskih posuda (kanti) te da će se iz upotrebe izbaciti kontejneri. Plan gospodarenja otpadom navodi kako će svako kućanstvo imati posudu za prikupljanje komunalnog otpada i posudu za reciklažni otpad (staklo, plastiku i papir). Projekt obuhvaća i sve vlasnike kuća za odmor, dok će hotelski objekti i dalje koristiti kontejnere. Za sva naselja u Općini nabavit će se ukupno 4050 spremnika, od toga 2.075 za reciklabilni otpad, 1.975 za biootpad, a preko Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, u ukupnoj vrijednosti od 1.350.000,00 HRK.</p> <p><i>Na području Općine miješani komunalni otpad se sakuplja i odvozi organizirano. Početkom 2017. godine sklopljen je Ugovor o koncesiji za sakupljanje, odvoz i odlaganje komunalnog otpada s područja Općine Gradac, s tvrtkom KOMUNALNO ODRŽAVANJE d.o.o., Ploče, te vrijedi do početka 2021. godine. Otpad prikupljen na području Općine Gradac odlaže se na odlagalištu Lovornik koje se nalazi na području Dubrovačko-neretvanske županije, u katastarskoj općini Baćina.</i></p> <p><i>Strategijom razvoja Općine Gradac definiran u sklopu cilja unaprijeđenja javne i komunalne infrastrukture, definiran je prioritet 1.4. Uspostava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom, mjera 1.4.1. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom, u sklopu koje su predviđeni projekti nabave spremnika za odvojeno prikupljanje otpada (22), provedba izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom (24) kao i sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Čista Gradac (25) i Baze Gradac (26) što pridonosi ostvarenju ciljeva Strategije gospodarenja otpadom.</i></p>

2.4. CILJEVI ZAŠTITE OKOLIŠA USPOSTAVLJENI PO ZAKLJUČENIM MEĐUNARODnim UGOVORIMA I SPORAZUMIMA KOJI SE ODNOSE NA STRATEGIJU TE NAČIN NA KOJI SU TI CILJEVI I DRUGA PITANJA ZAŠTITE OKOLIŠA UZETI U OBZIR TIJEKOM NJENE IZRade

U nastavku je analiziran odnos ciljeva Strategije razvoja Općine Gradac s ciljevima zaštite okoliša uspostavljenih po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma (Tablica 2.4-1.).

Tablica 2.4-1. Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključenim međunarodnim ugovorima i sporazumima koji se odnose na Strategiju te način na koji su ti ciljevi i druga pitanja zaštite okoliša uzeti u obzir tijekom njene izrade

Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključenim međunarodnim ugovorima i sporazumima koji se odnose na Strategiju te način na koji su ti ciljevi i druga pitanja zaštite okoliša uzeti u obzir tijekom njene izrade	
KLIMATSKE PROMJENE I ZRAK	
Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Rio de Janeiro, 1992.)	Republika Hrvatska od 1996. godine stranka je Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime. Konvencija je stupila na snagu za Republiku Hrvatsku 07.07.1996. Cilj Konvencije je uspostaviti stabilnost koncentracije stakleničkih plinova u atmosferi na razini koja će spriječiti opasno antropogeno djelovanje na klimatski sustav.
Kyoto protokol uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Kyoto, 1997.)	U okviru Konvencije, 1997. godine usvojen je Kyotski protokol kojim se propisuje obveza smanjenja emisija stakleničkih plinova. RH postala je punopravna članica Kyotskog protokola 28.08.2007. RH je kao članica Kyotskog protokola imala cilj smanjenja ukupne emisije stakleničkih plinova od najmanje 5% u razdoblju od 2008. do 2012. u odnosu na baznu 1990. godinu. Postavljeni cilj ostvaren je na kraju prvog obvezujućeg razdoblja 31.12.2012. Na 18. Konferenciji država stranaka Konvencije te 8. Konferenciji stranaka Kyotskog protokola 2012. godine usvojena je odluka kojom se reguliraju novi ciljevi u smanjenju emisija stakleničkih plinova (izmjene iz Dohe). Amandmanom na Prilog B Kyotskog protokola EU je prihvatala obvezu smanjenja emisije za 20% do 2020. u odnosu na 1990. godinu (drugo obvezujuće razdoblje). Obveze RH iskazane su u obliku obveza EU. Unutar EU ti se postoci različito računaju za pojedine zemlje, poštujući emisije u baznim godinama i princip solidarnosti. Za pojedine države su propisane kvote za sektore koji nisu u sustavu trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova (mala ložišta, promet, poljoprivreda, mala industrija, gospodarenje otpadom), dok se veliki izvori emisija u zrak nalaze u zajedničkoj kvoti EU i emisijske jedinice kupuju na dražbi. Kvota za sektore koji nisu u sustavu trgovanja emisijama za RH dozvoljava povećanje emisije stakleničkih plinova za 11% do 2020. godine u odnosu na 2005. godinu.
Izmjene iz Dohe Kyotskog protokola uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Doha, 2012.)	Na 21. zasjedanju konferencije stranaka Konvencije 2015. godine u Parizu potpisana je Pariški sporazum, koji je stupio na snagu 4.11.2016. To je globalni dugoročni sporazum o klimatskim promjenama koji se odnosi na razdoblje nakon 2020. godine. Njegov glavni dugoročni cilj je smanjenje emisije stakleničkih plinova i ograničenje rasta globalne temperature na manje od 2° u odnosu na predindustrijsku razinu. RH stranka je Pariškog sporazuma, kojim su se sve države članice EU obvezale do 2030. godine smanjiti emisije stakleničkih plinova za najmanje 40% u odnosu na 1990. godinu. Pariški sporazum stupio je na snagu 4.11.2016. RH se obvezuje provoditi mjere u okviru EU obveza. Unutar EU za sektore koji nisu u sustavu trgovanja emisijama svaka država
Pariški sporazum (Pariz, 2015.)	

KONVENCIJA /PROTOKOL /SPORAZUM	Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključenim međunarodnim ugovorima i sporazumima koji se odnose na Strategiju te način na koji su ti ciljevi i druga pitanja zaštite okoliša uzeti u obzir tijekom njene izrade
	<p>ima različite ciljeve. Temeljem Uredbe (EU) 2018/842 europskog parlamenta i vijeća od 30. svibnja 2018. o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. kojim se doprinosi mjerama u području klime za ispunjenje obveza u okviru Pariškog sporazuma i izmjeni Uredbe (EU) br. 525/2013 utvrđuje se potrebno smanjenje emisije po pojedinim državama. Za RH je određeno smanjenje emisije stakleničkih plinova od -7% do 2030. godine za sektore koji nisu u sustavu trgovanja emisijama.</p> <p><i>Provđba mjere 2.1.2. Poticanje energetske održivosti, odnosno poticanje korištenja obnovljivih izvora energije utjecat će na smanjenje emisija stakleničkih plinova s područja Općine Gradac. Uspostavljanjem sustava održivog gospodarenja otpadom, što je također jedna od mjera Strategije, smanjit će se pritisak na okoliš.</i></p>
Konvencija o prekograničnim onečišćenjima zraka na velikim udaljenostima – LRTAP konvencija (Geneva, 1979.) Protokol o suzbijanju zakiseljavanja, eutrofikacije i prizemnog ozona - Gothenburg protokol (Gothenburg, 1999.) i drugi protokoli	<p>Republika Hrvatska stranka je Konvencije o prekograničnim onečišćenjima zraka na velikim udaljenostima od 8.10.1991. Cilj je LRTAP konvencija ograničiti i smanjiti emisije onečišćujućih tvari, te na taj način postupno smanjiti onečišćenje zraka i prekogranični transport onečišćujućih tvari. LRTAP konvencija dopunjena je s osam protokola. Obveze iz LRTAP konvencije ugrađene su u Zakon o zaštiti zraka (NN 130/11, 47/14, 61/17, 118/18). Zakon o zaštiti zraka prati Uredba o nacionalnim obvezama smanjenja emisija određenih onečišćujućih tvari u zraku u Republici Hrvatskoj (NN 76/18), koja određuje nacionalne kvote za sumporov dioksid, dušikove okside, hlapive organske spojeve i amonijak te nacionalne obveze smanjenja emisija određenih onečišćujućih tvari u zraku na području RH kao minimum ograničavanja godišnjih antropogenih emisija sumporovog dioksida (SO_2), dušikovih oksida (NO_x), nemetanskih hlapivih organskih spojeva (NMHOS), amonijaka (NH_3) i sitnih lebdećih čestica (PM) koje su primjenjive od 2020. do 2029. i od 2030. godine. Za postizanje emisijskih kvota primjenjuje se Program postupnog smanjivanja emisija za određene onečišćujuće tvari u Republici Hrvatskoj za razdoblje do kraja 2010. godine, s projekcijama emisija za razdoblje od 2010. do 2020. godine (NN 152/09). Program je donesen, između ostalog, na temelju Gothenburškog protokola - protokola LRTAP konvencije koji se odnosi na suzbijanje zakiseljavanja, eutrofikacije i prizemnog ozona.</p> <p><i>Provđba mjere 2.1.2. Poticanje energetske održivosti, odnosno poticanje korištenja obnovljivih izvora energije utjecat će na smanjenje emisija stakleničkih plinova s područja Općine Gradac. Uspostavljanjem sustava održivog gospodarenja otpadom, što je također jedna od mjera, smanjit će se pritisak na okoliš. Aktivnosti provođenja Strategije razvoja Općine Gradac nemaju prekogranični utjecaj.</i></p>
MORSKI OKOLIŠ	
Konvencija o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja – Barcelonska konvencija (Barcelona, 1976, 1995.)	Barcelonskom konvencijom o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja nastoji se osigurati održivo upravljanje prirodnim morskim i kopnenim resursima te štititi morski okoliš i obalne zone sprečavanjem, smanjenjem i uklanjanjem onečišćenja. Konvencija iz 1995. predstavlja osuvremenjenu verziju Konvencije iz 1976. godine. Hrvatska je sukcesijom postala strankom Konvencije 1991. godine, a verzija iz 1995. je u odnosu na Hrvatsku stupila na snagu 9. srpnja 2004. Barcelonsku

KONVENCIJA /PROTOKOL /SPORAZUM	Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključenim međunarodnim ugovorima i sporazumima koji se odnose na Strategiju te način na koji su ti ciljevi i druga pitanja zaštite okoliša uzeti u obzir tijekom njene izrade
Protokol o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja iz izvora i djelatnosti na kopnu (Siracusa, 1996.) Protokol o posebno zaštićenim područjima i biološkoj raznolikosti u Sredozemlju (Barcelona, 1995.)	<p>konvenciju dopunjuje sedam protokola, u kojima je riječ o posebnim aspektima očuvanja okoliša u Sredozemlju. Protokol o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja iz izvora i djelatnosti na kopnu Hrvatska je potpisala 2006. godine. Cilj Konvencije je zaštita Sredozemnog mora od onečišćavanja. U cilju zaštite okoliša i pridonošenja održivom razvoju područja Sredozemlja, ugovorne će stranke, između ostalog, izraditi procjenu utjecaja na okoliš za predložene djelatnosti za koje se vjeruje da bi mogle imati značajan nepovoljan utjecaj na morski okoliš, kao i preuzeti obvezu promicanja cjelovitoga upravljanja obalnim područjima, uzimajući u obzir zaštitu područja od ekološke i krajobrazne važnosti, kao i razborito korištenje prirodnih bogatstava. Ugovorne stranke spomenutog Protokola poduzet će sve primjerene mjere za sprječavanje, smanjenje, suzbijanje i uklanjanje u najvećoj mogućoj mjeri onečišćavanja područja Sredozemnog mora koje je izazvano ispuštanjem iz rijeka, obalnih objekata ili izljeva, ili proizlazi iz bilo kojih drugih izvora ili djelatnosti na kopnu na njihovom području, dajući prednost postupnom ukidanju unošenja tvari koje su toksične, postojane i sklone biološkom akumuliranju.</p> <p>Protokol o posebno zaštićenim područjima i biološkoj raznolikosti u Sredozemlju Hrvatska je potvrdila 2001. godine. Cilj Protokola u smislu posebno zaštićenih područja je zaštiti:</p> <ul style="list-style-type: none">a) reprezentativne tipove obalnih i morskih ekosustava odgovarajuće veličine da bi se osigurala njihova dugoročna sposobnost za život i održala njihova biološka raznolikost,b) staništa koja su u opasnosti od nestajanja u njihovom prirodnom području rasprostiranja u Sredozemlju ili koja imaju smanjeno prirodno područje rasprostiranja kao posljedica njihovog povratka u ranije granice rasprostiranja ili zbog njihovog prirođeno ograničenog područja,c) staništa koja su kritična za preživljavanje, razmnožavanje i obnavljanje vrste pred istrebljenjem, ugroženih, ili endemske vrsta flore i faune,d) mjesta od posebne važnosti zbog svoje zanimljivosti s gledišta znanosti, estetike, kulture ili obrazovanja. <p><i>Strategijom razvoja Općine Gradac planirana je mjera unaprjeđenja kanalizacijske mreže.</i></p>
BIOLOŠKA RAZNOLIKOST	
Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa – Bernska konvencija (Bern, 1979.) Konvencija o biološkoj raznolikosti (Rio de Janeiro, 1992.)	<p>Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa - Bernska konvencija usvojena je u odnosu na R. Hrvatsku 2000. godine. Svaka ugovorna stranka će poduzeti korake, u skladu s odredbama ove Konvencije, u promicanju nacionalnih politika za zaštitu divlje flore, divlje divlje faune i prirodnih staništa, s naglaskom na vrste kojima prijeti izumiranje i osjetljive vrste, posebno endemske, te ugrožena staništa.</p> <p>Konvencija o biološkoj raznolikosti usvojena je u odnosu na R. Hrvatsku 1996. godine. Ciljevi Konvencije su: zaštita biološke i krajobrazne raznolikosti, održivo korištenje njenih komponenti i pravedna raspodjela dobrobiti koje proizlaze iz korištenja genetskih izvora.</p>

KONVENCIJA /PROTOKOL /SPORAZUM	Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključenim međunarodnim ugovorima i sporazumima koji se odnose na Strategiju te način na koji su ti ciljevi i druga pitanja zaštite okoliša uzeti u obzir tijekom njene izrade
	<p><i>Na području Općine Gradac nalazi se područje očuvanja ekološke mreže značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR 300131 Uvale Vira donja i Vira gornja te područje očuvanja značajno za ptice (POP) HR 1000030 Biokovo i Rilić. Aktivnosti planirane Strategijom razvoja Općine Gradac ne utječu na navedena područja i ne ugrožavaju bioraznolikost područja.</i></p>
ARHEOLOŠKA BAŠTINA	<p>Europska konvencija o zaštiti arheološke baštine (Valletta, 1992.)</p> <p>Republika Hrvatska potpisala je 2. listopada 2001. godine Europsku konvenciju o zaštiti arheološke baštine (revidirane) iz 1992. godine. Konvencija je stupila na snagu u odnosu na RH 7. veljače 2005. godine. Cilj Konvencije je zaštita arheološke baštine kao izvora europskog kolektivnog sjećanja i predmeta povijesnog i znanstvenog proučavanja. Stranke Konvencije su obavezne uspostaviti pravni sustav zaštite arheološke baštine, i to propisivanjem:</p> <ul style="list-style-type: none">i. vođenja evidencije o arheološkoj baštini i utvrđivanja zaštićenih spomenika i područja,ii. uspostavljanja zaštićenih arheoloških područja, čak i ukoliko nema vidljivih ostataka na zemlji ili pod vodom radi očuvanja materijalnih dokaza koje će proučavati budući naraštajiiii. obveze nalaznika slučajnog nalaza predmeta arheološke baštine da o tome obavijesti nadležna tijela i preda otkrivene nalaze na ispitivanje. <p>Određene su mjere zaštite koje se odnose na način provedbe arheoloških istraživačkih radova i mjere fizičke zaštite baštine. U svrhu cijelovite zaštite arheološke baštine, stranke Konvencije obvezuju se i:</p> <ul style="list-style-type: none">i. poduzeti mjere za usuglašavanje i povezivanje pojedinih zahtjeva arheologije i razvojnih planova osiguravajući da arheolozi sudjeluju:<ul style="list-style-type: none">a) u politikama planiranja izrađenima na način koji osigurava uravnotežene strategije zaštite, očuvanja i unapređivanja lokaliteta od arheološkog interesa,b) u različitim fazama izrade razvojnih planova,ii. osigurati da se arheolozi, gradski i regionalni planeri sustavno međusobno savjetuju kako bi omogućili:<ul style="list-style-type: none">a) izmjene onih razvojnih planova koji bi mogli imati štetne učinke na arheološku baštinu,b) dovoljno vremena i sredstava za izradu primjerene znanstvene studije o lokalitetu te objavljivanje nalaza studije,iii. osigurati da se u procjenama utjecaja okoliša i odlukama koje iz njih proistječu u potpunosti uzmu u obzir arheološke lokalitete i njihov okoliš,iv. predvidjeti propisima, u slučaju pronalaska predmeta arheološke baštine tijekom gradnje, njihovu zaštitu na samom lokalitetu kada je to moguće,v. osigurati da otvaranje arheoloških lokaliteta za javnost, a posebno bilo kakvi pripremni građevinski radovi potrebni za prihvatanje velikog broja posjetitelja, ne prouzroče štetne posljedice na arheološka i znanstvena svojstva takvih lokaliteta i njihovog okoliša. <p><i>Obveze koje Konvencija stavlja svojim strankama s ciljem zaštite arheološke baštine razrađene su u hrvatskim propisima koji uređuju zaštitu i očuvanje kulturnih dobara. Propisi koji se odnose na prostorno uređenje uvjetuju da se kulturna baština sagleda u dokumentima prostornog uređenja. Za potrebe Prostornog plana uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac</i></p>

KONVENCIJA /PROTOKOL /SPORAZUM	Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključenim međunarodnim ugovorima i sporazumima koji se odnose na Strategiju te način na koji su ti ciljevi i druga pitanja zaštite okoliša uzeti u obzir tijekom njene izrade
	<p>59/07, 61/07, 75/09, 08/14, 06/16, 15/16-I, 13/17, 21/17, 04/18), (PPUO), izrađena je konzervatorska dokumentacija s evidencijom nepokretnih kulturnih i prirodnih dobara te su predložene mjere zaštite kulturno-povijesnih objekata i cjelina. Ne očekuje se da će projekti predviđeni Strategijom razvoja Općine Gradac imati značajnijeg utjecaja na kulturna dobra na području Općine, a za svaki od njih će se u fazi ishodišta lokacijske dozvole zatražiti posebni uvjeti nadležnog konzervatorskog odjela. Strategijom razvoja Općine Gradac predviđeni su projekti direktno vezani uz zaštitu kulturne baštine: 1.2.2.3. Elektrifikacija starog sela Drvenik, 1.2.4.1. Uređenje spomenika na Gradini u Gradcu i 4.1.2.2. Turistička valorizacija kulturne baštine ključni je dio procesa izrade i provedbe strategije turističkog razvoja, čija je izrada i planiranja Strategijom razvoja Općine Gradac - izrada Strateškog plana razvoja turizma Općine Gradac (mjera 4.3.1.1.). Tim Planom trebale bi se predvidjeti konkretne mjeru za zaštitu, obnovu i valorizaciju kulturne baštine Općine Gradac, uključivo razvoj kulturnog turizma.</p>
KRAJOBRAZ	
Konvencija o europskim krajobrazima (Firenca, 2000.)	<p>Svrha je Konvencije promicati krajobraznu zaštitu, upravljanje i planiranje europskih krajobrazova te organizirati europsku suradnju o pitanjima krajobraza. Hrvatska je Konvenciji pristupila 2002. godine, a na snagu je stupila 2004. godine. Konvencija se bavi svakodnevnim ili degradiranim krajobrazima, kao i onima koji se mogu smatrati iznimnima. Drugim riječima, Konvencija priznaje važnost svih krajobraza, a ne samo iznimnih krajobrazova, s obzirom na njihov odlučujući utjecaj na kvalitetu života te s obzirom na činjenicu da zaslužuju pažnju u sklopu krajobrazne politike. Mnoga ruralna područja i posebice prigradska područja doživljavaju drastične promjene te zaslužuju veću skrb vlasti i javnosti. Ključni je aspekt Konvencije aktivna uloga koju ona dodjeljuje javnosti u pogledu percepcije i vrednovanja krajobraza. Jačanje svijesti stoga je ključno radi uključivanja javnosti u odluke koje se odražavaju na njen životni krajobraz.</p> <p><i>Područje Općine Gradac se, prema Prostornom planu Splitsko-dalmatinske županije, prepoznaje kao prostor jedinstvenih krajobraznih karakteristika i specifičnog identiteta. Strategijom je krajobraz prepoznat kao jedna od okosnica budućeg razvoja Općine koju treba štititi i njime pravilno upravljati.</i></p>
PRISTUP INFORMACIJAMA	
Konvencija o pristupu informacijama o sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Aarhus, 1998.)	<p>Hrvatski je sabor ratificirao Konvenciju o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Arhuška konvencija) u prosincu 2006. godine. Potvrđivanjem konvencije i uključivanjem njezinih odredaba u Zakon o zaštiti okoliša, Republika Hrvatska je dodatno potvrdila svoju odlučnost za otvoreni i slobodan pristup informacijama o okolišu. Baveći se odnosom između javnosti i tijela javne vlasti, Arhuška konvencija jamči javnosti pravo na pristup informacijama o okolišu, pravo na sudjelovanje u postupcima donošenja odluka te pravo pristupa pravosuđu u pitanjima koja se odnose na okoliš na lokalnoj/regionalnoj, nacionalnoj i prekograničnoj razini.</p> <p><i>Uredba o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana ili programa na okoliš (NN 3/17) i Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14, 3/17) uvjetuju da se u stratešku procjenu utjecaja strategije/plana/programa na okoliš i procjenu utjecaja</i></p>

KONVENCIJA /PROTOKOL /SPORAZUM	Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključenim međunarodnim ugovorima i sporazumima koji se odnose na Strategiju te način na koji su ti ciljevi i druga pitanja zaštite okoliša uzeti u obzir tijekom njene izrade
	<i>zahvata na okoliš uključi javnost kroz različite faze provedbe postupka. Na taj način javnost dobiva potpunu, točnu i ažurnu/aktualnu informaciju u vezi sa stanjem okoliša i sudjeluje u donošenju odluka o strategiji/planu/programu odnosno zahvatu. U svrhu informiranja javnosti, sve aktivnosti vezane uz postupak strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac objavljaju se na oglasnoj ploči i mrežnim stranicama Općine Gradac.</i>

3. PODACI O POSTOJEĆEM STANJU OKOLIŠA I MOGUĆI RAZVOJ OKOLIŠA BEZ PROVEDBE PLANA

3.1. KLIMATSKE ZNAČAJKE

Dosadašnje stanje

Područje Općine Gradac prema Köppenovoj klasifikaciji pretežno karakterizira Csa tip klime, mediteranska klima suhih i vrućih ljeta te blagih zima, a glavni modifikatori svakako su more i reljef. Manji dio Općine, tj. njeno unutrašnje brdovitije područje spada u umjerenou toplu, vlažnu klimu s toplim ljetom, Cfb (Šegota & Filipčić, 2003.). Općini Gradac najbliža glavna meteorološka postaja je meteorološka postaja Ploče, udaljena oko 15,5 km jugoistočno od središnjeg dijela Općine Gradac. U nastavku se daju klimatološki podaci s postaje Ploče.

Podaci o srednjim mjesecnim temperaturama zraka na meteorološkoj postaji Ploče pokazuju da srednja godišnja temperatura zraka u razdoblju 1981-2000. iznosi 15,5 °C (Tablica 3.1.-1.). Najtoplij mjesec je srpanj sa srednjom mjesecnom temperaturom od 25,0 °C u razdoblju 1981-2000., dok je najhladniji mjesec siječanj sa srednjom mjesecnom temperaturom od 6,8 °C za isto razdoblje. Apsolutno najviša temperatura zraka na postaji Ploče u spomenutom razdoblju zabilježena je u kolovozu 1981. i iznosi 42,8 °C, dok je apsolutno najniža temperatura zraka zabilježena u prosincu 1984. i iznosi -8,9 °C (Tablica 3.1-1.).

Tablica 3.1-1. Srednje mjesecne i godišnja temperatura zraka, pripadne standardne devijacije (sd), najveća (maks) i najmanja (min) srednja mjesecna i godišnja temperatura zraka te godišnji hod apsolutnih maksimalnih (t_{maks}) i minimalnih (t_{min}) temperature zraka te apsolutnih aplituda (A) na postaji Ploče (1981-2000.), (izvor: DHMZ, 2007.)

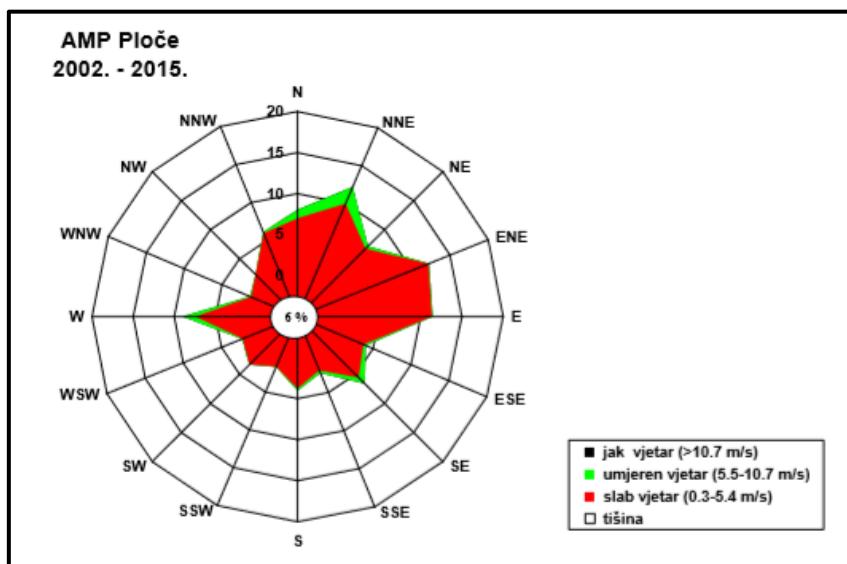
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	God
sred (°C)	6,8	7,4	10,4	13,9	18,6	22,2	25,0	24,9	20,8	16,4	11,3	7,9	15,5
sd (°C)	1,4	1,4	1,6	1,1	1,3	1,1	1,0	0,9	1,4	1,0	1,6	1,4	0,4
maks (°C)	9,2	10,0	12,8	15,5	20,6	24,5	26,6	26,4	23,4	18,0	14,5	10,0	16,3
min (°C)	4,0	5,3	6,0	10,4	15,5	20,5	23,2	23,6	17,4	14,1	7,7	4,8	14,9
t_{maks} (°C)	17,0	23,4	23,7	27,8	31,6	35,8	37,6	42,8	34,3	28,6	22,7	18,4	42,8
t_{min} (°C)	-8,9	-5,2	-5,6	2,1	1,3	10,5	13,5	12,7	9,0	2,3	-2,8	-3,8	-8,9
A (°C)	25,9	28,6	29,3	25,7	30,3	25,3	24,1	30,1	25,3	26,3	25,5	22,2	51,7

Podaci o oborinama na meteorološkoj postaji Ploče za razdoblje 1981-2000. pokazuju da godišnja količina oborine iznosi 1.029,6 mm (Tablica 3.1-2.). Najveće količine oborine javljaju se u razdoblju listopad-ožujak, a najmanje u ljetnom razdoblju.

Tablica 3.1-2. Srednje mjesecne i godišnja količina oborine (R), pripadne standardne devijacije (sd), koeficijenti varijacije (c_v), maksimalne (R_{maks}) i minimalne (R_{min}) mjesecne i godišnja količina oborine na postaji Ploče (1981-2000.), (izvor: DHMZ, 2007.)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	God
R (mm)	85,3	90,8	91,3	82,7	56,5	46,9	28,1	44,9	90,0	112,9	159,6	140,6	1029,6
sd (mm)	53,2	81,6	73,3	36,2	32,6	41,4	35,7	45,7	77,1	73,7	87,2	93,3	211,4
c_v	0,62	0,90	0,80	0,44	0,58	0,88	1,27	1,02	0,86	0,65	0,55	0,66	0,21
R_{maks} (mm)	179,3	365,9	277,4	162,2	137,3	179,7	162,5	188,7	261,6	290,2	332,7	341,8	1514,8
R_{min} (mm)	3,3	4,0	6,8	10,6	15,8	1,9	0,0	0,0	4,1	8,8	42,7	3,4	673,5

Rezultati analize godišnje ruže vjetrova s postaje Ploče za razdoblje 2002-2015. (Sveučilište u Splitu, 2017.) pokazuju da su najčešći smjerovi vjetra istok-sjeveroistok (ENE) s 12,3% i sjever-sjeveroistok (NNE) s 12,2% (Slika 3.1-1.). Bura, s dominantnim NE smjerom, ali rasponom NNE-ENE, puše velikom snagom, pogotovo u području gdje se gorje, Biokovo u ovom slučaju, proteže blizu morske obale. Za meteorološku postaju Ploče izražen je i istočni smjer vjetra (E) s 11,4%.

Slika 3.1-1. Godišnja ruža vjetrova, 2002-2015., postaja Ploče (izvor: Sveučilište u Splitu, 2017.)

Klimatske promjene¹

Klimatske promjene i njihov utjecaj teško je procjenjiv. Ipak, meteorološki podaci koji se još od 19. stoljeća prate s niza postaja u Hrvatskoj omogućuju pouzdanu dokumentaciju dugoročnih klimatskih trendova.

Tijekom razdoblja 1961–2010. godine, trendovi srednje, srednje minimalne i srednje maksimalne temperature zraka pokazuju zatopljenje na cijelom području Hrvatske. Trendovi godišnje temperature zraka pozitivni su i statistički značajni, a promjene su veće u

¹ Preuzeto iz Sedmog nacionalnog izvješća Republike Hrvatske prema Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) (MZOE, 2018.)

kontinentalnom dijelu zemlje, nego na obali i u dalmatinskoj unutrašnjosti. Najvećim promjenama (porastu) bila je izložena maksimalna temperatura zraka.

Tijekom razdoblja 1961-2010., godišnje količine ukupnih oborina u Republici Hrvatskoj pokazuju prevladavajuće statistički neznačajne trendove koji su pozitivni u istočnim ravničarskim krajevima (povećanje) i negativni u ostalim područjima Hrvatske (smanjenje). Slabi trendovi uočljivi su u većini sezona, ali iznimku čine ljetne oborine koje imaju jasno istaknut negativni trend u cijeloj zemlji (smanjenje). U jesen su slabi trendovi miješanog predznaka, a povećanje količina oborina u unutrašnjosti uglavnom je uzrokovano porastom broja dana s velikim dnevnim količinama oborine. Tijekom zime trendovi oborine nisu značajni i uglavnom su negativni u južnim i istočnim krajevima, a u preostalom dijelu zemlje mješovitog su predznaka. U proljeće rezultati pokazuju da nema izrazitih promjena u ukupnoj količini oborine u južnom i istočnom dijelu zemlje, dok je negativni trend (smanjenje) prisutan u preostalom području.

U Sedmom nacionalnom izvješću Republike Hrvatske prema Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC), DHMZ (MZOE, 2018.) opisani su rezultati budućih klimatskih promjena za područje Hrvatske. Uz simulacije "povijesne" klime za razdoblje 1971–2000. godine regionalnim klimatskim modelom RegCM izračunate su promjene (projekcije) za buduću klimu u dva razdoblja: 2011–2040. godine i 2041–2070. godine, uz pretpostavku IPCC scenarija razvoja koncentracije stakleničkih plinova RCP4.5 i RCP8.5. Scenarij RCP4.5 (umjereni scenarij) karakterizira srednja razina koncentracija stakleničkih plinova uz relativno ambiciozna očekivanja njihovog smanjenja u budućnosti koja bi dosegla vrhunac oko 2040. godine. Scenarij RCP8.5 (ekstremniji scenarij) karakterizira kontinuirano povećanje koncentracije stakleničkih plinova koja bi do 2100. godine bila i do tri puta viša od današnje. U nastavku se daje kratak pregled očekivanih klimatskih promjena za scenarij RCP4.5.

U razdoblju 2011–2040. godine očekuje se gotovo jednoličan porast (1,0 do 1,2°C) srednjih godišnjih vrijednosti temperature zraka u čitavoj Hrvatskoj. U razdoblju 2041–2070. godine očekivani trend porasta temperature nastavio bi se i iznosio bi između 1,9 i 2°C. Nešto malo toplije moglo bi biti samo na krajnjem zapadu zemlje, duž zapadne obale Istre.

Projicirane promjene maksimalne temperature zraka do 2040. godine slične su onima za srednju (dnevnu) temperaturu i očekuje se porast u svim sezonomama. Porast bi općenito bio veći od 1,0°C (0,7°C u proljeće na Jadranu), ali manji od 1,5°C. U razdoblju 2041–2070. godine očekuje se daljnji porast maksimalne temperature. On bi mogao biti veći nego u prethodnom razdoblju i u odnosu na referentnu klimu mogao bi dosegnuti do 2,3°C ljeti i u jesen na otocima.

I za minimalnu temperaturu očekuje se porast u budućoj klimi. Do 2040. godine najveći očekivani porast minimalne temperature jest zimi: do 1,2°C u sjevernoj Hrvatskoj i primorju te do 1,4°C u Gorskem kotaru, dakle u kraju gdje je i inače najhladnije. Najmanji očekivani porast, manje od 1,0 °C, bio bi u proljeće. I u razdoblju 2041–2070. godine najveći porast minimalne temperature očekuje se zimi – od 2,1 do 2,4°C u kontinentalnom dijelu te od 1,8 do 2°C u primorskim krajevima. U ostalim sezonomama porast minimalne temperature bio bi nešto manji nego zimski.

U razdoblju 2011–2040. godine ljeti se očekuje porast broja vrućih dana (kad je maksimalna temperatura veća od 30°C), što bi moglo prouzročiti i produžena razdoblja s visokom temperaturom zraka (toplinski valovi). Povećanje broja vrućih dana sa prosjeka od 15 do 25 dana u razdoblju referentne klime (1971–2000.) bilo bi u većem dijelu Hrvatske između 6 i 8 dana, te više od 8 dana u istočnoj Hrvatskoj i ponegdje na Jadranu. I u gorskim bi predjelima porast vrućih dana u budućoj klimi bio jednak porastu u većem dijelu zemlje. Porast broja vrućih dana nastavio bi se i u razdoblju 2041–2070. godine. U čitavoj Hrvatskoj očekuje se porast od nešto više od 12 dana što bi u gorskim predjelima odgovaralo gotovo udvostručenju broja vrućih dana u odnosu na referentno razdoblje. Očekivani broj zimskih ledenih dana (kad je minimalna temperatura ispod -10°C) bi se u razdoblju 2011–2040. godine smanjio u odnosu na referentnu klimu. Za razdoblje 2041–2070. godine projicirano je daljnje smanjenje broja ledenih dana.

Na godišnjoj razini do 2040. godine projicirano je vrlo malo smanjenje srednje godišnje količine oborina, koje neće imati značajniji utjecaj na ukupnu godišnju količinu. U sjeverozapadnoj Hrvatskoj signal promjene ide u smjeru manjeg porasta godišnje količine oborina. Do 2070. godine očekuje se daljnje smanjenje srednje godišnje količine oborina (do oko 5 %), koje će se proširiti na gotovo cijelu zemlju, osim na najsjevernije i najzapadnije krajeve. Najveće smanjenje očekuje se u predjelima od južne Like do zaleđa Dalmacije uz granicu s Bosnom i Hercegovinom (oko 40 mm) i u najjužnijim kopnenim predjelima (oko 70 mm).

Do 2040. godine očekivani broj kišnih razdoblja (niz od barem 5 dana kada je količina ukupne oborine veća od 1 mm) uglavnom bi se smanjio, osim zimi u središnjoj Hrvatskoj kad bi se malo povećao. Ove su promjene općenito male. Daljnje smanjenje broja kišnih razdoblja očekuje se i sredinom 21. stoljeća (2041–2070.). Najveće smanjenje bilo bi u gorskoj i primorskoj Hrvatskoj zimi i u proljeće, ali isto tako i ljeti u dijelu gorske Hrvatske i sjeverne Dalmacije.

U razdoblju 2011–2040. godine broj sušnih razdoblja mogao bi se povećati u jesen u gotovo čitavoj zemlji te u sjevernim područjima u proljeće i ljeti. Zimi bi se broj sušnih razdoblja smanjio u središnjoj Hrvatskoj i ponegdje u primorju u proljeće i ljeti. Povećanje broja sušnih razdoblja očekuje se u praktički svim sezonomama do kraja 2070. godine. Najizraženije povećanje bilo bi u proljeće i ljeti, a nešto manje zimi i u jesen.

Za potrebe Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem izrađena je projekcija porasta razine mora uslijed klimatskih promjena u 2050. i 2100. godini za tri scenarija: niski RRM, srednji RRM i visoki RRM (Tablica 3.1-3.) te projekcija ekstremnih razina mora (Tablica 3.1-4.) u dokumentu Procjena mogućih šteta od podizanja razine mora za Republiku Hrvatsku uključujući troškove i koristi od prilagodbe, tehničko izvješće (Hinkel i dr., 2015.). Očekivano povišenje razine mora do kraja stoljeća iznosi oko 0,5 metara, odnosno za najgori slučaj oko 1 metar.

Tablica 3.1-3. Porast razine mora u Hrvatskoj u 2050. i 2100. godini (izvor: Hinkel i dr., 2015.)

Scenarij	Rast razine mora (RRM) u 2050.	Rast razine mora u 2100.
Niski RRM	0,15 m	0,28 m
Srednji RRM	0,19 m	0,49 m
Visoki RRM	0,31 m	1,08 m

Tablica 3.1-4. Ekstremne razine mora prema različitim scenarijima rasta razine mora (izvor: Hinkel i dr., 2015.)

Scenarij	H1, 2010.	H1, 2050.	H1, 2100.	H100, 2010.	H100, 2050.	H100, 2100.
Niski RRM	0,83	0,95	1,08	1,14	1,26	1,39
Srednji RRM	0,84	0,99	1,29	1,14	1,30	1,60
Visoki RRM	0,84	1,12	1,89	1,15	1,43	2,20

H1 je razina mora koja se u prosjeku prekorači jednom svake godine, **H100** je razina mora koja se u prosjeku prekorači jednom u 100 godina (prema tome vjerojatnost je 1% da će se prekoračiti u određenoj godini).

3.2. KVALITETA ZRAKA

Općina Gradac nalazi se unutar administrativnih granica Splitsko-dalmatinske županije te Prema Uredbi o određivanju zona i aglomeracija prema razinama onečišćenosti zraka na teritoriju Republike Hrvatske (NN 01/14) pripada zoni HR 5 - Dalmacija. Zona HR 5 uz Splitsko-dalmatinsku županiju (izuzevši aglomeraciju Split) obuhvaća i Zadarsku, Šibensko-kninsku i Dubrovačko-neretvansku županiju. Kvaliteta zraka u svakoj se zoni i aglomeraciji utvrđuje za svaku onečišćujuću tvar na godišnjoj razini, jednom godišnje za proteklu godinu, a zona HR 5 – Dalmacija, prema Godišnjem izvješću o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2017. godinu, sukladna je s graničnim vrijednostima za sve mjerene parametre (SO_2 , NO_2 i NO_x , PM_{10} , $\text{PM}_{2,5}$, C_6H_6 , Pb u PM_{10} , CO, B(a)P u PM_{10} , Ni u PM_{10} , Cd u PM_{10} , As u PM_{10}) izuzev prizemnog ozona O_3 koji pokazuje nesukladnost s ciljnom vrijednošću za 8-satni pomični prosjek koncentracija O_3 (usrednjeno na tri godine) obzirom na zaštitu zdravlja ljudi, zaštitu okoliša te zaštitu vegetacije.

U Tablici 3.2-1. predstavljena je ocjena onečišćenosti zraka u zoni HR 5 – Dalmacija za razdoblje 2013-2017. godine.

Tablica 3.2-1. Ocjena onečišćenosti zraka u zoni HR 5 – Dalmacija za razdoblje 2013-2017. Prema Godišnjim izvješćima o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske (izvor: AZO, 2014; HAOP, 2015, 2016, 2017, 2018; EEA, 12/2018, 13/2018)

Onečišćujuća tvar	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Sumporov dioksid	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)
Dušikov dioksid	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)
Lebdeće čestice PM_{10}	Nije ocijenjeno	Nije ocijenjeno	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)
Lebdeće čestice $\text{PM}_{2,5}$	Nije ocijenjeno	Nije ocijenjeno	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)
Ozon	Nije ocijenjeno	Nesukladno s ciljevima zaštite okoliša (prekoračena CV)			
Ugljikov monoksid	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)

Onečišćujuća tvar	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Benzen	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)
Olovo u PM ₁₀	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena GV)
Kadmij u PM ₁₀	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)
Nikal u PM ₁₀	Nije ocijenjeno	Nije ocijenjeno	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)
Arsen u PM ₁₀	Nije ocijenjeno	Nije ocijenjeno	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)
Benzo(a)piren u PM ₁₀	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)	Sukladno sa ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena CV)

*Granične (GV) vrijednosti, ciljne vrijednosti (CV) za onečišćujuće tvari i za prizemni ozon određene su Uredbom o razinama onečišćujućih tvari u zraku (NN 117/12, 84/17).

3.3. GEOLOŠKE, HIDROGEOLOŠKE I SEIZMIČKE ZNAČAJKE²

Prema **Osnovnoj geološkoj karti** (OGK) SFRJ 1:100.000, list Ploče (Marinčić i dr., 1977.) i pripadajućem Tumaču (Magaš i dr., 1979.) te prema strukturnoj podjeli Dinarida, Općina Gradac pripada zoni krških, Vanjskih Dinarida s karakterističnim karbonatno-šelfnim razvojem i visokim stupnjem tektonske poremećenosti (Slika 3.3-1.). Najveće deformacije terena nastale su uslijed Pirinejske orogenetske faze sredinom paleogena te i današnji sedimentni sklop ima strukturno obilježje tog razdoblja. Mlađi tektonski pokreti u oligocenu i neogenu nisu bitnije izmijenili strukture nastale tangencijalnim tektonskim pokretima u paleogenu. Na području Općine geotektonski možemo izdvojiti dvije jedinice: tektonska jedinica Biokovo i tektonska jedinica Makarsko primorje. Tektonskoj jedinici Biokovo pripada orografski izdignuto područje Biokova, od podnožja planine na sjeveroistoku pa sve do čela navlake na jugozapadnim padinama. Do početka djelovanja Pirinejske orogenetske faze struktura je već bila oblikovana kao antiklinala, a nakon orogenetske faze formirala se prvo u Ijusku, a na kraju u navlaku s čelom duž jugozapadnih padina Biokova, gdje ju morfološki karakteriziraju dva tektonska poluokna: Gradac i Zaostrog. Na području Općine Gradac ovu tektonsku jedinicu čine mezozojske, jurske i kredne naslage. Tektonska jedinica Makarsko primorje proteže se obalnim područjem od Makarske do Gradca te je kao srednjeecensko flišno „korito“ najlabilnije područje na koje se natisnula navlačna struktura tektonske jedinice Biokovo.

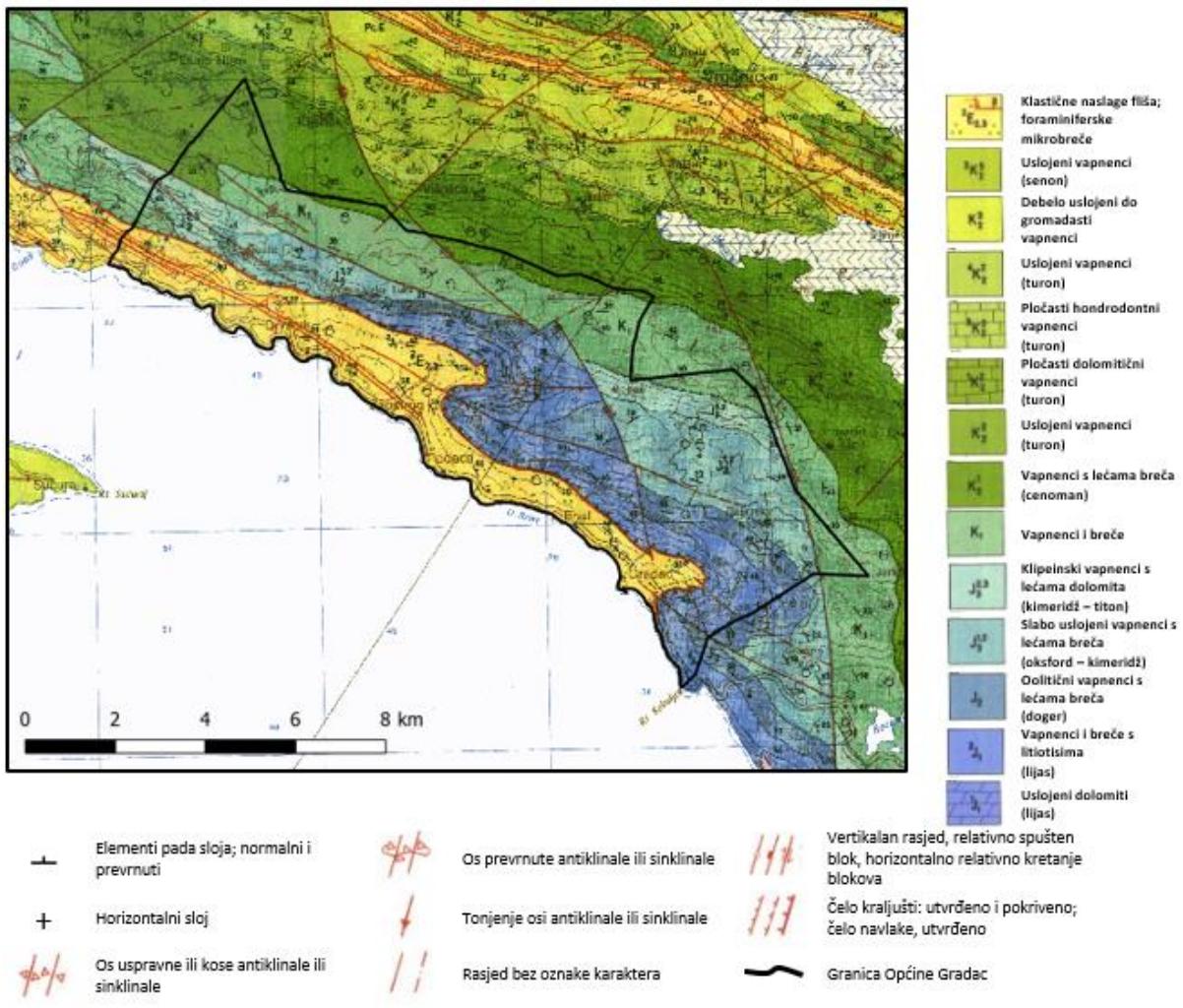
Najstariju kartiranu litostratigrafsku jedinicu na području Općine predstavljaju uslojeni dolomiti donjeg dijela lijasa (¹J₁) na koje se nastavljaju naslage gornjeg lijasa (²J₁), djelomično rekristalizirani mikritni vapnenci i breče, s debljinom paketa od oko 300 m, a pružaju se od

² Opisi geoloških i hidrogeoloških karakteristika na području Općine Gradac većim dijelom preuzeti iz Studije utjecaja na okoliš sustava javne odvodnje Gradac (Institut IGH, 2009.), autori Vlahović T. i Toševski A.

područja sjeveroistočno od uvale Zaostrog prema Gradcu i Dobrogošću. Vapnenci su slaboslojeviti, no mjestimično im se slojevitost uočava u rasponu od 30 do 100 cm. Breče se pojavljuju i vertikalno i horizontalno, a klasti su im sitnijih dimenzija i većinom vapnenački, tek ponegdje dolomitni. Kontinuiranom sedimentacijom na lijaske naslage, koje prate i prostorno, istaloženi su oolitični vapnenci s lećama sedimentnih breča dogerske starosti (J_2). Vapnenci su oolitični neuslojeni do slabouslojeni i gromadasti, intrapelmikriti ili instraspariti, rijetko dolomitični, a breče su često zaglinjene. Cijeli paket naslaga ne prelazi 150 m. Sjeverozapadno od Zaostroga i sjeverno od Gradca nailazimo na naslage oksforda i kimeridža ($J_3^{1,2}$) koje se pojavljuju kao slabo uslojeni vapnenci s lećama dolomita pretežno metarskih dimenzija. Kontinuirano se na ove naslage talože uslojeni do gromadasti klipeinski vapnenci s lećama dolomita i breča, starosti kimeridž – titon ($J_3^{2,3}$), a prate ih i prostorno. Litološki, riječ je o dva tipa razvoja: nailazimo na dobro uslojene, mjestimično i pločaste vapnence s lećama dolomita metarskih dimenzija te na gromadaste do debelo uslojene vapnence s lećama sedimentnih breča, a razvojno je kod vapnenca riječ o mikritu i biomikritu.

Razdoblje krede zastupljeno je u sjevernom i sjeveroistočnom dijelu Općine, kao dio tektonske jedinice Biokovo. Donja kreda (K_1) izdvojena je kao kompleks naslaga vapnenaca i breča, dok je u gornjoj kredi izdiferencirano trinaest listostratigrafskih jedinica, od kojih su za prostor Općine Gradac bitne one cenomanske (K_2^1) i turonske (K_2^2) starosti. Cenomanske naslage litološki su uslojeni vapnenci, pretežno mikritnog matriksa koji idući od zapada prema istoku sve više sadrže leće breča vezanih mikritskim, sparitskim ili mikritsko-sparitskim vezivom. Turonski vapnenci manje su vidljivi u ovom uskom području, no također ih čine dobro uslojeni vapnenci.

Srednjeoceansko ($^2E_{2,3}$) flišno „korito“ koje se proteže od Makarske do Gradca kao dio tektonske jedinice Makarsko primorje čini heterogeni litološki kompleks. U litološkom pogledu, riječ je o donekle pravilnoj izmjeni litoloških članova pa tako u donjem dijelu sekvene dominiraju foraminferske mikrobreče na koje se nastavljaju sitnozrni kalklititni pješčenjaci i siltiti, da bi se kao zadnji članovi sekvene izdvojili vapnenci, šejlovi i lapor. Debljina fliša na ovom području iznosi oko 500 m, a cijeli kompleks je gotovo nepropustan.

Slika 3.3-1. Geološka karta područja Općine Gradac i okolnog područja (izvor: Marinčić i dr., 1977.)

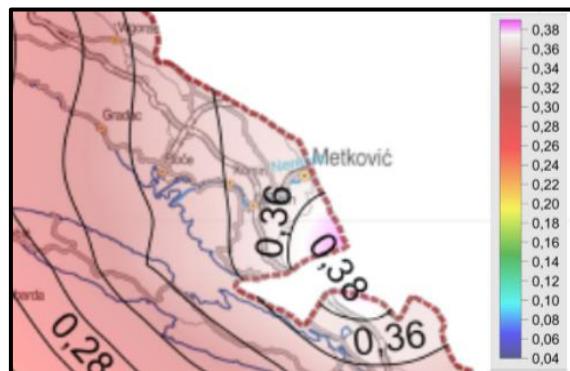
Na prostoru Općine Gradac prevladava tipična krška morfologija pa je područje siromašno vodenim tokovima, a manji povremeni izvori izbijaju samo u užem priobalnom pojusu gdje postoji kontakt nepropusnog fliša s vapnenačkim vodonosnicima. Područje Općine Gradac i okolno područje pripadaju **slivu izvora na desnoj obali rijeke Neretve** (Biondić i Brkić, 2002.) koji karakteriziraju nizovi krških polja. Sliv izvora na desnoj obali rijeke Neretve seže duboko u Dalmatinsku Zagoru i Hercegovinu. Na području Hrvatske to su nizovi krških polja (Imotsko, Rastočko i Vrgorac), zaravni i planina među navedenim poljima. Za dinamiku vode i njeno višestruko istjecanje na površinu terena značajne su pojave vodonepropusnih fliških stijena, koje se u obliku izduženih ljesaka prostiru unutar prevladavajućeg dobro vodopropusnog karbonatnog kompleksa stijena. Imotsko polje je najviša veća vodna pojava u slivu s velikim oscilacijama istjecanja, a slijedeća stepenica istjecanja su Rastočko i Kokoričko polje. Nakon poniranja vode u Rastočkom i Kokoričkom polju, vode izviru ponovo uz sjeveroistočni rub Vrgorac kog polja, teku poljem, poniru i konačno istječu na izvorima uz Baćinska jezera, desnu obalu Neretve i području Gradca u priobalnom području. Velike vode Vrgorac kog polja odvode se tunelom u Baćinska jezera i dalje kanalom kod Ploča u more. Baza istjecanja sliva su rijeka Neretva, Baćinska jezera i priobalno područje kod Gradca. Dojam je da na razini rijeke Neretve istječu daleko veće količine vode od opažanih na hipsometrijski višim krškim poljima, pa se prema tome može zaključiti da veliki dio vode sliva dotječe krškim podzemljem, a samo dio te

vode istječe na površinu u višim krškim poljima. U slivu je kaptirano svega 540 l/s za vodoopskrbu stanovništva, što je beznačajno u odnosu na mogućnosti i stoga sлив izvora na desnoj obali rijeke Neretve treba smatrati velikim vodnim potencijalom južnog dijela Hrvatske. Prema Direktivi o vodama (WFD) i izdvojenim cjelinama podzemnih voda, šire područje zahvata nalazi se unutar osnovnog vodonosnika Klokun i Modro oko, odnosno GWB (GWB – HR 570) (Hrvatski geološki institut, 2006). Osnovni vodonosnik, na ovom području, predstavlja karbonatni vodonosnik pukotinsko – kavernoze poroznosti i visoke propusnosti iz kojeg podzemna voda istječe na izvorima velikih izdašnosti (većinom preko 10 l/s) koji ujedno predstavljaju i glavne vodoopskrbne zahvate.

Za hidrogeološke odnose karakteristične su složene posljedice koje su rezultanta spregnutih učinaka geološke građe i morfoloških odnosa koji su pak posljedica litostratigrafskih i strukturno - tektonskih prilika, a upravo ove značajke terena imaju snažnog odraza na hidrološke prilike. Sve to skupa, i naravno klimatski uvjeti, ima odlučujuću ulogu pri formiranju i dinamici krških vodonosnika. Stoga, na osnovu litološkog sastava, geneze, stupnja deformacije stijena na površini i u podzemlju, na širem području planiranog zahvata mogu se razlučiti dvije osnovne grupe stijena različitih hidrogeoloških značajki (1) vodopropusne karbonatne stijene i (2) vodonepropusne klasične stijene (prilog 3). Karbonatne naslage karakterizirane su sekundarnom poroznošću, odnosno pukotinskom i kavernoziom poroznošću, zahvaljujući kojoj su ostvareni uvjeti poniranja većeg dijela padalina u podzemlje i mogućnost snažnih i relativno brzih "privilegiranih" tokova podzemnih voda na razne udaljenosti. Stoga, teren se odlikuje karakteristikom da i nakon intenzivnih i dugotrajnih kiša ne dolazi do formiranja dužih površinskih tokova koji bi vode odvodili s područja propusnih stijena. Površinska okršenost ovih naslaga je dosta ujednačena, međutim kako se unutar njih zapažaju određene razlike u litološkom sastavu, strukturalnom položaju i tektonskoj oštećenosti, pretpostavlja se da te razlike uzrokuju i određene hidrogeološke različitosti, odnosno promijenljivu propusnost ovih naslaga, pa se karbonatne naslage na području Općine Gradac mogu uvjetno podijeliti na dobro, srednje i slabo propusne naslage. U grupu dobro propusnih karbonatnih naslaga mogu se svrstati jurske naslage zastupljene okršenim slaboslojevitim i masivno do debeloslojevitim vapnencima s lećama breča dogerske (J_2) i srednjemalmske starosti ($J_3^{1,2}$). Veliku propusnost ovih stijena uvjetuje njihov strukturalni položaj i intenzivna tektonska deformacija. Duž tih tektonski oštećenih zona vapnenci su jače deformirani i okršeni, pa su ta mesta potencijalna za formiranje "privilegiranih" podzemnih tokova. Tok podzemne vode generalno je usmjeren prema jugu - u prostoru od Gradca, gdje prestaje funkcija priobalne potpune hidrogeološke barijere. Na tome se mjestu nalazi crpilište Žrnovnica i više pratećih priobalnih bočatih izvora i vrulja. Dalje, ali izvan područja Općine Gradac slijedi izvor i crpilište Klokun čije je istjecanje prema brojnim pokazateljima povezano s hidrauličkim odnosom slane i slatke vode, budući da u području Bačinskih jezera postoje elementi koji ukazuju na povremene prodore mora iz pravca luke Ploče. Slijedeći u „lepezi“ istjecanja je crpilište Modro oko. Srednje propusne karbonatne naslage predstavljene su gornjolijaskim naslagama (2J_1), a zastupljene su mikritnim vapnencima i brečama u kojima se mogu uočiti tanje leće dolomita. Budući da je razvoj ovih naslaga pretežito vapnenački, cirkulacija podzemnih voda i unutar ovih naslaga odvija se velikom brzinom, a infiltracija oborina je gotovo potpuna. Međutim, kako su slabije sklene trošenju svrstane su u skupinu srednje propusnih naslaga. Grupi slabo propusnih karbonatnih naslaga pripadaju najstarije jurske naslage područja Općine Gradac – 1J_1 (donji lijas), a zastupljene su slojevitim dolomitima. Unatoč tome što se i u ovim naslagama susreću raširene pojave površinskog

okršavanja, za očekivati je da su niže propusnosti u odnosu na prethodnu grupu, bilo zbog njihovog litološkog razvijanja bilo zbog strukturnog položaja. Dolomiti mogu umanjiti kako poniranje padalina, tako i utjecati na regionalnu cirkulaciju podzemnih voda, međutim kako na širem području zahvata zahvaćaju manju površinu, u hidrogeološkom smislu nemaju veće značenje. Klastičnim naslagama pripadaju naslage eocenskog fliša ($E_{2,3}$). Naslage fliša prema svojim litološkim karakteristikama, u regionalnom hidrogeološkom pogledu su relativno nepropusne kao cjelina okomito na slojne plohe. Međutim, kako se litološki sastav očituje vertikalnom i bočnom izmjenom raznih litoloških članova (kalkareniti, kalkruditi, kalcitični siliti i lapor), to se propusnost pojedinih članova unutar flišne formacije mijenja. No, u strukturnom sklopu one predstavljaju barijeru kretanju podzemnih voda u krškom okružju. Općenito se mogu istaknuti dva primarna učinka flišnih naslaga na hidrogeološke okolnosti. Jedan je nepropusnost terena zbog čega na flišnim terenima prevladava površinsko otjecanje padalina. Drugi je učinak barijere koji može biti od lokalnog do regionalnog značaja ovisno o položaju flišnih naslaga u strukturnom skopu. Flišne naslage na području Općine Gradac istaložene su u obalnom području (priobalna zona), a imaju funkciju potpune hidrogeološke barijere kretanju krških podzemnih voda. Za ove je naslage značajno istaknuti da u njima nema podzemne cirkulacije voda. Pojave fliških izvora su rijetke, a mogu biti vezane na karbonatne dijelove ovih naslaga. Za vrijeme jakih kiša dolazi do stvaranja povremenih bujičnih tokova, koji redovito i u znatnoj mjeri erodiraju tlo.

Cijelo područje Općine nalazi se na tektonski nestabilnom tlu koje pripada **potresnoj zoni VIII/IX stupnja** po Mercalli-Cancani-Sieberg (MSC) ljestvici. Prema karti potresnih područja Republike Hrvatske, poredbeno vršno ubrzanje tla tipa A s vjerojatnosti premašaja 10% u 10 godina (povratno razdoblje 475 godina) na području Općine iznosi $0,30 - 0,34 \text{ m/s}^2$ (Slika 3.3-2.).

Slika 3.3-2. Izvadak iz Karte potresnih područja Republike Hrvatske za poredbeno vršno ubrzanje temeljnog tla tipa A, za povratno razdoblje potresa od 475 godina, u jedinicama gravitacijskog ubrzanja (izradili: Herak i dr., 2011.)

3.4. GEOMORFOLOGIJA I GEORAZNOLIKOST

Općina Gradac nalazi se na području prostiranja gorskog hrpta Rilića, a on prema geomorfološkoj regionalizaciji pripada makrogeomorfološkoj regiji Centralna Dalmacija s arhipelagom (Bognar, 2001.). Gorski hrbat Rilić je 35 kilometara izduženo uzvišenje koje se pruža od Podgore na sjeverozapadu pa do delte Neretve na jugoistoku. Na području Općine na temelju orografskih i strukturnih kriterija idući od sjeverozapada prema jugoistoku mogu se izdvojiti manji gorski blokovi: Velika Kapela (Sutivid), Trbić, Sapašnik, Kosa, Veliki Hum i Sv. Ilija (Bilić, 2010.). Najveću nadmorsku visinu u Općini doseže vrh Kokuljevica (1.038 m) dok su najniži priobalni dijelovi. Na SZ dijelu Rilića uočava se dinarska usmjerenošć (SZ-JI) pružanja gorskih struktura, dok se prema JI izohipse povijaju u smjer ZSZ-IJI. Posebno se to odnosi na područje Rilića do gorske strukture Sv. Ilije (773 m), gdje vršni visinski katovi iznad 300 i 400 m oštroskreću u smjeru Z - I.

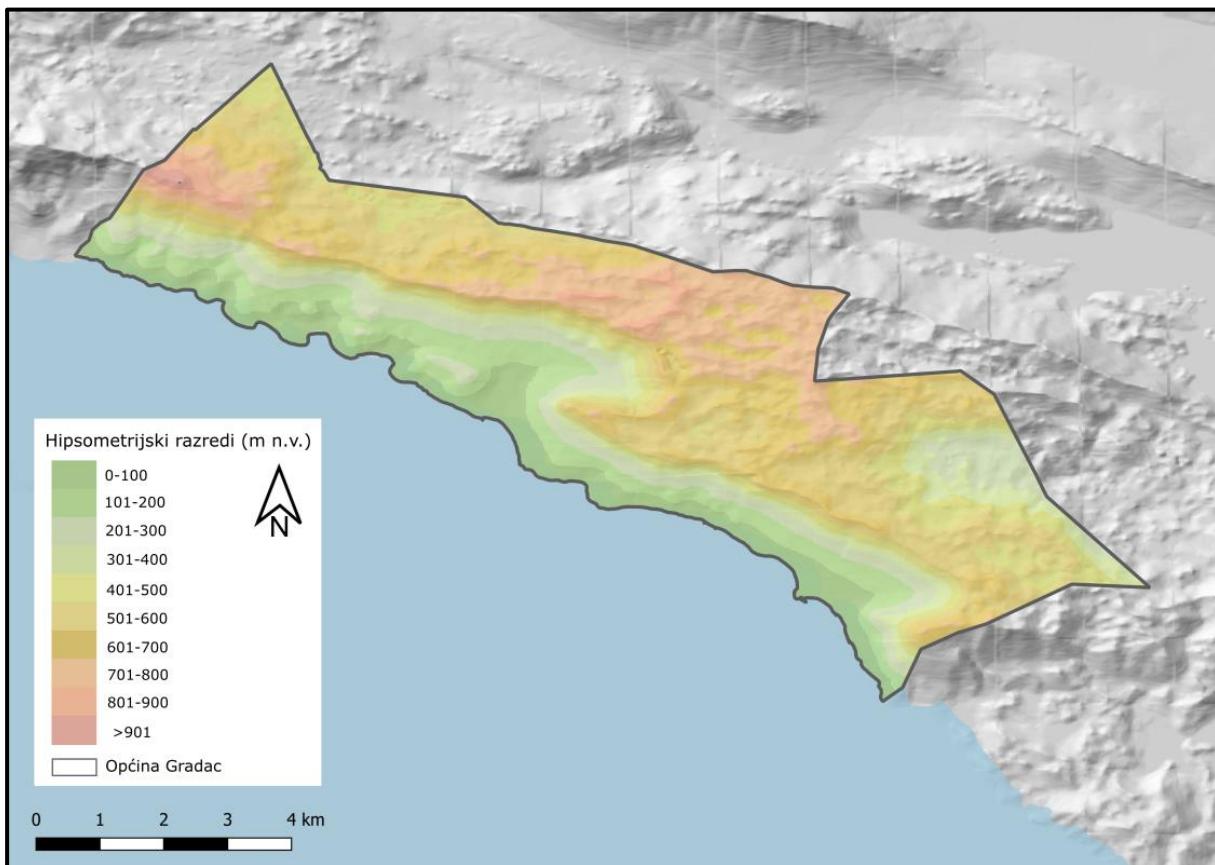
U Općini Gradac nalazi se priobalni dio hrpta Rilić koji je ujedno i najviši dio hrpta, dok se nadmorska visina prema unutrašnjosti, idući prema Vrgorcu, postepeno smanjuje (Slika 3.4-1.). Kategoriji nagiba od 12 do 32° pripada najveći dio gorskoga hrpta Rilića, s tim da u njegovu vršnom dijelu dominira mozaična struktura zbog intenzivne okršenosti terena. To znači da se na malim udaljenostima izmjenjuju nagibi 12 – 32° i 32 – 55° (strme strane ponikava, uvala i udolina) te manja uzvišenja s gotovo zaravnjenim dnima ponikava i uvala (nagibi 0 – 2° i 2 – 5°), koje su akumulacijske površine nastale taloženjem materijala sa strmijih nagiba. Strmi tereni s nagibom od 32 do 55° i strmi odsjeci padina preko 55° tektonski su predisponirani i uvijek su uz rasjed ili rubove geoloških struktura, kao što su čela navlaka i ljsaka. Stoga se navedeni nagibi u pravilu na području Općine vežu za jugozapadne strme odsjeke padina iznad flišnih naslaga (Slika 3.4-2.; Bilić, 2010.). Promatrajući nagibe padina i nadmorske visine na području Općine i generalno gorskog hrpta Rilić primjećuje se kao je ovaj prostor morfološki promatrano izrazito asimetričan te u prilog tome idu i prikazani poprečni profili Općine Gradac (Slika 3.4-3.). Može se primijetiti kako su južne i jugoistočne padine izrazito ustrmljene, dok je sjeverni i sjeveroistočni dio Općine (vršni dio hrpta) blaže položen i ujedno izrazito okršen. Fliška zona u priobalu, koja čini blago iskošenu ravan, široka je od 500 do 1.500 m. Najšira je kod Gradca, 1 – 1,5 km. Nagibi fliške zone, koja se spušta sve do mora, kreću se od 2 do 5° i od 12 do 32°. Fliške naslage dobrim su dijelom prekrivene padinskim sedimentima, koji su tu akumulirani procesima urušavanja, osipanja, spiranja i jaruženja (Bilić, 2010.).

Na području Općine Gradac možemo izdvojiti tri dominantna morfogenetska tipa reljefa: krški, padinski i marinski. Procesi osipanja i urušavanja obilježje su strmih odsjeka čela navlake jugozapadne padinske fasade gorskoga hrpta Rilića iznad priobalne fliške zone te je najizrazitije između Podgore i Gradca. Jugoistočno od Gradca ta je pojava rjeđa jer je tu jugozapadne padina Rilića u izravnom dodiru s morem, dno sipara nastavlja se i u moru. Također utvrđena je i velika gustoća točila duž strmih čela navlake s položitim padinama priobalne fliške zone, zbog naglog smanjenja utjecaja gravitacije, oblikuju se akumulacijski reljefni oblici sipari. U uvjetima velikih nagiba i natapanja padinskog vodom, narušava se stabilnost koluvijalnog materijala, koji se stoga kreće dalje niz padinu, pa dolazi do spajanja više sipara i oblikovanja koluvijalnih zastora. U Općini Gradac uočeni su iznad Zaostroga i Gradca (Bilić, 2010.). Padinski procesi spiranja i jaružanja utječu na oblikovanje reljefa padina. Nepropusnost fliša pogoduje procesima spiranja i bujičenja, što rezultira pojavom brojnih vododerina te pliće ili dublje

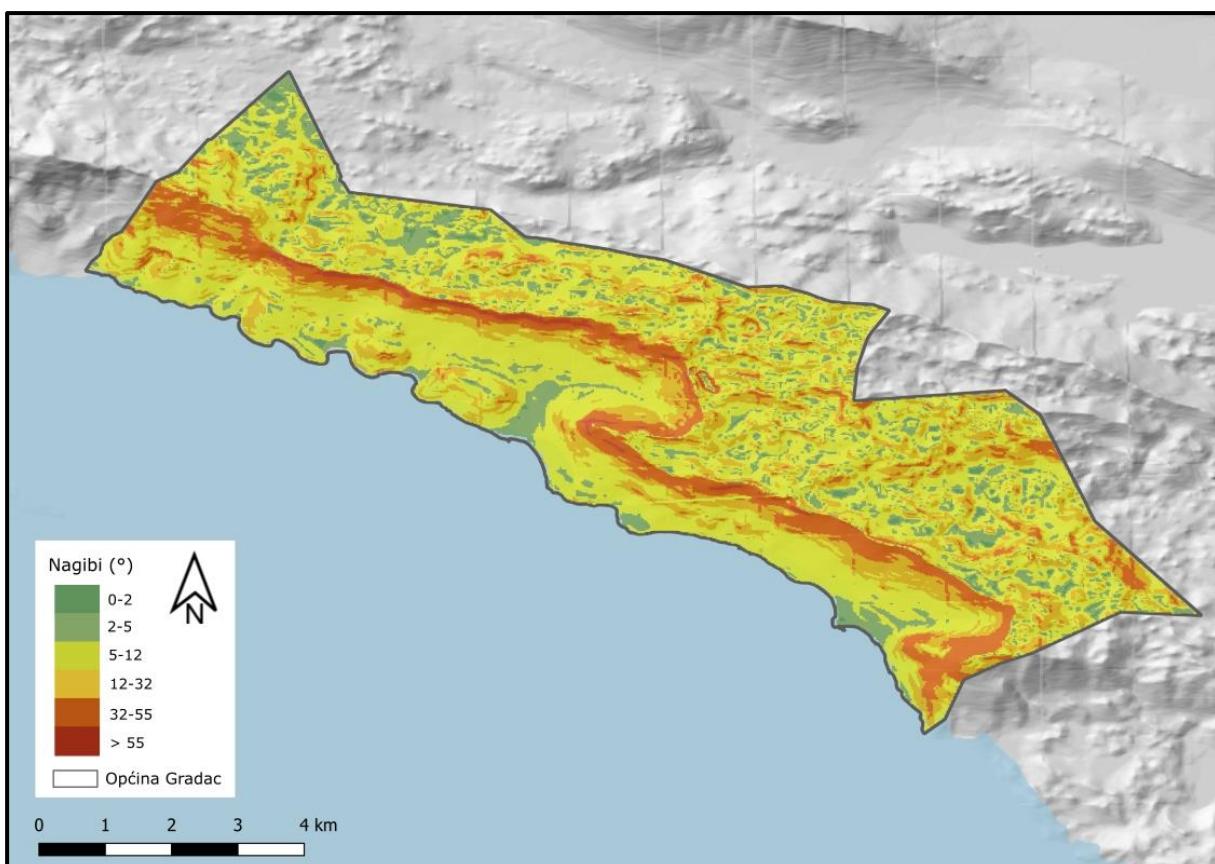
usječenih jaruga i dolina povremenih bujičnih tokova, čija duljina ovisi o širini fliške zone. U pravilu, spiranje je najintenzivnije u humidnijem dijelu godine (ujesen, zimi i u rano proljeće) (Bilić, 2010.). Bujice su veoma česte na kontaktima uzvišenja prema nižim terenima. Najčešće su u kategorijama nagiba 5 - 32°. Bujice su prisutne na karbonatnim stijenskim kompleksima, pa tako i na flišu (Bilić, 2010.). Krški reljef obilježava gorski hrbat Rilića te površinom najviše dominiraju škrapne, ponikve, uvale, udoline, kao i razni arealni tipovi krša, kao što su stjenoviti krš, škrapar, ljuti krš, grohot i pokriveni krš te djelomice u vršnim, najvišim dijelovima Rilića i krionivalni krš. Osim površinskih krških oblika oblikovali su se i podzemni oblici, špilje i jame, koji do sada nisu dovoljno istraženi pa nema dovoljno podataka. Do sada je istraženo 18 jama, 10 špilja i 4 ponora (Bilić, 2010.). Jedan od specifičnih geoloških i geomorfoloških fenomena je jama Zjatva iznad Zaostroga poznata i kao "jama bez dna"¹³. O jami Zjatvi se zna vrlo malo, ali može se pretpostaviti kako je nastala korozivnim djelovanjem vode koja se procjeđivala s površine u podzemlje te je urušavanjem nadsvoda otvoren podzemni prostor. Prema Odredbama za provođenje Prostornog plana uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 08/14, 06/16, 15/16-1 i 04/18), članak 121., lokalitet Zjatva je predložen za zaštitu u smislu zaštite prirode, s predloženom kategorijom zaštite - spomenik prirode (geološki). Morska obala Općine Gradac odlikuje se kompleksnom interakcijom procesa na obalnoj liniji, prilikom koje se javljaju geomorfološki oblici stvoreni djelovanjem mora na padinske nanose iz zaobalja. Najčešći oblici na obali su kamene obale i pješčane plaže, dok je najveći broj uvala, posebice u naseljenim mjestima, pod antropogenim utjecajem pretvoren u šljunčane plaže. Obala Općine Gradac prostor je susreta marinskih i kopnenih procesa, a njezina ranjivost najviše se očituje u antropogenom pritisku.

Analizom dostupnih podataka o abiotičkim elemenatima (pedološki, hidrografski, geološki i geomorfološki) Općine Gradac mogu se izdvojiti područja specifične georaznolikosti (Slika 3.4-4.). Krško područje, ujedno i visinski najviše područje Općine, odlikuje se ranjivom karbonatnom podlogom, visokom okršenosti terena i velikim brojem raznolikih površinskih krških oblika. Zbog male speleološke istraženosti terena ne postoji dovoljno podataka o podzemnim krškim oblicima, ali oblici poput jame Zjatve i do sada istraženi objekti govore u korist velike raznolikosti podzmelja vršnog platoa Općine Gradac. Područje oblikovano padinskim procesima očituje se u velikom broju oblika i procesa koji i danas aktivno oblikuju primorski dio Općine Gradac. Najviše kategorije nagiba i strmi odsjeci padina koji su oblikovani kao poslijedica urušavanja ističu se ne samo kao posebnost georaznolikosti, već i kao vizualno privlačan geoelement Općine Gradac. Posebno vrijedno je obalno područje koje se također odlikuje visokom ranjivošću, ali i intenzivnom dinamikom procesa koji oblikuju obalu.

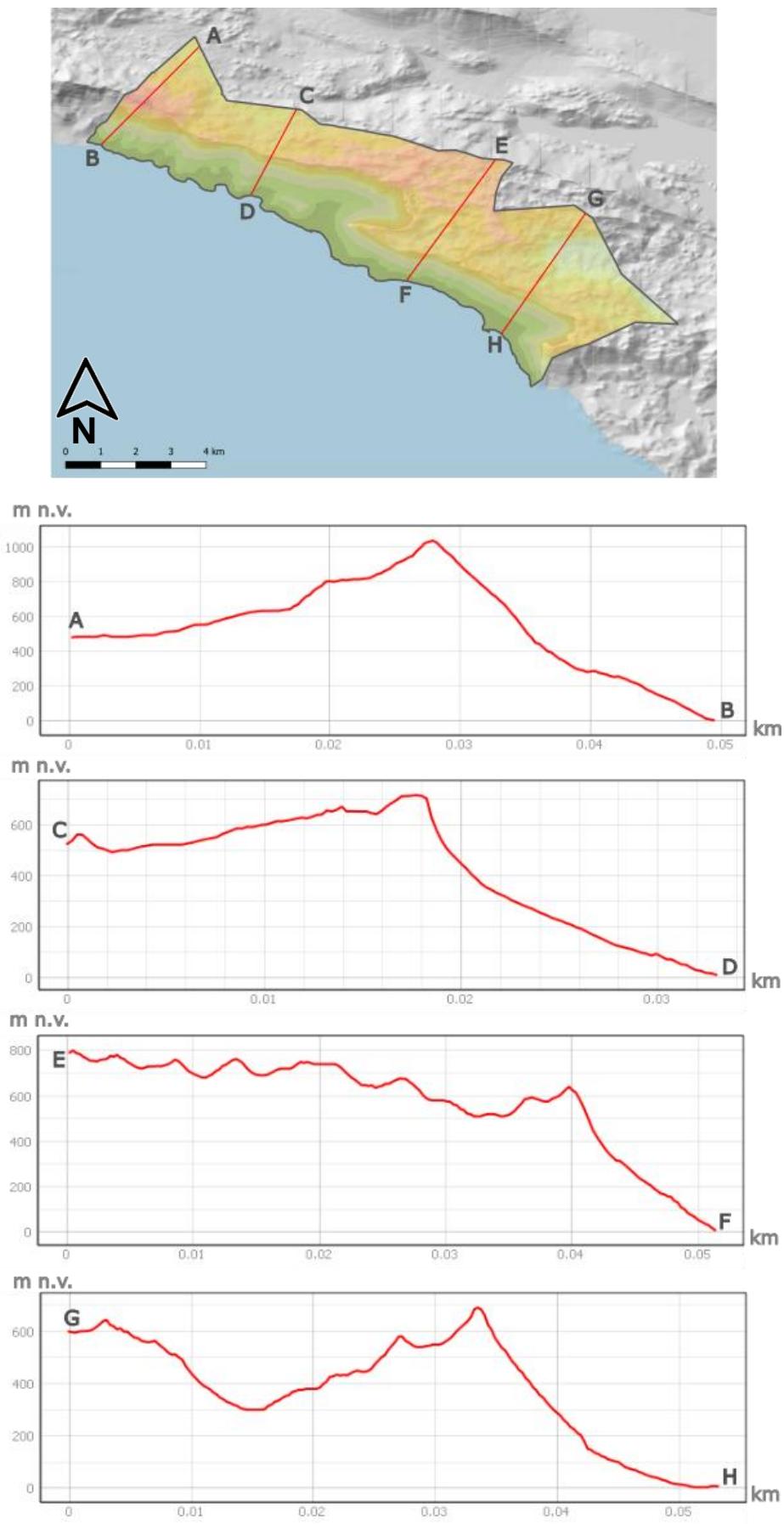
¹³ Preuzeto s mrežnih stranica Dinarsko gorje <https://www.dinarskogorje.com/rili263.html>.

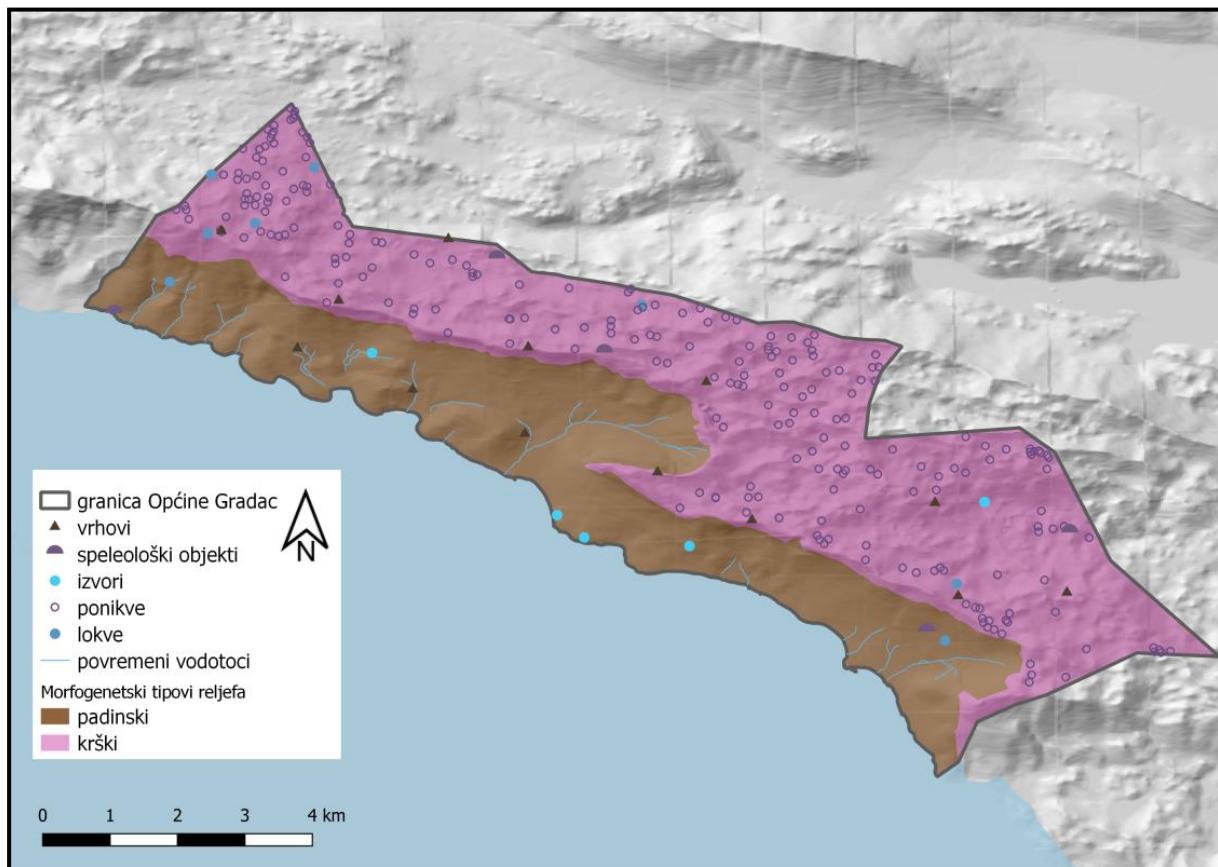
Slika 3.4-1. Hipsometrijska obilježja Općine Gradac

Slika 3.4-2. Nagibi padina Općine Gradac

Slika 3.4-3. Poprečni profili terena Općine Gradac

Slika 3.4-4. Morfogenetski tipovi reljefa i izdvojeni elementi georaznolikosti (podloga: DGU, 2019.)

3.5. VODE I VODNA TIJELA

3.5.1. Područja posebne zaštite voda⁴

Na području Općine Gradac nalaze se sljedeća područja posebne zaštite voda (*prema podacima Zavoda za vodno gospodarstvo Hrvatskih voda, veza Klasa: 008-02/19-02/351, Urbroj: 383-19-1, svibanj 2019.*):

- A. Područja zaštite vode namijenjene za ljudsku potrošnju⁵:
 - **Jadranski sлив – kopneni dio**, kategorija zaštite "područja namijenjena zahvaćanju vode za ljudsku potrošnju", šifra Registra zaštićenih područja (RZP) - 71005000
- C. Područja za kupanje i rekreaciju⁶:
 - **Gradac – plaža**, kategorija zaštite "morske plaže", šifra Registra zaštićenih područja (RZP) – 31022001
 - **Brist – plaža**, kategorija zaštite "morske plaže", šifra Registra zaštićenih područja (RZP) – 31022002
 - **Zaostrog – plaža**, kategorija zaštite "morske plaže", šifra Registra zaštićenih područja (RZP) – 31022003
 - **D. Vala – kod trajekta**, kategorija zaštite "morske plaže", šifra Registra zaštićenih područja (RZP) – 31022004
 - **Gornja Vala**, kategorija zaštite "morske plaže", šifra Registra zaštićenih područja (RZP) – 31022020
- D. Područja podložna eutrofikaciji i područja ranjiva na nitrate⁷:
 - **Malostonski zaljev i Malo more**, kategorija zaštite "sliv osjetljivog područja", šifra Registra zaštićenih područja (RZP) – 41031022
- E. Područja namijenjena zaštiti staništa ili vrsta⁸:
 - **Uvale Vira donja i Vira gornja**, kategorija zaštite "Ekološka mreža (NATURA 2000) – područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove", šifra Registra zaštićenih područja (RZP) – 523000131

Sva prethodno spomenuta područja predstavljena su na Slici 3.5.1-1.

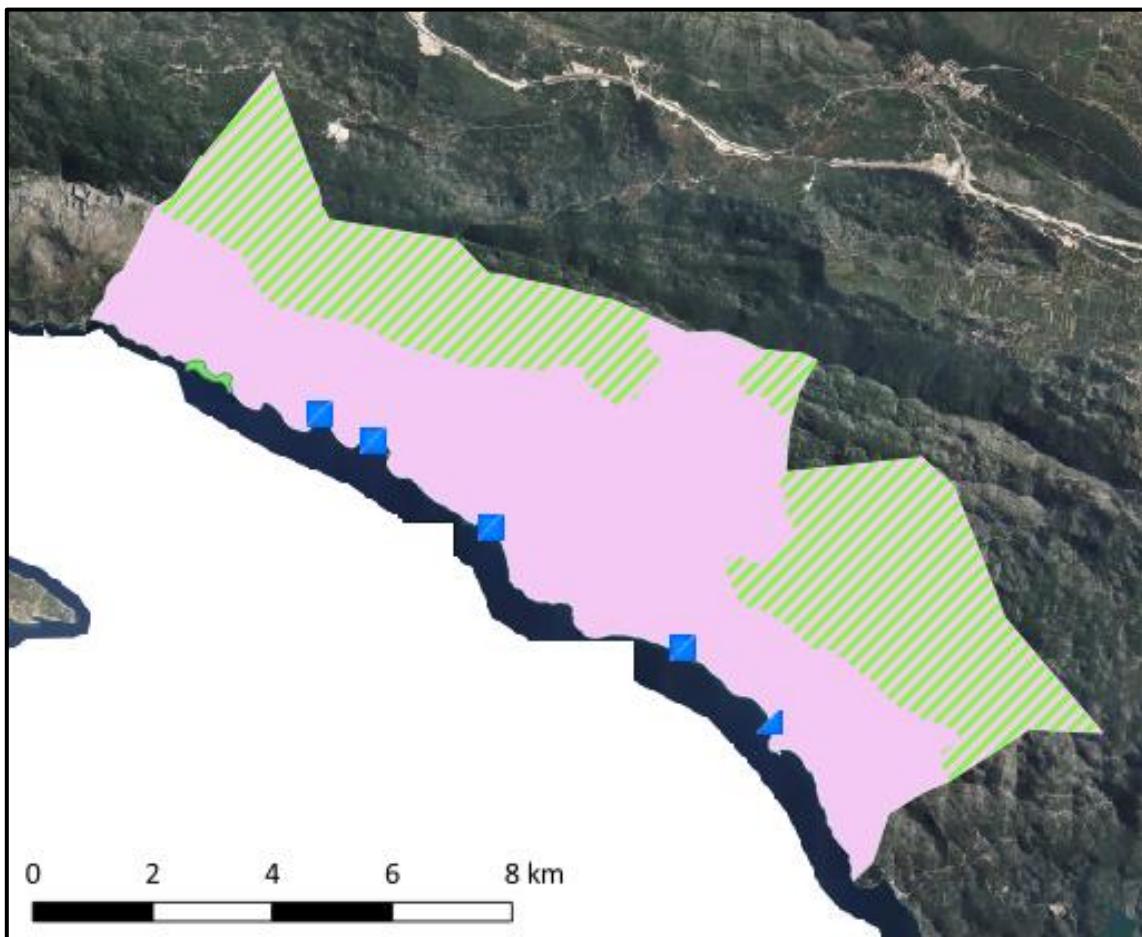
⁴ Zaštićena područja - područja posebne zaštite vode su ona područja gdje je radi zaštite voda i vodnoga okoliša potrebno provesti dodatne mjere zaštite, određuju se na temelju Zakona o vodama i posebnih propisa.

⁵ Područja namijenjena zahvaćanju vode za ljudsku potrošnju na kojima je zbog postizanja ciljeva kakvoće voda potrebno provesti višu razinu ili viši stupanj pročišćavanja komunalnih otpadnih voda određena su prema Odluci o određivanju osjetljivih područja (NN 81/10, 141/15).

⁶ Zaštićena područja za kupanje i rekreaciju na moru (morske plaže) određuje i proglašava odlukom predstavničko tijelo regionalne samouprave prije početka svake sezone kupanja. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (HAOP) dostavlja Europskoj komisiji, svake godine prije početka sezone kupanja, popis morskih plaža kroz sustav EIONET mreže.

⁷ Područja podložna eutrofikaciji i područja ranjiva na nitrate određena su prema Odluci o određivanju osjetljivih područja (NN 81/10, 141/15).

⁸ Dijelovi ekološke mreže Natura 2000, gdje je održavanje ili poboljšanje stanja voda bitan element njihove zaštite, izdvojeni su u suradnji s HAOP-om i samo ta područja su evidentirana u Registru zaštićenih područja – područja posebne zaštite voda.

A. Područja zaštite vode namijenjene ljudskoj potrošnji

Područja namijenjena zahvaćanju vode za ljudsku potrošnju

D. Područja podložna eutrofikaciji i područja ranjiva na nitratre

sliv osjetljivog područja

C. Područja za kupanje i rekreatiju

■ Morske plaže

E. Područja namijenjena zaštiti staništa ili vrsta

Ekološka mreža (NATURA 2000)

područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove

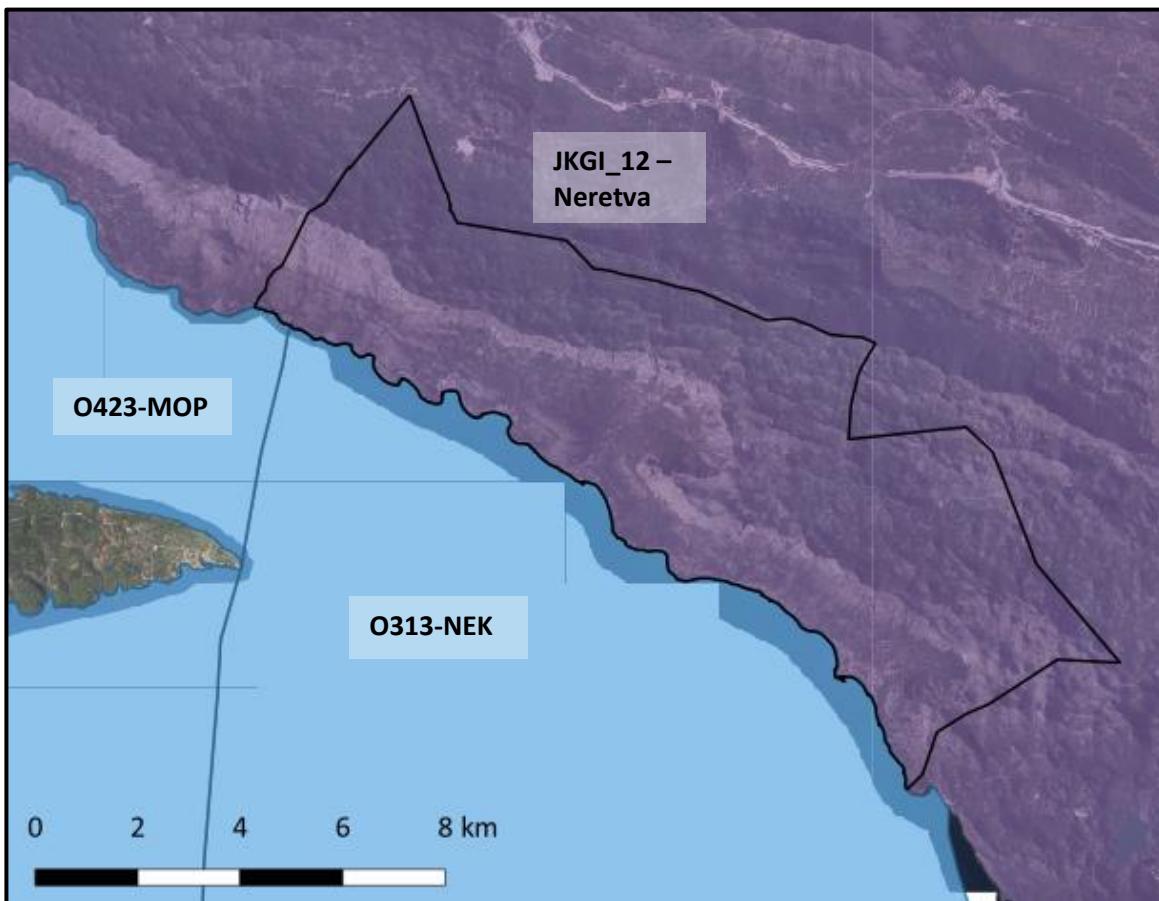

Slika 3.5.1-1. Zaštićena područja – područja posebne zaštite voda za područje Općine Gradac (prema podacima Zavoda za vodno gospodarstvo Hrvatskih voda, veza Klasa: 008-02/19-02/351, Urbroj: 383-19-1, svibanj 2019.)

3.5.2. Vodna tijela

Područje Općine Gradac prema Planu upravljanja vodnim područjima 2016-2021. (NN 66/16) pripada području grupiranog vodnog tijela podzemnih voda JKGI_12 – Neretva (Slika 3.5.2-1.). Grupirano vodno tijelo JKGI_12 – Neretva odlikuju pukotinsko-kavernozna i međuzrnska poroznost te srednja (38,1% područja), visoka (9,6% područja) i vrlo visoka (2,1% područja) ranjivost. Stanje grupiranog vodnog tijela je dobro (Tablica 3.5.2-1.).

Što se tiče površinskih vodnih tijela, na području Općine ne postoje tekućice koje su proglašene zasebnim vodnim tijelom.

Slika 3.5.2-1. Vodna tijela na području Općine Gradac: grupirano vodno tijelo podzemnih voda JKGI_12 – Neretva te priobalna vodna tijela O423-MOP i O313-NEK (izvor: Hrvatske vode, 2019.)

Tablica 3.5.2-1. Stanje grupiranog vodnog tijela JKGI_12 – Neretva (prema podacima Zavoda za vodno gospodarstvo Hrvatskih voda, veza Klasa: 008-02/19-02/351, Urbroj: 383-19-1, svibanj 2019.)

Stanje	Procjena stanja JKGI_12 – Neretva
Kemijsko stanje	dobro
Količinsko stanje	dobro
Ukupno stanje	dobro

Priobalna vodna tijela na području Općine Gradac čine manjim dijelom vodno tijelo O423-MOP (od Prevlake do Rta Ploče do Splitskog kanala, uključujući područja Mljetskog, Lastovskog, Korčulanskog, Hvarskog i Viškog kanala) i puno većim dijelom O313-NEK (Neretvanski kanal), (Slika 3.5.2-1.). Vodno tijelo O423-MOP predstavlja "Euhalino priobalno more sitnozrnatog sedimenta" (oznaka HR-O423) i nalazi se samo na krajnjem sjeveru Općine, a vodno tijelo O313-NEK predstavlja "Polihalino plitko priobalno more sitnozrnatog sedimenta" (oznaka HR-O313) i pruža se duž gotovo čitave obale Općine. Priobalno vodno tijelo O423-MOP u dobrom je stanju, dok je O313-NEK u umjerenom stanju jer nije postignuto dobro kemijsko stanje vodnog tijela (Tablica 3.5.2-2).

Tablica 3.5.2-2. Stanje priobalnih vodnih tijela O313-NEK i O423-MOP (prema podacima Zavoda za vodno gospodarstvo Hrvatskih voda, veza Klasa: 008-02/19-02/351, Urbroj: 383-19-1, svibanj 2019.)

Vodno tijelo	O313-NEK	O423-MOP
Prozirnost	dobro stanje	dobro stanje
Otopljeni kisik u površinskom sloju	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
Otopljeni kisik u pridnenom sloju	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
Ukupni anorganski dušik	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
Ortofosfati	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
Ukupni fosfor	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
Klorofil a	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
Fitoplankton	dobro stanje	dobro stanje
Makroalge	-	-
Bentički beskralješnjaci (makrozoobentos)	-	-
Morske cvjetnice	-	-
Biološko stanje	dobro stanje	dobro stanje
Specifične onečišćujuće tvari	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
Hidromorfološko stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje
Ekološko stanje	dobro stanje	dobro stanje
Kemijsko stanje	nije postignuto dobro stanje	dobro stanje
Ukupno stanje	umjereno stanje	dobro stanje

3.5.3. Vodozaštitne zone

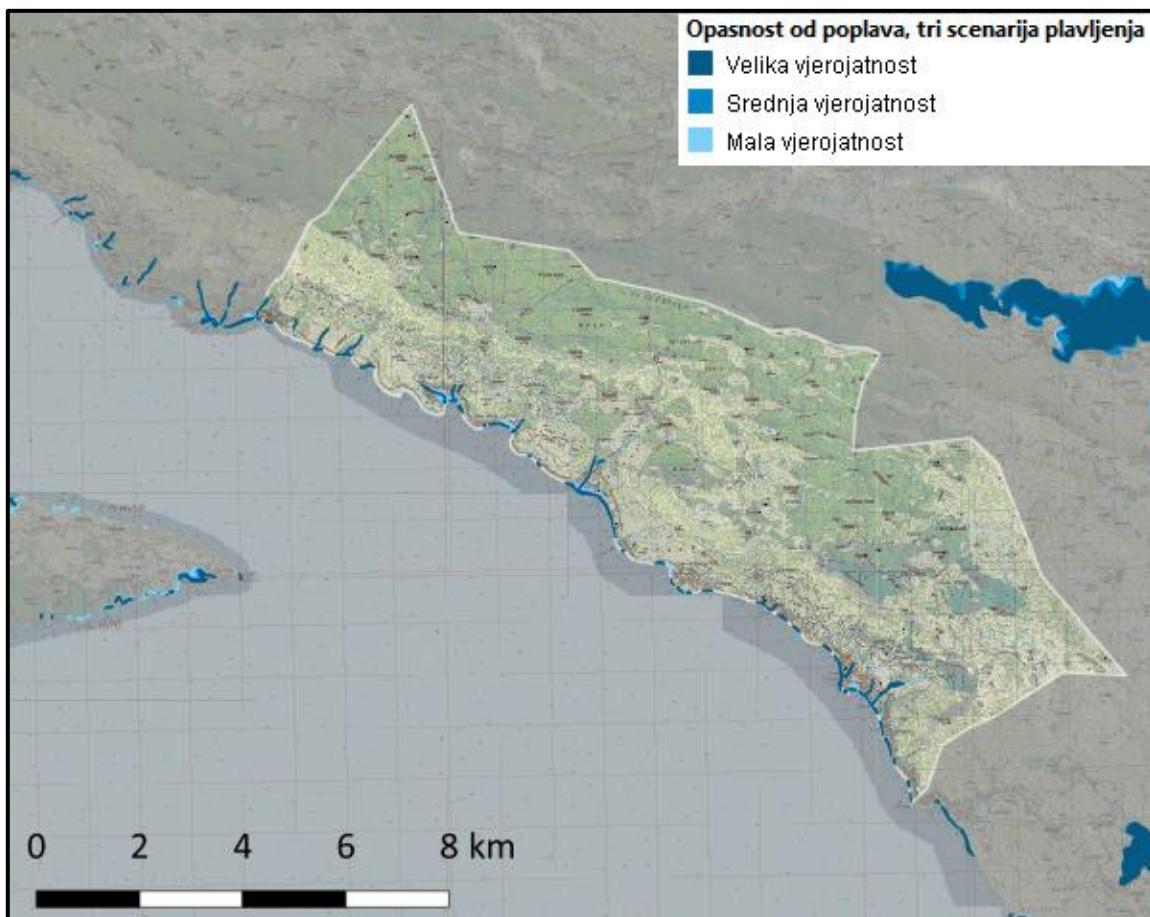
Prema podacima Zavoda za vodno gospodarstvo Hrvatskih voda (prema podacima Zavoda za vodno gospodarstvo Hrvatskih voda, veza Klasa: 008-02/19-02/351, Urbroj: 383-19-1, svibanj 2019.), područje Općine Gradac nalazi se izvan vodozaštitnih zona u smislu zona sanitarnе zaštite izvorišta/crpilišta.

3.5.4. Poplavna područja

Prema Glavnom provedbenom planu obrane od poplava (2018.) područje Općine Gradac pripada branjenom Sektoru F – Južni Jadran, branjenom području 30 - područja malog sliva Matica. Branjeno područje 30: područje malog sliva "Matica" površinom obuhvaća cijelo područje zatvorenih kraških polja Rastoka i Vrgorskog polja, međusobno povezanih u sustav „Kanal Parilo – Brza voda – Matica Rastoka – Matica Vrgorska – odvodni kanal – Jadransko more“, te priobalno područje podno Biokova koje karakteriziraju bujični vodotoci. Područje je razdijeljeno na dvije dionice, od kojih je jedna u Splitsko-dalmatinskoj županiji, a druga na području Dubrovačko-neretvanske županije. Na dionici F.30.1. nalazi se i bujično područje podbiokovskih bujica – bujice Makarskog primorja, a u koje spada i obalna zona Općine Gradac. Osnovne karakteristike ovog bujičnog područja su brojni relativno kratki vodotoci s većim protjecajnim presjecima usjećenim u tlu i ispunjenim raznim nanosom i odbačenim otpadom, kao i velika strmost sliva i prirodnog pada korita. Razvoj erozije donekle se izregulirao terasiranjem padina.

Na području Općine Gradac postoji niz kratkih povremenih površinskih vodotoka bujičnog karaktera čiji su slivovi više ili manje nagnuti prema obali mora i imaju vrlo izraženu eroziju tla. Tijekom većeg dijela godine, ovi vodotoci su uglavnom suhi te se vodama pune tek kod pojave jačih oborina. Prostornim planom uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 08/14, 06/16, 15/16-1 i 04/18) napominje se kako je veći broj potoka i bujica reguliran djelomično ili u cijelini, bilo kao otvoreni kanali s betonskom ili kamenom kinetom, bilo kao zatvoreni kanali sa zacijevljenom kinetom, a neki od bujičnih vodotoka su direktno uključeni u sustav oborinske ili mješovite kanalizacije, dok je manji broj zapušten, neuređen i zapunjeno vučenim nanosom, otpadom, ili gusto zarastao makijom.

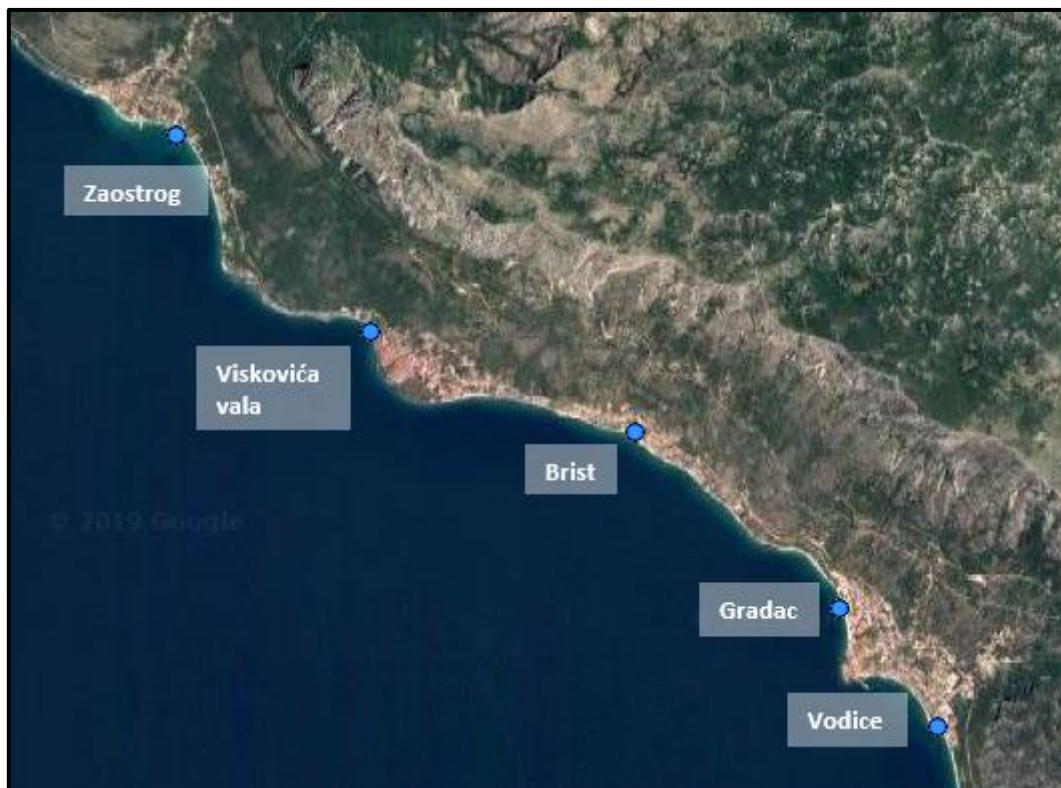
Mogućnosti razvoja određenih poplavnih scenarija i to po vjerovatnosi pojavljivanja prikazane su na Kartama opasnosti od poplava izrađenim od strane Hrvatskih voda. Iz Karte opasnosti od poplava po vjerovatnosti pojavljivanja (Slika 3.5.4-1.) vidljivo je da su poplave moguće samo ponegdje u uskom obalnom pojasu te u zoni bujičnih vodotoka koji također nastaju u obalnom pojasu.

Slika 3.5.4-1. Karta opasnosti od poplava po vjerovatnosti pojavljivanja na području Općine Gradac (izvor: Hrvatske vode, 2019.)

3.6. MORE

U sklopu Programa praćenja kakvoće mora za kupanje u Republici Hrvatskoj, kakvoća mora prati se i na pet plaža u Općini Gradac: Zaostrog, Viskovića vala, Brist, Gradac i Vodice (Slika 3.6-1.). Mikrobiološki pokazatelji koji se prate su crijevni enterokoki i *Escherichia coli*. Rezultati ispitivanja iskazuju se prema kriterijima određenima Uredbom o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08) i prema kriterijima Direktive 2006/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o upravljanju vodom za kupanje, kao godišnja i konačna ocjena kakvoće mora. Rezultati praćenja u razdoblju 2016-2019. godina pokazuju da je kakvoća mora na plažama Zaostrog i Brist ocijenjena kao izvrsna. Konačna ocjena za plažu Gradac u istom razdoblju je nezadovoljavajuća jer je pojedinačna ocjena kakvoće mora za kupanje od 04.08.2017. nezadovoljavajuća, a za konačnu ocjenu u obzir se uzimaju rezultati praćenja kroz četverogodišnje razdoblje, uzimajući u obzir sve pojedinačne ocjene. Nezadovoljavajuća ocjena rezultat je kratkotrajnog onečišćenja koje je zabilježeno samo tog dana. Godišnja ocjena za plažu Gradac za 2016., 2018. i 2019. godinu je izvrsno. Konačne ocjene za spomenuto razdoblje nema za plaže Viskovića vala i Vodice jer se mjerjenja provode tek od 2019. godine. Godišnja ocjena za ove plaže u 2019. godini je izvrsno.

Slika 3.6-1. Plaže na kojima se provodi praćenje kakvoće mora za kupanje u Općini Gradac
(izvor: IOR, 2019.)

3.7. BIORAZNOLIKOST

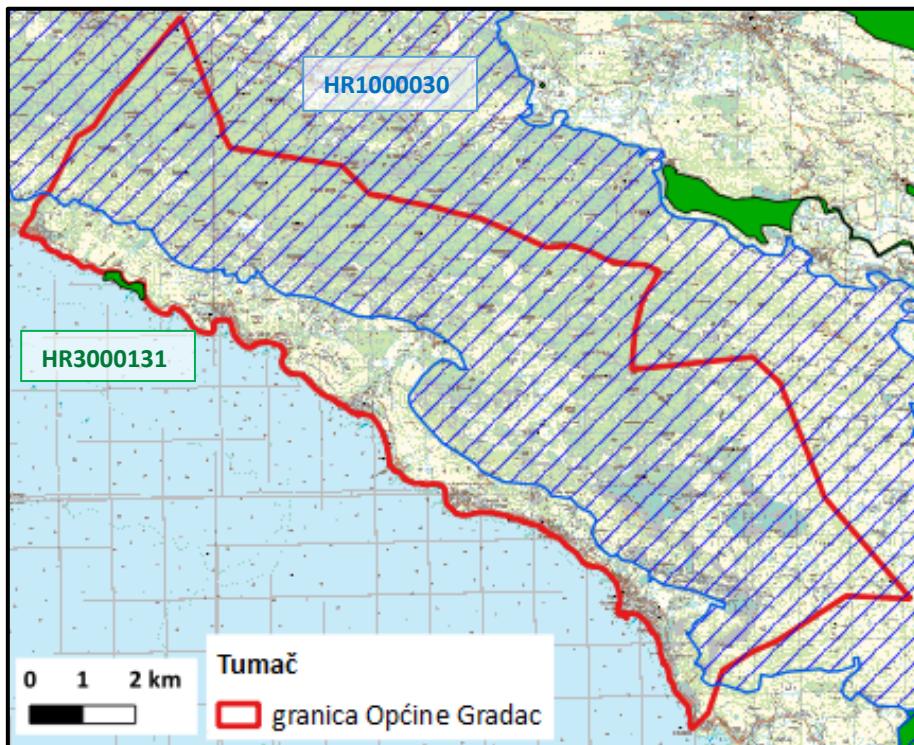
3.7.1. Zaštićena područja prirode

Na području Općine Gradac nema područja zaštićenih Zakonom o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19). Kako je ranije u poglavlju 3.4. spomenuto, prema Odredbama za provođenje Prostornog plana uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 08/14, 06/16, 15/16-1 i 04/18), članak 121., za zaštitu je predložen lokalitet Zjatva, s predloženom kategorijom zaštite - spomenik prirode (geološki).

3.7.2. Ekološka mreža

Prema izvodu iz Karte ekološke mreže Republike Hrvatske na području Općine Gradac nalaze se sljedeća područja ekološke mreže (Slika 3.7.2-1.):

- područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR3000131 Uvale Vira donja i Vira gornja,
- područje očuvanja značajno za ptice (POP) HR1000030 Biokovo i Rilić.

Slika 3.7.2-1. Izvod iz Karte ekološke mreže Republike Hrvatske s označenom granicom Općine Gradac (izvor: HAOP, 2019.)

Za područja ekološke mreže u okviru Općine Gradac HR3000131 Uvale Vira donja i Vira gornja te HR1000030 Biokovo i Rilić definirani su sljedeći ciljevi očuvanja:

HR3000131 Uvale Vira donja i Vira gornja (POVS)

Područje ekološke mreže HR3000131 Uvale Vira donja i Vira gornja je morski lokalitet u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Obuhvaća morsko područje do otprilike 150 m udaljenosti od obale, uključujući dvije male uvale – Vira donja i Vira gornja. Predstavlja važno područje za pješčane sprudove koji su neznatno prekriveni morskom vodom cijelo vrijeme. Prijetnje, pritisci i aktivnosti koje utječu na područje očuvanja ekološke mreže su ostale sportske aktivnosti na otvorenom i uklanjanje sedimenta (negativan utjecaj srednjeg značaja) te nautički sportovi (negativan utjecaj malog značaja).

kategorija za ciljnu vrstu / stanišni tip	hrvatski naziv vrste / hrvatski naziv staništa	znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa
1	Muljevita i pješčana dna izložena zraku za vrijeme oseke	1140
1	Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110

HR1000030 Biokovo i Rilić (POP)

Područje ekološke mreže Biokovo i Rilić obuhvaća područje Parka prirode Biokovo, visoku planinu s ekstenzivnim stjenovitim staništima i klifovima, ali i široko područje istočno od Parka prirode. Karakteristične šume ovog područja su submediteranske šume bijelog hrasta i šumarci alepskog bora. Otvorena staništa su uglavnom stjenovita sa suhim travnjacima. Biokovo u širem smislu uključuje i planinu Rilić koja je važna kao područje prelijetanja migratornih vrsta ptica kao što su ždral i škanjac osaš. Površina područja je 37.433,5 ha. Ovo područje štiti 8% populacije vrste *Aquila chrysaetos*, 6,7% populacije *Alectoris graecai* te 4,3% populacije vrste *Emberiza hortulana* na razini države. Ovo područje je dio migratornog koridora vrsta *Pernis apivorus* (više od 1.000 ptica) i *Grus grus* (više od 3.000 ptica), koje preljeće preko Jadranskog mora od poluotoka Gargano u Italiji do otoka Palagruža te dalje preko lastovskog arhipelaga, poluotoka Pelješca i planine Rilić na obali. Izostanak ispaše, lov i smanjena dostupnost plijena neke su od prijetnji i aktivnosti koje utječu na područje očuvanja ekološke mreže.

kategorija	hrvatski naziv vrste	znanstveni naziv vrste	status (G=gnjezdarica, P=preletnica, Z= zimovalica)
1	jarebica kamenjarka	<i>Alectoris graeca</i>	G
1	primorska trepteljka	<i>Anthus campestris</i>	G
1	suri orao	<i>Aquila chrysaetos</i>	G
1	ušara	<i>Bubo bubo</i>	G
1	leganj	<i>Caprimulgus europaeus</i>	G
1	zmijar	<i>Circaetus gallicus</i>	G
1	eja strnjarica	<i>Circus cyaneus</i>	Z
1	planinski djetlić	<i>Dendrocopos leucotos</i>	G
1	crna žuna	<i>Dryocopus martius</i>	G
1	vrtna strnadica	<i>Emberiza hortulana</i>	G
1	sivi sokol	<i>Falco peregrinus</i>	G
1	ždral	<i>Grus grus</i>	P
1	rusi svračak	<i>Lanius collurio</i>	G
1	ševa krunica	<i>Lullula arborea</i>	G
1	škanjac osaš	<i>Pernis apivorus</i>	P
1	siva žuna	<i>Picus canus</i>	G

1 (POVS) - kategorija za ciljnu vrstu: 1 = međunarodno značajna vrsta za koju su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ

1 (POP) - međunarodno značajna vrsta za koju su područja izdvojena temeljem članka 3. i članka 4. stavka 1. Direktive 2009/147/EZ

* prioritetni stanišni tipovi

3.7.3. Karta staništa

Prema izvodu iz Karte kopnenih nešumskih staništa Republike Hrvatske 2016.⁹ područje Općine Gradac zauzima sljedeća staništa (Slika 3.7.3-1.):

- B.1.4. Tirensko-jadranske vapnenačke stijene,
- B.2.2.1. Ilirsko jadranska, primorska točila,
- C.3.5.1. Istočnojadranski kamenjarski pašnjaci submediteranske zone,
- C.3.5.2. Istočnojadranski kamenjarski pašnjaci epimediteranske zone,
- C.3.6.1. Eu- i stenomediteranski kamenjarski pašnjaci raščice,
- D.3.4.2. Istočnojadranski bušici,
- D.3.4.2.3. Sastojine oštovigličaste borovice,
- D.3.4.2.7. Sastojine feničke borovice,
- E. Šume,
- F.3.1. Površine šljunčanih žalova pod halofitima,
- F.3.2. Supralitoralni šljunci i kamenje,
- F.4.1. Površine stjenovitih obala pod halofitima,
- I.1.8. Zapuštene poljoprivredne površine,
- I.2.1. Mozaici kultiviranih površina,
- I.5.2. Maslinici,
- J. Izgrađena i industrijska staništa.

Važno je napomenuti da se na području Općine Gradac navedeni tipovi staništa udružuju i čine miješana staništa, budući da na određenim dijelovima područja nije moguće jasno razgraničiti stanišne tipove.

Morska staništa obuhvaćena su Kartom staništa Hrvatske iz 2004. godine. Prema Karti staništa iz 2004. godine, područje Općine Gradac zauzimaju sljedeća staništa (Slika 3.7.3-2.):

- G.3.2. Infralitoralni sitni pijesci s više ili manje mulja,
- G.3.5. Naselja posidonije,
- G.3.6. Infralitoralna čvrsta dna i stijene.

Prema Prilogu II Pravilnika o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima (NN 88/14) stanišni tipovi B.1.4. Tirensko-jadranske vapnenačke stijene, B.2.2. Ilirsko-jadranska, primorska točila, C.3.5. Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci, C.3.6. Kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci eumediterana i stenomediterana, D.3.4.2.3. Sastojine oštovigličaste borovice, F.3.1. Površine šljunčanih žalova pod halofitima, F.3.2. Supralitoralni šljunci i kamenje, F.4.1. Površine stjenovitih obala pod halofitima, G.3.2. Infralitoralni sitni pijesci s više ili manje mulja, G.3.5. Naselja posidonije, G.3.6. Infralitoralna čvrsta dna i stijene predstavljaju ugrožena i rijetka staništa prema Direktivi o staništima (Tablica 3.7.3-1.)

⁹ Kodovi Nacionalne klasifikacije staništa (NKS) navedeni u Karti kopnenih nešumskih staništa RH 2016 odnose se na novi, revidirani NKS koji će postati važeći tek po svojoj službenoj objavi u Narodnim novinama. Do objavljivanja novog Pravilnika važeći NKS je onaj objavljen u Pravilniku o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima (NN 88/14).

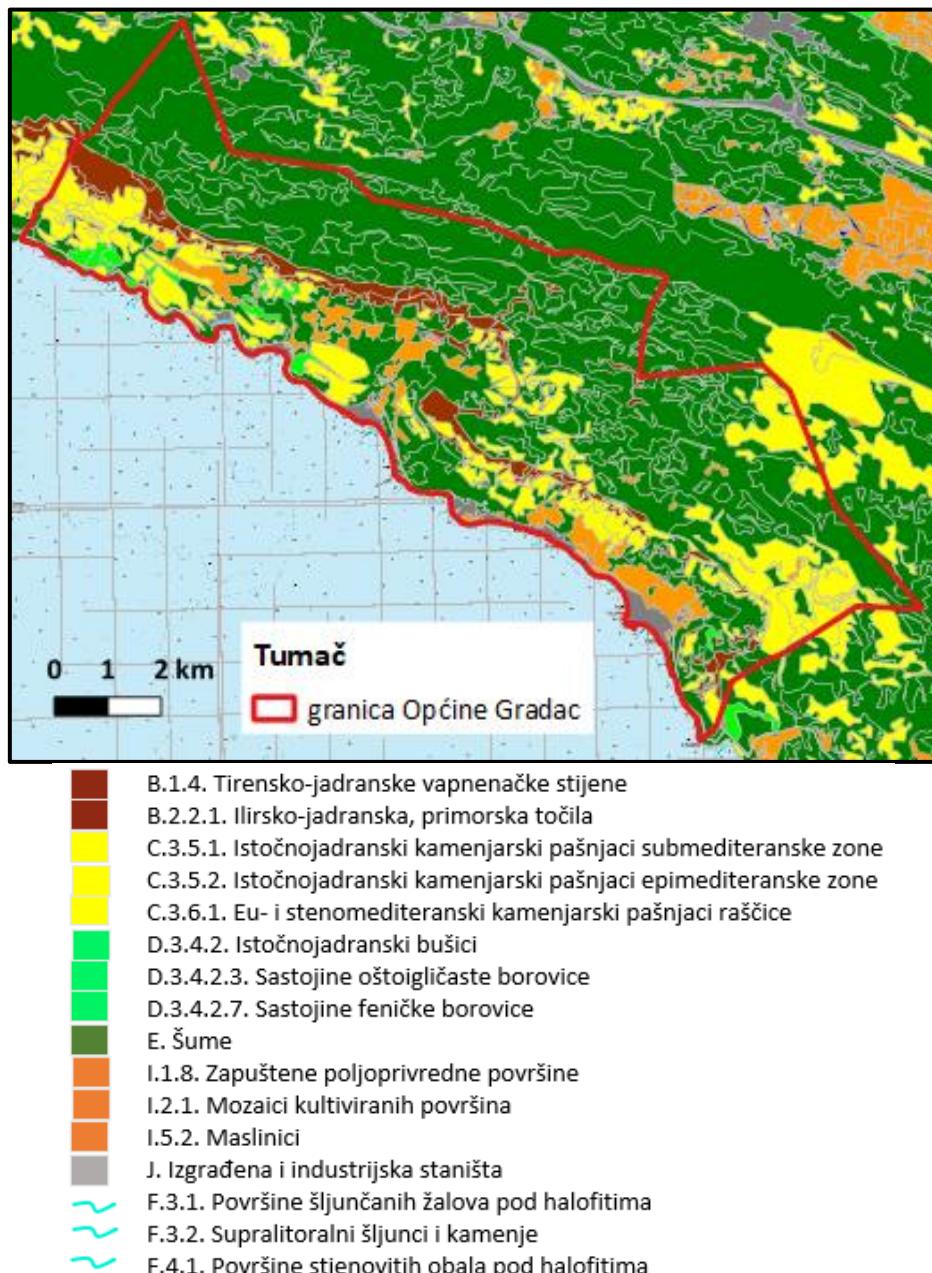
Tablica 3.7.3-1. Pregled ugroženih i rijetkih stanišnih tipova na području Općine Gradac prema Prilogu II Pravilnika o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima (NN 88/14)

Ugrožena i rijetka staništa			Kriteriji uvrštavanja na popis		
			Direktiva o staništima (NATURA)	Bernska konvencija. Rezolucija 4	ugrožena i rijetka staništa na razini Hrvatske
B. Neobrasle i slabo obrasle kopnene površine	B.1. Neobrasle i slabo obrasle stijene	B.1.4. Tirensko-jadranske vapnenačke stijene	8210	-	-
	B.2. Točila	B.2.2. Ilirsко-jadranska, primorska točila	8140	-	-
C. Travnjaci, cretovi i visoke zeleni	C.3. Suhi travnjaci	C.3.5. Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci	62A0	-	-
		C.3.6. Kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci eumediterana i stenomediterana	*6220	C.3.6.1.=!E1.33	-
D. Šikare	D.3. Mediteranske šikare	D.3.4. Bušici	D.3.4.2.3. = 5210	-	-
F. Morska obala	F.3. Šljunkovita morska obala	F.3.1. Površine šljunčanih žalova pod halofitima	1210	-	-
		F.3.2. Supralitoralni šljunci i kamenje	1140	-	-
	F.4. Stjenovita morska obala	F.4.1. Površine stjenovitih obala pod halofitima	1240	-	-
G. More	G.3. Infralitoral	G.3.2. Infralitoralni sitni pijesci s više ili manje mulja	1110 i 1160	-	-
		G.3.5. Naselja posidonije	*1120	-	-
		G.3.6. Infralitoralna čvrsta dna i stijene	1170	G.3.6.1.1.=!A3.131; G.3.6.1.2.=!A3.132; G.3.6.1.3.=!A3.133; G.3.6.1.4.=!A3.134; G.3.6.1.5.=!A3.135; G.3.6.1.6.=!A3.231; G.3.6.1.7.=!A3.232; G.3.6.1.8.=!A3.237; G.3.6.1.9.=!A3.238; G.3.6.1.10.=A3.23A; G.3.6.1.11.=!A3.23E; G.3.6.1.12.=!A3.23F; G.3.6.1.13.=!A3.23G; G.3.6.1.14.=!A3.331; G.3.6.1.15.=!A3.333; G.3.6.1.16.=!A3.334; G.3.6.1.17.=!A3.335; G.3.6.1.18.=!A3.23J; G.3.6.1.19.=!A3.23L; G.3.6.1.20.=!A3.7162; G.3.6.1.21.=!A3.242	-

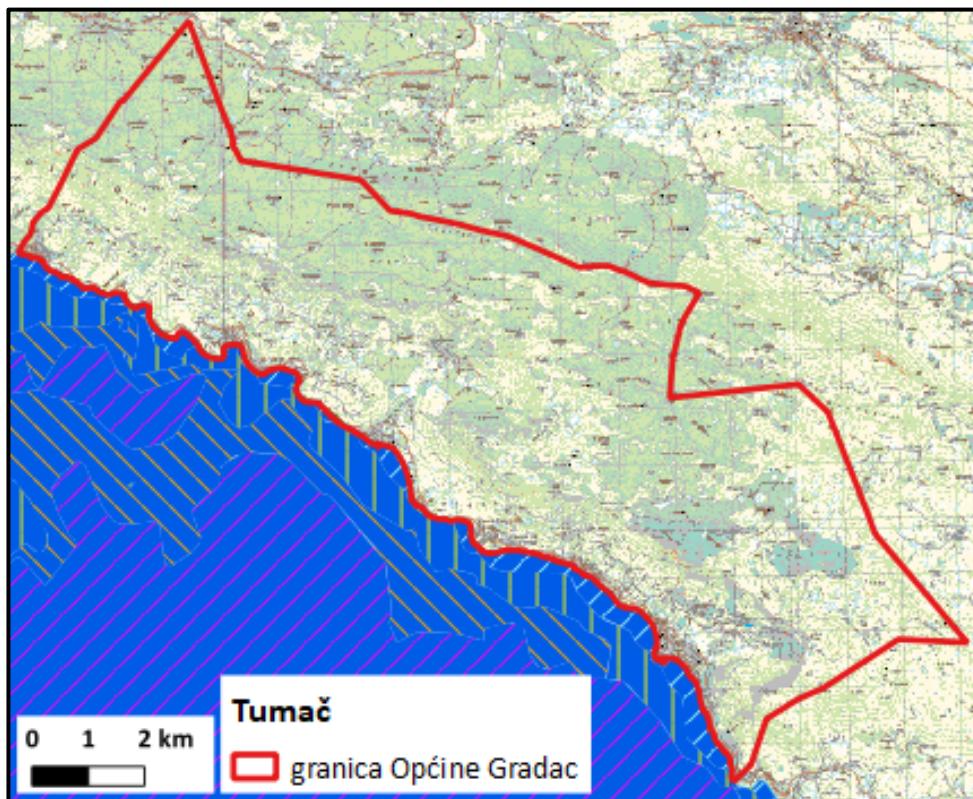
NATURA - stanišni tipovi iz Priloga I Direktive o staništima s odgovarajućim oznakama

BERN - Res.4 - stanišni tipovi koji su navedeni u Rezoluciji 4. Bernske konvencije kao stanišni tipovi za koje je potrebno provoditi posebne mjere zaštite, s odgovarajućim oznakama PHYSIS klasifikacije

HRVATSKA - stanišni tipovi ugroženi ili rijetki na razini Hrvatske, te oni stanišni tipovi čije su karakteristične biološke vrste rijetke ili ugrožene na razini Hrvatske

Slika 3.7.3-1. Izvod iz Karte kopnenih nešumskih staništa Republike Hrvatske 2016. s označenom granicom Općine Gradac (izvor: HAOP, 2019.)

Slika 3.7.3-2. Izvod iz Karte staništa Republike Hrvatske 2004. s označenom granicom Općine Gradac (izvor: HAOP, 2019.)

3.7.4. Vegetacija

Prostor Općine Gradac pripada mediteranskoj regiji te je obuhvaćen mediteransko-litoralnim pojasom koji obuhvaća veći dio otoka, uski priobalni pojas, te srednju i južnu Dalmaciju (Alegro, 2000.). Za to područje karakteristične su vazdazelene šume hrasta crnike (*Quercus ilex*) te šume alepskog i crnog dalmatinskog bora (*Pinus halepensis* i *Pinus nigra* subsp. *dalmatica*). U priobalnom pojasu se razvijaju šume hrasta medunca (*Quercus pubescens*). Uz alepski bor u sastojinama mogu rasti i divlja maslina (*Olea oleaster*), rogač (*Ceratonia siliqua*), tršljia (*Pistacia lentiscus*), mirta (*Myrtus communis*), tetivika (*Smilax aspera*), borovica (*Juniperus oxycedrus* i *J. macrocarpa*), sparožina (*Asparagus acutifolius*) i dr. (Alegro, 2000.). Uz hrast crniku (*Quercus ilex*) čest je crni jasen (*Fraxinus ornus*), smrdljika (*Pistacia terebinthus*), zelenika (*Phillyrea latifolia*), planika (*Arbutus unedo*), kozokrvina (*Lonicera implexa* i *L. etrusca*), lovor (*Laurus nobilis*), veliki vrijes (*Erica arborea*), bljušt (*Tamus communis*), zimzeleni broć (*Rubia peregrina*) i sl. Ipak, danas su šume hrasta crnike očuvane na vrlo malim površinama zbog stoljetnog utjecaja čovjeka te su najvećim dijelom prevedene u degradacijske stadije makije, gariga i kamenjara (Alegro, 2000.). Primjerice, priobalni pojas karakterizira kultivirani krajolik na kojem su prirodne biljne zajednice zamijenjene umjetno podignutim šumama alepskog bora te crnog bora (na nekoliko mjesta u višim zonama). Iako je fisionomska komponenta bila izložena dugotrajnom utjecaju čovjeka (intenzivno stočarenje i

drvarenje), glavni fitosociološki obrisi su sačuvani. Zahvaljujući tome u višoj planinskoj zoni šume su prisutne samo po vrtačama¹⁰.

3.8. ŠUME I ŠUMARSTVO

S gledišta upravljanja šumama, područje Općine Gradac pripada Gospodarskoj jedinici (GJ) Rastovac (oznaka 875), GJ Drvenik - Plana (oznaka 874) i GJ Baćina (oznaka 891), (Slika 3.8-1.). Podaci u šumskogospodarskim planovima iskazani su na razini odsjeka kao najmanje osnovne površine gospodarske podjele, a formirani su neovisno o administrativnoj podjeli.

Gospodarska jedinica Rastovac nalazi se u sjeveroistočnom dijelu Općine Gradac. Ovom gospodarskom jedinicom upravljuju Hrvatske šume, Uprava šuma Podružnica Split, Šumarija Makarska. Ukupna površina gospodarske jedinice iznosi 3.678,15 ha. Šume ove gospodarske jedinice svrstane su u gospodarske šume. Obzirom da sastojine u gospodarskoj jedinici pripadaju uređajnim razredima šikare, makije i šibljaka,drvna zaliha i prirast nisu utvrđeni.

Gospodarska jedinica Drvenik – Plana nalazi se u zapadnom dijelu Općine Gradac. Ovom gospodarskom jedinicom upravljuju Hrvatske šume, Uprava šuma Podružnica Split, Šumarija Makarska i Šumarija Metković. Ukupna površina ove gospodarske jedinice iznosi 2.408,70 ha. Sve šume ove gospodarske jedinice su zaštitne šume, a čine ih sastojine alepskog bora i ostale crnogorice.

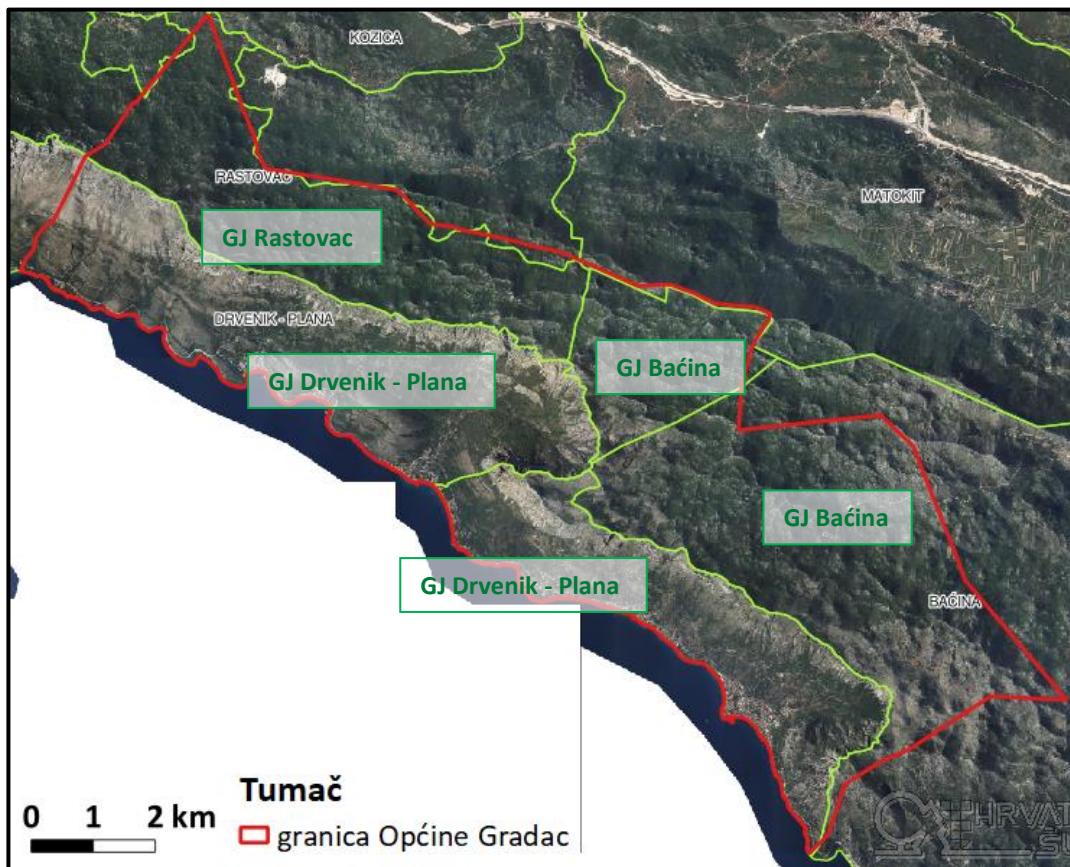
Gospodarska jedinica Baćina nalazi se u središnjem i jugoistočnom dijelu Općine Gradac. Ovom gospodarskom jedinicom upravljuju Hrvatske šume, Uprava šuma Podružnica Split, Šumarija Metković. Ukupna površina ove gospodarske jedinice iznosi 8.446,57 ha. Šume ove gospodarske jedinice svrstane su u gospodarske šume.

Za potrebe izrade Strateške studije od Hrvatskih šuma su dobijeni podaci predstavljeni u nastavku (Hrvatske šume, Uprava šuma podružnica Split, KLASA ST/19-01/1855, URBROJ 15-00-05/02-19-02, od 30.08.2019.). Šume na području Općine Gradac prema namjeni su razvrstane na zaštitne šume. U Tablici 3.8-1. prikazano je stanje površina šuma i šumskog zemljišta po kategorijama – obraslo, neobraslo i neplodno za područje Općine Gradac. Obraslo šumsko zemljište zauzima oko 77% površina pod šumama i šumskim zemljištem Općine Gradac odnosno oko 55% ukupne površine Općine Gradac.

Tablica 3.8-1. Stanje površina šuma i šumskog zemljišta po kategorijama – obraslo, neobraslo i neplodno za područje Općine Gradac (prema podacima Hrvatskih šuma, Uprava šuma podružnica Split, KLASA ST/19-01/1855, URBROJ 15-00-05/02-19-02, od 30.08.2019.)

	Obraslo šumsko zemljište (ha)	Neobraslo proizvodno šumsko zemljište (ha)	Neobraslo neproizvodno šumsko zemljište (ha)	Neplodno šumsko zemljište (ha)	Ukupno (ha)
Područje Općine Gradac	3.992,29	1.158,70	13,85	4,48	5.169,32

¹⁰ preuzeto iz Prostornog plana uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 08/14, 06/16, 15/16-1 i 04/18)

Slika 3.8-1. Gospodarske jedinice Hrvatskih šuma Općine Gradac s označenom granicom Općine Gradac (izvor: Hrvatske šume, 2019.)

Obraslo šumsko zemljište u najvećoj mjeri zauzima šikara (64%). Po zauzeću obraslog šumskog zemljišta slijede šibljak (25%) i alepski bor (9%). U Tablici 3.8-2. prikazana je površina Općine Gradac razvrstana po uređajnim razredima i vrsti drveća, zatim drvna zaliha, prirast i etat. Obrasla površina na području Općine Gradac prema Programima gospodarenja za gospodarske jedinice Drvenik-Plana, Baćina i Rastovac razvrstana je u uređajne razrede: alepski bor iz sjemena – zaštita zemljišta, makija – zaštita zemljišta, garig – zaštita zemljišta, šikara – zaštita zemljišta, šibljak – zaštita zemljišta. Drvne zalihe za područje Općine Gradac iznosi 14.023 m³. Prirast za područje Općine Gradac iznosi 270 m³. Etat nije propisan.

Tablica 3.8-2. Površina Općine Gradac razvrstana po uređajnim razredima, vrsti drveća, drvnoj zalihi, prirastu i etatu (prema podacima Hrvatskih šuma, Uprava šuma podružnica Split, KLASA ST/19-01/1855, URBROJ 15-00-05/02-19-02, od 30.08.2019.)

Uređajni razred	Površina (ha)	Vrsta drveća	Drvna zaliha (m ³)	Prirast (m ³)	Etat (m ³)
ZAŠTITNE ŠUME					
Alepski bor iz sjemena – zaštita zemljišta	379,08	Alepski bor	12.563	243	-
		O. crnogorica	1.460	27	-
Makija – zaštita zemljišta	8,76				
Garig – zaštita zemljišta	61,30				
Šikara – zaštita zemljišta	2.562,12				
Šibljak – zaštita zemljišta	981,03				
UKUPNO (obraslo)	3.992,29		14.023	270	-

Uredajni razred	Površina (ha)	Vrsta drveća	Drvena zaliha (m ³)	Prirast (m ³)	Etat (m ³)
Neobraslo proizvodno zemljište	1.158,70				
Neobraslo neproizvodno zemljište	13,85				
Neplodno	4,48				
Sveukupno za područje Općine Gradac	5.169,32		14.023	270	-

U Tablici 3.8-3. prikazano je posjedovno stanje šuma i šumskog zemljišta na području Općine Gradac. Najveći dio šuma na području Općine Gradac je u posjedu Republike Hrvatske (38% ukupne površine pod šumom i šumskim zemljištem na području Općine Gradac), a tek nešto manji u posjedu je Hrvatskih šuma (32%), dok državno vlasništvo pod upravom Općine Gradac čini manje od 0,1%.

Šume i šumska zemljišta na području Općine Gradac praktički su u stopostotnom vlasništvu Republike Hrvatske (Tablica 3.8-4.). U privatnom vlasništvu i vlasništvu Općine Gradac, Grada Makarska i dr. je manje od 0,3% šuma i šumskog zemljišta na području Općine Gradac.

Tablica 3.8-3. Posjedovno stanje šuma i šumskog zemljišta za područje Općine Gradac (*prema podacima Hrvatskih šuma, Uprava šuma podružnica Split, KLASA ST/19-01/1855, URBROJ 15-00-05/02-19-02, od 30.08.2019.*)

Katastarska općina	Posjednik							
	RH (m ²)	HŠ (m ²)	ONI (m ²)	Opće društvena imovina HŠG (m ²)	Šumsko hortikult. gospodar. Ploče (m ²)	Državno vlasništvo RH pod upravom Općine Gradac (m ²)	Javno dobro (m ²)	Ukupno (m ²)
Brist				6.365.017		14.135		6.379.152
Drvenik		16.129.566					8.395	16.137.961
Gradac	73.234		4.324		9.124.164		2.251	9.203.973
Podaca	7.964.876	120.525				13.371		8.098.772
Zaostrog	11.827.200	46.171						11.873.371
UKUPNO	19.865.310	16.296.262		6.365.017	9.124.164	27.506	10.646	51.693.229

Tablica 3.8-4. Vlasničko stanje površina šuma i šumskih zemljišta za područje Općine Gradac (*prema podacima Hrvatskih šuma, Uprava šuma podružnica Split, KLASA ST/19-01/1855, URBROJ 15-00-05/02-19-02, od 30.08.2019.*)

Katastarska općina	Vlasnik							
	RH (m ²)	Društveno vlasništvo (m ²)	Privatno (m ²)	RH i privatnici (m ²)	Katolička crkva (m ²)	Grad Makarska i privatnici (m ²)	Općina Gradac (m ²)	Ukupno (m ²)
Brist	6.357.280		21.872					6.379.152
Drvenik	16.125.253		9.057				3.651	16.137.961
Gradac	9.187.746	431	15.796					9.203.973

Podaca	8.084.835		4.075		9.862			8.098.772
Zaostrog	11.826.747		38.371	7.800		453		11.873.371
UKUPNO	51.581.861	431	89.171	7.800	9.862	453	3.651	51.693.229

3.9. DIVLJAČ I LOVSTVO

Prema podacima iz Informacijskog sustava središnje lovne evidencije Ministarstva poljoprivrede RH na području Općine Gradac nalaze se lovišta: XVII/138 Drvenik – Gradac i XVII/24 Rilić - Baćinska jezera. Glavne vrste divljači u lovištu XVII/138 Drvenik-Gradac su: jarebica kamenjarka, obični zec i divlja svinja. Radi se o otvorenom lovištu površine 1.595 ha. Glavne vrste divljači u lovištu XVII/24 Rilić – Baćinska jezera su: muflon i divlja svinja. Radi se o otvorenom lovištu površine 12.683 ha¹¹. Prema Zakonu o lovstvu (NN 99/18, 32/19) zabranjeno je loviti divljač lovačkim oružjem u pojasu 100 m od granice naselja manjih od 10.000 stanovnika.

3.10. KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA¹²

Najraniji arheološki nalazi u Gradcu su iz prehistorijskog doba kada se na ovome mjestu nalazila ilirska gradina. Mala poluotočna uzvisina je kroz povijest korištena kao točka obrane koja je pružala sigurnost njenim stanovnicima. Arheološki nalazi upućuju na postojanje rimskog lokaliteta iz 2-3. st., a koji je činio gospodarski kompleks koji se pružao od hotela Laguna do mora. Za Gradac bi se moglo vezati ime Biston koje se nalazi u djelu „Cosmographia“ anonimnog pisca iz Ravenne nastalom 6. st. Naime, uz Bašku Vodu i Makarsku, ovo je treće arheološko nalazište na području Podbiokovљa (Primorje) koje ima duži kontinuitet življenja od preistorije do srednjega vijeka. Kroz Gradac je vjerojatno prolazila i jedna lokalna rimska cesta koja je vodila od Salone prema Donjem poneretavlju. Uz nju se u rimsko doba formiralo naselje disperzivnog tipa, dok se u vrijeme krize na uzvisini kod crkve sv. Mihovila smjestila kasnoantička utvrda.

U srednjem vijeku na uzvisini se smjestila utvrda koja je naslijedila onu kasnoantičku. Ona je slabo istražena, a na površini se vide ostaci cisterni i fortifikacijske arhitekture s južne strane poluotoka.

U 15. st. ovo područje dolazi pod vlast Turaka. Već 1483. godine u Gradcu vojvodiye Fra Augustin, franjevac koji je prešao na tursku stranu i dobio upravu nad područjem Vrgorca, Ljubuškog i Primorja. Osmanlije 1499. osvajaju Makarsku i Donje Primorje pa je nahija Primorja proširena na cijelo današnje Makarsko primorje, a Makarska postaje upravno središte i turska skela, odnosno luka.

Gradac i njegova okolina su prikazani na jednoj karti mletačkog vojnog inženjera Giuseppea Santinija koji je nacrtao bitku između Osmanlija i Mletaka koja se odvijala na kopnu i moru 1666. godine oko Gradca. Bitku je s turske strane vodio Ali paša Čengić (sadžak-beg hercegovački), a s mletačke strane general Cattarino Cornero. U ovome boju su se Turci

¹¹ preuzeto iz Izvješća o stanju okoliša u Splitsko - dalmatinskoj županiji za razdoblje od 2008. do 2011. godine.

¹² Općeniti podaci o kulturno-povijesnoj baštini Gradca preuzeti su iz Studije utjecaja na okoliš sustava javne odvodnje Gradac (Institut IGH, 2009.), autor Katić M.

povukli, dok je kula Gradac bila porušena. Makarsko primorje se turske vlasti riješilo 1684. godine.

Gradac je slabo arheološki istražen. Tijekom posljednjih ukopavanja kanalizacijske mreže na rivi zapadno od stare jezgre nađeni su ostaci monumentalne arhitekture rimske zgrade, a oko hotela Laguna grobovi. Buduća arheološka istraživanja će zasigurno pojasniti njegovu povijest.

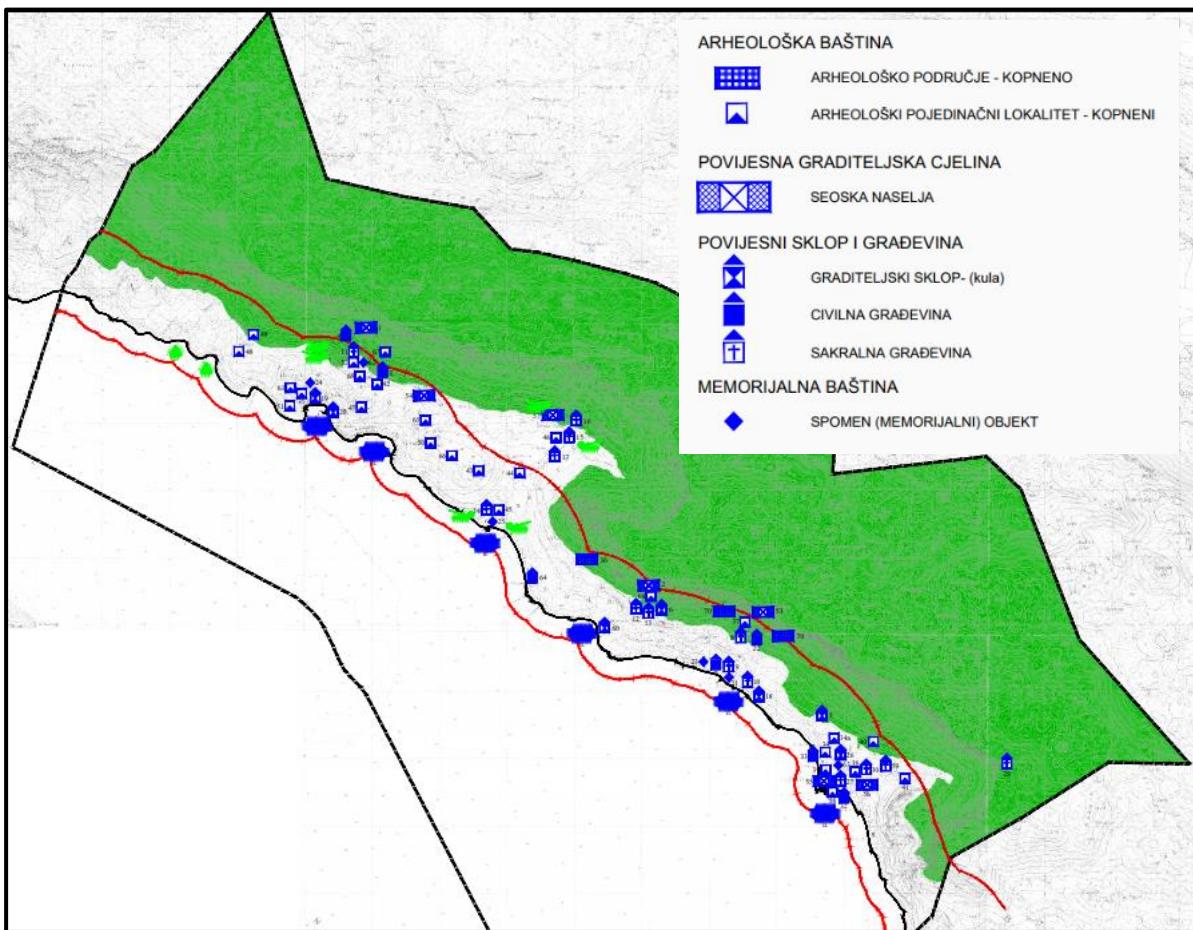
U Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske upisano je 13 zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara s područja Općine Gradac (Tablica 3.10-1.).

Tablica 3.10-1. Popis nepokretnih zaštićenih kulturnih dobara u Općini Gradac koja su upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske (stanje srpanj 2019.)

Naselje	Naziv lokaliteta	Vrsta	Oznaka zaštite
Brist	crkva sv. Margarite	pojedinačno	Z-5060
Brist	rodna kuća fra Andrije Kačića Miošića	pojedinačno	Z-4875
Brist	sklop kuća na obali	pojedinačno	Z-5099
Brist	zgrada osnovne škole	pojedinačno	Z-5074
Drvenik	crkva sv. Jurja	pojedinačno	Z-4877
Drvenik	ruralna cjelina Staro selo Drvenik	kulturno-povijesna cjelina	Z-5110
Drvenik	sklop kuća Ivičević	pojedinačno	Z-5297
Drvenik	utvrda na Gradini	pojedinačno	Z-5075
Podaca	crkva sv. Ivana Krstitelja	pojedinačno	Z-4893
Podaca	kula	pojedinačno	Z-5467
Podaca	ruralna cjelina Podaca	kulturno-povijesna cjelina	Z-5175
Zaostrog	crkva sv. Barbare	pojedinačno	Z-4894
Zaostrog	franjevački samostan i župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	pojedinačno	Z-5930

Prostor Općine Gradac sastoji se od raštrkanih ruralnih naselja u podbiokovskom prostoru te naselja uz more koja su nastajala kao ribarska sela, a naročito su se razvila kroz jačanje turističke djelatnosti. Upravo zbog razvjeta turizma te neprimjerene obnove starih povijesnih sklopova i kuća, dio graditeljskog nasljeđa nepovratno je uništen. Uz prethodno navedena kulturna dobra upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, na području Općine Gradac nalaze se i kulturno-povijesne vrijednosti zaštićene Prostornim planom uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 8/14, 6/16, 15/16-I, 4/18), a riječ je o 58 kulturnih dobara sljedećih kategorija:

- ruralna naselja (5),
- fortifikacije (5),
- sakralne građevine (11),
- graditeljski sklopovi i etno građevine (3),
- arheološke zone (5),
- arheološki lokaliteti (20),
- memorijalni spomenici (7),
- komunalna oprema (2).

Slika 3.10-1. Registrirana i evidentirana kulturna dobra na području Općine Gradac (izvor: Prostorni plan uređenja Općine Gradac, Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 8/14, 6/16, 15/16-I, 4/18)

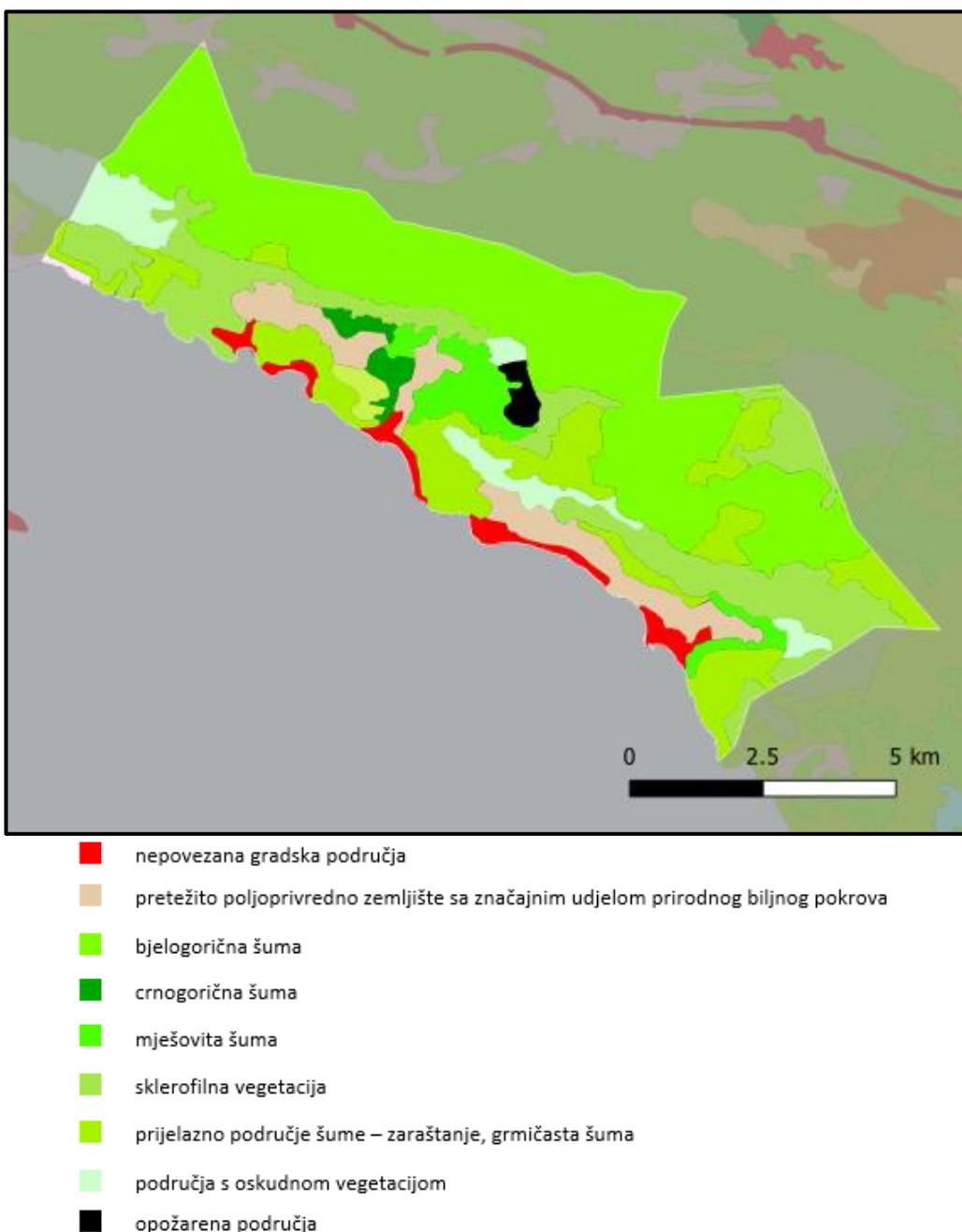
3.11. KRAJOBRAZ¹³

Područje Općine Gradac se prema krajobraznoj regionalizaciji Hrvatske u Strategiji prostorog uređenja Republike Hrvatske nalazi na krajnjem južnom dijelu krajobrazne jedinice Obalno područje srednje i južne Dalmacije koju najvećim dijelom karakterizira priobalni planinski lanac i niz velikih otoka. Krajolik u podnožju priobalnih planina često sadrži usku, zelenu flišnu zonu, dok je za većinu otoka karakteristična velika šumovitost.

Izuzev pripadnosti makarskom priobalju, prostor Općine Gradac dio je i podbiokovskog područja. U građi reljefa prevladavaju vapnenci koji čine planinske masive, a djelomično i primorske padine. Geomorfološki i krajobrazno gledano, ovaj prostor je kombinacija planinskog masiva i mora, a osnovna obilježja istog čine masiv Biokova i Rilića, borove šume, maslinici i šljunčane plaže. Stari dio naselja se, u skladu s prirodnim odlikama terena, grupirao na najsjevernijim prostorima podbiokovskih padina, dok su nova naselja vezana isključivo uz obalnu crtu i razvoj turizma. Strmi tereni s vrlo malo zaravnjenih površina pogodnih za gradnju značajno su utjecali na stvaranje urbane strukture.

¹³ Podaci o krajobrazu, osim "CORINE land cover" karte, preuzeti su iz Prostornog plana uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 8/14, 6/16, 15/16-I, 4/18)

Zahvaljujući hidrološko-hidrografskim osobinama prostora Općine koju karakterizira tipičan krški reljef, većih nadzemnih tokova nema, a u uskom priobalnom pojusu, na kontaktu fliša i vapnenaca, te u samom moru javljaju se manji izvori. Šume na prostoru Općine imaju ekološku, estetsku i turističko-rekreativnu vrijednost. U priobalnom pojusu karakterističan je kultivirani krajolik u kojem su prirodne zajednice zamijenjene umjetno podignutim šumama. Glavni fitocitološki obrisi su sačuvani, ali je fizionomska komponenta bila izložena dugotraјnom antropogenom utjecaju, a posebno intenzivnom stočarenju i drvarenju. Najveći prirodni potencijal područja predstavlja more, i kao osnova za razvoj turizma i rekreacije, i kao izvor hrane. Poznata žala i plaže Makarske rivijere oblikovale su se zahvaljujući brojnim siparima i bujičnim plavinama uz more.

Slika 3.11-1. Karta pokrova zemljišta – “CORINE land cover” na području Općine Gradac
(izvor: HAOP, 2019)

Prema Karti pokrova zemljišta – „CORINE land cover“ (Slika 3.11-1.) područje Općine Gradac prema pokrovu čine: „Bjelogorična šuma“, „Područja s oskudnom vegetacijom“, „Mediteranska grmolika vegetacija (sklerofilna)“, „Sukcesija šume (zemljišta u zarastanju)“, „Nepovezana gradska područja“, „Pretežno poljoprivredna zemljišta sa značajnim udjelom prirodnog biljnog pokrova“, „Crnogorična šuma“, „Prirodni travnjaci“ te „Opožarena područja“.

3.12. STANOVNIŠTVO, DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA I GOSPODARSTVO¹⁴

Stanovništvo

U sastavu Općine Gradac nalazi se pet naselja: Drvenik, Zaostrog, Podaca, Brist i Gradac. Administrativno središte Općine je istoimeno naselje. Općina se prostire na kopnenoj površini od 73,25 km² i prema Popisu stanovništva iz 2011. godine ima 3.261 stanovnika, uz prosječnu gustoću naseljenosti oko 45 stan./km². U razdoblju između dva popisa stanovništva (2001-2011.) došlo je do negativnog trenda kretanja stanovništva obzirom na to da je na području Općine u 2001. godini živjelo 3.615 stanovnika. Žene čine 52,7% od ukupnog broja stanovnika Općine.

Udio radno sposobnog stanovništva (15-64 godine) je 63%. Struktura stanovništva prema stečenom stupnju obrazovanja i spolu pokazuje kako je dominantan udio stanovnika sa završenom srednjom školom, konkretno njih 59,7%. Nezaposlenih je 8,1%, a učenika i studenata 9,6%. Područje Općine karakterizira dominantan udio ekonomski neaktivnog stanovništva – kojeg pored umirovljenika i učenika i studenata čine i osobe s obvezama u kućanstvu te ostale kategorije – koje u odnosu na zaposlene imaju koeficijent 2,1:1 tj. dvostruko ih je više od broja zaposlenih.

Posljednji popis stanovništva obavljen 2011. godine pokazao je da na području Općine Gradac postoji 3.738 stambenih jedinica, od kojih je 1.918 stanova za stalno stanovanje ili 51,3%, 1.035 je stanova za privremeno stanovanje ili 27,7% dok je preostalih 21,0% stambenih jedinica u isključivoj funkciji iznajmljivanja turistima.

Društvena infrastruktura

Dječji vrtić Gradac sastoji se od centralnog vrtića u Gradcu i jedne skupine u područnom odjelu Drvenik, smještene u sklopu Osnovne škole Drvenik. Osnovna škola Gradac djeluje na četiri lokacije i odgaja i obrazuje djecu iz Gradca, Brista, Zaostroga i Drvenika. Uz osmogodišnje škole u Gradcu i Drveniku tu su i četverogodišnje područne škole u Bristu i Zaostrogu. Stanovnici potrebe za realizacijom srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja realiziraju u većim središtima Makarskoj, Pločama i Splitu.

Na području Općine Gradac djeluje ispostava Doma zdravlja Splitsko-dalmatinske županije, ordinacija obiteljske medicine te stomatološka ordinacija, uz ljekarnu. Pored zdravstvene skrbi u naselju Gradac je organizirana i socijalna skrb koja djeluje preko Centra za socijalnu skrb Split – podružnica Makarska. Na području Općine nema niti jedna ustanova za smještaj starijih i

¹⁴ Korišteni podaci iz Popisa stanovništva RH iz 2011. godine (Državni zavod za statistiku), Prostornog plana uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 08/14, 06/16, 15/16-I, 13/17, 21/17, 04/18) te iz predmetne Strategije razvoja Općine Gradac.

nemoćnih osoba. Tijekom ljetne sezone uočljiva je potreba rješavanja problema kvalitetne zdravstvene skrbi kada je na samom području prisutno znatno više ljudi u odnosu na ostatak godine, a tiče se zdravstvene sigurnosti turista i pružanja adekvatne medicinske skrbi.

Rad civilnog društva se ogleda kroz udruge građana, koje su na području Gradca najviše orijentirane na domenu kulturnog života, njegovanja zaštite baštine te tradicijskog pjevanja i izražavanja kao i one koje se bave sportskim aktivnostima i promicanjem zdravog načina života.

Sportsko-rekreativna aktivnost na području Gradca je razvijena u vidu amaterskog bavljenja sportom te kroz udruge građana. U samom općinskom sjedištu djeluju dva sportska kluba za karate i boćanje, dva sportska društva vezana svojim djelovanjem uz marikulturne aktivnosti te dvije sportske udruge koje okupljaju ne samo individualne sportaše, nego i sportaše amatere koji se bave timskim sportovima i sportskim igrama kao što su nogomet, mali nogomet, košarka, aktivno vježbanje. U samom mjestu preko ljeta je organizirano igranje vaterpola, a tijekom cijele godine središte sportske aktivnosti je sportski centar pokraj škole sa dva igrališta te pripadajućim dječjim igralištem. Također je moguće baviti se planinarenjem, trekkingom, biciklizmom te jedrenjem i ronjenjem.

Gospodarstvo

Općina Gradac je prema indeksu razvijenosti¹⁵ od 102,64% za razdoblje 2014-2016. u VI. skupini jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave¹⁶. Glavna gospodarska djelatnost na području Općine je turizam, a cilj daljnog gospodarskog razvijenja je i aktivacija pratećih djelatnosti poput poljoprivrede i ribarstva.

Iako pedološka svojstva ukazuju na vrlo malo vrijednog zemljišta za **poljoprivrednu proizvodnju** te su poljoprivredne površine male i usitnjene, područje Općine Gradac ima izvrsnu prirodnu osnovu za razvoj specifične poljoprivredne proizvodnje vezane uz uzgoj zdrave hrane, maslinarstvo te obiteljska gospodarstva kojih je krajem 2018. godine na području Općine bilo registrirano 91. Poljoprivreda na području Općine vezana je za brdske zaledje, s miješanim poljoprivrednim (maslinici i vinograd) i zaštitnim šumskim površinama. U priobalju su zastupljena terasirana tla na kojima su maslinici i vinograd. Od ukupnog poljoprivrednog zemljišta koje na području Općine iznosi 66,66 hektara, neobrađeno poljoprivredno zemljište zauzima 44,9% površine što ukazuje na potrebu ulaganja značajnih sredstava u revitalizaciju podbiokovskog prostora i površina pogodnih za poljoprivrednu.

Turizam predstavlja glavnu gospodarsku djelatnost na području Općine, no kao važno turističko središte Makarskog priobalja zahtijeva povećanje kvalitete turističke ponude i smještajnih kapaciteta (boravišni, kongresni, zdravstveno-rekreacijski, rehabilitacijski, seoski, izletnički, turizam prirodnih atrakcija i dr.). Na obalnom području Općine uređena su kupališta, a čine ih šljunčane ili pješčane površine, odnosno kamena obala. Prirodne plaže smještene su izvan područja naselja i građevinskih područja turističke namjene, infrastrukturno su

¹⁵ Indeks razvijenosti predstavlja pokazatelj ukupnog razvoja lokalnih područja i ključan je pri planiranju strateškog razvoja. Pri izračunu indeksa razvijenosti koristi se: prosječni dohodak i izvorni prihod JLS po stanovniku, stopa nezaposlenosti, kretanje stanovništva i stopa obrazovanosti.

¹⁶ Podaci o razvijenosti preuzeti iz MRRFEU (2018.)

neopremljene te su potpuno očuvanih zatečenih prirodnih obilježja. Prema kategorizaciji Ministarstva turizma, Općina Gradac svrstana je u turistički razred A, a naselje Podaca u B kategoriju¹⁷. Smještajni kapaciteti na području Općine Gradac sastoje se od 11 hotela, 7 hostela, 4 kampa, 13 pansiona i vila te apartmanskog smještaja. Postojeći hotelski kapaciteti se transformiraju u svrhu poboljšanja turističke ponude, a radi se i na obnovi starih odmarališta. Izuzev jednog objekta, hoteli su dosegli kategorizaciju od *** naviše. Ukupno je na području Općine Gradac u 2017. godini smještajne kapacitete činilo 12.496 ležajeva u 4.786 soba, a 143.114 turista (8.482 domaći gosti + 134.632 strani gosti) ostvarilo je ukupno 918.459 noćenja (36.826 domaći gosti + 881.633 strani gosti). U posljedne 4 godine, koliko postoji konsolidirana evidencija, promatrane vrijednosti ukazuju na blagi porast ukupnog broja turista stopom od 3% te broja noćenja sa stopom rasta od 4% godišnje. Bilježi se pad dolazaka i noćenja domaćih gostiju dok je, s druge strane, rast broja dolazaka i noćenja stranih turista znatan, a područje Gradca četvrta je najveća destinacija u Županiji, s više od 900 tisuća noćenja u sezoni. Neka od ograničenja razvoja turizma su svakako spora privatizacija odmarališnih kapaciteta, nedostatak parkirnih mesta, jednolična ugostiteljska ponuda, zanemarene ruralne ambijentalne cjeline te stanje u oblasti komunalne infrastrukture.

3.13. INFRASTRUKTURA¹⁸

Prometna infrastruktura

Prometna infrastruktura u Općini Gradac obuhvaća cestovnu i pomorsku infrastrukturu.

Cestovnu mrežu čine razvrstane i ostale ceste. Od razvrstanih cesta na području Općine nalaze se državne ceste DC8 (Jadranska magistrala) i DC412 (Drvenik D8 – Drvenik trajektni pristan) te lokalne ceste LC-67205 (D8 – Zaostrog), LC-67204 (Podaca – D8) i LC-67219 (D8 – Gradac – D8), (Slika 3.13-1.). Ostale ceste i ulice na području Općine su nerazvrstane ceste. Prometnu infrastrukturu Općine Gradac čine i parkirališta (23), šetnice uz more (4), mreža šumskih i protupožarnih staza (12), kao i biciklističke (1), pješačke i planinarske staze (6) te autobusna stajališta (12).

Prema Naredbi o razvrstavanju luka otvorenih za javni promet na području Splitsko-dalmatinske županije (NN 90/14), na području Općine Gradac nalaze se 2 luke otvorene za javni promet: luka županijskog značaja Drvenik i luka lokalnog značaja Gradac. Luka Drvenik povezana je trajektnom linijom s lukom Sućuraj (Hvar). Prostornim planom uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 08/14, 06/16, 15/16-I, 13/17, 21/17, 04/18) predviđeno je izmještanje trajektne luke Drvenik, a do tada u cilju ublažavanja sadašnjeg nepovoljnog odvijanja prometa, predviđena je dogradnja pomorsko-lučke infrastrukture na prostoru postojeće lokacije. Na području Općine više je športsko-rekreacijskih luka unutar granica naselja.

¹⁷ Pravilnik o proglašavanju turističkih općina i gradova i o razvrstavanju naselja u turističke razrede (NN 122/09, 9/10, 61/10, 82/10, 36/11, 89/11, 146/11, 141/12, 144/12, 38/13, 153/13, 126/15, 15/16, 54/16, 113/16, 26/17, 61/17, 72/17 i 78/17) i Pravilnik o kriterijima za razvrstavanje naselja u turističke razrede (NN 92/09 i 04/15)

¹⁸ Podaci o infrastrukturi te o gospodarenju otpadom u Općini Gradac preuzeti iz Prostornog plana uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 08/14, 06/16, 15/16-I, 13/17, 21/17, 04/18), Plana gospodarenja otpadom Općine Gradac za razdoblje 2018. - 2023. (Službeni glasnik Općine Gradac 06/18) te iz predmetne Strategije razvoja Općine Gradac.

Najbliža zračna luka je Zračna luka Bol na otoku Braču udaljena oko 57 km zračne linije od Gradca. Zračne luke na kopnu, Zračna luka Split i Zračna luka Dubrovnik, udaljene su obje oko 97 km zračne linije.

Vodno-komunalna infrastruktura¹⁹

Općina Gradac snabdijeva se pitkom vodom iz dva velika regionalna **vodoopskrbna sustava**: regionalni vodovod Makarska za naselja Drvenik i Zaostrog i regionalni vodovod izvorišta Klokun za naselja Podaca, Brist i Gradac. Za područje Općine Gradac isporučitelji vodne usluge javne vodoopskrbe su Vodovod Makarska d.o.o. za naselja Drvenik i Zaostrog te Izvor Ploče d.o.o. za naselja Podaca, Brist i Gradac. Planirano je povezivanje ovih dvaju sustava u jedinstveni do 2027. godine. Trenutno se u Općini Gradac nalaze 4 vodospreme (Drvenik, Zaostrog, Gradac i Grma). S obzirom na to da postojeće vodospreme nisu dostatne za zadovoljenje potreba dosadašnjih, a posebice budućih potrošača, potrebno je nastaviti raditi na ispitivanju novih izvora i načina njihova priključivanja na buduću vodoopskrbnu mrežu.

Na području Općine Gradac, koje obuhvaća izgrađeni obalni pojas u duljini od gotovo 8 km, postoji samo jedan djelomično izgrađen kanalizacijski sustav na području naselja Gradac. Sustav odvodnje otpadnih voda Gradca izgrađen je samo manjim dijelom i njime je obuhvaćeno približno 30% naselja.

Najveći dio postojećeg sustava izgrađen je 60-tih godina prošlog stoljeća i činili su ga dva odvojena podsustava, istočni i zapadni, koji su bili spojeni na vlastite podmorske ispuste. Ovakav parcijalno građen sustav s neadekvatno tehnički riješenom i dimenzioniranom mrežom, bez konačnog rješenja dispozicije otpadnih voda, ni približno nije mogao zadovoljiti rastuće turističke kapacitete. Godine 2000. započelo se s izvođenjem radova na objedinjavanju postojeće kanalizacijske mreže i uređenju lokacije uređaja za pročišćavanje. U tu svrhu izvedene su crpne stanice „Gradac I“ i „Gradac II“ kojima je omogućen prihvat otpadnih voda sa zapadnog i istočnog podsustava te njihovo objedinjavanje na lokaciji planiranoj za smještaj uređaja za pročišćavanje. Na ovom mjestu izведен je dozažni bazen s kopnenim dijelom budućeg podmorskog ispusta. Trenutno se kao privremeno rješenje dispozicije otpadnih voda koristi postojeći podmorski ispust hotela „Laguna“. Obzirom na karakteristike cjevovoda i raspoloživu visinsku razliku (kota dna dozažnog bazena iznosi 10,05 m n. m.), kapacitet postojećeg ispusta iznosi cca 25 l/s što zadovoljava trenutnu izgrađenost sustava. Međutim, prije bilo kakve dogradnje sustava ili značajnijeg povećanja broja potrošača unutar postojeće mreže, nužna je izgradnja novog podmorskog ispusta. Kako bi se omogućio priključak crpnih stanica „Gradac I“ i „Gradac II“ te osigurala protočnost na najugroženijim dionicama, u sklopu ovih radova izvedena je djelomična rekonstrukcija i dogradnja postojeće kanalizacijske mreže.

Osim opisanog kanalizacijskog sustava, kojim je obuhvaćen manji dio naselja Gradac, na preostalom dijelu obale nema sustavnog rješenja prikupljanja i zbrinjavanja otpadnih voda. Odvodnja otpadnih voda u najvećoj se mjeri obavlja putem septičkih jama koje su mahom propusne, a dispozicija mjestimično izvedenih kolektora u obalnim dijelovima naselja riješena je priključkom na sustav odvodnje postojećih hotela ili, u gorem slučaju, direktnim ispuštanjem

¹⁹ Podaci o vodoopskrbi Općine Gradac preuzeti su iz sustavu odvodnje na području Općine Gradac preuzeti su iz Prostornog plana uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 08/14, 06/16, 15/16-I, 13/17, 21/17, 04/18), a podaci o odvodnji Općine Gradac iz Konceptijskog rješenja sustava odvodnje otpadnih voda Podaca-Brist-Gradac (AKVAPROJEKT d.o.o., 2014.).

u more kratkim obalnim ispustima. Procjeđivanje iz propusnih septičkih jama i direktno ispuštanje otpadnih voda u plitko obalno more predstavlja stalan izvor onečišćenja. Ovakav način dispozicije otpadnih voda, osim što narušava vrijednost obalnog pojasa, nespojiv je s turističkom orientacijom i korištenjem obalnog mora kao osnove daljnog razvoja čitavog područja.

Koncepcijskim rješenjem **sustava odvodnje** otpadnih voda Brist-Podaca-Gradac (Akvaprojekt, 2014.) predviđeno je priključenje otpadnih voda naselja Podaca i Brista na kanalizacijski sustav Gradaca i zbrinjavanje otpadnih voda u sklopu zajedničkog uređaja za pročišćavanje smještenog u naselju Gradac. Iznimku predstavlja samo krajnji zapadni dio naselja Podaca koji je predviđeno priključiti na kanalizacijski sustav Zaostroga. Prostorni raspored korisnika i orientacija slivnog područja omogućavaju jednostavno priključenje na kanalizacijsku mrežu Zaostroga, a dodatne količine otpadnih voda ne uvjetuju rekonstrukciju postojećeg sustava. Shodno tome je rješenje odvodnje zapadnog dijela Podace u potpunosti neovisno o ostatku promatranog sustava i njegovoj izgradnji se može pristupiti nevezano za dinamiku izgradnje kanalizacijske mreže na preostalom dijelu naselja Podaca i naseljima Brist i Gradac. Prema usvojenom konceptu odvodnje na cijelom području predviđena je izgradnja kanalizacijskog sustava razdjelnog tipa. Rješenje odvodnje otpadnih voda uvjetovano je položajem naselja, konfiguracijom terena i predviđenim rješenjem konačne dispozicije otpadnih voda. Međusobnim povezivanjem glavnih zona potrošnje i padom slivnog područja određeni su i osnovni pravci pružanja kanalske mreže. Obzirom da predmetno područje u cjelini gravitira moru, okosnicu sustava čine obalni kolektori. Konfiguracija terena i međusobna raštrkanost glavnih potrošača, koncentriranih na više udaljenih lokacija, onemogućavaju vođenje trase obalnih kolektora u kontinuiranom padu, zbog čega je odvodnju otpadnih voda predviđeno riješiti izgradnjom više manjih podslivova međusobno povezanih sustavom crpnih stanica i tlačnih cjevovoda. Uzimajući u obzir već izvedene dijelove sustava, raspoloživo zemljiste i zahtjeve lokalne zajednice kao najpogodnije rješenje za smještaj uređaja za pročišćavanje odabrana je lokacija iznad rta koji dijeli Uvalu Brist i Uvalu Bošac. Plato budućeg uređaja bio bi smješten neposredno iznad Jadranske magistrale na neuređenom zemljištu između obuhvata građevinskih zona naselja Brist i Gradac. Plato uređaja bi bio izведен na koti približno 40 m n.m. Navedene izmjene uvjetuju izgradnju centralne crpne stanice CS "Gradac III" kojom bi se omogućio transport cjelokupnih otpadnih voda naselja Gradac do nove lokacije uređaja. CS "Gradac III" bi bila izvedena na staroj lokaciji uređaja²⁰ i dugim tlačnim cjevovodom spojena do nove lokacije uređaja. Konačnu dispoziciju pročišćenih otpadnih voda iz uređaja, predviđeno je izvršiti u obalno more izgradnjom dugog podmorskog ispusta. Sukladno novoj lokaciji uređaja podmorski ispust bi bio položen u smjeru jugozapada, između Uvala Brist i Bošac. Višegodišnji program gradnje komunalnih građevina (NN 117/15) utvrđuje za razdoblje

²⁰ Prostor namijenjen za gradnju uređaja određen je još 1985.godine, Idejnim rješenjem "Fekalna kanalizacija Gradac", broj V1-4760/IA, IPZ Zagreb. Tada planirana lokacija smještena je na uzvisini, neposredno uz staru gradsku jezgru i prema idejnom rješenju je zauzimala prostor do cca. 2.200 m². Atraktivnost same lokacije, snažna turistička aktivnost i s tim povezana intenzivna izgradnja je u proteklom vremenu kontinuirano vršila pritisak na ovaj prostor, reducirajući ga do te mjere da je sveden na svega 900 m². Uz nedostatak prostora, izgradnja uređaja za pročišćavanje u centru naselja uvjetuje čitav niz dodatnih ograničenja vezano za blizinu stambenih objekata, zaštitu od buke i neugodnih mirisa, promet komunalnih vozila s otpadom iz uređaja i sl.. Osim toga, položaj planirane lokacije u neposrednoj blizini stare jezgre, okružene velikim brojem novoizgrađenih apartmana i stambenih objekata, rezultirala je značajnim otporom lokalnog stanovništva koje je u više navrata peticijom tražilo izmještanje planirane lokacije uređaja izvan naselja i prenamjenu prostora rezerviranog za njegovu izgradnju sukladno turističkim aktivnostima koje dominiraju u okruženju.

2013-2023. okvirni program ulaganja u javnu vodoopskrbu i javnu odvodnju. Utvrđeni su pojedinačni projekti komunalnih građevina, način i razdoblje njihove provedbe, sudionici u provedbi, iznosi ulaganja i izvori sredstava, red prvenstva u provedbi te praćenje provedbe. Za aglomeraciju Gradac predložena je realizacija ulaganja u javnu odvodnju kroz isporučitelja vodne usluge Izvor Ploče d.o.o., s početkom gradnje mreže i UPOV-a 2021. godine i završetkom 2023. godine (53,6 mio kn). Maksimalno postojiće opterećenje aglomeracije iznosi 8.188 ES. Planiran je UPOV kapaciteta 15.600 ES i 2. stupnja pročišćavanja.

Za naselja Drvenik i Zaostrog Prostornim planom uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 08/14, 06/16, 15/16-I, 13/17, 21/17, 04/18) predviđena je izgradnja zasebnih sustava:

- sustav Drvenik, za područje Gornje i Donje Vale koji se sastoji od sustava kolektora tlačnih cjevovoda, crpnih stanica, uređaja za pročišćavanje i podmorskog ispusta
- sustav Zaostrog za područje Zaostroga koji se sastoji od sustava kolektora tlačnih cjevovoda, crpnih stanica, uređaja za pročišćavanje i podmorskog ispusta

Višegodišnjim programom gradnje komunalnih građevina (NN 117/15) za aglomeraciju Drvenik predložena je realizacija ulaganja u javnu odvodnju kroz isporučitelja vodne usluge Vodovod d.o.o. Makarska, s početkom gradnje mreže i UPOV-a 2021. godine i završetkom 2023. godine (5,5 mio kn). Maksimalno postojiće opterećenje aglomeracije iznosi 3.170 ES. Planiran je UPOV kapaciteta 7.500 ES i odgovarajućeg stupnja pročišćavanja. U Višegodišnjem programu se ne navode podaci vezani uz Zaostrog.

Prema informacijama dobivenim od Općine Gradac područje od Drašnica do Zaostroga predstavlja buduću aglomeraciju južnog dijela Makarskog primorja koja će zajednički rješavati problem odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

Energetska infrastruktura

Sustav elektroopskrbe Općine Gradac sastoji se od:

- Prijenosnih objekata: DV 110 kV Opuzen-Makarska
- Distribucijske mreže:
 - TS 35/10 kV Brist
 - dalekovod 35 kV „TS 110/35 kV Opuzen – TS 35/10 kV Brist“
 - 27 trafostanica 10-20/0,4 kV
 - kabelske mreže 10(20) kV ukupne dužine 26,9 km
 - pripadajuće niskonaponske električne mreže za napajanje distributivnih potrošača

Za budući razvitak sustava elektroopskrbe Općine Gradac potrebno je riješiti pitanje sanacije i dogradnje postojećeg sustava, što se rješava postojećim planovima Hrvatske elektroprivrede, te je potrebna izgradnja novog sustava elektroopskrbe sukladno planiranom demografskom, gospodarskom i prostornom razvitu Općine, s aktualnim novim elektroprivrednim razvojnim konceptcijama područnih distribucijskih mreža.

Telekomunikacijska infrastruktura

Najrasprostranjeniji dio javne telekomunikacijske infrastrukture je nepokretna telekomunikacijska mreža. Na području Općine Gradac korisnički vodovi kojima su pretplatnici povezani na komutacijski čvor položeni su gotovo u svakoj ulici i do svakog objekta, a magistralni TK kabel prolazi dužinom cijele Općine u koridoru državne ceste DC8.

Poštanski uredi smješteni su u naseljima Drvenik, Zaostrog, Podaca i Gradac.

Plinoopskrba

Na području Općine Gradac nema razvijene plinoopskrbne infrastrukture.

Gospodarenje otpadom

Uslugom skupljanja i odvoza komunalnog otpada obuhvaćena su sva naselja i sva domaćinstva Općine. Usluge odvoza i odlaganja otpada obavlja koncesionar Komunalno održavanje d.o.o. Ploče, a izuzev odvoza miješanog komunalnog otpada, odvozi se glomazni otpad i sekundarne sirovine sa zelenih otoka postavljenih u svih pet naselja Općine te kartonska ambalaža poslovnih subjekata. Općina Gradac prelazi na sustav kućanskih posuda (kanti) te će se iz upotrebe izbaciti kontejneri, osim u slučaju hotelskih objekata. Na području Općine Gradac trenutno ne postoje građevine niti postrojenja za gospodarenje otpadom. Koncesionar za javnu uslugu prikupljanja komunalnog otpada prikupljeni otpad s područja Općine Gradac odvozi na službeno odlagalište otpada Lovornik kod Ploča, kojim i upravlja.

Općina Gradac je 2010. godine osnovala Vlastiti komunalni pogon sa zadaćama čišćenja i održavanja javnih površina, nerazvrstanih cesta i objekata u posjedu/vlasništvu Općine, održavanja i upravljanja grobljima te održavanja reda u luci Gradac i naplati lučkih pristojbi. Komunalni pogon Općine surađuje s koncesionarom u saniranju onečišćenih lokacija te skupljanju i odvozu otpada. Odvoz glomaznog otpada ne se odvija tijekom turističke sezone, ali Vlastiti pogon Općine izlazi u susret starijim osobama i ljudima koji ne borave na području Općine tijekom cijele godine, te se na njihov poziv i u dogovoru s njima, bez naknade, odvozi granje i ostali otpad. Koncesionar sakupljeni komunalni otpad s područja Općine odlaže na odlagalištu Lovornik kod Ploča, u Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

Zeleni otoci su na području Općine postavljeni su 2016. godine. S obzirom na broj stanovnika Općine Gradac i trend opadanja broja stanovnika, na području Općine ne planira se izgradnja reciklažnog dvorišta, umjesto čega će Općina za potrebe sakupljanja posebnih vrsta otpada krenuti u postupak nabave mobilnog reciklažnog dvorišta. Za ostvarenje Cilja 1.2. Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske („odvojeno prikupiti 60% komunalnog otpada“) u planskom razdoblju 2018-2023. godine Općina će nastaviti s aktivnostima na unaprjeđenju postojećeg sustava odvojenog prikupljanja otpadnog papira, stakla, plastike, metala, biootpada i krupnog (glomaznog) otpada iz komunalnog otpada, prvenstveno kroz razvoj infrastrukture i nabavu opreme, edukaciju i informiranje svih dionika sustava te revizjom sustava naplate javne usluge prikupljanja miješanog i biorazgradivog komunalnog otpada na način da se usluga prikupljanja i obrade naplaćuje po količini predanog otpada.

Na području Općine Gradac biootpad se trenutno ne odvozi zasebno od komunalnog otpada. Sakupljanje i odvoz biootpada (grane od orezivanja maslinika i voćnjaka, otpad od orezivanje živice i sl.) je prema potrebi, a troškove skupljanja i odvoza biootpada financira sama Općina. Općina Gradac ima u planu nabavu kompostera koji bi se bez naknade ustupili zainteresiranim građanima. Doprinos ostvarenju Cilja 1.3. Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske („odvojeno prikupiti 40% mase proizvedenog biootpada koji je sastavni dio komunalnog otpada“) moguć je provedbom mjere kućnog kompostiranja, kao i osiguranjem dodatne usluge zasebnog sakupljanja biootpada od strane koncesionara.

Na području Općine Gradac ne postoje lokacije za zbrinjavanje građevnog otpada niti otpada koji sadrži azbest. Otpad koji sadrži azbest stanovnici Općine mogu zbrinuti putem ovlaštenog koncesionara za zbrinjavanje ove vrste otpada. Ovaj otpad konačno se zbrinjava na odlagalištu Lovornik kod Ploča, na kojemu je izgrađena kazeta za odlaganje istog. Prema dogovoru Općine i koncesionara, svako domaćinstvo jednom godišnje ima pravo na besplatan dovoz spremnika za odlaganje građevnog otpada od strane koncesionara, uz uvjet da redovito podmiruje račune. U slučaju manjih količina građevnog otpada, stanovnicima Općine je omogućeno preuzimanje otpada od strane Vlastitog komunalnog pogona.

Prema Prostornom planu uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 8/14, 6/16, 15/16-I, 04/18), članak 136. Odredbi za provođenje Plana, na području Općine Gradac planirana je izgradnja reciklažnog dvorišta sa sortirnicom za korisni otpad unutar poslovne, trgovачke i komunalno servisne zone (K2,K3) Gradac. Ipak, Općina Gradac, sukladno Planu gospodarenja otpadom Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 06/18), zasad ne predviđa izgradnju reciklažnog dvorišta na svom području već će za potrebe sakupljanja posebnih vrsta otpada, nabaviti mobilno reciklažno dvorište.

Za ostvarenje Cilja 1.1. Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske („smanjenje ukupne količine proizvedenog komunalnog otpada za 5% u odnosu na ukupno proizvedenu količinu komunalnog u 2015. g.), Općina, uz mjeru provedbe izobrazno-informativnih aktivnosti, provesti i spomenutu mjeru kućnog kompostiranja.

3.14. MOGUĆI RAZVOJ OKOLIŠA BEZ PROVEDBE STRATEGIJE

Kako je predmetna Strategija dokument multisektorskog prikaza gospodarske i društvene situacije, demografskog stanja i stanja u okolišu te predlaže razvojne potrebe za Općinu, njenim neprovođenjem nastavili bi se postojeći trendovi opisani u prethodnim poglavljima. Pritisak na okoliš je evidentno prisutan na području Općine, prvenstveno zbog izrazitog povećanja broja ljudi koji obitavaju na predmetnom području tijekom turističke sezone.

U sklopu Strategije razvoja Općine Gradac obavljena je SWOT²¹ analiza postojećeg stanja na području Općine Gradac na temelju provedenog anketiranja. Rezultati SWOT analize predstavljeni su u Tablici 3.14-1. i dobar su pokazatelj mogućeg razvoja okoliša bez provedbe Strategije s gledišta prosječnog stanovnika Općine.

²¹ SWOT: snage (Strength) – slabosti (Weakness) – prilike (Opportunity) – prijetnje (Threat)

Tablica 3.14-1. SWOT analiza stanja na području Općine Gradac izrađena na temelju provedenog anketiranja (*preuzeto iz Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023.*)

SNAGE <ul style="list-style-type: none"> ▪ značajno viši rangovi u kategorijama dobiti razdoblja i neto dobiti ▪ trend porasta prosječne vrijednosti plaće i statističkog medijana plaće na području Općine ▪ trend približavanja ponude i potražnje na tržištu rada te smanjenje varijacije u neto plaćama zaposlenika na području Općine ▪ kontinuirano povećanje broja noćenja, te usporeniji rast broja dolazaka ▪ aktivno civilno društvo ▪ zaposlena stručnjakinja za fondove Europske Unije i druge fondove ▪ postojanje interesa i inicijative za ulaganje u stara naselja i ruralna područja ▪ propisima definirana ovlaštenja za planiranje, upravljanje, poticanje i financiranje određenih djelatnosti od strane općinske uprave 	SLABOSTI <ul style="list-style-type: none"> ▪ manjak visokoobrazovanog stanovništva ▪ nepovoljan omjer ekonomski neaktivnog stanovništva i broja zaposlenih ▪ nizak prosjek zaposlenih u poduzećima ▪ nepovoljna dobna struktura nositelja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava ▪ nezainteresiranost mladih za poljoprivredu i orientiranost iznajmljivanju smještajnih objekata, ▪ veliki broj neaktivnih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava ▪ sporost administracije u rješavanju pitanja vlasništva ▪ neinformiranost i needuciranost lokalnog stanovništva o dostupnim prilikama, poticajima, bespovratnim sredstvima ▪ nedostatak dobro opremljenih investicijskih terena ▪ nerazvijenost mreže otkupa poljoprivrednih proizvoda ▪ usitnjenoš i nepristupačnost poljoprivrednih zemljišta ▪ ekoškepticizam poljoprivrednika ▪ nerazvijena svijest o okolišu ▪ neuređena prometna infrastruktura ▪ slaba prometna povezanost među naseljima ▪ nedostatna infrastruktura za kulturna i društvena događanja ▪ povećana apartmanizacija ▪ manjak finansijskih sredstava za infrastrukturu ▪ nepotpunost sustava kanalizacije ▪ slabosti postojećeg (nepotpunog) sustava kanalizacije (ispust iz mula, preljevanje fekalija s Gradine u odljevni kanal u more itd.) ▪ loše održavanje postojećeg sustava kanalizacije (otvaranje šahtova i njihovo čišćenje u sezoni itd.)
PRIЛИKE <ul style="list-style-type: none"> ▪ povećanje broja zaposlenih uslijed razvoja i implementacije programa razvoja poduzetništva ▪ razvoj zdravstvenog turizma ▪ novo proračunsko razdoblje Europske unije ▪ dostupni fondovi Europske unije, nacionalni i regionalni fondovi ▪ povećanje osobnih dohodatak zaposlenika u Hrvatskoj ▪ veliki udio neobrađenog poljoprivrednog zemljišta ▪ teritorijalno širenje turističke ponude ▪ revitalizacija podbiokovskog prostora i površina pogodnih za poljoprivredu ▪ poticanje suradnje poljoprivrednog i turističkog sektora ▪ razvoj multifunkcionalnosti na razini poljoprivrednih gospodarstava ▪ povećanje ulaganja u ruralna područja i pojačani razvoj ruralnog turizma ▪ brendiranje destinacije ▪ postojanje interesa i osnovne infrastrukture za razvoj sportskog turizma ▪ razvoj specijaliziranih turističkih proizvoda ▪ korištenje potencijala obnovljivih izvora energije (sunce, vjetar) ▪ obnova odmarališta ▪ povećanje općinskog proračuna ▪ neiskorišteni kulturni resursi 	PRIJETNJE <ul style="list-style-type: none"> ▪ preveliki udio smještajnih kapaciteta i objekata koji su isključivo u funkciji turizma, u odnosu na objekte za stalno stanovanje ▪ rastući trend migracije ▪ stareњe stanovništva ▪ mali broj objekata u vlasništvu Općine Gradac ▪ neprikladna razina kvalitete obrazovnih usluga ▪ neadekvatna medicinska skrb, posebno tijekom turističke sezone ▪ veliko opterećenje sustav kanalizacije i vodovoda u vršnim razdobljima ▪ masovni turizam iz susjednih država ▪ neuređen sustav gospodarenja otpadom, posebice u sezoni ▪ opće nepovjerenje u ljude ▪ nestručnost u provedbi projekata i korištenju poticanja od strane različitih fondova ▪ odgađanje izgradnje tunela Drvenik

U Tablici 3.14-2. predstavljen je mogući razvoj bez provedbe predmetne Strategije, a u vezi s postavljenim strateškim ciljevima.

Tablica 3.14-2. Mogući razvoj bez provedbe Strategije

Strateški cilj	Obrazloženje
1. Unaprjeđenje javne i komunalne infrastrukture	Bez izgradnje vatrogasnog doma i rekonstrukcije šumskih putova povećava se rizik od požara na području Općine. Bez unaprjeđenja sustava gospodarenja otpadom i sanacije postojećih lokacija nepropisno odbačenog otpada nastavio bi se negativan trend pritisaka na okoliš. Isto vrijedi i za neprovođenje projekata vezanih uz nadogradnju kanalizacijske mreže.
2. Razvoj konkurentnog gospodarskog okruženja i povećanje konkurentnosti	Bez daljnog razvoja gospodarstva Općine, u općinskom proračunu se neće ostvarivati dodatni prihodi čime će Općina zaostajati za suvremenim trendovima prisutnim u naprednoj Europi što u konačnici može rezultirati smanjenom brigom za okoliš i nedostatnim sredstvima za njegovu sanaciju.
3. Razvoj društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti	Bez daljnog razvoja društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti Općine, kvaliteta življenja na području Općine također će zaostajati za suvremenim trendovima prisutnim u naprednoj Europi što u konačnici može rezultirati smanjenom brigom za okoliš u smislu rezigniranosti lokalne zajednice.
4. Poticanje održivog razvoja turizma	Bez poticanja održivog razvoja turizma, pritisak na okoliš će nekontrolirano rasti.
5. Unaprjeđenje resursa i efikasnosti općinske uprave	Bez kvalitetne i stručne općinske uprave svi sektori na području Općine, pa i briga o okolišu, dolaze u pitanje.

4. POSTOJEĆI OKOLIŠNI PROBLEMI

U nastavku su taksativno navedeni glavni okolišni problemi za područje Općine Gradac koji su prepoznati kroz poglavlje 3, po sastavnicama okoliša odnosno okolišnim opterećenjima.

Klimatske promjene

- U proteklom razdoblju na području cijele Hrvatske došlo je do zatopljenja. Vremenske promjene sušnih i kišnih razdoblja pokazuju da su najizraženije promjene sušnih razdoblja u jesenskim mjesecima kada je u cijeloj Hrvatskoj uočen statistički značajan negativan trend.

Zrak

- U Dalmaciji je prisutno onečišćenje prizemnim ozonom. Prizemni ozon nastaje u atmosferi složenim kemijskim reakcijama i na njega utječu emisije njegovih prekursora, dušikovih oksida i nemetanski hlapivih organskih spojeva. Te su reakcije potaknute sunčevim zračenjem. Onečišćenje ozonom izraženo je na mediteranskom području i povezuje se s prekograničnim transportom onečišćenja i visokim intenzitetom sunčeva zračenja.

Vode

- Priobalno vodno tijelo, koje zauzima veći dio uz obale Općine Gradac, O313-NEK (Neretvanski kanal) je u umjerenom stanju zbog nepostignutog dobrog kemijskog stanja vodnog tijela prema Planu upravljanja vodnim područjima 2016-2021. (NN 66/16).
- Sjeverni dio Općine pripada slivu osjetljivog područja Malostonski zaljev i Malo more - područje podložno eutrofikaciji i područje ranjivo na nitrile, što samo po sebi ne predstavlja okolišni problem, ali poziva na oprez u planiranju sadržaja, posebno kad je riječ o razvoju poljoprivrede na tim područjima.
- Na području Općine Gradac postoji niz kratkih, povremenih površinskih vodotoka bujičnog karaktera, sa slivovima usmijerenim prema obali mora, a imaju vrlo izraženu eroziju tla. Većina ih je regulirana djelomično ili u potpunosti, no postoji manji broj istih koji su zapušteni, neuređeni i zapunjeni vučenim nanosom, otpadom ili su zarasli u niskom raslinju.

More

- Na području Općine Gradac, koje obuhvaća izgrađeni obalni pojase u duljini od gotovo 8 km, postoji samo jedan djelomično izgrađen kanalizacijski sustav na području naselja Gradac. Taj sustav izgrađen je samo manjim dijelom i njime je obuhvaćeno približno 30% naselja. Sakupljene otpadne vode se ne pročišćavaju, a kao privremeno rješenje dispozicije otpadnih voda trenutno se koristi postojeći podmorski ispust hotela „Laguna“. Odvodnja otpadnih voda u ostalom dijelu Općine u najvećoj se mjeri obavlja putem septičkih jama koje su mahom propusne, a dispozicija mjestimično izvedenih kolektora u obalnim dijelovima naselja riješena je priključkom na sustav odvodnje postojećih hotela ili, u gorem slučaju, direktnim ispuštanjem u more kratkim obalnim ispustima. Procjeđivanje iz propusnih septičkih jama i direktno ispuštanje otpadnih voda u plitko obalno more predstavlja stalan izvor onečišćenja. Ovakav način

dispozicije otpadnih voda, osim što narušava vrijednost obalnog pojasa, nespojiv je s turističkom orijentacijom i korištenjem obalnog mora kao osnove daljnog razvoja čitavog područja.

Šume

- Za prostor Makarskog primorja karakteristični su požari koji se posebno brzo šire kako zbog vjetra tako i zbog suhog raslinja i crnogoričnog šumskog pokrova.

Stanovništvo, društvena infrastruktura i gospodarstvo

- Već nekoliko desetljeća prisutan je negativni trend broja stanovnika na području Općine.
- Tijekom ljetne sezone uočljiva je potreba rješavanja problema kvalitetne zdravstvene skrbi kada je na samom području prisutno znatno više ljudi u odnosu na ostatak godine, a tiče se zdravstvene sigurnosti turista i pružanja adekvatne medicinske skrbi.
- Iako pedološka svojstva ukazuju na vrlo malo vrijednog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju te su poljoprivredne površine male i usitnjene, područje Općine Gradac ima izvrsnu prirodnu osnovu za razvoj specifične poljoprivredne proizvodnje vezane uz uzgoj zdrave hrane, maslinarstvo te obiteljska gospodarstva. Od ukupnog poljoprivrednog zemljišta koje na području Općine iznosi 66,66 hektara, neobrađeno poljoprivredno zemljište zauzima 44,9% površine što ukazuje na potrebu ulaganja značajnih sredstava u revitalizaciju podbiokovskog prostora i površina pogodnih za poljoprivredu.
- Neka od ograničenja razvoja turizma su spora privatizacija odmarališnih kapaciteta, nedostatak parkirnih mjesta, jednolična ugostiteljska ponuda, zanemarene ruralne ambijentalne cjeline i dr.

Infrastruktura

- Potrebno je unaprjeđenje sustava vodoopskrbe te izgradnja sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području Općine. Problemi vezani uz komunalnu infrastrukturu ograničavaju turističku orijentaciju Općine i korištenje obalnog mora kao osnove daljnog razvoja čitavog područja.
- Na području Općine Gradac ne postoje lokacije za zbrinjavanje građevnog otpada.

Nadalje, u sklopu Strategije razvoja Općine Gradac obavljena je SWOT analiza postojećeg stanja na području Općine Gradac na temelju provedenog anketiranja. Rezultati SWOT analize predstavljeni su u Tablici 3.14-1. pri čemu se slabosti i prijetnje mogu, u širem kontekstu, promatrati kao postojeći „okolišni“ problemi.

5. OKOLIŠNE ZNAČAJKE PODRUČJA NA KOJE PROVEDBA STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE GRADAC MOŽE ZNAČAJNO UTJECATI

Strategija razvoja odnosi se na područje Općine Gradac. Ciljevi Strategije i uz njih vezani prioriteti i mjere uglavnom će imati više ili manje lokalni utjecaj. U poglavlju 3 opisane su okolišne značajke područja Općine Gradac. Analizom postojećeg stanja okoliša te ciljeva, prioriteta i mjera određenih Strategijom, prepoznate su sastavnice okoliša odnosno okolišne teme na koje provedba Strategije može značajnije utjecati. U nastavku je dan njihov kratki pregled. U poglavlju 6 detaljnije su analizirani mogući utjecaji na sastavnice okoliša i moguća opterećenja okoliša.

Klimatske promjene

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture, prioritet 1.2. Razvoj i unaprjeđenje lokalne temeljne usluge, mjera 1.2.1. Unaprjeđenje sustava zaštite od požara, predviđeni su projekti izgradnje vatrogasnog doma u Drveniku i rekonstrukcije šumskih puteva. Oba projekta smanjit će rizik nastanka požara na šumskim područjima Općine Gradac i u tom smislu predstavljaju projekte prilagodbe klimatskim promjenama – globalnom zatopljenju.

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture, prioritet 1.2. Razvoj i unaprjeđenje lokalne temeljne usluge, mjera 1.2.2. Razvoj ostalih komunalnih usluga, predviđen je projekt rekonstrukcije javne rasvjete u Općini Gradac što primjenom suvremenih tehnologija može dovesti do povećanja energetske učinkovitosti što doprinosi smanjenju potrošnje električne energije, a time indirektno i do smanjenja stvaranja stakleničkih plinova. Također, s ciljem razvoja konkurentnog gospodarskog okruženja i povećanje konkurentnosti, prioritet 2.1. Izraditi i implementirati plan gospodarskog razvoja, mjera 2.1.2. Poticanje energetske održivosti, predviđeni su projekti poticanja korištenja obnovljivih izvora energije i energetske obnove zgrada javnog sektora.

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture, prioritet 1.4. Uspostava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom, mjera 1.4.1. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom predviđeni su projekti vezani uz održivo gospodarenje otpadom. Projekti vezani uz unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom koji rezultiraju smanjenjem otpada predstavljaju pozitivan utjecaj u smislu klimatskih promjena, zbog uštede prirodnih resursa i smanjenja nastanka stakleničkih plinova koji nastaju obradom i/ili odlaganjem otpada.

Nadalje, Strategijom je kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture, prioritet 1.5. Razvoj i održavanje sustava kanalizacije i odvodnje, mjera 1.5.1. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe, predviđen projekt izgradnje vodospreme Podaca što se dijelom može sagledavati i kroz prilagodbu klimatskim promjenama, s obzirom na očekivano daljnje povećanje temperature i povećanih potreba za pitkom vodom.

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj poticanja održivog razvoja turizma, prioriteti 4.1. Kreirati novu turističku ponudu i 4.2. Unaprijediti postojeću turističku ponudu, mjere 4.1.1. Stvaranje turističke infra i supra strukture, 4.2.1. Rekonstrukcija područja za razvoj turizma,

4.2.2. Uređenje područja za razvoj turizma i 4.2.4. Unaprjeđenje ponude i stanja plažnog turizma, predviđeni su projekti izgradnja marina u Bristu i Gradcu, obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu i uređenje plaže Bošac. Očekivani porast razine mora u smislu klimatskih promjena može imati utjecaja na projektne postavke planiranih pomorskih građevina.

Zrak

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture, prioritet 1.1. Unaprijediti cestovnu infrastrukturu i povezanost, mjere 1.1.1. Izgradnja novih prometnica i 1.1.2. Rekonstrukcija, održavanje i sanacija postojećih prometnica, predviđeni su projekti izgradnje i rekonstrukcije cesta na području Općine Gradac. Promet cestovnim vozilima ima direktni utjecaj na kakvoću zraka zbog nastanka ispušnih plinova. Ovaj utjecaj se u ovom slučaju ipak može zanemariti jer se u slučaju izgradnje radi o kratkim dionicama nerazvrstanih cesta, dok rekonstrukcija cesta u pravilu dovodi do bolje protočnosti prometa i smanjenja nastanka ispušnih plinova.

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture, prioritet 1.2. Razvoj i unaprjeđenje lokalne temeljne usluge, mjera 1.2.1. Unaprjeđenje sustava zaštite od požara, predviđeni su projekti izgradnje vatrogasnog doma u Drveniku i rekonstrukcije šumskih puteva. Oba projekta smanjiti će rizik nastanka požara na šumskim područjima Općine Gradac i u tom smislu smanjiti rizik od onečišćenja zraka uslijed izgaranja šume.

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture, prioritet 1.4. Uspostava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom, mjera 1.4.2. Sanacija postojećih lokacija nepropisno odbačenog otpada, predviđen je projekt sanacije lokacije nepropisno odbačenog otpada Čista Gradac. Neuređena odlagališta komunalnog otpada predstavljaju stalni izvor onečišćenja zraka zbog stvaranja odlagališnih plinova uslijed razgradnje organskog dijela otpada. Na području Gradca nema odlagališta komunalnog otpada, a na pojedine lokacije nepropisno je odbačen glomazni i građevinski otpad i takve lokacije ne predstavljaju ugrozu u smislu utjecaja na zrak.

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture određen je prioritet 1.5. Razvoj i održavanje sustava kanalizacije i odvodnje i uz njega vezana mjera 1.5.2. Unaprjeđenje kanalizacijske mreže. Projekt vezani uz navedenu mjeru je nadogradnja kanalizacijske mreže Gradac što će uključivati i izgradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda koji može predstavljati izvor neugodnih mirisa za neposredno okolno područje.

Vode i more

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture određen je prioritet 1.5. Razvoj i održavanje sustava kanalizacije i odvodnje i uz njega vezana mjera 1.5.2. Unaprjeđenje kanalizacijske mreže. Projekt vezani uz navedenu mjeru je nadogradnja kanalizacijske mreže Gradac što će uključivati i pročišćavanje otpadnih voda prije njihovog upuštanja podmorskim ispustom u more i što će dovesti do poboljšanja kvalitete podzemnih voda (prestanak korištenja propusnih septičkih jama) i priobalnog mora (pročišćavanje otpadnih voda prije ispuštanja u more) na području Općine Gradac.

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture, prioritet 1.4. Uspostava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom, mjere 1.4.1. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom i 1.4.2. Sanacija postojećih lokacija nepropisno odbačenog otpada, predviđeni su projekti vezani uz održivo gospodarenje otpadom. Svi predloženi projekti rezultirat će smanjenim pritiscima na vode kako kroz smanjenje otpada koji završava u spremnicima za miješani otpad tako i sanacijom lokacija nepropisno odbačenog otpada koje su stalni izvor onečišćenja voda i mora.

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj poticanja održivog razvoja turizma, prioriteti 4.1. Kreirati novu turističku ponudu i 4.2. Unaprijediti postojeću turističku ponudu, mjere 4.1.1. Stvaranje turističke infra i supra strukture, 4.2.2. Uređenje područja za razvoj turizma i 4.2.4. Unaprjeđenje ponude i stanja plažnog turizma, predviđeni su projekti izgradnja marina u Bristu i Gradcu, izgradnja lungo mare do plaže Gospica, obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu, uređenje plaže Bošac i povećanje kapaciteta plaža. Projekti izgradnje marina i uređenja lučice rezultirat će utjecajem na more zbog izgradnje pomorskih građevina koje mogu utjecati na strujanje mora na mikrolokaciji, zauzeće morskih staništa, utjecaj na kakvoću mora zbog prisutnosti plovila i sl. Sva uređenja priobalnog pojasa (luke, plaže, lungomare) najčešće uključuju nasipanje u more što uvjetuje zauzeće morskih staništa, privremeno zamućenje vodenog stupca i sl.

Bioraznolikost

Svi prethodno spomenuti utjecaji na zrak, vode i more, kao i utjecaji na šume, predstavljaju i direktnе ili indirektnе utjecaje na prirodu.

Šume

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture, prioritet 1.2. Razvoj i unaprjeđenje lokalne temeljne usluge, mjera 1.2.1. Unaprjeđenje sustava zaštite od požara, predviđeni su projekti izgradnje vatrogasnog doma u Drveniku i rekonstrukcije šumskih puteva. Oba projekta smanjit će rizik nastanka požara na šumskim područjima Općine Gradac i u tom smislu smanjiti rizik od onečišćenja zraka uslijed izgaranja šume.

Divljač i lovstvo

Utjecaj na divljač i lovstvo procjenjuje se prema zauzimanju lovno-produktivne površine, tj. dijelova lovišta u kojima divljač ima sve prirodne uvjete za razmnožavanje, prehranu i zaklon. Pritom se u obzir ne uzimaju površine poput izgrađenog građevinskog zemljišta, ceste, površine u blizini naselja i sl. jer se zbog antropogenog utjecaja na takvim područjima uglavnom ne nalaze reprezentativna staništa važnih vrsta lovne divljači. Aktivnosti provođenja Strategije ne bi trebale narušiti i ugroziti lovno-produktivne površine.

Kulturno-povijesna dobra

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture, prioritet 1.2. Razvoj i unaprjeđenje lokalne temeljne usluge, mjera 1.2.4. Unaprjeđenje lokacija javnog korištenja, predviđen je projekt uređenja spomenika na Gradini u Gradcu. Radi se o spomeniku palim borcima koji je na popisu evidentiranih kulturnih dobara Općine Gradac

prema Prostornom planu uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 8/14, 6/16, 15/16-I, 4/18).

Također, kroz cilj poticanje održivog razvoja turizma, prioritet 4.1. Kreirati novu turističku ponudu, mjera 4.1.2. Diversifikacija turističke ponude kroz razvoj selektivnih oblika turizma, predviđen je projekt obnove zaštićenih kulturnih dobara.

Turistička valorizacija kulturne baštine ključni je dio procesa izrade i provedbe strategije turističkog razvoja, čija je izrada i planirana Strategijom razvoja Općine Gradac - izrada Strateškog plana razvoja turizma Općine Gradac (mjera 4.3.1.1.). Tim Planom trebale bi se predvidjeti konkretnе mjere za zaštitu, obnovu i valorizaciju kulturne baštine Općine Gradac, uključivo razvoj kulturnog turizma.

Krajobraz

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture definirano je niz projekata vezanih uz izgradnju i rekonstrukciju infrastrukture. Svi projekti koji uključuju izgradnju i rekonstrukciju građevina (ceste, visokogradnja, izgradnja trga, uređenje spomenika, sanacija lokacija nepropisno odbačenog otpada, izgradnja komunalnih građevina) imaju utjecaj na krajobraz, privremeni ili trajni, većeg ili manjeg značaja.

Kroz cilj razvoja društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti također je definirano niz projekata vezanih uz uređenje naselja (izgradnja/rekonstrukcija igrališta, rekonstrukcija društvenog doma, izgradnja društvenog centra). Svi projekti urbane izgradnje i uređenja imaju utjecaj na krajobraz, privremeni ili trajni, većeg ili manjeg značaja.

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj poticanja održivog razvoja turizma, prioriteti 4.1. Kreirati novu turističku ponudu i 4.2. Unaprijediti postojeću turističku ponudu, mjere 4.1.1. Stvaranje turističke infra i supra strukture, 4.2.1. Rekonstrukcija područja za razvoj turizma, 4.2.2. Uređenje područja za razvoj turizma, 4.2.4. Unaprjeđenje ponude i stanja plažnog turizma i 4.2.5. Unaprjeđenje razine turističke usluge, predviđeni su projekti izgradnje dva vidikovca, izgradnja marina u Bristu i Gradcu, izgradnja lungo mare do plaže Gospica, izgradnja dvije i rekonstrukcija osam šetnica, uređenje poučne staze na postojećoj planinarskoj stazi i uređenje postojećeg platoa na vidikovcu „Vrsje“ iznad naselja Gradac, obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu, uređenje plaže Bošac, povećanje kapaciteta plaža i unificiranje turističkih/prodajnih štandova. Svi spomenuti projekti tiču se uređenja prostora i kao takvi imaju direkstan utjecaj na krajobraz.

Stanovništvo, društvena infrastruktura i gospodarstvo

Strategija razvoja Općine Gradac temeljni je strateški dokument kojim se planira razvoj lokalne zajednice. Strateški ciljevi razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. su:

1. Unaprijediti javne i komunalne infrastrukture
2. Razvoj konkurentnog gospodarskog okruženja i povećanje konkurentnosti
3. Razvoj društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti
4. Poticanje održivog razvoja turizma
5. Unaprijediti resurse i efikasnost općinske uprave

Svi strateški ciljevi imat će prvenstveno utjecaj na stanovništvo, društvenu infrastrukturu i gospodarstvo.

Infrastruktura

Strategijom razvoja Općine Gradac kroz cilj unaprjeđenja javne i komunalne infrastrukture definirano je niz projekata vezanih uz izgradnju i rekonstrukciju infrastrukture (ceste, sanacija lokacija nepropisno odbačenog otpada, izgradnja komunalnih građevina).

Kroz cilj poticanja održivog razvoja turizma predviđeni su projekti izgradnje dva vidikovca, izgradnja marina u Bristu i Gradcu, izgradnja lungo mare do plaže Gospica, izgradnja dvije i rekonstrukcija osam šetnica, uređenje poučne staze, obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu, uređenje plaže Bošac i povećanje kapaciteta plaža. Svi spomenuti projekti predstavljaju poboljšanje infrastrukturnog sustava Općine.

6. VJEROJATNO ZNAČAJNI UTJECAJI NA OKOLIŠ

6.1. KLIMATSKE PROMJENE (UBLAŽAVANJE I PRILAGODBA)

Strateški ciljevi, prioriteti, mjere i projekti iz predmetne Strategije vezani uz klimatske promjene su:

1. Unaprijediti javne i komunalne infrastrukture	1.2. Razvoj i unaprjeđenje lokalne temeljne usluge	1.2.1. Unaprjeđenje sustava zaštite od požara	1.2.1.1. Izgradnja vatrogasnog doma u Drveniku (9) 1.2.1.2. Rekonstrukcija šumskih puteva (10)	
		1.2.2. Razvoj ostalih komunalnih usluga	1.2.2.3. Elektrifikacija starog sela Drvenik (13) 1.2.2.4. Rekonstrukcija javne rasvjete u Općini Gradac (14)	
	1.4. Uspostava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom	1.4.1. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	1.4.1.1. Nabava spremnika za odvojeno prikupljanje otpada (22) 1.4.1.3. Provedba izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom (24)	
	1.5. Razvoj i održavanje sustava kanalizacije i odvodnje	1.5.1. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe	1.5.1.1. Izgradnja vodospreme Podaca (27) 1.5.1.3. Izrada Projektne dokumentacije za rekonstrukciju glavnog vodoopskrbnog cjevovoda Ploče-Gradac na području Općine Gradac (29)	
2. Razvoj konkurentnog gospodarskog okruženja i povećanje konkurenčnosti	2.1. Izraditi i implementirati plan gospodarskog razvoja	2.1.2. Poticanje energetske održivosti	2.1.2.1. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije (33) 2.1.2.2. Energetska obnova zgrada javnog sektora (34)	
	4.1. Kreirati novu turističku ponudu	4.1.1. Stvaranje turističke infra i supra strukture	4.1.1.3. Izgradnja marine u Bristu (49) 4.1.1.4. Izgradnja marine Gradac (50)	
4. Poticanje održivog razvoja turizma		4.2.2. Uređenje područja za razvoj turizma	4.2.2.3. Obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu (64)	
		4.2.4. Unaprjeđenje ponude i stanja plažnog turizma	4.2.4.1. Uređenje plaže Bošac (66)	

Energetika je glavni izvor antropogene emisije stakleničkih plinova, s doprinosom od otprilike 75% u ukupnoj emisiji stakleničkih plinova na teritoriju Republike Hrvatske. Promatrajući udio u ukupnoj emisiji ugljikovog dioksida (CO_2), energetika sudjeluje s preko 90%. Doprinos energetike u emisiji metana (CH_4) je bitno manji (oko 8%) uspoređujući s ukupnom emisijom CO_2 ekvivalenta, dok je udio didušikovog oksida (N_2O) sasvim mali (oko 2%) uspoređujući s ukupnom emisijom CO_2 ekvivalenta. Emisije koje nastaju izgaranjem fosilnih goriva čine više od 90% ukupne emisije energetskog sektora. Najveći dio emisije nastaje kao posljedica izgaranja goriva u prometu (36,2% u 2016.), zatim u podsektoru energetskih postrojenja

(28,8% u 2016.) te u malim stacionarnim ložištima koja se koriste u uslužnom sektoru, kućanstvima te podsektoru poljoprivreda/šumarstvo/ribarenje (19,2% u 2016.). U kontekstu klimatskih promjena, jedna od njegovih najvažnijih stavki je da šumama treba gospodariti sukladno kriterijima održivog gospodarenja, što uključuje održavanje i poboljšanje šumskega ekosustava i njihovog doprinosa globalnom kruženju ugljika. Emisije nastale za vrijeme šumske požara uključuju stakleničke plinove CO₂, CH₄ i N₂O. Tijekom 2016. godine opožarena površina na području Republike Hrvatske zauzimala je 2.829 ha, što je rezultiralo emisijama CO₂ u iznosu 52,73 Kt, CH₄ u iznosu 0,26 Kt izraženih kao CO₂eq i N₂O u iznosu 0,01 Kt izraženih kao CO₂eq.²²

Strategijom razvoja Općine Gradac predviđeni su projekti izgradnje vatrogasnog doma u Drveniku i rekonstrukcije šumske puteve. Oba projekta smanjiti će rizik nastanka požara na šumskim područjima Općine Gradac i u tom smislu predstavljaju projekte prilagodbe klimatskim promjenama – globalnom zatopljenju.

Projekt rekonstrukcije javne rasvjete u Općini Gradac primjenom suvremenih tehnologija može dovesti do povećanja energetske učinkovitosti što doprinosi smanjenju potrošnje električne energije, a time indirektno i do smanjenja stvaranja stakleničkih plinova. Ipak, radi se o zanemarivom utjecaju na smanjenje ukupnih količina nastanka stakleničkih plinova i treba ga sagledavati kroz priklanjanje ukupnoj politici održivog razvoja kod nas i u svijetu.

Poticanje energetske održivosti kroz poticanje korištenja obnovljivih izvora energije kao i energetska obnova zgrada javnog sektora također doprinose smanjenju potrošnje konvencionalnih izvora energije, a time indirektno i do smanjenja stvaranja stakleničkih plinova koji nastaju u proizvodnji konvencionalne energije.

Projekti vezani uz unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom koji rezultiraju smanjenjem otpada predstavljaju pozitivan utjecaj u smislu klimatskih promjena, zbog uštede prirodnih resursa i smanjenja nastanka stakleničkih plinova koji nastaju obradom i/ili odlaganjem otpada.

Izgradnja vodospreme Podaca može se sagledavati i kroz prilagodbu klimatskim promjenama, s obzirom na očekivano daljnje povećanje temperature i povećanih potreba za pitkom vodom. Izgradnjom vodospreme smanjiti će se rizik od nestašice vode i povećati sigurnost vodoopskrbe posebno s aspekta očekivanog razvoja (uključujući i turističke trendove). Slično je i s izradom projektne dokumentacije za rekonstrukciju glavnog vodoopskrbnog cjevovoda Ploče-Gradac na području Općine Gradac.

Projekti izgradnja marina u Bristu i Gradcu, obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu i uređenje plaže Bošac predstavljaju pomorsku infrastrukturu i kao takvi su usko vezani uz more, u ovom slučaju razinu mora. Ipak, očekivani porast razine mora u smislu klimatskih promjena teško je primijeniti u zahvatima koji uključuje pomorske građevine jer se takvi zahvati projektiraju za postojeće stanje razine mora, kako bi u slučaju luka ukrcaj i iskrcaj s plovila bili prilagođeni tehničkim uvjetima (visine rampi, visinske razlike). U slučaju plaže, plaže se također uređuju za postojeće razine mora i zadane prostorno-planske gabarite. Porast

²² Podaci preuzeti iz Izvješća o inventaru stakleničkih plinova na području Republike Hrvatske za razdoblje 1990.-2016. (HAOP, 2018.).

razine mora moguće je uključiti na višim razinama, konkretno u izradi prostorno-planskih dokumenata, u ovom slučaju sljedećeg novog Prostornog plana uređenja Općine Gradac, na način da se prate smjernice strateških dokumenata vezanih uz integralno upravljanje obalnim područjem kad isti budu doneseni.

6.2. UTJECAJI NA ZRAK

Strateški ciljevi, prioriteti, mjere i projekti iz predmetne Strategije vezani uz utjecaje na zrak su:

1. Unaprijediti javne i komunalne infrastrukture	1.1. Unaprijediti cestovnu infrastrukturu i povezanost	1.1.1. Izgradnja novih prometnica	1.1.1.1. Izgradnja ceste Dijanica, Drvenik (1) 1.1.1.2. Izgradnja ceste Domagojeva ulica, Gradac - Južni krak (2) 1.1.1.3. Izgradnja obilaznice Vodice – Gradac (3) 1.1.1.4. Izgradnja ceste prema starom selu od Studenca (Brist) (4)
		1.1.2. Rekonstrukcija, održavanje i sanacija postojećih prometnica	1.1.2.1. Rekonstrukcija ceste prema groblju, Gradac (5) 1.1.2.2. Rekonstrukcija ceste za gospodarsku zonu, Drvenik (6) 1.1.2.3. Zaobilaznica Gornja Vala, Drvenik (7) 1.1.2.4. Definirati i primjeniti kriterije opremljenosti i uređenosti u djelatnosti parkinga (8)
	1.2. Razvoj i unaprjeđenje lokalne temeljne usluge	1.2.1. Unaprjeđenje sustava zaštite od požara	1.2.1.1. Izgradnja vatrogasnog doma u Drveniku (9) 1.2.1.2. Rekonstrukcija šumskih puteva (10)
	1.4. Uspostava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom	1.4.1. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	1.4.1.1. Nabava spremnika za odvojeno prikupljanje otpada (22) 1.4.1.2. Nabava čistilice (23) 1.4.1.3. Provedba izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom (24)
		1.4.2. Sanacija postojećih lokacija nepropisno odbačenog otpada	1.4.2.1. Sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Čista Gradac (25) 1.4.2.2. Sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Baze Gradac (26)
	1.5. Razvoj i održavanje sustava kanalizacije i odvodnje	1.5.2. Unaprjeđenje kanalizacijske mreže	1.5.2.1. Nadogradnja kanalizacijske mreže Gradac (30)

Strategijom su predviđeni projekti izgradnje i rekonstrukcije određenih cesta na području Općine Gradac. Promet cestovnim vozilima ima direktni utjecaj na kakvoću zraka zbog nastanka ispušnih plinova (CO, NOx, HC, PM ...) i čestica prašine (PM10, PM30) koje se s ceste podižu pod utjecajem snažne zračne turbulentne struje uslijed prolaska vozila. Ovaj utjecaj se u ovom slučaju ipak može zanemariti jer se u slučaju izgradnje radi o kratkim dionicama nerazvrstanih cesta koje nemaju izraženo prometno opterećenje. Kad je riječ o rekonstrukciji

cesta, ona u pravilu dovodi do bolje protočnosti prometa i smanjenja nastanka ispušnih plinova.

Projekti izgradnje vatrogasnog doma u Drveniku i rekonstrukcije šumskih puteva predstavljaju unaprjeđenje sustava zaštite od požara. Oba projekta smanjiti će rizik nastanka požara na šumskim područjima Općine Gradac i u tom smislu smanjiti rizik od onečišćenja zraka uslijed izgaranja šume. Široka paleta onečišćivača oslobođenih šumskim požarima uključuju stakleničke plinove (CO_2 , CH_4 i N_2O ; *vidi prethodno poglavlje*), fotokemijski reaktivne spojeve (npr. ugljični monoksid (CO), nemetanski hlapljivi organski ugljik (NMVOC), dušikovi oksidi (NOx)), te lebdeće čestice (PM). Požari na klimu utječu direktno emisijom stakleničkih plinova i aerosola, i posredno putem sekundarnih učinaka na atmosfersku kemiju (npr. stvaranje ozona (O_3)). Emisije nastale požarima doprinose onečišćenju zraka povećanjem atmosferske razine onečišćujućih tvari štetnih za ljudsko zdravlje i ekosustava i narušavaju vidljivost. Utjecaji kakvoće zraka nastaju emisijom primarnih onečišćivača (npr. PM, CO, NOx) i nastankom sekundarnih onečišćivača (npr. O_3 , sekundarni organski aerosol (SOA)) kad NMVOC i NOx nastali požarima prolaze fotokemijsku obradu.²³

Strategijom razvoja Općine Gradac predviđen je projekt sanacije lokacija nepropisno odbačenog otpada Čista Gradac i Baze Gradac. Neuređena odlagališta komunalnog otpada predstavljaju stalni izvor onečišćenja zraka zbog stvaranja odlagališnih plinova uslijed razgradnje organskog dijela otpada. Na području Gradca nema odlagališta komunalnog otpada, no prisutne su lokacije nepropisno odbačenog glomaznog i građevinskog otpada koje pravilu ne predstavljaju ugrozu u smislu onečišćenja zraka. Nadalje, ostali projekti vezani uz unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom koji rezultiraju smanjenjem otpada predstavljaju pozitivan utjecaj u smislu onečišćenja zraka zbog smanjenja emisija u zrak koje nastaju obradom i/ili odlaganjem otpada.

Nadogradnja kanalizacijske mreže Gradac uključuje i izgradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda koji može biti izvor neugodnih mirisa za neposredno okolno područje. Neugodni mirisi utječu na kvalitetu življjenja (dodijavanje mirisom), a zakonski okvir za njihovo razmatranje predstavlja Uredba o razinama onečišćujućih tvari u zraku (NN 117/12, 84/17; Tablica 4.2.1-1.). Glavni sastav neugodnog mirisa otpadnih voda čine dušikovi spojevi (amini i amonijak), sumporni spojevi (sumporovodik, disulfidi i merkaptani), ugljikovodici, metan, te drugi spojevi ugljikovodika s funkcionalnim grupama (organske kiseline). Detaljnija analiza utjecaja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda na zrak razradit će se na projektnoj razini u okviru postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te po potrebi definirati mjere zaštite zraka. Na predmetnoj strateškoj razini može se reći da se radi o projektima koji su prihvatljivi za daljnju razradu.

²³ Općeniti podaci o emisijama tijekom požara preuzet su iz Urbanski i dr. (2009.).

6.3. UTJECAJ NA VODE I MORE

Strateški ciljevi, prioriteti, mjere i projekti iz predmetne Strategije vezani uz utjecaje na vode i more su:

1. Unaprijediti javne i komunalne infrastrukture	1.4. Uspostava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom	1.4.1. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	1.4.1.1. Nabava spremnika za odvojeno prikupljanje otpada (22) 1.4.1.2. Nabava čistilice (23) 1.4.1.3. Provedba izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom (24)
	1.4.2. Sanacija postojećih lokacija nepropisno odbačenog otpada	1.4.2. Sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Čista Gradac (25)	1.4.2.1. Sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Čista Gradac (25) 1.4.2.2. Sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Baze Gradac (26)
	1.5. Razvoj i održavanje sustava kanalizacije i odvodnje	1.5.2. Unaprjeđenje kanalizacijske mreže	1.5.2.1. Nadogradnja kanalizacijske mreže Gradac (30) 1.5.2.2. Gradnja sustava oborinskih kanala (31)
4. Poticanje održivog razvoja turizma	4.1. Kreirati novu turističku ponudu	4.1.1. Stvaranje turističke infra i supra strukture	4.1.1.3. Izgradnja marine u Bristu (49) 4.1.1.4. Izgradnja marine Gradac (50) 4.1.1.5. Izgradnja lungo mare do plaže Gospica, Gradac (51)
	4.2. Unaprijediti postojeću turističku ponudu	4.2.2. Uređenje područja za razvoj turizma 4.2.4. Unaprjeđenje ponude i stanja plažnog turizma	4.2.2.3. Obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu (64) 4.2.4.1. Uređenje plaže Bošac (66)

Projekti vezani uz unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom koji rezultiraju smanjenjem otpada predstavljaju pozitivan utjecaj u smislu utjecaja na vode i more zbog smanjenja emisija u vode koje nastaju obradom i/ili odlaganjem otpada. Sanacijom divljih odagališta koja su stalni izvor onečišćenja voda i mora također se pozitivno utječe na iste.

Strategijom razvoja Općine Gradac predviđena je gradnja sustava oborinskih kanala te nadogradnja kanalizacijske mreže Gradac, što će uključivati i pročišćavanje otpadnih voda prije njihovog upuštanja podmorskim ispustom u more i što će dovesti do poboljšanja kvalitete podzemnih voda (prestanak korištenja propusnih septičkih jama) i priobalnog mora (pročišćavanje otpadnih voda prije ispuštanja u more) na području Općine Gradac. Kako je ranije spomenuto, na području Općine Gradac, koje obuhvaća izgrađeni obalni pojas u duljini od gotovo 8 km, postoji samo jedan djelomično izgrađen kanalizacijski sustav na području naselja Gradac. Sustav odvodnje otpadnih voda Gradca izgrađen je samo manjim dijelom i njime je obuhvaćeno približno 30% naselja. Odvodnja otpadnih voda u ostalom dijelu Općine u najvećoj se mjeri obavlja putem septičkih jama koje su mahom propusne, a dispozicija mjestimično izvedenih kolektora u obalnim dijelovima naselja riješena je priključkom na sustav

odvodnje postojećih hotela ili, u gorem slučaju, direktnim ispuštanjem u more kratkim obalnim ispustima. Procjeđivanje iz propusnih septičkih jama i direktno ispuštanje otpadnih voda u plitko obalno more predstavlja stalan izvor onečišćenja. Ovakav način dispozicije otpadnih voda, osim što narušava vrijednost obalnog pojasa, nespojiv je s turističkom orientacijom i korištenjem obalnog mora kao osnove daljnog razvoja čitavog područja. Iako projekt nadogradnje kanalizacijske mreže Gradac generalno ima pozitivan utjecaj na vode i more, značaj samog ispuštanja pročišćenih otpadnih voda u more i eventualni negativni utjecaji na more razraditi će se na projektnoj razini u okviru postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te po potrebi definirati mjere zaštite voda i mora. Na predmetnoj strateškoj razini može se reći da se radi o projektima koji su prihvatljivi za daljnju razradu.

Projekti vezani uz održivi razvoj turizma koji uključuju izgradnju pomorskih građevina imat će utjecaj na more. Radi se o izgradnji marina u Bristu i Gradcu, izgradnji lungo mare do plaže Gospica, obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu, uređenje plaže Bošac i povećanje kapaciteta plaža. Projekti izgradnje marina i uređenja lučice rezultirat će utjecajem na more zbog izgradnje pomorskih građevina koje mogu utjecati na strujanje mora na mikrolokaciji zbog izgradnje lukobrana što posljedično može dovesti do problema s eutrofikacijom lučkog područja. Dodatan utjecaj na kakvoću mora predstavljaju plovila u luci uslijed otapanja protuobraštajnih premaza, neodgovarajućeg zbrinjavanja otpada i otpadnih voda s plovila i sl. Prateće lučke građevine također mogu imati negativan utjecaj na kakvoću mora u slučaju neodgovarajućeg zbrinjavanja sanitarnih i drugih otpadnih voda. Sve pomorske građevine u pravilu imaju utjecaj na more i u smislu zauzeća morskih staništa. Naime, sva uređenja priobalnog pojasa (luke, plaže, lungomare) najčešće uključuju nasipanje u more što uvjetuje zauzeće morskih staništa, privremeno zamućenje vodenog stupca i sl. Svi pobrojani utjecaji mogu se značajno umanjiti i svesti na prihvatljivu mjeru kvalitetnim projektiranjem, izborom građevnog materijala te izradom i provedbom pravilnika vezanim uz održavanje reda u lukama. Budući da je za svako nasipanje mora obvezna provedba postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš, konkretni utjecaji izgradnje pomorskih građevina kvantificirati će se na razini zahvata u postupcima ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš. Na predmetnoj strateškoj razini može se reći da se radi o projektima koji su prihvatljivi za daljnju razradu.

Rizici od mogućih izvanrednih onečišćenja površinskih i podzemnih voda te priobalnog mora nakon provedbe projekata predviđenih Strategijom svode se na akcidentne situacije (problemi u radu sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, akcidentne situacije u lučkom području i sl.).

6.4. UTJECAJ NA PRIRODU

Svi utjecaji na zrak, vode i more, kao i utjecaji na šume, predstavljaju i direktnе ili indirektne utjecaje na prirodu pa se isti ovdje neće posebno ponavljati.

Zaštićena područja prirode

Na području Općine Gradac nema područja zaštićenih Zakonom o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19). Prema Odredbama za provođenje Prostornog plana uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 08/14, 06/16, 15/16-1 i 04/18), članak 121., za zaštitu je predložen lokalitet Zjatva, s predloženom kategorijom zaštite - spomenik prirode (geološki). Strategijom nisu predviđeni projekti koji bi mogli ugroziti lokalitet Zjatva.

Ekološka mreža

Na području Općine Gradac nalaze se sljedeća područja ekološke mreže (Slika 3.6.2-1.): (1) POVS HR3000131 Uvale Vira donja i Vira gornja te POP HR1000030 Biokovo i Rilić.

Područje HR3000131 Uvale Vira donja i Vira gornja nalazi se zapadno od naselja Drvenik i obuhvaća morsko područje do otprilike 150 m udaljenosti od obale, uključujući dvije male uvale – Vira donja i Vira gornja. Predstavlja važno područje za pješčane sprudove koji su neznatno prekriveni morskom vodom cijelo vrijeme. Prijetnje, pritisci i aktivnosti koje bi potencijalno mogli utjecati na ovo područje očuvanja ekološke mreže su sportske aktivnosti na otvorenom i uklanjanje sedimenta te nautički sportovi. Kako Strategija razvoja Općine Gradac ne uključuje projekte na području HR3000131 Uvale Vira donja i Vira gornja, mogu se isključiti mogući utjecaji na isto.

Područje HR1000030 Biokovo i Rilić zauzima veći dio Općine Gradac, osim njenog priobalnog dijela. Biokovo u širem smislu uključuje i planinu Rilić koja je važna kao područje prelijetanja migratornih vrsta ptica kao što su ždral (više od 3.000 ptica) i škanjac osaš (više od 1.000 ptica), koje prelijeće preko Jadranskog mora od poluotoka Gargano u Italiji do otoka Palagruža te dalje preko lastovskog arhipelaga, poluotoka Pelješca i planine Rilić na obali. Ovo područje štiti 8% populacije surog orla, 6,7% populacije jarebice kamenjarke te 4,3% populacije vrtne strnadice na razini države. Izostanak ispaše, lov i smanjena dostupnost plijena neke su od prijetnji i aktivnosti koje utječu na ovo područje ekološke mreže. Kako Strategija razvoja Općine Gradac ne uključuje projekte na području HR1000030 Biokovo i Rilić, mogu se isključiti mogući utjecaji na isto.

Prilikom izrade projektne dokumentacije za pojedinačne zahvate obuhvaćene Strategijom razvoja Općine Gradac obvezna je provedba prethodne ocjene prihvatljivosti svakog pojedinog zahvata za ekološku mrežu. Prethodno navedeno potvrđeno je i kroz Mišljenje o provedenom postupku Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu koji je proveo Upravni odjel za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša Splitsko-dalmatinske županije i u kojem se navodi da je Strategija razvoja Općine Gradac prihvatljiva za ekološku mrežu te za istu nije potrebno provesti Glavnu ocjenu za ekološku mrežu (KLASA: UP/I 351-04/19-01/0005, URBROJ: 2181/1-10-06-19-4, od 14. siječnja 2019.; *priloženo u poglavlju 12.4. ove studije*).

Ostala staništa i vrste

Izgradnjom zahvata planiranih Strategijom razvoja Općine Gradac trajno će se prenamijeniti dio prirodnih staništa – postojeća prirodna staništa prenamijenit će se u antropogena staništa. Prirodna i doprirodna kopnena staništa prisutna na području Općine Gradac su: B.1.4. Tirensko-jadranske vapnenačke stijene; B.2.2.1. Ilirsko jadranska, primorska točila; C.3.5.1. Istočnojadranski kamenjarski pašnjaci submediteranske zone; C.3.5.2. Istočnojadranski kamenjarski pašnjaci epimediteranske zone; C.3.6.1. Eu- i stenomediteranski kamenjarski pašnjaci raščice; D.3.4.2. Istočnojadranski bušici; D.3.4.2.3. Sastojine oštoigličaste borovice; D.3.4.2.7. Sastojine feničke borovice; E. Šume; F.3.1. Površine šljunčanih žalova pod halofitima; F.3.2. Supralitoralni šljunci i kamenje; F.4.1. Površine stjenovitih obala pod halofitima te I.1.8. Zapuštene poljoprivredne površine. Kopnenim staništima treba pridodati i morska staništa: G.3.2. Infralitoralni sitni pijesci s više ili manje mulja; G.3.5. Naselja posidonije te G.3.6. Infralitoralna čvrsta dna i stijene. Za očekivati je da će se dio postojećih prirodnih staništa trajno prenamijeniti zbog realizacije zahvata predviđenih Strategijom. Radi se

uglavnom o staništima koja su prisutna u priobalnom dijelu Općine, dok se utjecaj na staništa B.1.4. Tirensko-jadranske vapnenačke stijene i B.2.2.1. Ilirsko jadranska, primorska točila može sa sigurnošću već sad isključiti. Kvantifikaciju utjecaja u ovom trenutku je teško procijeniti budući da projekti nisu razrađeni na razini idejnih rješenja. Prenamjenom staništa veći broj biljnih i životinjskih vrsta koji sad obitavaju na području planiranih zahvata vjerojatno neće nastaviti obitavati na istom. Na predmetnoj strateškoj razini može se zaključiti da utjecaji na ostala staništa i vrste nisu takvi da bi isključili neki od projekata predviđenih Strategijom od daljnje razrade. Svakako već sad se može preporučiti da prilikom planiranja pojedinih zahvata u prostoru u što većoj mjeri sačuva postojeća vegetacija, a ozelenjavanje ukoliko je potrebno obavlja autohtonim vrstama drveća i grmlja.

6.5. UTJECAJ NA ŠUME I ŠUMARSTVO

Strateški ciljevi, prioriteti, mjere i projekti iz predmetne Strategije vezani uz utjecaje na šume i šumarstvo su:

1. Unaprijediti javne i komunalne infrastrukture	1.2. Razvoj i unaprjeđenje lokalne temeljne usluge	1.2.1. Unaprjeđenje sustava zaštite od požara	1.2.1.1. Izgradnja vatrogasnog doma u Drveniku (9) 1.2.1.2. Rekonstrukcija šumskih puteva (10)
	1.4. Uspostava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom	1.4.1. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	1.4.1.3. Provedba izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom (24)

Projekti izgradnje vatrogasnog doma u Drveniku i rekonstrukcije šumskih puteva predstavljaju unaprjeđenje sustava zaštite od požara što će imati pozitivan utjecaj na šume zbog smanjenog rizika od šumskih požara. Šume na području Općine Gradac prema namjeni su razvrstane na zaštitne šume. Obraslo šumsko zemljište zauzima oko 77% površina pod šumama i šumskim zemljištem Općine Gradac odnosno oko 55% ukupne površine Općine Gradac.

Strategijom razvoja Općine Gradac predviđen je projekt provedbe izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom što može imati pozitivan utjecaj na šumska područja u smislu izbjegavanja odlaganja otpada u šume od strane neinformiranih i neodgovornih pojedinaca.

Strategijom razvoja Općine Gradac nisu planirani projekti koji bi mogli imati značajnijeg utjecaja na općekorisne funkcije šuma.

6.6. UTJECAJ NA KULTURNA DOBRA

Strateški ciljevi, prioriteti, mjere i projekti iz predmetne Strategije vezani uz utjecaje na kulturna dobra su:

1. Unaprijediti javne i komunalne infrastrukture	1.2. Razvoj i unaprjeđenje lokalne temeljne usluge	1.2.2. Razvoj ostalih komunalnih usluga	1.2.2.3. Elektrifikacija starog sela Drvenik (13)
		1.2.4. Unaprjeđenje lokacija javnog korištenja	1.2.4.1. Uređenje spomenika na Gradini u Gradcu (16)
4. Poticanje održivog razvoja turizma	4.1. Kreirati novu turističku ponudu	4.1.2. Diversifikacija turističke ponude kroz razvoj selektivnih oblika turizma	4.1.2.2. Obnova zaštićenih kulturnih dobara (55)

Strategijom razvoja Općine Gradac predviđen je projekt uređenja spomenika na Gradini u Gradcu. Radi se o spomeniku palim borcima koji je na popisu evidentiranih kulturnih dobara Općine Gradac prema Prostornom planu uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 8/14, 6/16, 15/16-I, 4/18).

Također predviđena je obnova zaštićenih kulturnih dobara. U Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske upisano je 13 zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara s područja Općine Gradac. Temeljem postojećih finansijskih i ljudskih kapaciteta, nije realno predvidjeti više konkretnijih projekata, koji bi, pod nadležnošću Općine Gradac, bili provedivi u razdoblju na koji se odnosi Strategija. Turistička valorizacija kulturne baštine ključni je dio procesa izrade i provedbe strategije turističkog razvoja, čija je izrada i planirana Strategijom razvoja Općine Gradac - izrada Strateškog plana razvoja turizma Općine Gradac (mjera 4.3.1.1.). Tim Planom trebale bi se predvidjeti konkretne mjere za zaštitu, obnovu i valorizaciju kulturne baštine Općine Gradac, uključivo razvoj kulturnog turizma.

6.7. UTJECAJ NA KRAJOBRAZ

Strateški ciljevi, prioriteti, mjere i projekti iz predmetne Strategije vezani uz utjecaje na krajobraz su:

1. Unaprijediti javne i komunalne infrastrukture	1.1. Unaprijediti cestovnu infrastrukturu i povezanost	1.1.1. Izgradnja novih prometnica	1.1.1.1. Izgradnja ceste Dijanica, Drvenik (1) 1.1.1.2. Izgradnja ceste Domagojeva ulica, Gradac - Južni krak (2) 1.1.1.3. Izgradnja obilaznice Vodice – Gradac (3) 1.1.1.4. Izgradnja ceste prema starom selu od Studenca (Brist) (4)
		1.1.2. Rekonstrukcija, održavanje i sanacija postojećih prometnica	1.1.2.1. Rekonstrukcija ceste prema groblju, Gradac (5) 1.1.2.2. Rekonstrukcija ceste za gospodarsku zonu, Drvenik (6) 1.1.2.3. Zaobilaznica Gornja Vala, Drvenik (7) 1.1.2.4. Definirati i primjeniti kriterije opremljenosti i uređenosti u djelatnosti parkinga (8)

	1.2. Razvoj i unaprjeđenje lokalne temeljne usluge	1.2.1. Unaprjeđenje sustava zaštite od požara 1.2.2. Razvoj ostalih komunalnih usluga	1.2.1.1. Izgradnja vatrogasnog doma u Drveniku (9) 1.2.1.2. Rekonstrukcija šumskih puteva (10) 1.2.2.1. Izgradnja mrtvačnice u mjestu Gradac (11) 1.2.2.2. Izgradnja mrtvačnice u mjestu Podaca (12) 1.2.2.3. Elektrifikacija starog sela Drvenik (13) 1.2.2.4. Rekonstrukcija javne rasvjete u Općini Gradac (14) 1.2.3.1. POS stanogradnja (15) 1.2.4.1. Uređenje spomenika na Gradini u Gradcu (16) 1.2.4.2. Izgradnja trga Hrvatski preporod, Gradac (17)
	1.3. Poticanje investicijskih ulaganja u Općinu	1.3.1. Izrada urbanističkih planova uređenja svakog naselja	1.3.1.1. Izmjena Prostornog plana uređenja Općine Gradac (18) 1.3.1.2. Izmjena UPU Gradac (19) 1.3.1.3. Izrada UPU Brist (20) 1.3.1.4. Izrada UPU Drvenik (21)
	1.4. Uspostava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom	1.4.2. Sanacija postojećih lokacija nepropisno odbačenog otpada	1.4.2.1. Sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Čista Gradac (25) 1.4.2.2. Sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Baze Gradac (26)
	1.5. Razvoj i održavanje sustava kanalizacije i odvodnje	1.5.1. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe 1.5.2. Unaprjeđenje kanalizacijske mreže	1.5.1.1. Izgradnja vodospreme Podaca (27) 1.5.1.2. Dovod vode na Debeli brig Gradac, gornje selo Zaostrog, gornju Podacu (28) 1.5.1.3. Izrada Projektne dokumentacije za rekonstrukciju glavnog vodoopskrbnog cjevovoda Ploče-Gradac na području Općine Gradac (29) 1.5.2.1. Nadogradnja kanalizacijske mreže Gradac (30) 1.5.2.2. Gradnja sustava oborinskih kanala (31)
3. Razvoj društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti	3.1. Razvijati i unaprijediti sportsku i rekreacijsku infrastrukturu 3.2. Razvijati i unaprijediti društvenu i kulturnu infrastrukturu i ponudu	3.1.1. Izgradnja novih sportskih kapaciteta 3.1.2. Rekonstrukcija i unaprjeđenje postojećih sportskih kapaciteta 3.2.1. Kreiranje prostora društvene i kulturne namjene	3.1.1.1. Izgradnja igrališta za mali nogomet u Zaostrogu (37) 3.1.1.2. Izgradnja sportske dvorane (38) 3.1.2.1. Rekonstrukcija postojećeg dječjeg igrališta u Drveniku (39) 3.2.1.1. Rekonstrukcija društvenog doma u Bristu (41) 3.2.1.2. Društveni centar Gradac (42)

4. Poticanje održivog razvoja turizma	4.1. Kreirati novu turističku ponudu	4.1.1. Stvaranje turističke infra i supra strukture	4.1.1.1. Izgradnja vidikovca Vodice-Gradac (47) 4.1.1.2. Izgradnja vidikovca Kremenik-Zaostrog (48) 4.1.1.3. Izgradnja marine u Bristu (49) 4.1.1.4. Izgradnja marine Gradac (50) 4.1.1.5. Izgradnja lungo mare do plaže Gospica, Gradac (51) 4.1.1.6. Izgradnja šetnica Porat-Bošac, Gradac (52) 4.1.1.7. Izgradnja šetnica Ravanje-Viskovića vala (53)
		4.1.2. Diversifikacija turističke ponude kroz razvoj selektivnih oblika turizma	4.1.2.1. Uređenje poučne staze na postojećoj planinarskoj stazi i uređenje postojećeg platoa na vidikovcu „Vrsje“ iznad naselja Gradac (54) 4.1.2.2. Obnova zaštićenih kulturnih dobara (55)
	4.2. Unaprijediti postojeću turističku ponudu	4.2.1. rekonstrukcija područja za razvoj turizma	4.2.1.1. Rekonstrukcija i dogradnja šetnice Gornja Vala-Donja Vala (56) 4.2.1.2. Rekonstrukcija šetnice Morenija, Zaostrog (57) 4.2.1.3. Rekonstrukcija šetnice Mostarci Saudade (58) 4.2.1.5. Rekonstrukcija šetnice Blatnice-Ravanje (59) 4.2.1.6. Rekonstrukcija šetnice Brist voda litnoga (60) 4.2.1.7. Rekonstrukcija šetnice Donja Vala (61) 4.2.1.8. Rekonstrukcija šetnice Gornja Vala (62) 4.2.1.10. Rekonstrukcija šetnice Gradac-Brist (63)
		4.2.2. Uređenje područja za razvoj turizma	4.2.2.3. Obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu (64)
		4.2.4. Unaprjeđenje ponude i stanja plažnog turizma	4.2.4.1. Uređenje plaže Bošac (66) 4.2.4.2. Povećanje kapaciteta plaža (67)
		4.2.5. Unaprjeđenje razine turističke usluge	4.2.5.1. Unificiranje turističkih/prodajnih standova (70)

Strategijom su planirani projekti izgradnje i rekonstrukcija pojedinih cesta na području Općine Gradac, što će rezultirati utjecajima na krajobraz. Radi se o linijskim građevinama prilikom čijeg planiranja je potrebno voditi računa o što manjem utjecaju na krajobraz (npr. izjednačenje iskopa i nasipa, uređenje pokosa i sl.). Konkretni utjecaji izgradnje i rekonstrukcija pojedinih cesta na krajobraz razradit će se na projektnoj razini u okviru postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te po potrebi definirati mјere zaštite krajobraza. Na predmetnoj strateškoj razini može se reći da se radi o projektima koji su prihvativi za daljnju razradu.

Utjecaj na krajobraz projekata izgradnje vodospreme i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kanalizacijskog sustava Gradac ovisit će o gabaritima istih i njihovom okruženju. Za očekivati je da će vodosprema biti na povišenim dijelovima terena, a ne uz samu obalu. Uređaj za pročišćavanje planiran je izvan naselja prema Prostornom planu uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 8/14, 6/16, 15/16-I, 4/18) pa se očekuje da će biti projektiran tako da se uklopi u okolini krajobraz. Konkretni utjecaji vodospreme i uređaja na krajobraz razradit će se na projektnoj razini u okviru postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te po potrebi definirati mjere zaštite krajobraza. Na predmetnoj strateškoj razini može se reći da se radi o projektima koji su prihvatljivi za daljnju razradu.

Projektima sanacije lokacija nepropisno odbačenog otpada Čiste Gradac i Baze Gradac uredit će se zapuštene površine.

Planirane građevine visokogradnje također će imati utjecaja na krajobraz. Kvalitetnim arhitektonskim rješenjima ovi utjecaji mogu imati i pozitivan predznak. Radi se o projektima izgradnje vatrogasnog doma, mrtvačnice i rekonstrukcije društvenog doma. Kvalitetan projekt uređenja javne rasvjete, izgradnje trga, uređenja spomenika, izgradnje/rekonstrukcije igrališta također mogu dići estetsku vrijednost prostora, najčešće urbanog.

U sklopu poticanja održivog razvoja turizma predviđeni su projekti izgradnje dva vidikovca, izgradnja marina u Bristu i Gradcu, izgradnja lungo mare do plaže Gospica, izgradnja dvije i rekonstrukcija osam šetnica, uređenje poučne staze na postojećoj planinarskoj stazi i uređenje postojećeg platoa na vidikovcu „Vrsje“ iznad naselja Gradac, obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu, uređenje plaže Bošac, povećanje kapaciteta plaža i unificiranje turističkih/prodajnih štandova. Izgradnja/rekonstrukcija šetnica, uređenje poučne staze, uređenje postojećeg platoa na vidikovcu „Vrsje“ i unificiranje turističkih/prodajnih štandova predstavljaju urbane zahvate uređenja prostora i ne bi trebali imati negativan utjecaj na krajobraz. Svi zahvati vezani uz nasipanje mora, posebno zahvati izgradnje i/ili uređenja luka imat će utjecaj na krajobraz koji će se moći kvantificirati tek po izradi idejnog rješenja. Budući da je za svako nasipanje mora obvezna provedba postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš, konkretni utjecaji izgradnje pomorskih građevina kvantificirati će se na razini zahvata u postupcima ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš. Na predmetnoj strateškoj razini može se reći da se radi o projektima koji su prihvatljivi za daljnju razradu.

Konačno, predviđene izmjene Prostornog plana uređenja Općine Gradac i UPU Gradac, kao i izrada UPU Brist i UPU Drvenik, otvaraju mogućnosti integralnog planiranja u kojem se vodi računa o zaštiti krajobraznih vrijednosti predmetnog područja.

6.8. UTJECAJI NA STANOVNVIŠTO, DRUŠTVENU INFRASTRUKTURU I GOSPODARSTVO

Strategija razvoja Općine Gradac temeljni je strateški dokument kojim se planira razvoj lokalne zajednice. Strateški ciljevi razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. su:

1. Unaprijediti javne i komunalne infrastrukture
2. Razvoj konkurentnog gospodarskog okruženja i povećanje konkurenčnosti
3. Razvoj društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti
4. Poticanje održivog razvoja turizma

5. Unaprijediti resurse i efikasnost općinske uprave

Svi strateški ciljevi imat će prvenstveno utjecaj na stanovništvo, društvenu infrastrukturu i gospodarstvo. Strategija razvoja Općine Gradac je temeljni strateški dokument koji na jednom mjestu analizira stanje razvoja i predlaže razvojne pravce za sve ključne sektore razvoja Općine Gradac zbog čega se i pristupilo njegovoj izradi. Cilj Strategije je odgovoriti na potrebe lokalne zajednice uzimajući u obzir postojeće kapacitete i mogućnost razvoja. Ključni element Strategije je Akcijski plan odnosno provedbeni plan kojim se definiraju rokovi, finansijska konstrukcija, kao i odgovorne strane za izvršenje planiranih mjera i aktivnosti.

6.9. UTJECAJ NA INFRASTRUKTURU

Strateški ciljevi, prioriteti, mjere i projekti iz predmetne Strategije vezani uz utjecaje na infrastrukturu su svi građevinski projekti koji su nabrojeni u prethodnom poglavlju. Realizacijom projekata definiranih Strategijom infrastrukturna opremljenost Općine Gradac dići će se na održiviju i sigurniju razinu što svakako predstavlja snažan pozitivan utjecaj u odnosu na postojeće stanje.

Ovdje se posebno naglašava da će se izgradnjom vodospreme Podaca smanjiti rizik od nestašice vode i povećati sigurnost vodoopskrbe posebno s aspekta očekivanog razvoja (uključujući i turističke trendove). Na predmetnom području vršna potrošnja (ljeto) približila se raspoloživom kapacitetu vodoopskrbnog sustava, tako da je izgradnja vodospreme od iznimnog značaja za predmetno područje.

Pri planiranju pomorskih građevina (luke nautičkog turizma, uređenje plaža) od nositelja Strategije se očekuje da se pridržava Pravilnika o gospodarskom korištenju, korištenju ili gradnji građevina i posebnoj upotrebi pomorskog dobra na području Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 110/17).

6.10. UTJECAJI OD NASTANKA OTPADA

Strateški ciljevi, prioriteti, mjere i projekti iz predmetne Strategije koji su direktno vezani uz gospodarenje otpadom su:

1. Unaprijediti javne i komunalne infrastrukture	1.4. Uspostava održivog i učinkovitog gospodarenja otpadom	1.4.1. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	1.4.1.1. Nabava spremnika za odvojeno prikupljanje otpada (22) 1.4.1.2. Nabava čistilice (23) 1.4.1.3. Provedba izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom (24)
		1.4.2. Sanacija postojećih lokacija nepropisno odbačenog otpada	1.4.2.1. Sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Čista Gradac (25) 1.4.2.2. Sanacija lokacije nepropisno odbačenog otpada Baze Gradac (26)

Projekti vezani uz unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom koji rezultiraju smanjenjem otpada predstavljaju pozitivan utjecaj, kao i sanacija odagališta.

Svi građevinski projekti predviđeni Strategijom (izgradnje i rekonstrukcije, uređenja) rezultirat će nastankom otpada, kako tijekom njihove izgradnje, tako i tijekom korištenja. Procjenjuje se da se radi o količinama koje će se moći zbrinuti u okviru postojećeg sustava gospodarenja otpadom. Materijal od iskopa koji se može koristiti bez prethodne uporabe za građenje građevine zbog koje je nastao nije otpad. Postupanje s viškom materijala od iskopa koji sadrži mineralnu sirovину uređuju Zakon o rudarstvu (NN 56/13, 14/14, 52/18, 115/18) i Pravilnik o postupanju s viškom iskopa koji predstavlja mineralnu sirovинu kod izvođenja građevinskih radova (NN 79/14). Prema tim propisima, višak iskopa stavlja se na raspolaganje Republiki Hrvatskoj. Ako RH odluči da neće raspolagati viškom materijala koji sadrži mineralnu sirovину, Općina odnosno nositelj zahvata ima pravo raspolagati njime na način određen posebnim propisima. Materijal od iskopa koji se ne može iskoristiti za gradnju građevine zbog koje je nastao bez uporabe i višak materijala od iskopa koji ne sadrži mineralnu sirovинu je otpad. Nadalje, pravilno gospodarenje otpadom utvrđeno je Zakonom o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13, 73/17, 14/19, 98/19) i njegovim provedbenim propisima, prema kojima je otpad potrebno pravilno kategorizirati, odvojeno sakupljati po vrstama, pravilno skladištiti ovisno o vrstama i svojstvima otpada. Otpad se predaje tvrtkama koje imaju odgovarajuće dozvolu za gospodarenje vrstama otpada koje nastaju gradnjom ili tijekom rada golf igrališta i pratećih sadržaja. Pravilnim gospodarenjem s otpadom štite se sve sastavnice okoliša.

Kako je pravilno postupanje s otpadom utvrđeno propisima, na razini strateške procjene utjecaja na okoliš nisu prepoznati utjecaji koji bi uvjetovali provedbu dodatnih mjera zaštite.

6.11. UTJECAJI NA RAZINU BUKE

Strateški ciljevi, prioriteti, mjere i projekti iz predmetne Strategije vezani uz moguće povećanje razine buke su:

1. Unaprijediti javne i komunalne infrastrukture	1.1. Unaprijediti cestovnu infrastrukturu i povezanost	1.1.1. Izgradnja novih prometnica	1.1.1.1. Izgradnja ceste Dijanica, Drvenik (1) 1.1.1.2. Izgradnja ceste Domagojeva ulica, Gradac - Južni krak (2) 1.1.1.3. Izgradnja obilaznice Vodice – Gradac (3) 1.1.1.4. Izgradnja ceste prema starom selu od Studenca (Brist) (4)
		1.1.2. Rekonstrukcija, održavanje i sanacija postojećih prometnica	1.1.2.1. Rekonstrukcija ceste prema groblju, Gradac (5) 1.1.2.2. Rekonstrukcija ceste za gospodarsku zonu, Drvenik (6) 1.1.2.3. Zaobilaznica Gornja Vala, Drvenik (7) 1.1.2.4. Definirati i primjeniti kriterije opremljenosti i uređenosti u djelatnosti parkinga (8)
	1.3. Poticanje investicijskih ulaganja u Općinu	1.3.1. Izrada urbanističkih planova uređenja svakog naselja	1.3.1.1. Izmjena Prostornog plana uređenja Općine Gradac (18) 1.3.1.2. Izmjena UPU Gradac (19) 1.3.1.3. Izrada UPU Brist (20) 1.3.1.4. Izrada UPU Drvenik (21)

3. Razvoj društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti	3.1. Razvijati i unaprijediti sportsku i rekreativsku infrastrukturu	3.1.1. Izgradnja novih sportskih kapaciteta	3.1.1.1. Izgradnja igrališta za mali nogomet u Zaostrogu (37)
4. Poticanje održivog razvoja turizma	4.1. Kreirati novu turističku ponudu	4.1.1. Stvaranje turističke infra i supra strukture	4.1.1.3. Izgradnja marine u Bristu (49) 4.1.1.4. Izgradnja marine Gradac (50)
	4.2. Unaprijediti postojeću turističku ponudu	4.2.2. Uređenje područja za razvoj turizma 4.2.4. Unaprjeđenje ponude i stanja plažnog turizma	4.2.2.3. Obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu (64) 4.2.4.2. Povećanje kapaciteta plaža (67)

Tijekom izgradnje građevinskih zahvata zbog rada građevinskih strojeva i vozila doći će do povećanja razine buke u području zahvata. Radi se o uobičajenoj gradilišnoj buci koja je privremenog karaktera i čija razina je određena propisima pa ista nije uključena u prethodnu tablicu.

Buka koja se javlja tijekom korištenja zahvata odnosi se na projekte izgradnje cesta zbog buke od prometa motornih vozila u prostoru u kojem ga dotad nije bilo te projekte izgradnje luka. Planirane ceste su ceste lokalnog karaktera s niskim prometnim opterećenjem te se ne očekuje značajnije povećanje razine buke. Luka nautičkog turizma planirana je u Bristu u okviru građevinskog područja pa se ne očekuje značajno povećanje razine buke. Budući da je za izgradnju cesta kao i svako nasipanje mora te izgradnju luka obvezna provedba postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš, konkretni utjecaji od buke zbog korištenja zahvata procijenit će se na razini zahvata u postupcima ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš. Na predmetnoj strateškoj razini može se reći da se radi o projektima koji su prihvatljivi za daljnju razradu.

6.12. SAŽETI PREGLED VJEROJATNO ZNAČAJNIH UTJECAJA NA OKOLIŠ

Tablica 6.12-1. Procjena značaja zbirnih utjecaja Strategije po sastavnicama okoliša

Sastavnica okoliša	Utjecaj Strategije razvoja Općine Gradac					
	-2 (značajno negativan)	-1 (umjereno negativan)	0 (bez značaja)	NU (nema utjecaja)	1 (umjereno pozitivan)	2 (značajno pozitivan)
Klima					+1	
Zrak		-1 (privremeni utjecaj tijekom izgradnje planiranih građevinskih objekata)	0 (ostalo)			
Vode i more		-1 (luke)			+1 (sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda)	
Priroda			0			
Šume i šumarstvo					+1	
Kulturna dobra			0			
Krajobraz		-1 (luke)	0 (ostali projekti uz uvjet kvalitetnog krajobraznog uređenja)			
Stanovništvo, društvena infrastruktura i gospodarstvo					+1	
Infrastruktura					+1	
Nastanak otpada		-1 (ostali projekti koji uvjetuju nastanak građevinskog otpada)			+1 (sanacija lokacija nepropisno odbačenog otpada)	
Razina buke		-1 (privremeni utjecaj tijekom izgradnje planiranih građevinskih objekata)	0 (ostalo)			

6.13. MOGUĆI MEĐUUTJECAJI I KUMULATIVNI UTJECAJI

Analizom utjecaja svih projekata koji su predviđeni Strategijom razvoja Općine Gradac, a koja je predstavljena u prethodnim poglavljima po sastavnicama okoliša, nije prepoznat značajniji negativan međuutjecaj planiranih projekata. Također, analizom utjecaja svih projekata koji su predviđeni Strategijom razvoja Općine Gradac, ne očekuje se njihov značajniji negativan kumulativni utjecaj. U nastavku je provedena analiza međuutjecaja i kumulativnog utjecaja projekata predviđenih Strategijom razvoja Općine Gradac i ostalih projekata prema važećoj prostorno-planskoj dokumentaciji.

U Tablici 6.13-1. predstavljena je provedena analiza mogućih kumulativnih utjecaja projekata iz Strategije razvoja Općine Gradac i projekata predstavljenih u Prostornom planu uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 8/14, 6/16, 15/16-I, 04/18). Provedena analiza nije pokazala da su potrebne dodatne mjere zaštite na razini ove Strateške studije kako bi se smanjili mogući kumulativni utjecaji.

Tablica 6.13-1. Analiza mogućih kumulativnih utjecaja u odnosu na sadržaje predstavljene u Prostornom planu uređenja Općine Gradac

Kumulativni utjecaj prema sastavnicama okoliša	Značajniji projekti planirani PPU-om koji bi mogli stvarati kumulativan utjecaj zajedno s projektima predviđenih Strategijom razvoja Općine Gradac
Klima: Strategijom razvoja Općine Gradac potiče se korištenje obnovljivih izvora energije što se može primijeniti i kod obnove postojećih i planiranja budućih ugostiteljsko-turističkih sadržaja predstavljenih PPU-om. Radi se o pozitivnom umjereno značajnom kumulativnom utjecaju na klimu. Novi ugostiteljsko-turistički sadržaji uvjetovat će povećane potrebe za vodom što u kontekstu očekivanih klimatskih promjena može uvjetovati planiranje novih građevina vodoopskrbnog sustava u skladu s dinamikom turističkog razvoja.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ugostiteljsko-turističke zone: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Na području Općine Gradac prisutno je 6 izgrađenih i djelomično izgrađenih područja ugostiteljsko-turističke namjene u građevinskom području naselja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hotel Quercus, Drvenik (T1) - 1,6 ha, 180 ležaja ▪ Hotel Zaostrog (T1) - 6,84 ha, 600 ležaja ▪ Hotel Labineca, Gradac (T1) - 2,14 ha, 650 ležaja ▪ Hotel Laguna, Gradac (T1) - 2,63 ha, 550 ležaja ▪ Hotel Gradac (T1) bivše odmaralište „Rudari“ - 0,7 ha, 180 ležaja ▪ Hotel (T1); predjel „Vodice“ - 3,66 ha, 600 ležaja ▪ Na području Općine Gradac planirano je 7 neizgrađenih područja ugostiteljsko-turističke namjene: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Turističko naselje, Drvenik (T2) Gornja Vala – 1,54 ha ▪ Hotelska zona Podaca (T1) obuhvata 2,75 ha, 240 ležaja ▪ Hotelska zona Podaca, Viskovića vala (T1) obuhvata 2,06 ha, 120 ležaja ▪ Hotelska zona Podaca (T1) obuhvata 2,31 ha, 280 ležaja ▪ Borova, Hotel Morenija, Podaca (T1) obuhvata 2 ha – pretežito izgrađeno, rekonstrukcija i nova gradnja, 600 ležaja ▪ Hotel uvala Borova (T1) 1,5 ha, 300 ležaja ▪ Hotelska zona Brist (T1) obuhvata 2,6 ha, 200 ležaja ▪ Hotelska zona Gradac – Jelov vrat (T1) obuhvata 2,5 ha, 300 ležaja ▪ Kamp Podaca (T3) 1 ha
Zrak: Strategijom razvoja Općine Gradac predviđa se sanacija i izgradnja kraćih dionica cesta nižeg reda što će rezultirati manje značajnim utjecajima na kakvoću zraka. Iako su na području Općine PPU-om planirani i neki značajniji cestovni projekti, ne može se govoriti o značajnom	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ceste: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izgradnja tunela „Drvenik“ sa spojnom cestom Ravča-Drvenik ▪ Izmještanje DC8 na dionici Živogošće-Drvenik-Gradac-granica Županije uključujući realizaciju planirane poprečne veze DC62 i DC8 na koridoru Ravča-Drvenik

kumulativnom utjecaju na kakovu zraka.	
<p>Vode i more: Izgradnja novih luka za posljedicu će u konačnici imati povećani kumulativni utjecaj na more, kao i izgradnja sadržaja u ugostiteljsko-turističkim zonama zbog povećanih količina otpadnih voda. Značajan utjecaj na more mogu imati planirane zone marikulture u naselju Gradac, no zasad se ipak radi o projektima koji su tek markica u PPU. U ovoj fazi se smatra da su mjere zaštite predviđene ovom Strateškom studijom dovoljne u smislu zaštite mora kod provedbe Strategije razvoja Općine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Luke: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Na području Općine Gradac postojeće/planirane su luke otvorene za javni promet - luka županijskog značaja Drvenik i 3 luke lokalnog značaja (Drvenik naselje, Gradac i Zaostrog) te 7 športsko-rekreacijskih luka unutar granica naselja ▪ Predviđena je rekonstrukcija i proširenje postojeće trajektne luke u Drveniku ▪ Ugostiteljsko-turističke zone (<i>vidi pod Klima</i>) ▪ Marikultura – 2 zone, svaka sljedećih karakteristika, unutar zajedničkog prostora rezerviranog za marikulturu u akvatoriju naselja Gradac: <ul style="list-style-type: none"> ▪ glavna uzgojna vrsta – bijela riba; maksimalni kapacitet je 2.400 t; vrsta u polikulturi – školjkaši; maksimalni kapacitet vrste u polikulturi je 6.000 t; površina okvirnog prostornog obuhvata je 1.500 ha
<p>Priroda: Strategijom razvoja Općine Gradac razvojni projekti su u najvećoj mjeri planirani u obalnom pojasu pa se eventualni kumulativni utjecaji trebaju sagledavati u kontekstu utjecaja na obalna staništa i morske biocene. Kako u ovoj fazi fizički gabariti planiranih građevina nisu poznati, utjecaji na prirodu (uključivo kumulativni) sagledavat će se kroz postupke ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš za svaki pojedini zahvat.</p>	
<p>Šume i šumarstvo: Strategijom razvoja Općine Gradac razvojni projekti su u najvećoj mjeri planirani u obalnom pojasu pa se ne očekuju kumulativni utjecaji na šumska staništa koja su ipak zastupljenija na padinama iznad naseljenih područja Općine Gradac.</p>	
<p>Kulturna dobra: Strategijom razvoja Općine Gradac planirana je elektrifikacija starog sela Drvenik, no uvidom u PPU vidljivo je da u starom selu Drvenik nisu planirani drugi zahvati pa nema riječi o kumulativnom utjecaju na staro selo. Budućim Strateškim planom razvoja turizma Općine Gradac obuhvatit će se konkretne mjeru za zaštitu, obnovu i valorizaciju kulturne baštine Općine Gradac, uključivo razvoj kulturnog turizma te će se kroz isti moći realnije sagledati eventualni kumulativni utjecaj na lokalite kulturnih dobara. Za pojedinačne zahvate će se u fazi ishođenja lokacijske dozvole od nadležnog konzervatorskog odjela ishoditi i posebni uvjeti vezani uz zaštitu kulturnih dobara.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ceste: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izgradnja tunela „Drvenik“ sa spojnom cestom Ravča-Drvenik ▪ Izmještanje DC8 na dionici Živogošće-Drvenik-Gradac-granica Županije uključujući realizaciju planirane poprečne veze DC62 i D8 na koridoru Ravča-Drvenik ▪ Luke: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Na području Općine Gradac postojeće/planirane su luke otvorene za javni promet - luka županijskog značaja Drvenik i luke lokalnog značaja (Drvenik naselje, Gradac i Zaostrog) te 7 športsko-rekreacijskih luka unutar granica naselja ▪ Predviđena je rekonstrukcija i proširenje postojeće trajektne luke u Drveniku ▪ Šetnice: Uz morskou obalu u građevinskim područjima naselja, turističkim zonama i zaštitnim zelenim i pejzažnim površinama u naselju, predviđena je izgradnja šetnica "lungo mare", minimalne širine 1,5 namijenjena isključivo biciklistima i pješacima. ▪ Ugostiteljsko-turističke zone (<i>vidi pod Klima</i>)
<p>Stanovništvo, društvena infrastruktura i gospodarstvo: Svi projekti predviđeni Strategijom kao i ostali projekti planirani PPU-om u konačnici bi trebali imati pozitivan značajan utjecaj na stanovništvo, društvenu infrastrukturu i gospodarstvo.</p>	
<p>Infrastruktura: Strategijom je planirano više</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ceste: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izgradnja tunela „Drvenik“ sa spojnom cestom Ravča-Drvenik

<p>infrastrukturnih projekata koji su u skladu s infrastrukturnim sustavima planiranim PPU-om. U tom smislu projekti se ne isključuju i u konačnici čine integralne infrastrukturne sustave.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izmještanje DC8 na dionici Živogošće-Drvenik-Gradac-granica Županije uključujući realizaciju planirane poprečne veze DC62 i DC8 na koridoru Ravča-Drvenik ▪ Luke: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Na području Općine Gradac postojeće/planirane su sljedeće luke otvorene za javni promet: luka županijskog značaja Drvenik i luke lokalnog značaja (Drvenik naselje, Gradac i Zaostrog) te 7 športsko-rekreacijskih luka unutar granica naselja ▪ Predviđena je rekonstrukcija i proširenje postojeće trajektne luke u Drveniku ▪ Vodoopskrba: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Planirano je 7 novih vodosprema (uključivo VS Podaca) te dogradnja vodoopskrbne mreže ▪ Odvodnja: Planirana je dogradnja mreže kolektora te uređaji za pročišćavanje otpadnih voda <ul style="list-style-type: none"> ▪ UPOV Drvenik ▪ UPOV Zaostrog ▪ UPOV Gradac ▪ Elektroopskrba: Za poboljšanje sustava elektroopskrbe predviđa se izgradnja trafostanica Brist, Drvenik, niz gradskih trafostanica, više dalekovoda i kabelskih vodova.
<p>Nastanak otpada: Strategijom razvoja Općine Gradac planirano je niz građevinskih projekata koji će uvjetovati stvaranje građevinskog otpada. O dinamici izgradnje ostalih građevinskih projekata planiranih PPU-om ovisi značaj kumulativnog utjecaja u smislu nastajanja značajnih količina građevinskog otpada. Očekuje se da će se u skorom razdoblju problem građevinskog otpada na području RH rješiti na županijskoj i/ili višoj razini (regionalni centri gospodarenja otpadom, sustav uporabe građevinskog otpada i dr.) jer Općina Gradac sama ne raspolaže sustavom unutar kojeg bi se velike količine građevinskog otpada mogle zbrinuti.</p> <p>Razina buke: Strategijom razvoja Općine Gradac predviđa se sanacija i izgradnja kraćih dionica cesta nižeg reda što će rezultirati beznačajnim utjecajima na povećanje buke. Iako su na području Općine PPU-om planirani i neki značajniji cestovni projekti, ne može se govoriti o značajnom kumulativnom utjecaju na razinu buke.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ceste: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izgradnja tunela „Drvenik“ sa spojnom cestom Ravča-Drvenik ▪ Izmještanje DC8 na dionici Živogošće-Drvenik-Gradac-granica Županije uključujući realizaciju planirane poprečne veze DC62 i DC8 na koridoru Ravča-Drvenik ▪ Luke: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Na području Općine Gradac postojeće/planirane su sljedeće luke otvorene za javni promet: luka županijskog značaja Drvenik i luke lokalnog značaja (Drvenik naselje, Gradac i Zaostrog) te 7 športsko-rekreacijskih luka unutar granica naselja ▪ Predviđena je rekonstrukcija i proširenje postojeće trajektne luke u Drveniku

U nastavku su sagledani kumulativni utjecaji planiranih projekata u odnosu na realizirane sadržaje u susjednim jedinicama lokalne samouprave Splitsko-dalmatinske (Općina Podgora i Grad Vrgorac) i Dubrovačko-neretvanske županije (Grad Ploče). Provedena analiza nije pokazala da su potrebne dodatne mjere zaštite na razini ove Strateške studije kako bi se smanjili mogući kumulativni utjecaji.

Općina Podgora

Prema Prostornom planu uređenja Općine Podgora (Službeno glasilo Općine Podgora 04/07, 01/10, 07/11, 07/13, 07/14, 13/15, 08/16, 06/17, 06/18), kartografski prikaz 1. Korištenje i namjena površina (Slika 6.13-1.), u krajnjem istočnom dijelu Općine Podgora, uz granicu s Općinom Gradac, u obalnom području planirano je područje ugostiteljsko-turističke namjene - kamp (T3). Radi se o neizgrađenom i neuređenom području. Nastavno zapadno nastavlja se područje planirane poslovne namjene pretežito uslužne (K1), također neizgrađeno i

neuređeno. Uski obalni pojas koji graniči s područjem spomenutih namjena planiran je kao obalni pojas s uređenom plažom i šetnicom (R3-1). Još zapadnije je područje mješovite namjene – urbana preobrazba (UP). U morskom dijelu predmetnog područja planirana je športska luka. U unutrašnjem dijelu Općine Podgora uz granicu s Općinom Gradac nisu planirani posebni sadržaji, već se većim dijelom radi o ostalom poljoprivrednom tlu, šumama i šumskom zemljištu te manjim dijelom o području zaštitnih šuma te vrijednog obradivog tla. Svi spomenuti sadržaji na nijedan način ne ograničavaju mogućnosti na području Općine Gradac uz granicu s Općinom Podgora niti uzrokuju značajan kumulativni utjecaj u kombinaciji s projektima predviđenim Strategijom razvoja Općine Gradac.

Grad Vrgorac

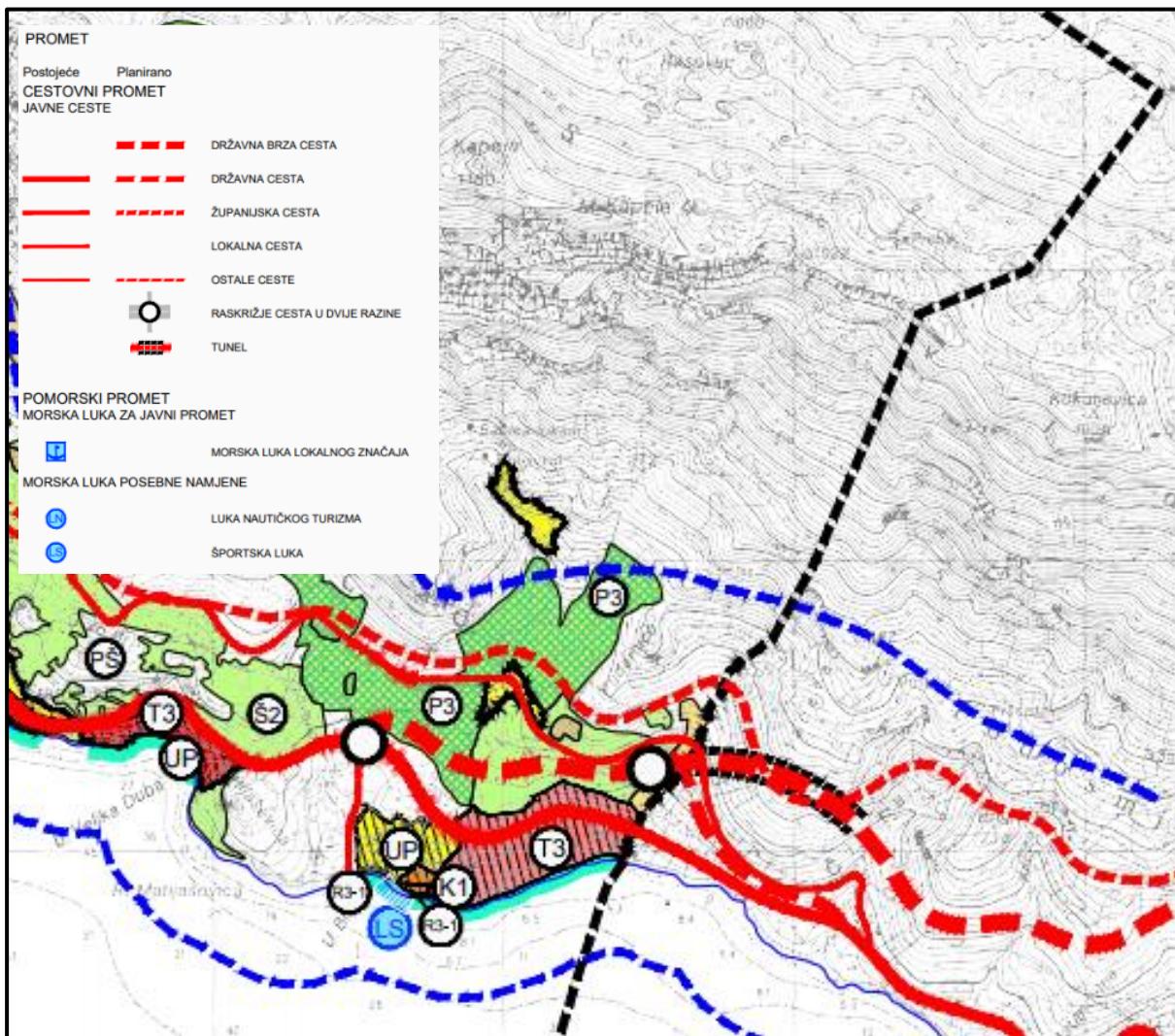
Prema Prostornom planu uređenja Grada Vrgorca (Službeno glasilo Grada Vrgorca 09/06, 07/10, 01/11, 21/16, 26/16), kartografski prikaz 1. Korištenje i namjena površina (Slika 6.13-2.), u južnom dijelu Grada Vrgorca, uz sjeverozapadni dio granice s Općinom Gradac, nalaze se manjim dijelom površine na kojima se mogu graditi stambene i gospodarske građevine u funkciji revitalizacije poljoprivredne proizvodnje, te površina za iskorištavanje mineralnih sirovina – eksploatacija kamena (E3). Preostalo granično područje, praktički pretežiti dio granice Vrgorac-Podgora, zauzimaju područja ostalih poljoprivrednih tala, šuma i šumskog zemljišta i infrastrukturne površine.

Sve spomenute namjene na nijedan način ne ograničavaju mogućnosti na području Općine Gradac uz granicu s Gradom Vrgorcem niti uzrokuju značajan kumulativni utjecaj u kombinaciji s projektima predviđenim Strategijom razvoja Općine Gradac. Pritom treba naglasiti da se praktično svi projekti predviđeni Strategijom odnose na južni priobalni dio Općine Gradac, a ne na njeno zaleđe.

Grad Ploče

Prema Prostornom planu uređenja Grada Ploča (Službeni glasnik Grada Ploča 07/07, 02/08, 04/11, 07/12, 07/15, 03/17, 01/18), kartografski prikaz 1. Korištenje i namjena površina (Slika 6.13-3.), u zapadnom dijelu Grada Ploča, uz granicu s Općinom Gradac, zauzimaju većim dijelom područja ostalih poljoprivrednih tala, šuma i šumskog zemljišta, kamenjara i goleti (PŠ) i tek manjim dijelom fragmentirano zaštitne šume (Š2).

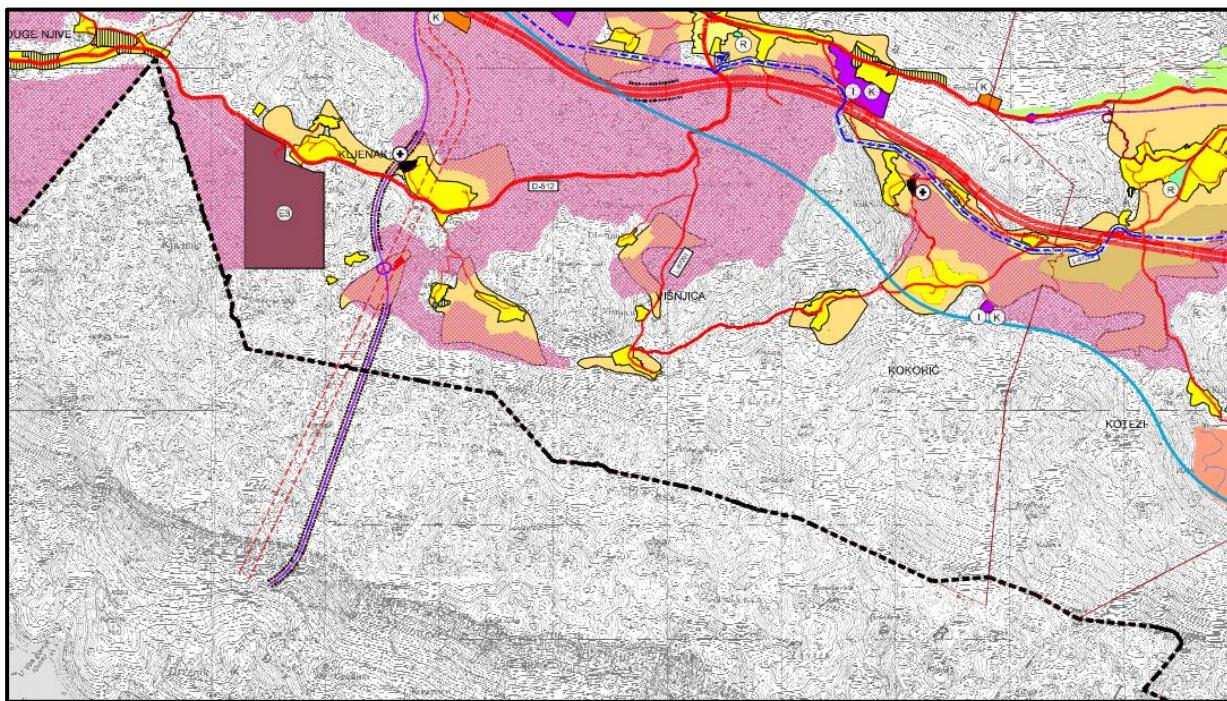
Svi spomenuti sadržaji na nijedan način ne ograničavaju mogućnosti na području Općine Gradac uz granicu s Gradom Ploče niti uzrokuju značajan kumulativni utjecaj u kombinaciji s projektima predviđenim Strategijom razvoja Općine Gradac.

1. KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA Površine za razvoj i uređenje naselja

Slika 6.13-1. Izvod iz Prostornog plana uređenja Općine Podgora: dio kartografskog prikaza
1.1. Korištenje i namjena površina

KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA

PROSTORI / POVRŠINE ZA RAZVOJ I UREĐENJE

GRADEVINSKO PODRUČJE NASELJA

- IZGRAĐENI DIO
- NEIZGRAĐENI DIO
- NEIZGRAĐENI, KOMUNALNO UREĐENI DIO

GOSPODARSKA NAMJENA

- I - PROIZVODNA NAMJENA; K - POSLOVNA NAMJENA
- K - POSLOVNA NAMJENA
- POVRŠINA ZA ISKORIŠTAVANJE MINERALNIH SIROVINA
E3 - eksploatacija kamena

ŠPORTSKO REKREACIJSKA NAMJENA

- ŠPORTSKO-REKREACIJSKA NAMJENA
igralište - R1

POLJOPRIVREDNO I ŠUMSKO TLO

- OSOBITO VRJEDNO OBRADIVO TLO
- VRIJEDNO OBRADIVO TLO
- OSTALA OBRADIVA TLA
- ŠUMA GOSPODARSKE NAMJENE
- ZAŠTITNA ŠUMA
- OSTALO POLJOPRIVREDNO TLO, ŠUME I ŠUMSKO ZEMLJIŠTE
I INFRASTRUKTURNE POVRŠINE

OSTALE POVRŠINE

- GROBLJE
- POVRŠINE NA KOJIMA SE MOGU GRADITI GRAĐEVINE IZ ČLANKA 33.
ODREDBI OVOGA PLANΑ
- ZBRINJAVANJE OTPADA
PS - pretovarna stanica; RD - reciklažno dvorište

VODNE POVRŠINE

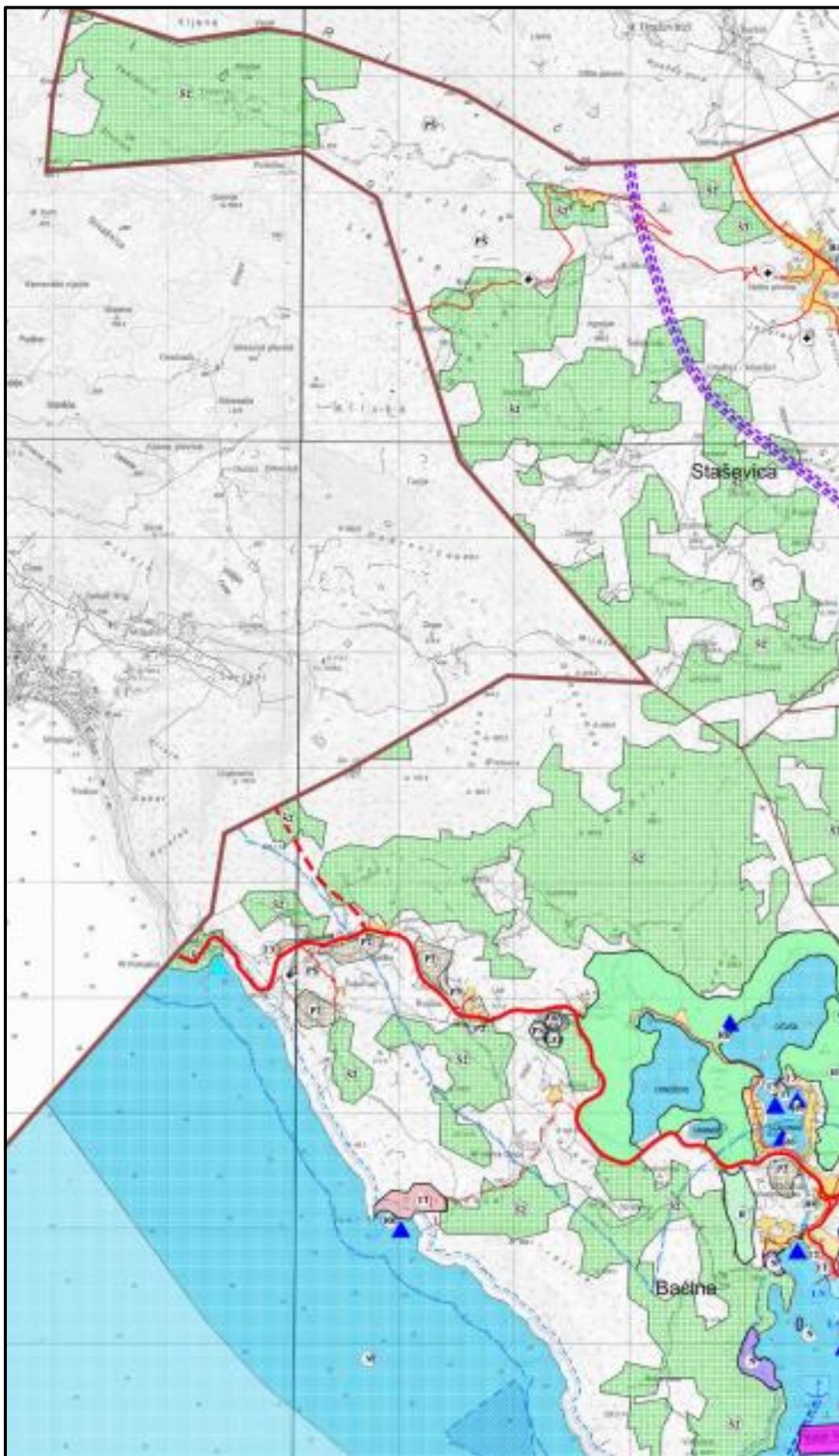
CESTOVNI PROMET

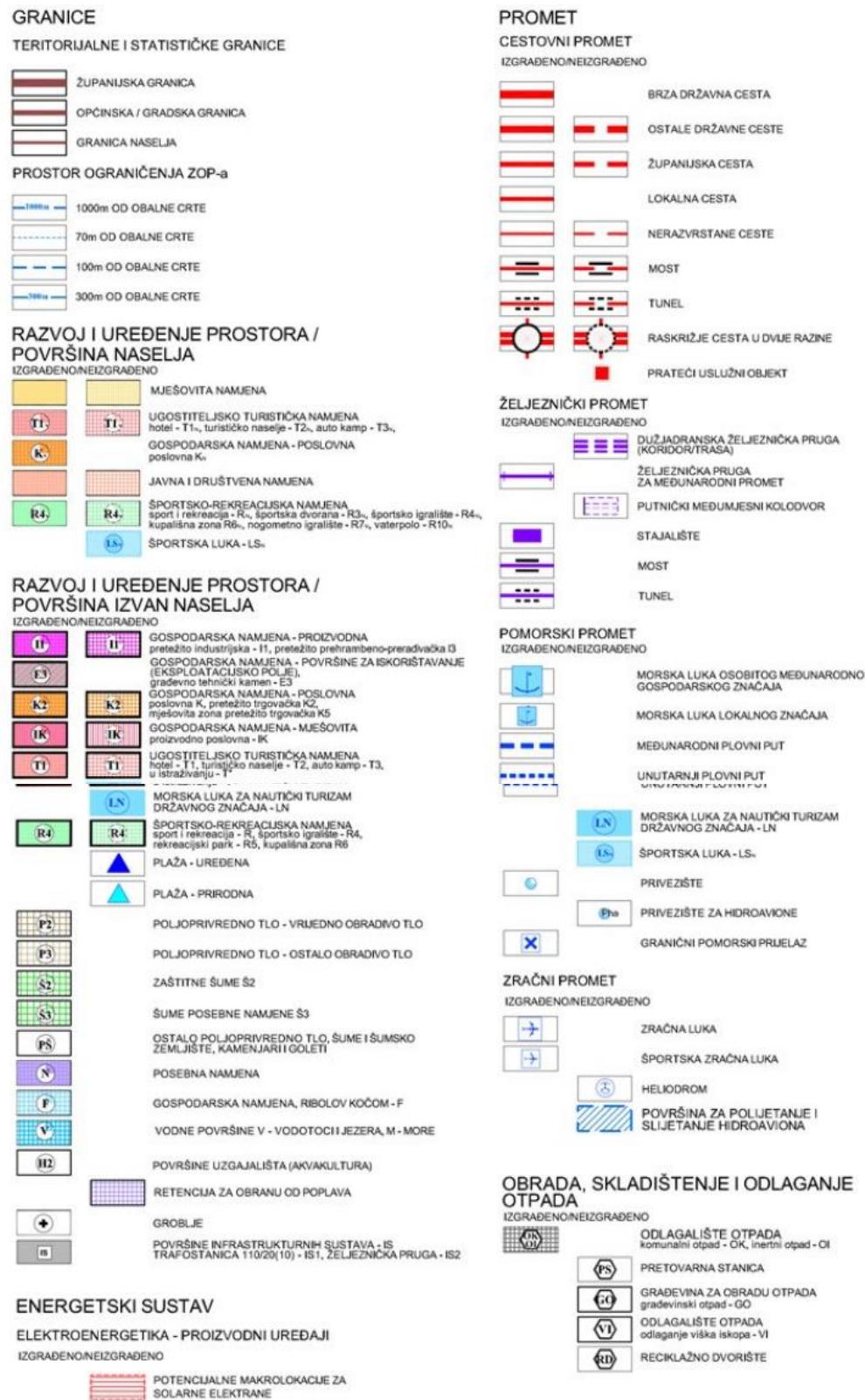
- DRŽAVNA AUTOCESTA
- DRŽAVNA BRZA CESTA
- OSTALE DRŽAVNE CESTE
- ŽUPANIJSKA CESTA
- LOKALNA CESTA
- OSTALE CESTE
- TUNEL
- KRIŽANJE U DVJE RAZINE
- MOGUĆI ILI ALTERNATIVNI KORIDOR CESTE
- UREĐENJE KRITIČNE DIONICE TRASE CESTE
- PLANIRANE CESTE

ŽELJEZNIČKI PROMET

- MAGISTRALNA GLAVNA ŽELJEZNIČKA PRUGA
- ZRAČNI PROMET
- HELIODROM
- CIJEVNI TRANSPORT PLINA
- PLANIRANA BLOKADNA STANICA
- PLANIRANI MAGISTRALNI PLINOVOD

Slika 6.13-2. Izvod iz Prostornog plana uređenja Grada Vrgorca: dio kartografskog prikaza 1.1. Korištenje i namjena površina

Slika 6.13-3. Izvod iz Prostornog plana uređenja Grada Ploča: dio kartografskog prikaza 1.1. Korištenje i namjena površina

6.14. PREKOGRANIČNI UTJECAJI

Općina Gradac ne nalazi se uz granice Republike Hrvatske, a najkraća udaljenost do najbliže granice (s Bosnom i Hercegovinom) iznosi oko 7 km pa se s obzirom na karakter projekata predviđenih Strategijom razvoja Općine Gradac, ne očekuje da će utjecaji planiranih aktivnosti biti tolikog opsega da mogu uzrokovati prekogranične utjecaje.

7. MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA I PROGRAM PRAĆENJA STANJA OKOLIŠA

Primjena predloženih mjera zaštite okoliša moguća je na dvije razine:

- na strateškoj razini - mjere ublažavanja utjecaja,
- na projektnoj razini za specifične zahvate predviđene Strategijom razvoja Općine Gradac - smjernice za ublažavanje utjecaja prilikom projektiranja zahvata.

U Tablici 7-1. dan je prijedlog mjera i smjernica za ublažavanje utjecaja po sastavnicama odnosno opterećenju okoliša na koje se odnose.

Ovom studijom ne predlaže se poseban program praćenja stanja okoliša, budući da se na području Općine Gradac već provodi praćenje stanja pojedinih sastavnica okoliša u sklopu sustava praćenja na razini Republike Hrvatske (more – sanitarni pokazatelji, zrak, vodna tijela). Za pojedinačne zahvate/projekte eventualno će se dodatno propisati programi praćenja stanja okoliša u sklopu pojedinačnih postupaka procjene utjecaja na okoliš odnosno ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš.

Tablica 7-1. Prijedlog mjera i smjernica za ublažavanje utjecaja na okoliš

R.br.	Mjere i smjernice za ublažavanje utjecaja	Komentar
VODE I MORE		
1.	Pokrenuti projekte vezane uz odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda naselja Drvenik i Zaostrog.	Strategijom razvoja Općine Gradac predviđena je nadogradnja kanalizacijske mreže Gradac, ali nije specificirano uključuje li isto i naselja Drvenik i Zaostrog. Sukladno Prostornom planu uređenja Općine Gradac, ali i Višegodišnjem programu gradnje komunalnih građevina (NN 117/15), za ukupno priobalno područje Općine Gradac obvezna je izgradnja sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.
2.	Pokrenuti projekte uređenja neuređenih bujičnih korita na priobalnom području Općine Gradac kako bi se spriječilo plavljenje naseljenih područja tijekom velikih voda.	Imajući u vidu da na području Općine Gradac postoji više kratkih, povremenih površinskih vodotoka bujičnog karaktera, koji imaju vrlo izraženu eroziju tla i koji su zapušteni, neuređeni i zapunjeni vučenim nanosom, otpadom ili su zarasli u niskom raslinju, predlaže se da se Strategijom predvide projekti uređenja ovih vodotoka čime će se neuređena bujična korita privesti svojoj osnovnoj svrsi i time smanjiti rizik od plavljenja okolnog terena prilikom velikih kiša. Strategijom nije predviđen projekt kojim bi se pristupilo rješavanju problema.
3.	U skladu s predviđenim povećanjem pomorske infrastrukture i pomorskog prometa, unutar lučkog prostora planirane luke nautičkog turizma osigurati prihvat svih vrsta otpadnih voda s brodova i njihovo adekvatno pročišćavanje.	Predmetnom mjerom smanjuje se rizik od onečišćenja mora otpadnim vodama s brodova.
PRIRODA		
4.	Prilikom aktivnosti planiranja izgradnje nove prometne i vodnokomunalne infrastrukture, dati prednost ulaganjima u infrastrukturne mreže	Predmetnom mjerom prednost se daje projektnim rješenjima koja ne zauzimaju prirodna staništa.

R.br.	Mjere i smjernice za ublažavanje utjecaja	Komentar
	koje će se postavljati unutar postojećih infrastrukturnih koridora.	
KRAJOBRAZ		
5.	Prilikom planiranja infrastrukture i sadržaja, njihov smještaj u prostor omogućiti na način da se vizualno uklope u okolni krajobraz.	Predmetnom mjerom ublažavaju se očekivani utjecaji infrastrukturnih projekata na krajobraz.

8. OBRAZLOŽENJE NAJPRIHVATLJIVIJE RAZUMNE ALTERNATIVE STRATEGIJE I OPIS PROVEDENE PROCJENE

Strategija razvoja Općine Gradac je temeljni strateški dokument koji na jednom mjestu analizira stanje razvoja i predlaže razvojne pravce za sve ključne sektore razvoja Općine Gradac zbog čega se i pristupilo njegovoj izradi. Cilj Strategije je odgovoriti na potrebe lokalne zajednice uzimajući u obzir postojeće kapacitete i mogućnost razvoja. Sukladno definiranim strateškim ciljevima, određeni su prioriteti strateškog razvoja. Za ostvarenje prioriteta predviđene su razvojne mjere kao projekt ili skupina projekata koje je potrebno provesti za ostvarenje postavljenog cilja. Isto tako, za svaku razvojnu mjeru definirane su potrebne aktivnosti za provođenje mjere.

U poglavlju 3.14. ove studije razmotrena je varijanta "mogući razvoj okoliša bez provedbe Strategije". Zaključeno je da će se bez provedbe Strategije nastaviti započeti okolišni i gospodarski trendovi. Pritisak na okoliš je evidentno prisutan na području Općine Gradac, prvenstveno zbog izrazitog povećanja broja ljudi koji obitavaju na predmetnom području tijekom turističke sezone. Kako bi se na prisutne pritiske na okoliš odgovorilo cjelovito i integralno, Strategija razvoja Općine Gradac smatra se najprihvatljivijom razumnom alternativom. Strategijom nisu planirani sadržaji koji zbog svoje veličine i/ili obuhvata te brojnosti mogli imati značajan utjecaj na okoliš pa nisu ni razmatrana varijantna rješenja.

Nakon detaljnog opisa okolišnih značajki Općine Gradac, prepoznati su (potencijalni) okolišni problemi te istaknute okolišne značajke područja na koja Strategija razvoja Općine Gradac može značajno utjecati. Na osnovi provedene analize vjerojatnog utjecaja definirane su mјere/smјernice za ublažavanje prepoznatih utjecaja Strategije.

9. SAŽETAK

Uvod

Ovom Strateškom studijom utjecaja na okoliš (u dalnjem tekstu Strateška studija) procjenjuje se vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. godine (u dalnjem tekstu Strategija). Nositelj izrade Strategije razvoja je Općina Gradac. Područje obuhvata Strategije razvoja je administrativno područje Općine Gradac. Strategija razvoja Općine Gradac je temeljni strateški dokument koji na jednom mjestu analizira stanje razvoja i predlaže razvojne pravce za sve ključne sektore razvoja Općine Gradac zbog čega se i pristupilo njegovoj izradi. Cilj Strategije je odgovoriti na potrebe lokalne zajednice uzimajući u obzir postojeće kapacitete i mogućnost razvoja. Strategijom je nakon uvodnog predstavljanja ciljeva i metoda te analizom usklađenosti sa strategijama višeg reda, provedena analiza stanja Općine Gradac (potencijali prostora i položaja Općine, kapaciteti sustava Općine, demografska obilježja, gospodarstvo, prostorno planiranje i infrastruktura te društvena infrastruktura). Potom je sa svrhom kreiranja slike općeg stanja razvoja Općine Gradac provedeno anketiranje i održano više tematskih fokus grupa te primjenom SWOT analize predstavljeni zaključci provedenih ispitivanja. Temeljem provedenih istraživanja, definirane su vizija i misija budućeg razvoja Općine Gradac, koje su u sebi objedinile elemente koje je lokalna zajednica, kao i predstavnici uprave, poduzetnika i drugih područja života Općine, definirala kao ključne u budućem razvoju Općine. Predstavljeno je 5 strateških ciljeva razvoja, a za svaki od ciljeva i prirjeti razvoja. Na temelju postavljenih ciljeva i pripadnih prioriteta definirane su mjere i projekti.

Strateški ciljevi razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. godine su:

1. Unaprijediti javne i komunalne infrastrukture
2. Razvoj konkurentnog gospodarskog okruženja i povećanje konkurentnosti
3. Razvoj društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti
4. Poticanje održivog razvoja turizma
5. Unaprijediti resurse i efikasnost općinske uprave

Postojeći okolišni problemi

Klimatske promjene

- U proteklom razdoblju na području cijele Hrvatske došlo je do zatopljenja. Vremenske promjene sušnih i kišnih razdoblja pokazuju da su najizraženije promjene sušnih razdoblja u jesenskim mjesecima kada je u cijeloj Hrvatskoj uočen statistički značajan negativan trend.

Zrak

- U Dalmaciji je prisutno onečišćenje prizemnim ozonom. Prizemni ozon nastaje u atmosferi složenim kemijskim reakcijama i na njega utječe emisije njegovih prekursora, dušikovih oksida i nemetanski hlapivih organskih spojeva. Te su reakcije potaknute sunčevim zračenjem. Onečišćenje ozonom izraženo je na mediteranskom području i povezuje se s prekograničnim transportom onečišćenja i visokim intenzitetom sunčeva zračenja.

Vode

- Priobalno vodno tijelo, koje zauzima veći dio uz obale Općine Gradac, O313-NEK (Neretvanski kanal) je u umjerenom stanju zbog nepostignutog dobrog kemijskog stanja vodnog tijela prema Planu upravljanja vodnim područjima 2016-2021. (NN 66/16).
- Sjeverni dio Općine pripada slivu osjetljivog područja Malostonski zaljev i Malo more - područje podložno eutrofikaciji i područje ranjivo na nitrile, što samo po sebi ne predstavlja okolišni problem, ali poziva na oprez u planiranju sadržaja, posebno kad je riječ o razvoju poljoprivrede na tim područjima.
- Na području Općine Gradac postoji niz kratkih, povremenih površinskih vodotoka bujičnog karaktera, sa slivovima usmjerenim prema obali mora, a imaju vrlo izraženu eroziju tla. Većina ih je regulirana djelomično ili u potpunosti, no postoji manji broj istih koji su zapušteni, neuređeni i zapunjeni vučenim nanosom, otpadom ili su zarasli u niskom raslinju.

More

- Na području Općine Gradac, koje obuhvaća izgrađeni obalni pojasi u duljini od gotovo 8 km, postoji samo jedan djelomično izgrađen kanalizacijski sustav na području naselja Gradac. Taj sustav izgrađen je samo manjim dijelom i njime je obuhvaćeno približno 30% naselja. Sakupljene otpadne vode se ne pročišćavaju, a kao privremeno rješenje dispozicije otpadnih voda trenutno se koristi postojeći podmorski ispust hotela „Laguna“. Odvodnja otpadnih voda u ostalom dijelu Općine u najvećoj se mjeri obavlja putem septičkih jama koje su mahom propusne, a dispozicija mjestimično izvedenih kolektora u obalnim dijelovima naselja rješena je priključkom na sustav odvodnje postojećih hotela ili, u gorem slučaju, direktnim ispuštanjem u more kratkim obalnim ispustima. Procjeđivanje iz propusnih septičkih jama i direktno ispuštanje otpadnih voda u plitko obalno more predstavlja stalan izvor onečišćenja. Ovakav način dispozicije otpadnih voda, osim što narušava vrijednost obalnog pojasa, nespojiv je s turističkom orientacijom i korištenjem obalnog mora kao osnove daljnog razvoja čitavog područja.

Šume

- Za prostor Makarskog primorja karakteristični su požari koji se posebno brzo šire kako zbog vjetra tako i zbog suhog raslinja i crnogoričnog šumskog pokrova.

Stanovništvo, društvena infrastruktura i gospodarstvo

- Već nekoliko desetljeća prisutan je negativni trend broja stanovnika na području Općine.
- Tijekom ljetne sezone uočljiva je potreba rješavanja problema kvalitetne zdravstvene skrbi kada je na samom području prisutno znatno više ljudi u odnosu na ostatak godine, a tiče se zdravstvene sigurnosti turista i pružanja adekvatne medicinske skrbi.
- Iako pedološka svojstva ukazuju na vrlo malo vrijednog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju te su poljoprivredne površine male i usitnjene, područje Općine Gradac ima izvrsnu prirodnu osnovu za razvoj specifične poljoprivredne proizvodnje vezane uz uzgoj zdrave hrane, maslinarstvo te obiteljska gospodarstva. Od ukupnog poljoprivrednog zemljišta koje na području Općine iznosi 66,66 hektara, neobrađeno poljoprivredno zemljište zauzima 44,9% površine što ukazuje na potrebu ulaganja

značajnih sredstava u revitalizaciju podbiokovskog prostora i površina pogodnih za poljoprivredu.

- Neka od ograničenja razvoja turizma su spora privatizacija odmarališnih kapaciteta, nedostatak parkirnih mjesta, jednolična ugostiteljska ponuda, zanemarene ruralne ambijentalne cjeline i dr.

Infrastruktura

- Potrebno je unaprjeđenje sustava vodoopskrbe te izgradnja sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području Općine. Problemi vezani uz komunalnu infrastrukturu ograničavaju turističku orientaciju Općine i korištenje obalnog mora kao osnove daljnog razvoja čitavog područja.
- Na području Općine Gradac ne postoje lokacije za zbrinjavanje građevnog otpada.

Okolišne značajke područja na koja provedba Strategije može značajno utjecati

Klimatske promjene

Strategijom su kroz cilj unaprijeđenja javne i komunalne infrastrukture predviđeni projekti izgradnje vatrogasnog doma u Drveniku i rekonstrukcije šumskih puteva. Oba projekta smanjit će rizik nastanka požara na šumskim područjima Općine Gradac i u tom smislu predstavljaju projekte prilagodbe klimatskim promjenama – globalnom zatopljenju.

Kroz cilj unaprijeđenja javne i komunalne infrastrukture predviđen je i projekt rekonstrukcije javne rasvjete u Općini Gradac što primjenom suvremenih tehnologija može dovesti do povećanja energetske učinkovitosti što doprinosi smanjenju potrošnje električne energije, a time indirektno i do smanjenja stvaranja stakleničkih plinova. Također, s ciljem razvoja konkurentnog gospodarskog okruženja i povećanje konkurenčnosti predviđeni su projekti poticanja korištenja obnovljivih izvora energije i energetske obnove zgrada javnog sektora.

U smislu unaprijeđenja sustava gospodarenja otpadom predviđeni su projekti vezani uz održivo gospodarenje otpadom. Projekti vezani uz unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom koji rezultiraju smanjenjem otpada predstavljaju pozitivan utjecaj u smislu klimatskih promjena, zbog uštede prirodnih resursa i smanjenja nastanka stakleničkih plinova koji nastaju obradom i ili odlaganjem otpada.

Nadalje, Strategijom je predviđen projekt izgradnje vodospreme Podaca što se dijelom može sagledavati i kroz prilagodbu klimatskim promjenama, s obzirom na očekivano daljnje povećanje temperature i povećanih potreba za pitkom vodom.

Kroz cilj poticanja održivog razvoja turizma predviđeni su projekti izgradnja marina u Bristu i Gradcu, obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu i uređenje plaže Bošac. Očekivani porast razine mora u smislu klimatskih promjena može imati utjecaja na projektne postavke planiranih pomorskih građevina.

Zrak

Strategijom su kroz cilj unaprijeđenja javne i komunalne infrastrukture predviđeni projekti izgradnje i rekonstrukcije cesta na području Općine Gradac. Promet cestovnim vozilima ima direktni utjecaj na kakvoću zraka zbog nastanka ispušnih plinova. Ovaj utjecaj se u ovom slučaju ipak može zanemariti jer se u slučaju izgradnje radi o kratkim dionicama nerazvrstanih cesta, dok rekonstrukcija cesta u pravilu dovodi do bolje protočnosti prometa i smanjenja nastanka ispušnih plinova.

Kroz cilj unaprijeđenja javne i komunalne infrastrukture predviđeni su i projekti izgradnje vatrogasnog doma u Drveniku i rekonstrukcije šumskih puteva. Oba projekta smanjit će rizik nastanka požara na šumskim područjima Općine Gradac i u tom smislu smanjiti rizik od onečišćenja zraka uslijed izgaranja šume.

Kroz cilj unaprijeđenja javne i komunalne infrastrukture predviđen je projekt sanacije lokacija nepropisno odbačenog otpada Čiste Gradac i Baze Gradac. Neuređena odlagališta komunalnog otpada predstavljaju stalni izvor onečišćenja zraka zbog stvaranja odlagališnih plinova uslijed razgradnje organskog dijela otpada. Na području Gradca nema odlagališta komunalnog otpada, osim nekoliko lokacija nepropisno odbačenog glomaznog i građevinskog otpada koje ne predstavljaju ugrozu u smislu utjecaja na zrak.

Projekt vezan uz mjeru unaprijeđenja kanalizacijske mreže je nadogradnja kanalizacijske mreže Gradac što će uključivati i izgradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda koji može predstavljati izvor neugodnih mirisa za neposredno okolno područje.

Vode i more

Projekti vezani uz mjeru unaprijeđenja kanalizacijske mreže su gradnja sustava oborinskih kanala te nadogradnja kanalizacijske mreže Gradac što će uključivati i pročišćavanje otpadnih voda prije njihovog upuštanja podmorskim ispustom u more i što će dovesti do poboljšanja kvalitete podzemnih voda (prestanak korištenja propusnih septičkih jama) i priobalnog mora (pročišćavanje otpadnih voda prije ispuštanja u more) na području Općine Gradac.

Strategijom su predviđeni projekti vezani uz održivo gospodarenje otpadom. Svi predloženi projekti rezultirat će smanjenim pritiscima na vode kako kroz smanjenje otpada koji završava u spremnicima za miješani otpad, tako i sanacijom lokacija nepropisno odbačenog otpada koje su stalni izvor onečišćenja voda i mora.

Strategijom su kroz cilj poticanja održivog razvoja turizma predviđeni projekti izgradnja marina u Bristu i Gradcu, izgradnja lungo mare do plaže Gospica, obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu, uređenje plaže Bošac i povećanje kapaciteta plaže. Projekti izgradnje marina i uređenja lučice rezultirat će utjecajem na more zbog izgradnje pomorskih građevina koje mogu utjecati na strujanje mora na mikrolokaciji, zauzeće morskih staništa, utjecaj na kakvoću mora zbog prisutnosti plovila i sl. Sva uređenja priobalnog pojasa (luke, plaže, lungomare) najčešće uključuju nasipanje u more što uvjetuje zauzeće morskih staništa, privremeno zamućenje vodenog stupca i sl.

Bioraznolikost

Svi prethodno spomenuti utjecaji na zrak, vode i more, kao i utjecaji na šume, predstavljaju i direktne ili indirektne utjecaje na prirodu.

Šume

Strategijom su predviđeni projekti izgradnje vatrogasnog doma u Drveniku i rekonstrukcije šumskih puteva. Oba projekta smanjit će rizik nastanka požara na šumskim područjima Općine Gradac i u tom smislu smanjiti rizik od onečišćenja zraka uslijed izgaranja šume.

Divljač i lovstvo

Aktivnosti provođenja Strategije ne bi trebale narušiti i ugroziti lovno-produktivne površine.

Kulturno-povijesna dobra

Strategijom je predviđen projekt uređenja spomenika na Gradini u Gradcu. Radi se o spomeniku palim borcima koji je na popisu evidentiranih kulturnih dobara Općine Gradac prema Prostornom planu uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 8/14, 6/16, 15/16-I, 4/18). Također predviđena je obnova zaštićenih kulturnih dobara. U Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske upisano je 13 zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara s područja Općine Gradac.

Krajobraz

Strategijom je kroz cilj unaprijeđenja javne i komunalne infrastrukture definirano niz projekata vezanih uz izgradnju i rekonstrukciju infrastrukture. Svi projekti koji uključuju izgradnju i rekonstrukciju građevina (ceste, visokogradnja, izgradnja trga, uređenje spomenika, sanacija lokacija nepropisno odbačenog otpada, izgradnja komunalnih građevina) imaju utjecaj na krajobraz, privremeni ili trajni, većeg ili manjeg značaja.

Kroz cilj razvoja društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti također je definirano niz projekata vezanih uz uređenje naselja (izgradnja/rekonstrukcija igrališta, rekonstrukcija društvenog doma, izgradnja društvenog centra). Svi projekti urbane izgradnje i uređenja imaju utjecaj na krajobraz, privremeni ili trajni, većeg ili manjeg značaja.

Strategijom razvoja su predviđeni projekti izgradnje dva vidikovca, izgradnja marina u Bristu i Gradcu, izgradnja lungo mare do plaže Gospica, izgradnja dvije i rekonstrukcija osam šetnica, uređenje poučne staze na postojećoj planinarskoj stazi i uređenje postojećeg platoa na vidikovcu „Vrsje“ iznad naselja Gradac, obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu, uređenje plaže Bošac, povećanje kapaciteta plaža i unificiranje turističkih/prodajnih štandova. Svi spomenuti projekti tiču se uređenja prostora i kao takvi imaju direktni utjecaj na krajobraz.

Stanovništvo, društvena infrastruktura i gospodarstvo

Strategija razvoja Općine Gradac temeljni je strateški dokument kojim se planira razvoj lokalne zajednice. Strateški ciljevi razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. su: Unaprijediti javne i komunalne infrastrukture; Razvoj konkurentnog gospodarskog okruženja i povećanje konkurentnosti; Razvoj društvenih aktivnosti i kulturne djelatnosti; Poticanje održivog razvoja turizma i Unaprijediti resurse i efikasnost općinske uprave. Svi strateški ciljevi imat će prvenstveno utjecaj na stanovništvo, društvenu infrastrukturu i gospodarstvo.

Infrastruktura

Strategijom je kroz cilj unaprijeđenja javne i komunalne infrastrukture definirano niz projekata vezanih uz izgradnju i rekonstrukciju infrastrukture (ceste, sanacija lokacija nepropisno odbačenog otpada, izgradnja komunalnih građevina).

Kroz cilj poticanja održivog razvoja turizma predviđeni su projekti izgradnje dva vidikovca, izgradnja marina u Bristu i Gradcu, izgradnja lungo mare do plaže Gospica, izgradnja dvije i rekonstrukcija osam šetnica, uređenje poučne staze, obnavljanje i proširenje lučice za brodove u Zaostrogu, uređenje plaže Bošac i povećanje kapaciteta plaža. Svi spomenuti projekti predstavljaju poboljšanje infrastrukturnog sustava Općine.

Mjere i smjernice za ublažavanje utjecaja

Primjena predloženih mjera zaštite okoliša moguća je na dvije razine:

- na strateškoj razini - mjere ublažavanja utjecaja,
- na projektnoj razini za specifične zahvate predviđene Strategijom razvoja Općine Gradac - smjernice za ublažavanje utjecaja prilikom projektiranja zahvata.

Ovom studijom ne predlaže se poseban program praćenja stanja okoliša, budući da se na području Općine Gradac već provodi praćenje stanja pojedinih sastavnica okoliša u sklopu sustava praćenja na razini Republike Hrvatske (more – sanitarni pokazatelji, zrak, vodna tijela). Za pojedinačne zahvate/projekte eventualno će se dodatno propisati programi praćenja stanja okoliša u sklopu pojedinačnih postupaka procjene utjecaja na okoliš odnosno ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš.

Vode i more

1. Pokrenuti projekte vezane uz odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda naselja Drvenik i Zaostrog.
2. Pokrenuti projekte uređenja neuređenih bujičnih korita na priobalnom području Općine Gradac kako bi se spriječilo plavljenje naseljenih područja tijekom velikih voda.
3. U skladu s predviđenim povećanjem pomorske infrastrukture i pomorskog prometa, unutar lučkog prostora planirane luke nautičkog turizma osigurati prihvat svih vrsta otpadnih voda s brodova i njihovo adekvatno pročišćavanje.

Priroda

4. Prilikom aktivnosti planiranja izgradnje nove prometne i vodnokomunalne infrastrukture, dati prednost ulaganjima u infrastrukturne mreže koje će se postavljati unutar postojećih infrastrukturnih koridora.

Krajobraz

5. Prilikom planiranja infrastrukture i sadržaja, njihov smještaj u prostor omogućiti na način da se vizualno uklope u okolni krajobraz.

Zaključak

Nakon detaljnog opisa okolišnih značajki područja Općine Gradac prepoznati su (potencijalni) okolišni problemi te istaknute okolišne značajke područja na koja provedba Strategije razvoja može značajno utjecati. Na osnovi provedene analize vjerojatnog utjecaja definirane su mjere/smjernice za ublažavanje prepoznatih utjecaja Strategije razvoja. Nakon provedene strateške procjene utjecaja na okoliš može se zaključiti da je Strategija razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. godine prihvatljiva za okoliš.

10. IZVORI PODATAKA

1. Agencija za zaštitu okoliša. 2014. Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2013. godinu.
2. AKVAPROJEKT d.o.o. 2014. Koncepcijsko rješenje sustava odvodnje otpadnih voda Podaca-Brist-Gradac.
3. Alegro, A. 2000. Vegetacija Hrvatske - Interna skripta. Botanički zavod PMF-a, Zagreb, 37 str.
4. Bilić, J. 2010. Geomorfološka obilježja gorskog hrpta Rilića, Hrvatski geografski glasnik, 72/1, 63-85.
5. Biondić, N. & Ž. Brkić. 2002. Vodnogospodarska osnova Republike Hrvatske – Podzemne vode. Arhiv Hrvatske vode, Zagreb.
6. Bognar, A. 2001. Geomorfološka regionalizacija Hrvatske, Acta Geographica Croatica, 34, 7-29
7. DHMZ. 2007. Meteorološka podloga za Studiju o utjecaju na okoliš za izgradnju kanalizacijskog sustava Gradac i Ploče.
8. Dinarsko gorje. Mrežne stranice – Dostupno na: <https://www.dinarskogorje.com/rili263.html>. Pristupljeno 21.10.2019.
9. Državni zavod za statistiku. 2018. Turizam u 2017, Statistička izvješća. Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/SI-1616.pdf
10. Državni zavod za statistiku. Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine. Dostupno na: <http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/censustabshtm.htm>
11. European Environment Agency. 2018. Air quality in Europe - 2017 report. No 13/2018.
12. European Environment Agency. 2018. Air quality in Europe - 2018 report. No 12/2018.
13. Herak, M., I. Allegretti, D. Herak, I. Ivančić, V. Kuk, K. Marić, S. Markušić & I. Sović. Karte potresnih područja Republike Hrvatske. Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Geofizički odsjek.
14. Hinkel, J., A. T. Vafeidis, D. Lincke & C. Wolff. 2015. Procjena mogućih šteta od podizanja razine mora za RH uključujući troškove i koristi od prilagodbe, tehničko izvješće. https://www.paptheacoastcentre.org/pdfs/Cost%20of%20Sea%20Level%20Rise_Croatia_HR.pdf
15. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (HAOP). 2018. Izvješće o inventaru stakleničkih plinova na području Republike Hrvatske za razdoblje 1990.-2016.
16. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu. Bioportal – Ekološka mreža Natura 2000. Dostupno na <http://www.bioportal.hr/>. Pristupljeno: 28.06.2019.
17. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu. Bioportal – Karta staništa. Dostupno na <http://www.bioportal.hr/>. Pristupljeno: 28.06.2019.
18. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu. Bioportal – Središnji registar prostornih jedinica. Dostupno na <http://www.bioportal.hr/>. Pristupljeno: 28.06.2019.
19. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu. Bioportal – Zaštićena područja. Dostupno na <http://www.bioportal.hr/>. Pristupljeno: 28.06.2019.
20. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu. ENVI atlas okoliša – Pedosfera i litosfera. Dostupno na <http://envi.azo.hr/>. Pristupljeno: 04.07.2019.
21. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu. 2015. Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2014. godinu.

22. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu. 2015. Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2014. godinu.
23. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu. 2017. Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2016. godinu.
24. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu. 2018. Izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2017. godinu.
25. Hrvatske šume. Javni podaci o šumama. Dostupno na <http://javni-podaci.hrsume.hr/>.
Pristupljeno: 04.07.2019.
26. Hrvatske vode. 2018. Glavni provedbeni plan obrane od poplava
27. Hrvatske vode. Izvadak iz Registra vodnih tijela, Plan upravljanja vodnim područjima 2016. - 2021. Priređeno: svibanj 2019.
28. Hrvatske vode. 2014. Provedbeni plan obrane od poplava branjenog područja 30 – područje malog sliva Matica
29. Hrvatske vode. Karta opasnosti od poplava po vjerojatnosti pojavljivanja. Dostupno na <http://voda.giscloud.com/map/321490/karta-opasnosti-od-poplava-po-vjerojatnosti-poplavljinja>. Pustupljeno: 27.06.2019.
30. Institut IGH. 2009. Studija utjecaja na okoliš sustava javne odvodnje Gradac.
31. Institut za oceanografiju i ribarstvo. Kakvoća mora u Republici Hrvatskoj. Dostupno na <http://baltazar.izor.hr/plazepub/kakvoca>. Pustupljeno: 27.06.2019.
32. Kapelj, J., S. Kapelj. 2006. Studija utjecaja na okoliš – Autocesta A1 Čvor Ravča – Čvor Ploče 1 – Čvor Ploče 2 – Ploče (luka) Stac. km 77+336,705 – km 112+294,007 – Idejno rješenje – Geološki i hidrogeološki odnosi u širem području trase. Arhiv IGH, Split.
33. Karta potresnih područja Republike Hrvatske
Dostupno na <http://seizkarta.gfz.hr/karta.php>. Pustupljeno 28.05.2019.
34. Magaš, N., S. Marinčić & Đ. Benček. 1979. Osnovna geološka karta SFRJ, M 1:100.000, Tumač za list Ploče, K33-35. Institut za geološka istraživanja, Zagreb.
35. Marinčić, S., N. Magaš & Đ. Benček. 1977. Osnovna geološka karta SFRJ, M 1:100.000, list Ploče, K33-23. Institut za geološka istraživanja, Zagreb.
36. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske Unije. 2015. Metodološke smjernice za izradu strategija urbanog razvoja. Nacrt.
37. Ministarstvo kulture. Registr kulturnih dobara. Dostupno na <http://www.minkulture.hr>. Pustupljeno: 02.07.2019.
38. Ministarstvo poljoprivrede. Informacijski sustav središnje lovne evidencije. Dostupno na <http://sle.mps.hr>. Pustupljeno: 04.07.2019.
39. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU (MRRFEU). 2018. Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na lokalnoj razini (razdoblje 2014-2016.)
40. Ministarstvo zaštite okoliša i energetike (MZOE). 2018. Sedmo nacionalno izvješće Republike Hrvatske prema Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC).
41. Splitsko-dalmatinska županija. 2012. Izvješće o stanju okoliša u Splitsko - dalmatinskoj županiji za razdoblje od 2008. do 2011. godine.
42. Sveučilište u Splitu, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije. 2017. Elaborat zaštite okoliša, Uređenje obalnog pojasa u naselju Gradac.
43. Šegota, T. & A. Filipčić. 2003. Köppenova podjela klima i Hrvatsko nazivlje. Geoadria, 8/1, 17-37, Zadar.

44. Urbanski, S.P., W.M. Hao & S. Baker. 2009. Chemical Composition of Wildland Fire Emissions. U: Developments in Environmental Science, Vol. 8. Ed. Bytnerowicz, A., M. Arbaugh, A. Riebau i C. Andersen, 79-107 str.

11. POPIS PROPISA

(uključivo prostorni planovi, međunarodne konvencije, protokoli i dr.)

Bioraznolikost

1. Konvencija o biološkoj raznolikosti (Rio de Janeiro, 1992.)
2. Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa - Bernska konvencija (Bern, 1979.)
3. Pravilnik o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima (NN 88/14)
4. Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16)
5. Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (NN 72/17)
6. Uredba o ekološkoj mreži (NN 124/13, 105/15)
7. Uredbu o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19)
8. Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19)

Buka

1. Pravilnik o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi rade i borave (NN 145/04)
2. Zakon o zaštiti od buke (NN 30/09, 55/13, 153/13, 41/16, 114/18)

Gospodarstvo

1. Operativni program za pomorstvo i ribarstvo Republike Hrvatske za programsко razdoblje 2014-2020. (verzija 2018. godine)
2. Pravilnik o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrjednovanja županijskih razvojnih strategija (NN 53/10)
3. Program ruralnog razvoja Prebulike Hrvatske za razdoblje 2014-2020. (verzija 2019. godine)
4. Razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije 2011-2013. (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 8a/11)
5. Strategija razvoja Općine Gradac za razdoblje 2019-2023. Radna verzija.
6. Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013-2020. (NN 136/13)
7. Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske do kraja 2020. godine (75/17)
8. Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18)
9. Županijska razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje do 2020. godine – prijedlog.

Infrastruktura

1. Nacionalna strategija zaštite od požara za razdoblje od 2013. do 2022. (NN 68/13)
2. Naredba o razvrstavanju luka otvorenih za javni promet na području Splitsko-dalmatinske županije (NN 90/14)

3. Odluka o razvrstavanju javnih cesta (NN 103/17, 17/18)
4. Pravilnik o gospodarskom korištenju, korištenju ili gradnji građevina i posebnoj upotrebi pomorskog dobra na području Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 110/17)
5. Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske (NN 130/09)
6. Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2030. godine (NN 84/17)
7. Zakon o cestama (NN 84/11, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14, 64/15)
8. Zakon o gradnji (NN 153/13, 20/17, 39/19)

Krajobraz

1. Konvencija o europskim krajobrazima (Firenca, 2000.)
2. Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske (NN 81/99, 143/08)

Kulturno-povijesna baština

1. Europska konvencija o zaštiti arheološke baštine (Valetta, 1992.)
2. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18)

Lovstvo

1. Zakon o lovstvu (NN 99/18, 32/19)

More

1. Akcijski program Strategije za upravljanje morskim okolišem i obalnim područjem: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora (NN 153/14)
2. Konvencija o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja – Barcelonska konvencija (Barcelona, 1976, 1995.)
3. Program mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske (NN 97/17)
4. Protokol o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja iz izvora i djelatnosti na kopnu (Siracusa, 1996.)
5. Protokol o posebno zaštićenim područjima i biološkoj raznolikosti u Sredozemljiju (Barcelona, 1995.)
6. Uredba o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08)
7. Uredba o uspostavi okvira za djelovanje RH u zaštiti morskog okoliša (NN 136/11)

Okoliš općenito

1. Konvencija o pristupu informacijama o sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Aarhus, 1998.)
2. Program zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 01/08)
3. Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14, 3/17)
4. Uredba o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17)
5. Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 78/15, 12/18, 118/18)

Otpad i višak iskopa

1. Plan gospodarenja otpadom Općine Gradac za razdoblje 2018-2023. (Službeni glasnik Općine Gradac 06/18)
2. Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2017. do 2022. godine (NN 3/17)
3. Pravilnik o gospodarenju otpadom (NN 117/17)
4. Pravilnik o katalogu otpada (NN 90/15)
5. Pravilnik o postupanju s viškom iskopa koji predstavlja mineralnu sirovину kod izvođenja građevinskih radova (NN 79/14)
6. Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05)
7. Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13, 73/17, 14/19, 98/19)
8. Zakon o rudarstvu (NN 56/13, 14/14, 52/18, 115/18)

Prostorno uređenje

1. Prostorni plan uređenja Grada Ploča (Službeni glasnik Grada Ploča 07/07, 02/08, 04/11, 07/12, 07/15, 03/17, 01/18)
2. Prostorni plan uređenja Grada Vrgorca (Službeno glasilo grada Vrgorca 09/06, 07/10, 01/11, 21/16, 26/16)
3. Prostorni plan uređenja Općine Gradac (Službeni glasnik Općine Gradac 59/07, 61/07, 75/09, 8/14, 6/16, 15/16-I, 04/18)
4. Prostorni plan uređenja Općine Podgora (Službeno glasilo općine Podgora 04/07, 01/10, 07/11, 07/13, 07/14, 13/15, 08/16, 06/17, 06/18)
5. Prostorni plan Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 1/03, 8/04, 5/05, 5/06, 13/07, 9/13 i 147/15)
6. Strategija održivog razvijanja Republike Hrvatske (NN 30/09)
7. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/17) i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99, 84/13)

Stanovništvo

1. Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012-2020. (NN 116/12)
2. Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (NN 124/14)

Turizam

1. Glavni plan razvoja turizma Splitsko-dalmatinske županije (2017-2027) sa strateškim i operativnim planom marketinga (Turistička zajednica Splitsko-dalmatinske županije, 2018.)
2. Pravilnik o kriterijima za razvrstavanje naselja u turističke razrede (NN 92/09 i 04/15)
3. Pravilnik o proglašavanju turističkih općina i gradova i o razvrstavanju naselja u turističke razrede (NN 122/09, 9/10, 61/10, 82/10, 36/11, 89/11, 146/11, 141/12, 144/12, 38/13, 153/13, 126/15, 15/16, 54/16, 113/16, 26/17, 61/17, 72/17 i 78/17)
4. Strategija razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske za razdoblje 2009-2019. (2008.)
5. Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine (NN 55/13)

Vode

1. Državni plan mjera za slučaj izvanrednih i iznenadnih onečišćenja voda (NN 05/11)
2. Odluka o određivanju osjetljivih područja (NN 81/10, 141/15)

3. Plan upravljanja vodnim područjima 2016-2021. (NN 66/16)
4. Pravilnik o graničnim vrijednostima emisija otpadnih voda (80/13, 43/14, 27/15, 3/16)
5. Pravilnik o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 66/11, 47/13)
6. Strategija upravljanja vodama (NN 91/08)
7. Uredba o standardu kakvoće voda (NN 73/13, 151/14, 78/15, 61/16)
8. Uredba o standardu kakvoće voda (NN 96/19)
9. Višegodišnji program gradnje komunalnih građevina (NN 117/15)
10. Zakon o vodama (NN 55/19)

Zrak i klima

1. Konvencija o prekograničnim onečišćenjima zraka na velikim udaljenostima – LRTAP konvencija (Geneva, 1979.)
2. Kyoto protokol uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Kyoto, 1997.) i Izmjene iz Dohe Kyotskog protokola uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Doha, 2012.)
3. Odluka o donošenju Šestog nacionalnog izvješća Republike Hrvatske prema Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime (NN 18/14)
4. Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Rio de Janeiro, 1992.)
5. Pariški sporazum (Pariz, 2015.)
6. Program postupnog smanjivanja emisija za određene onečišćujuće tvari u Republici Hrvatskoj za razdoblje do kraja 2010. godine, s projekcijama emisija za razdoblje od 2010. do 2020. godine (NN 152/09)
7. Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama u Splitsko-dalmatinskoj županiji za razdoblje 2017-2020. godine (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 160/17) (Sl. glasnik Zadarske županije 20/17)
8. Protokol o suzbijanju zakiseljavanja, eutrofikacije i prizemnog ozona -Gothenburg protokol (Gothenburg, 1999.)
9. Uredba o nacionalnim obvezama smanjenja emisija određenih onečišćujućih tvari u zraku u Republici Hrvatskoj (NN 76/18)
10. Uredba o određivanju zona i aglomeracija prema razinama onečišćenosti zraka na teritoriju Republike Hrvatske (NN 01/14)
11. Uredba o razinama onečišćujućih tvari u zraku (NN 117/12, 84/17)
12. Zakon o zaštiti zraka (NN 130/11, 47/14, 61/17, 118/18)

12. PRILOZI

12.1. SUGLASNOST MINISTARSTVA ZAŠTITE OKOLIŠA I ENERGETIKE ZA BAVLJENJE POSLOVIMA ZAŠTITE OKOLIŠA ZA TVRTKU FIDON D.O.O.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I ENERGETIKE
10000 Zagreb, Radnička cesta 80
tel: +385 1 3717 111, faks: +385 1 3717 135

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i
održivo gospodarenje otpadom
Sektor za procjenu utjecaja na okoliš
KLASA: UP/I 351-02/18-08/16
URBROJ: 517-03-1-2-19-4
Zagreb, 20. rujna 2019.

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike na temelju odredbe članka 42. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/13, 153/13, 78/15 i 12/18) i članka 71. Zakona o izmjenama i dopunama stavka Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 118/18), u vezi s člankom 130. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj 47/09) tješavajući povodom zahtjeva ovlaštenika FIDON d.o.o., Trpinjska 5, Zagreb, radi utvrđivanja promjena u popisu zaposlenika ovlaštenika, donosi:

RJEŠENJE

1. Ovlašteniku FIDON d.o.o., Trpinjska 5, Zagreb, OIB: 61198189867, izdaje se suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša:
 1. Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš(u dalnjem tekstu: strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentaciju za određivanje sadržaja strateške studije
 2. Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući i dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije o utjecaju na okoliš i dokumentaciju o usklađenosti glavnog projekta s mjerama zaštite okoliša i programom praćenja stanja okoliša.
 3. Izrada dokumentacije vezano za postupak izdavanja okolišne dozvole uključujući izradu Temeljnog izvješća
 4. Izrada programa zaštite okoliša,
 5. Izrada izvješća o stanju okoliša
 6. Izrada izvješća o sigurnosti
 7. Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš,
 8. Izrada sanacijskih elaborata, programa i sanacijskih izvješća,

9. Procjena šteta nastalih u okolišu uključujući i prijeteće opasnosti
 10. Obavljanje stručnih poslova za potrebe Registra onečišćavanja okoliša,
 11. Izrada elaborata o usklađenosti proizvoda s mjerilima u postupku ishodenja znaka zaštite okoliša „Prijatelj okoliša“ i znaka EU Ecolabel
 12. Izrada elaborata o utvrđivanju mjerila za određenu skupinu proizvoda za dodjelu znaka zaštite okoliša Prijatelj okoliša
- II. Suglasnost iz točke I. ove izreke prestaje važiti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu propisa iz članka 40. stavka 11. Zakona o zaštiti okoliša.
- III. Ovo rješenje upisuje se u očeviđnik izdanih suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša koji vodi Ministarstvo zaštite okoliša i energetike.
- IV. Ukida se rješenje KLASA: UP/I-351-02/18-08/16, URBROJ: 517-06-2-1-1-18-2 od 23. srpnja 2018. godine kojim je ovlašteniku FIDON d.o.o. dana suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša.
- V. Uz ovo rješenje prileži popis zaposlenika ovlaštenika: voditelja stručnih poslova zaštite okoliša i stručnjaka.

O b r a z l o ž e n j e

Ovlaštenik FIDON d.o.o., Trpinjska 5, Zagreb, je podnio zahtjev za izmjenom suglasnosti KLASA UP/I-351-02/18-08/16, URBROJ: 517-06-2-1-1-18-2 od 23. srpnja 2018. godine za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša sukladno članku 41. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18). U zahtjevu se traži brisanje voditelja stručnih poslova Zlatka Perovića i uvrštanje na popis stručnjaka Dijanu Katavić, dipl.ing.zrak. i Luciju Premužak, mag.geol.

Uz zahtjev FIDON d.o.o. je sukladno članku 20. Pravilnika o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša („Narodne novine“, broj 57/10, u daljem tekstu: Pravilnik), dostavio sljedeće dokaze: preslike diploma i potvrde Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje za zaposlene stručnjake: Dijanu Katavić i Luciju Premužak, te životopise; popis radova u čijoj su izradi sudjelovali uz preslike naslovnih stranica iz kojih je razvidno svojstvo u kojem su sudjelovali.

U postupku je obavljen uvid u zahtjev i priloženu dokumentaciju te je utvrđeno da stručnjak Dijana Katavić, dipl.ing.zrak. odgovara prema osnovnim uvjetima za upis među stručnjake s tri godine radnog staža, dok Lucija Premužak nema dovoljno radnog staža te se ne može uvrstiti među stručnjake.

Zahtjev za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša iz točke I. izreke ovog rješenja je osnovan za navedene poslove.

Slijedom naprijed navedenog prema članku 42. stavku 3. Zakona o zaštiti okoliša suglasnost se izdaje s rokom važnosti kako stoji u točci II. izreke ovoga rješenja.

Točka III. izreke ovoga rješenja temeljena je na odredbi članka 40. stavka 8. Zakona o zaštiti okoliša.

Točka V. izreke ovoga rješenja temelji se na naprijed izloženom utvrđenom činjeničnom stanju.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku i protiv njega se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnog судa u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6, u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom upravnom судu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

Upravna pristojba na zahtjev i ovo rješenje naplaćena je državnim biljezima sukladno Zakonu o upravnim pristojbama („Narodne novine“, broj 115/16) i Uredbi o tarifi upravnih pristojbi („Narodne novine“, broj 8/17, 37/17, 129/17 i 18/19).

Dostaviti:

1. Fidon d.o.o., Trpinjska 5, Zagreb, (R, s povratnicom!)
2. Očeviđnik, ovdje

P O P I S		
zaposlenika ovlaštenika: FIDON d.o.o., Trpinjska 5, Zagreb, slijedom kojih je ovlaštenik ispunio propisane uvjete za izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša sukladno rješenju Ministarstva KLASA: UP/I-351-02/18-08/16; URBROJ: 517-06-2-1-1-19-4 od 20. rujna 2019. godine.		
STRUČNI POSLOVI ZAŠTITE OKOLIŠA PREMA ČLANKU 40. STAVKU 2. ZAKONA	VODITELJ STRUČNIH POSLOVA	ZAPOSLENI STRUČNJACI
1. Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš u dalnjem tekstu strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentaciju za određivanje sadržaja strateške studije	dr.sc. Anđela Erdelez, dipl. ing. grad.	Andrija Petković, dipl.ing. grad. Dijana Katavić, dipl.ing.zruč.
2. Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući i dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije o utjecaju na okoliš i dokumentaciju o uskladenosti glavnog projekta s mjerama zaštite okoliša i programom praćenja stanja okoliša.	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
8. Izrada dokumentacije vezano za postupak izdavanja okolišne dozvole uključujući izradu Temeljnog izvješća	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
9. Izrada programa zaštite okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
10. Izrada izvješća o stanju okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
11. Izrada izvješća o sigurnosti	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
12. Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš,	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
14. Izrada sanacijskih elaborata, programa i sanacijskih izvješća,	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
21. Procjena šteta nastalih u okolišu uključujući i prijeteće opasnosti	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
23. Obavljanje stručnih poslova za potrebe Registra onečišćavanja okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
25. Izrada elaborata o uskladenosti proizvoda s mjerilima u postupku ishodenja znaka zaštite okoliša „Prijatelj okoliša“ i znaka EU Ecolabel	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
26. Izrada elaborata o utvrđivanju mjerila za određenu skupinu proizvoda za dodjelu znaka zaštite okoliša Prijatelj okoliša.	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.

12.2. ODLUKA O IZRADI RAZVOJNE STRATEGIJE OPĆINE GRADAC ZA RAZDOBLOJE OD 2017.-2022. GODINE

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO DALMATINSKA ŽUPANIJA
OPĆINA GRADAC
OPĆINSKO VIJEĆE

KLASA: 022-05/17-01/02
URBROJ: 2147-04/17-01

Gradac, 06. srpnja 2017. godine

Na temelju članka 35. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“ broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15) i članka 25. Statuta općine Gradac („Službeni glasnik“ broj 79/09, 01/13, 02/13) Općinsko vijeće općine Gradac na svojoj drugoj sjednici održanoj 06. srpnja 2017. godine donijelo je

ODLUKU o izradi razvojne strategije Općine Gradac za razdoblje od 2017. – 2022. godine

Članak 1.

Donosi se Odluka o izradi razvojne strategije Općine Gradac za razdoblje od 2017. – 2022. godine.

Članak 2.

Razvojna strategije Općine Gradac je strateški dokument održivog razvoja Općine Gradac uskladen sa županijskim, nacionalnim i europskim strategijama, a predstavlja osnovu za planiranje, pripremu i provođenje projekata u svim segmentima društvenog i gospodarskog života.

Članak 3.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u Službenom glasniku, službenom glasilu Općine Gradac.

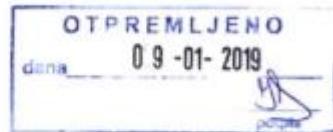
Predsjednica
Općinskog vijeća Općine Gradac
Monika Stipić

12.3. MIŠLJENJE UPRAVNOG ODJELA ZA KOMUNALNE POSLOVE, KOMUNALNU INFRASTRUKTURU I ZAŠТИTU OKOLIŠA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE O POTREBI PROVEDBE POSTUPKA STRATEŠKE PROCJENE UTJECAJA NA OKOLIŠ

201900005986

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO – DALMATINSKA ŽUPANIJA
Upravni odjel za komunalne poslove,
komunalnu infrastrukturu
i zaštitu okoliša

KLASA: 351-02/19-03/0002
URBROJ: 2181/1-10/14-19-0002
Split, 09.01.2019. godine

OPĆINA GRADAC
Jedinstveni upravni odjel
Stjepana Radića 3
21330 Gradac

Predmet: Strategija razvoja Općine Gradac za razdoblje od 2018. do 2023.

- mišljenje o potrebi provedbe postupka ocjene, odnosno strateške procjene utjecaja na okoliš, daje se

Veza: Vaša KLASA: 022-05/18-04/1530

Na temelju članka 66. stavka 1. Zakona o zaštiti okoliša (Narodne novine, br. 80/13, 153/13, 78/15 i 12/18), daje se:

Mišljenje

Za Strategiju razvoja Općine Gradac za razdoblje od 2018. do 2023. potrebno je provesti postupak strateške procjene utjecaja na okoliš.

Obrazloženje

Općina Gradac je sukladno odredbama članka 66. Zakona o zaštiti okoliša (Narodne novine, br. 80/13, 153/13, 78/15 i 12/18), u dalnjem tekstu: Zakon o zaštiti okoliša, svojim zahtjevom od 21. prosinca 2018., KLASA: 022-05/18-04/1530, URBROJ: 2147-04/18-04, od ovog Upravnog tijela zatražila mišljenje o potrebi provedbe postupka ocjene, odnosno strateške procjene utjecaja na okoliš za Strategiju razvoja Općine Gradac za razdoblje od 2018. do 2023. (u dalnjem tekstu: Strategija).

Uz zahtjev, Općina Gradac je priložila Koncept Strategije razvoja Općine Gradac i popunjeni Obrazac o ocjeni o potrebi strateške procjene na okoliš.

U predmetnoj dokumentaciji, kao razlog izrade Strategije navodi se da je Strategija temeljni strateški dokument koji na jednom mjestu analizira stanje razvoja i predlaže razvojne pravce za sve ključne sektore razvoja Općine Gradac. Cilj Strategije je odgovoriti na potrebe lokalne zajednice, ali uzimajući u obzir postojeće kapacitete i mogućnosti razvoja.

Uvidom u priložene dokumente, kao i razloge i ciljeve izrade Strategije, ovo Upravno tijelo je ocijenilo da je za predmetnu Strategiju potrebno provesti postupak strateške procjene utjecaja na okoliš.

Naime, člankom 63. Zakona o zaštiti okoliša, određeno je da se strateška procjena obvezno provodi za:

- strategije, planove i programe, uključujući njihove izmjene i dopune koji se donose na državnoj, područnoj (regionalnoj) te na lokalnoj razini, iz područja: poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, energetike, industrije, rudarstva, prometa, elektroničkih komunikacija, turizma, prostornog planiranja, regionalnog razvoja, gospodarenja otpadom i vodnog gospodarstva kada daju okvir za zahvate koji podliježu ocjeni o potrebi procjene utjecaja na okoliš, odnosno procjeni utjecaja na okoliš;
- strategije, planove i programe uključujući njihove izmjene i dopune čija se provedba financira iz sredstava Europske unije;
- strategije, planove i programe za koje se prema posebnom propisu iz područja zaštite prirode utvrđi da mogu imati značajan negativan utjecaj na ekološku mrežu.

Postupak strateške procjene provodi se na način određen odredbama Zakona o zaštiti okoliša i Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (Narodne novine, br. 03/17).

Uvidom u Internet stranicu Bioportal (<http://www.bioportal.hr/gis/>) Hrvatske agencije za okoliš i prirodu, ovo Upravno tijelo je utvrdilo da se na području Općine Gradac ne nalaze zaštićena područja sukladno Zakonu o zaštiti prirode (Narodne novine, br. 80/13 i 15/18), u daljem tekstu Zakon o zaštiti prirode. Na području Općine Gradac nalaze se dva područja ekološke mreže, i to Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR3000131 Uvale Vira donja i Vira gornja i Područje očuvanja značajno za ptice (POP) HR1000030 Biokovo i Rilić.

Napominjemo da je, sukladno članku 26. stavku 2. i članku 48. Zakona o zaštiti prirode, prije pokretanja postupka strateške procjene utjecaja na okoliš, ovom Upravnom tijelu obvezno podnijeti zahtjev za Prethodnu ocjenu prihvatljivosti Strategije za ekološku mrežu. Sukladno članku 74. stavku 3. Zakona o zaštiti okoliša, rezultati ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, mjere ublažavanja utjecaja te praćenje provedbe mjera ublažavanja i sprječavanja štetnog utjecaja na ekološku mrežu su obvezujući za tijelo koje donosi i tijelo koje provodi strategiju, plan ili program.

Slijedom svega navedenog, ovo Upravno tijelo je mišljenja da je za Strategiju razvoja Općine Gradac za razdoblje od 2018. do 2023. potrebno provesti postupak strateške procjene utjecaja na okoliš.

Dostaviti:

1. Naslovu
2. Pismohrana

12.4. RJEŠENJE O PRIHVATLJIVOSTI STRATEGIJE ZA EKOLOŠKU MREŽU

201900009673

KLASA: UP/I 351-04/19-01/0005
URBROJ. 2181/1-10/06-19-4
Split, 14. siječnja 2019.

Upravni odjel za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša u Splitsko-dalmatinskoj županiji, temeljem članka 48. stavak 5. vezano uz članak 26. stavak 2. i članak 46. stavak 2. Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13 i 15/18), povodom zahtjeva nositelja izrade strategije, Općine Gradac, Stjepana Radića 3, 21330 Gradac, a vezano za prethodnu ocjenu prihvatljivosti Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje od 2018. – 2023. za ekološku mrežu, nakon provedenog postupka donosi

RJEŠENJE

- I. Za Strategiju razvoja Općine Gradac za razdoblje od 2018. – 2023. može se isključiti značajan negativni utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže te je ista prihvatljiva za ekološku mrežu i nije potrebno provesti Glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu uz uvjet da se ne planiraju infrastrukturni i drugi zahvati unutar područja utjecaja na POVS „HR3000131 Uvale Vira donja i Vira gornja“, kao ni zahvati koji bi mogli imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost POP „HR1000030 Biokovo i Rilić“ te uz provedbu postupka ocjene prihvatljivosti za dokumente nižeg reda i pojedinačne zahvate, koji će utvrditi prostorni smještaj te obilježja zahvata koji mogu imati utjecaj na ekološku mrežu.
- II. Ovo Rješenje biti će objavljeno na internetskim stranicama Splitsko-dalmatinske županije.

Obrázloženje

Nositelj izrade strategije, Općina Gradac, Stjepana Radića 3, 21330 Gradac, podnijela je dopisom KLASA: 022-05/19-04/300, URBROJ. 2147-04/19-04 od 10. siječnja 2019. godine Zahtjev za provedbu postupka prethodne ocjene prihvatljivosti Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje od 2018. – 2023. za ekološku mrežu (dalje u tekstu: Zahtjev). Uz Zahtjev su, sukladno članku 48. stavak 2. Zakona o zaštiti prirode, dostavljeni podaci o nositelju izrade, nazivu strategije, razlozima donošenja, ciljevima i programskim polazištim, obuhvatu strategije, planiranim zahvatima i aktivnostima te je priložen i koncept strukture dokumenta strategije.

U postupku Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, ovo Upravno tijelo je sukladno članku 48. stavak 3. Zakona o zaštiti prirode zatražilo mišljenje Hrvatske agencije za okoliš i prirodu (dalje u tekstu: Agencija), a koja se 14. siječnja 2019. godine očitovala mišljenjem (KLASA: 612-07/19-30/19, URBROJ: 427-07-10-19-2) u kojem navodi sljedeće:

Razlog donošenja, ciljevi i programska polazišta: Strategija razvoja Općine Gradac je temeljni strateški dokument koji na jednom mjestu analizira stanje razvoja i predlaže razvojne pravce za sve ključne sektore razvoja Općine Gradac zbog čega se i pristupilo njegovoj izradi i donošenju. Cilj Strategije je odgovoriti na potrebe lokalne zajednice uzimajući u obzir postojeće kapacitete i mogućnosti razvoja. Ključni element Strategije je Akcijski plan, odnosno provedbeni plan kojim se definiraju rokovi, finansijska konstrukcija, kao i odgovorne strane za izvršenje planiranih mjera i aktivnosti.

Obuhvat strategije je Općina Gradac, odnosno pripadajuća naselja Brist, Podaca, Zaostrog, Gradac, Drvenik.

Zahvati i aktivnosti koji se planiraju Strategijom: Društveni i socijalni razvoj općine Gradac koji utječe na podizanje kvalitete života stanovnika. Planirani infrastrukturni zahvati su: Poduzetnička zona u Drveniku (mješovite namjene) na k.č. 3491/1 k.o. Drvenik, izgradnja Vatrogasnog doma na k.č. 3491/1 u poduzetničkoj zoni, izgradnja lučice u naseljima Brist i Podaca u suradnji s Lučkom upravom, izgradnja rive u Drveniku, izgradnja šetnica, popločavanje ulica, trgova.

Na području obuhvata Općine Gradac nalaze se područja ekološke mreže (Uredba o ekološkoj mreži, NN 124/13, 105/51), Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) „HR3000131 Uvale Vira donja i Vira gornja“ i Područje očuvanja značajno za ptice (PoP) „HR1000030 Biokovo i Rilić“.

Planirana poduzetnička zona i vatrogasnici dom u Drveniku na k.č. 3491/1, k.o. Drvenik nalaze se izvan obuhvata ekološke mreže. Obalni dio naselja Brist i Podaca, gdje je očekivana izgradnja lučica, nalaze se izvan ekološke mreže, a samo kopneni dio obuhvata administrativnih granica naselja Brist i Podaca dalje prema unutrašnjosti se nalazi unutar područja ekološke mreže POP „HR1000030 Biokovo i Rilić“. Obalni dio unutar obuhvata administrativnih granica naselja Drvenik nalazi se izvan ekološke mreže, izuzev uvala Vira donja i Vira Gornja koje se nalaze unutar područja ekološke mreže POVS „HR3000131 Uvale Vira donja i Vira gornja“, dok se kopneni dio naselja Drvenik dalje prema unutrašnjosti također nalazi unutar POP „HR1000030 Biokovo i Rilić“.

Prethodnom ocjenom može se isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže planiranih infrastrukturnih zahvata poduzetnička zona i vatrogasnici dom u Drveniku na k.č. 3491/1, k.o. Drvenik te izgradnja lučice u naseljima Brist i Podaca, s obzirom na očekivana obilježja zahvata i smještaj izvan područja ekološke mreže. Vezano uz planiranu izgradnju rive u Drveniku, prethodnom ocjenom može se isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, uz uvjet da se ne planira unutar područja utjecaja na područje ekološke mreže POVS „HR3000131 Uvale Vira donja i Vira gornja“. Vezano uz planiranu izgradnju šetnica, prethodnom ocjenom može se isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže uz uvjet da se ne planiraju unutar područja utjecaja na područje ekološke mreže POVS „HR3000131 Uvale Vira donja i Vira gornja“ niti na način koji bi mogao imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost POP „HR1000030 Biokovo i Rilić“. Nadalje, vezano uz planirano popločavanje ulica i trgovina, s obzirom da se navedeni zahvati očekuju unutar naseljenih područja, smatramo da se na nivou Strategije može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja ovih elemenata Strategije na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže.

S obzirom na općeniti karakter dokumenta i nedostatnu razinu definiranosti elemenata strategije (obilježja i smještaj), smatramo da se može isključiti značajan negativan utjecaj Strategije na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, uz uvjet da se ne planiraju infrastrukturni i drugi zahvati unutar područja utjecaja na POVS „HR3000131 Uvale Vira donja i Vira gornja“, kao ni zahvati koji bi mogli imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost POP „HR1000030 Biokovo i Rilić“, te uz provedbu postupka ocjene prihvatljivosti za dokumente nižeg reda i pojedinačne zahvate, koji će utvrditi prostorni smještaj te obilježja zahvata koji mogu imati utjecaj na ekološku mrežu.

Temeljem odredbi članka 26. stavka 2. Zakona o zaštiti prirode, za strategije, planove i programe, za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša određena obveza strateške procjene, Prethodna ocjena obavlja se prije pokretanja postupka strateške procjene utjecaja strategije, plana i programa na okoliš.

Člankom 46. stavak 2. citiranog Zakona propisano je da Prethodnu ocjenu i Glavnu ocjenu za strategije, planove i programe koji se pripremaju i/ili donose na lokalnoj razini, kao i za one koji se pripremaju i/ili donose na lokalnoj razini, a za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša određena obveza strateške procjene ili ocjene o potrebi strateške procjene provodi nadležno upravno tijelo odnosno Upravni odjel za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša Splitsko-dalmatinske županije.

Nadalje, ako Upravno tijelo isključi mogućnost značajnih negativnih utjecaja strategije, plana i programa na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, sukladno odredbama članka 48. stavka 5. Zakona o zaštiti prirode donosi rješenje da je strategija, plan ili program prihvatljiv za ekološku mrežu.

U postupku Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, ovo Upravno tijelo razmotriло je predmetni zahtjev, razloge donošenja, obuhvat Strategije kao i stručno mišljenje Agencije te je sukladno gore utvrđenim činjenicama odlučilo kao u izreci ovog Rješenja.

Temeljem članka 51. stavak 2. citiranog Zakona o zaštiti prirode, ovo Rješenje objavljuje se na internetskim stranicama Splitsko-dalmatinske županije.

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ovog Rješenja moguće je izjaviti žalbu Ministarstvu zaštite okoliša i energetike u Zagrebu, Radnička cesta 80, u roku od 15 dana po njegovom primjeku. Žalba se predaje neposredno ili šalje poštom putem ovog tijela, a može se izjaviti i usmeno na zapisnik.

Pristojba na žalbu iznosi 50,00 kn upravnih biljega sukladno tarifnom broju 3. Uredbe o tarifi upravnih pristojbi (NN 8/17).

PRIVREMENA PROČELNICA

Marija Vuković, d.i.a.

12.5. ODLUKA O ZAPOČINJANU POSTUPKA STRATEŠKE PROCJENE UTJECAJA NA OKOLIŠ

Republika Hrvatska
Splitsko-dalmatinska županija
Općina Gradac
Općinski načelnik
Stjepana Radića 3
21 330 Gradac

Na temelju članka 63. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“ broj 80/13, 78/15, 12/18 i 118/18) i članka 5. stavka 4. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine“ broj 03/17), načelnik Općine Gradac dana 05. srpnja 2019. donosi

**ODLUKU
o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš
Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2018-2023. godine**

Članak 1.

Donošenjem Odluke o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš (u dalnjem tekstu Odluka) započinje postupak strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2018-2023. godine.

Postupak strateške procjene prema ovoj Odluci provodi Jedinstveni upravni odjel Općine Gradac koji je ujedno i nadležno tijelo odnosno nositelj izrade Strategije razvoja Općine Gradac.

Članak 2.

Razlozi za donošenje, obuhvat, ciljevi i programska polazišta Strategije razvoja Općine Gradac utvrđeni su Odlukom o izradi razvojne strategije Općine Gradac od 2017.-2022. godine (Klasa: 022-05/17-01/02, Ur.broj: 2147-04/17-01 od 06. srpnja 2017).

Strategija razvoja Općine Gradac je temeljni strateški dokument koji na jednom mjestu analizira stanje razvoja i predlaže razvojne pravce za sve ključne sektore razvoja Općine Gradac zbog čega se i pristupilo njegovoj izradi i donošenju. Cilj Strategije je odgovoriti na potrebe lokalne zajednice uzimajući u obzir postojeće kapacitete i mogućnost razvoja. Ključni element Strategije je Akcijski plan odnosno provedbeni plan kojim se definiraju rokovi, finansijska konstrukcija, kao i odgovorne strane za izvršenje planiranih mjera i aktivnosti.

Obuhvat Strategije je Općina Gradac odnosno pripadajuća naselja Brist, Podaca, Zaostrog, Gradac i Drvenik.

Zahvati i aktivnosti koji se planiraju Strategijom razvoja Općine Gradac su: Društveni i socijalni razvoj Općine Gradac koji utječe na podizanje kvalitete života stanovnika. Planirani infrastrukturni sustavi su: Poduzetnička zona u Drveniku (mješovite namjene) na k.č. 3491/1

k.o. Drvenik, izgradnja Vatrogasnog doma na k.č. 3491/1 u poduzetničkoj zoni, izgradnja lučice u naseljima Brist i Podaca u suradnji s Lučkom upravom, izgradnja rive u Drveniku, izgradnja šetnica, popločavanje ulica, trgovina.

Članak 3.

Prethodno ovoj Odluci, a sukladno članku 66. stavak 1. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“ broj 80/13, 78/15, 12/18 i 118/18), zatraženo je i prijavljeno Mišljenje Upravnog odjela za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša Splitsko-dalmatinske županije, Klasa: 351-02/19-03/0002 Ur.broj: 2181/1-10/14-1-0002, od 09. siječnja 2019. godine, kojim je određena obveza izrade strateške procjene za Strategiju razvoja Općine Gradac.

Prethodno ovoj Odluci, a sukladno članku 46. stavak 2., članku 48. stavku 5. te članka 26. stavka 2. Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“ broj 80/13, 15/18 i 14/19), provedena je prethodna ocjena za ekološku mrežu Strategije razvoja Općine Gradac i ishođeno Mišljenje Upravnog odjela za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša Splitsko-dalmatinske županije, Klasa: UP/I 351-04/19-01/0005, Ur.broj: 2181/1-10/06-19-4, od 14. siječnja 2019. godine, prema kojem je Strategija razvoja Općine Gradac prihvatljiva za ekološku mrežu te za istu nije potrebno provesti Glavnu ocjenu za ekološku mrežu.

Članak 4.

U postupku strateške procjene Strategije razvoja Općine Gradac Jedinstveni upravni odjel Općine Gradac dužan je provesti radnje propisane odredbama Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“ broj 80/13, 78/15, 12/18 i 118/18), Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine“ broj 03/17), Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“ broj 64/08) i drugih relevantnih propisa iz područja za koje se Strategija donosi, prema redoslijedu provedbe kako je utvrđeno u Prilogu I, koji je sastavni dio ove Odluke.

Članak 5.

U postupku strateške procjene prema ovoj Odluci sudjelovat će tijela navedena u Prilogu II, koji je sastavni dio ove Odluke.

Članak 6.

Jedinstveni upravni odjel Općine Gradac je o ovoj Odluci dužan informirati javnost, sukladno odredbama Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“ broj 80/13, 78/15, 12/18 i 118/18) i Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“ broj 64/08), kojima se uređuje informiranje javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša.

Članak 7.

Ova Odluka stupa na snagu s danom donošenja, a objavit će se na službenoj mrežnoj stranici Općine Gradac.

KLASA:022-05/19-03/862
URBROJ:2147-04/19-03

Gradac, 05.07.2019.

PRILOG I

Redoslijed radnji koje će se provesti u postupku strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2018-2023. godine

1. Po donošenju Odluke o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2018-2023. godine (u dalnjem tekstu Strategije razvoja Općine Gradac), Jedinstveni upravni odjel Općine Gradac započinje postupak određivanja sadržaja Strateške studije o utjecaju Strategije razvoja Općine Gradac (u dalnjem tekstu Strateška studija). U tu svrhu zatražit će mišljenja tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima nadležnih za pojedine sastavnice okoliša i opterećenja za okoliš o sadržaju i razini obuhvata podataka koji se trebaju obraditi u Strateškoj studiji vezano za područje djelokruga toga tijela i/ili osobe. Ove se radnje provode u skladu s člancima 7-11. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine“ broj 03/17). U svrhu usuglašavanja mišljenja o sadržaju Strateške studije tijekom roka za dostavu mišljenja, koji iznosi 30 dana od primitka zahtjeva za dostavu mišljenja, održat će se konzultacije s predstavnicima tih tijela i/ili osoba.
2. U postupku određivanja sadržaja Strateške studije Jedinstveni upravni odjel Općine Gradac, u skladu s člancima 5., 6. i 7. Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“ broj 64/08) na mrežnim stranicama Općine Gradac objavljuje propisane informacije.
3. Nakon prijavljivanja mišljenja tijela i/ili osoba iz točke 1. te mišljenja javnosti, Jedinstveni upravni odjel Općine Gradac utvrđuje konačni sadržaj Strateške studije i donosi Odluku o sadržaju Strateške studije u skladu s člancima 10. i 11. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine“ broj 03/17) te o istoj informira javnost objavom na mrežnim stranicama Općine Gradac.
4. Općinski načelnik najkasnije u roku od 8 dana od dana donošenja Odluke o sadržaju Strateške studije imenuje Povjerenstvo za stratešku procjenu (u dalnjem tekstu Povjerenstvo) sukladno člancima 14. i 15. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine“ broj 03/17), a uvažavajući Popis institucija/osoba koje se mogu imenovati za članove povjerenstva u postupcima strateške procjene i procjene utjecaja zahvata na okoliš objavljen na mrežnim stranicama Ministarstva zaštite okoliša i energetike.
5. Nakon izrade Strateške studije i Nacrta prijedloga Strategije razvoja Općine Gradac, sve se zajedno dostavlja Povjerenstvu koje radi na način određen člancima 17-21. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine“ broj 03/17). Nakon što Povjerenstvo u postupku provedenom prema člancima 20. i 21. Uredbe ocijeni da je Strateška studija cjelovita i stručno utemeljena, ono donosi mišljenje o cjelovitosti i utemeljenosti Strateške studije.
6. Jedinstveni upravni odjel donosi Odluku o upućivanju Strateške studije i Nacrta prijedloga Strategije razvoja Općine Gradac na javnu raspravu, te istodobno Stratešku studiju i Nacrt prijedloga Strategije razvoja Općine Gradac dostavlja na mišljenje tijelima i osobama sukladno Zakonu o zaštiti okoliša („Narodne novine“ broj 80/13, 78/15, 12/18 i 118/18) i članku 23. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine“ broj 03/17), a o Odluci informira javnost objavom na mrežnim stranicama

Općine Gradac.

7. Postupak sudjelovanja javnosti u javnoj raspravi provodi se prema člancima 5. i 12. Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“ broj 64/08).
8. Nakon provedene javne rasprave Jedinstveni upravni odjel Općine Gradac sva mišljenja, primjedbe i prijedloge s javne rasprave, i mišljenja tijela i osoba iz točke 6., dostavlja na očitovanje ovlašteniku koji je izradio Stratešku studiju i izrađivaču Strategije razvoja Općine Gradac. Ovlaštenik svojim očitovanjem predlaže konačne mјere zaštite okoliša i program praćenja stanja okoliša vezano uz Strategiju razvoja Općine Gradac.
9. Prije upućivanja konačnog prijedloga Strategije razvoja Općine Gradac u postupak donošenja, Jedinstveni upravni odjel će pribaviti mišljenje o provedenoj strateškoj procjeni od Upravnog odjela za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša Splitsko-dalmatinske županije sukladno članku 25. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine“ broj 03/17).
10. Nakon donošenja Strategije razvoja Općine Gradac u roku od 30 dana Jedinstveni upravni odjel će izraditi izvješće o provedenoj strateškoj procjeni te o istom informirati javnost te relevantna tijela i osobe, sve sukladno članku 27. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine“ broj 03/17).

PRILOG II

Popis tijela koja prema posebnim propisima sudjeluju u postupku strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2018-2023. godine

1. Splitsko-dalmatinska županija, Upravni odjel za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša; Bihaćka 1, 21000 Split
2. Splitsko-dalmatinska županija, Upravni odjel za turizam i pomorstvo; Domovinskog rata 2/IV, 21000 Split
3. Splitsko-dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo EU fondove i poljoprivredu; Domovinskog rata 2/IV, 21000 Split
4. Splitsko-dalmatinska županija, Upravni odjel za graditeljstvo i prostorno uređenje; Domovinskog rata 2/IV, 21000 Split
5. Splitsko-dalmatinska županija, Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije, 21000 Split
6. Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Splitu, Porinova 2, 21000 Split
7. Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, Vukovarska 46, 21000 Split
8. Hrvatske vode, VGO za slivove južnog Jadran, Vukovarska 35, 21000 Split
9. Hrvatske šume, UŠP Split, Kralja Zvonimira 35/III, 21000 Split
10. Grad Vrgorac, Tina Ujevića 8, 21276 Vrgorac
11. Općina Podgora, Andrije Kačića Miošića 2, 21327 Podgora
12. Grad Ploče, Trg kralja Tomislava 23, 20340 Ploče
13. Lučka uprava Splitsko-dalmatinske županije, Prilaz Braće Kaliterna 10, 21000 Split
14. Lučka kapetanija, Obala Lazareta 1, 21000 Split

12.6. MIŠLJENJE HRVATSKE ŠUME O SADRŽAJU STRATEŠKE STUDIJE

društvo s ograničenom odgovornošću

Uprava: Kruncoslav Jakupčić, dipl. ing. šum. – predsjednik; Ante Sabo, 3631133 • OIB 69693144506 • Trgovački sud u Zagrebu (MBS 0802/0087), očjelosti • SWIFT: PBZGHR2X • IBAN: HR46234000911001003610002 Zagreb • web: <http://www.hrsume.hr> • e-mail: direktor@hrsume.hr

KL:ST/19-01/1672

Ur.broj:15-00-06/03-19-03

Split, 24. srpnja 2019.god

OPĆINA GRADAC	
Primljeno: 2.8.2019.	10000 Zgrada Ulica kneza Rankimira 1
Klasifikacijska oznaka:	Igor Parezkaš - član • MB
302-02/19-20/4	040.000,00 kn. uplaćen u
Urudžbeni broj:	Vrijednost
383-19-1	Prilozi 0

REPUBLIKA HRVATSKA SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA OPĆINA GRADAC OPĆINSKI NAČELNIK

Predmet: Zahtjev za davanjem mišljenja o sadržaju strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje od 2018-2023 godine, očitovanje

Temeljem Vašeg dopisa od 05. srpnja 2019. god (KL:022-05/19-03-871, UR.BR:2147-04/19-03) u kojem nas tražite mišljenje o sadržaju i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u strateškoj studiji utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje od 2018-2023 godine, uvidom u Odluku o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje od 2018-2023 godine od 05. srpnja 2019. god (KL:022-05/19-03-862, UR.BR:2147-04/19-03) te dokumentaciju kojom raspolažu Hrvatske šume d.o.o. Zagreb, UŠP Split, Šumarija Makarska, smatramo da bi sadržaj strateške procjene utjecaja na okoliš trebao uključiti podatke o trenutnom stanju šuma i šumskog zemljišta, moguće utjecaje Strategije na šume i šumsko zemljište te mjere zaštite okoliša uključujući mjere sprečavanja, smanjenja, ublažavanja i kompenzacije nepovoljnih utjecaja nastalih provedbom Strategije na šume i šumsko zemljište kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o. Zagreb s posebnim naglaskom na općekorisne funkcije šuma kao što su:

- zaštita tla od erozije vodom i vjetrom,
- uravnoteženje vodnih odnosa u krajobrazu te sprečavanje bujica i visokih vodnih valova,
- pročišćavanje voda procjeđivanjem kroz šumsko tlo te opskrba podzemnih tokova i izvorišta pitkom vodom,
- povoljni utjecaj na klimu i poljodjelsku djelatnost,
- pročišćavanje onečišćenoga zraka,
- utjecaj na ljepotu krajobraza,
- stvaranje povoljnih uvjeta za ljudsko zdravlje,
- osiguranje prostora za odmor i rekreaciju,
- uvjetovanje razvoja ekološkoga, lovног i seoskoga turizma,
- očuvanje genofonda šumskoga drveća i ostalih vrsta šumske biocenoze,
- očuvanje biološke raznolikosti genofonda, vrsta, ekosustava i krajobraza,
- podržavanje opće i posebne zaštite prirode (nacionalni parkovi i dr.) šumovitog krajobraza,
- ublažavanje učinka »staklenika atmosfere« vezivanjem ugljika te obogaćivanje okoliša kisikom,

- opća zaštita i unapredavanje čovjekova okoliša postojanjem šumskih ekosustava kao biološkoga kapitala velike vrijednosti te
- značenje u obrani zemlje i razvoju lokalnih zajednica.

Prilikom planiranja namjene prostora važno je utvrditi posredne i neposredne štetne utjecaje na šumu i šumsko zemljište, stoga napominjemo kako su šume i šumska zemljišta dobra od interesa za Republiku Hrvatsku koja imaju njezinu osobitu zaštitu te su specifično prirodno bogatstvo te smatramo da prilikom svih zahvata u prostoru treba voditi računa da se na minimum svede uništavanje šumom obraslih površina.

S poštovanjem,

Rukovoditeljica Odjela za ekologiju:

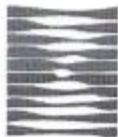
Sanja Delić, dipl.ing.šum.

Na znanje:

-šumarija Makarska

12.7. MIŠLJENJE HRVATSKIH VODA O SADRŽAJU STRATEŠKE STUDIJE

HRVATSKE VODE

VODNOGOSPODARSKI ODJEL

ZA SLIVOVE JUŽNOG JADRANA

21000 Split, Vukovarska 35

OPĆINA GRADAC

KLASA: 351-03/19-01/
URBROJ: 374-24-2-19-
Datum: 16.07.2019.

Primljeno: 18.7.2019. 0000223	Klasifikacijska oznaka:	Ustrojstvena jed.
334-05/19-50/2	04	
Urudžbeni broj:	Prilozi	Vrijednost
383-19-1	0	0

Telefon: 021 / 309 400

Telefax: 021 / 309 491

OPĆINA GRADAC
Stjepana Radića 3
21330 Gradac

Predmet: Provedba strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2018 - 2023.g.
- Mišljenje, daje se

Općina Gradac je dopisom (KLASA: 022-05/19-03/863, UR.BROJ: 2147-04/19-03 od 05.07.2019.) dostavila zahtjev za dostavom mišljenja o sadržaju i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u strateškoj studiji o utjecaju na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2018 - 2023.g. Uz zahtjev je dostavljena Odluka Općinskog vijeća o izradi razvojne strategije Općine Gradac za razdoblje od 2017. – 2022. godine te Odluka o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2018.-2023. godine.

Nakon uvida u dostavljene materijale, naše mišljenje je kako slijedi:

Prema karti – Registru osjetljivih područja, sjeveroistočni dijelovi područja Općine Gradac (uz granicu s Gradom Vrgorcem) su smješteni na silvu osjetljivog područja (eutrofikacija), a na priobalnom dijelu je registrirano više morskih plaža. Na području Općine nema zona sanitarne zaštite izvorišta vode za piće.

Planirani sustav odvodnje, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda s područja aglomeracije Gradac koja obuhvaća naselja Gradac, Podaca i Brist je u nadležnosti komunalne tvrtke JU Izvor iz Ploča, a planirani sustavi odvodnje, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda s područja aglomeracija Drvenik i Žaostrog su u nadležnosti komunalne tvrtke Vodovod d.o.o. Makarska.

Hrvatske vode su mišljenja da Strateškom studijom utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac te samom Strategijom razvoja treba analizirati problematiku vezanu za:

1. Potrebne aktivnosti tijela Općine Gradac te nadležnih komunalnih tvrtki u cilju što brže realizacije planiranih sustava odvodnje.
2. Optimalnu organizaciju komunalnih tvrtki u cilju što brže i ekonomičnije realizacije planiranih sustava odvodnje te njihovog održavanja nakon realizacije.
3. Mjere i aktivnosti potrebne za zaštitu površinskih i podzemnih voda te priobalnog mora od onečišćenja sanitarnim (i tehnološkim) otpadnim vodama.
4. Mjere i aktivnosti potrebne za zaštitu površinskih i podzemnih voda te priobalnog mora od onečišćenih oborinskim vodama.
5. Mjere i aktivnosti potrebne za zaštitu priobalnog mora od zagađenja uslijed pomorskog prometa te drugih gospodarskih aktivnosti. Posebno obraditi problematiku mogućih zagađenja od balastnih i otpadnih voda sa svih vrsta plovila.

073990930

6. Rješenja problematike deponiranja komunalnog, građevinskog i/ili tehnološkog otpada.
7. Rizike od mogućih izvanrednih zagađenja površinskih i podzemnih voda te priobalnog mora.

Pored navedenoga, predmetna studija s aspekta očekivanog razvoja (uključujući i turističke trendove) treba voditi računa o mogućnostima javne vodoopskrbe planiranih područja, za što je nužna koordinacija s javnim isporučiteljima vodnih usluga na predmetnom području. Drugim riječima, svaka planirana izgradnja novih kapaciteta se mora bazirati na zadovoljavajućoj mogućnosti vodoopskrbe tih istih kapaciteta.

Skrećemo pozornost da se na predmetnom području vršna potrošnja (ljeto) približila raspoloživom kapacitetu vodoopskrbnog sustava, tako da navedenome treba posvetiti dužnu pozornost prvenstveno u smislu definiranja novih potrošača i njihovih potreba.

Jednako tako, budući na području Općine Gradac postoji nekoliko bujičnih vodotoka, sadržajem strateške studije treba obuhvatiti i dio vezan za zaštitu od poplava od bujičnih vodotoka.

Na znanje:

1. 24-2, ovdje
2. 24-1, ovdje
3. 24-3, ovdje
4. Pismohrana, ovdje

073890930

12.8. MIŠLJENJE UPRAVNOG ODJELA ZA TURIZAM I POMORSTVO SD ŽUPANIJE O SADRŽAJU STRATEŠKE STUDIJE

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO – DALMATINSKA ŽUPANIJA
UPRAVNI ODJEL ZA TURIZAM I POMORSTVO

KLASA: 351-01/19-01/0672
URBROJ: 2181/1-06/03-19-0002
Split, 22.07.2019. godine

201900185863

OPĆINA GRADAC

Primljeno: 1.8.2019.		
Klasifikacijska oznaka:	Ustrojstvena jed.	
334-05/19-50/3	04	
Urudžbeni broj:	Prilozi	Vrijednost
383-19-1	0	0

OPĆINA GRADAC
21330 GRADAC
Stjepana Radića 3

PREDMET: Provedba strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2018 – 2023. godine
- mišljenje, daje se

VEZA: Vaš dopis klasa: 022-05/19-03/865

Ovaj Odjel dobio je dopis Naslova pod gornjim brojem kojim nas obavještavate da sukladno članku 8. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine“ broj 03/17) dostavljate Zahtjev za davanje mišljenja o sadržaju i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u Strateškoj studiji o utjecaju na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2018-2023. godine, vezano za područje našeg djelokruga, a u odnosu na obvezan sadržaj strateške studije određen u Prilogu I Uredbe.

Uvidom u dostavljeni Prilog I., kao tijelo određeno posebnim propisima o sadržaju i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u strateškoj studiji, tražimo od Naslova da se u svemu pridržavate Pravilnika o gospodarskom korištenju, korištenju ili gradnji građevina i posebnoj upotrebi pomorskog dobra na području Splitsko-dalmatinske županije („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“, broj 110/17).

S poštovanjem,

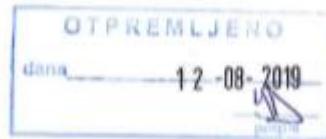
WC

12.9. MIŠLJENJE UPRAVNOG ODJELA ZA KOMUNALNE POSLOVE, KOMUNALNU INFRASTRUKTURU I ZAŠТИTU OKOLIŠA SD ŽUPANIJE O SADRŽAJU STRATEŠKE STUDIJE

201900201538

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO – DALMATINSKA ŽUPANIJA
Upravni odjel za komunalne poslove,
komunalnu infrastrukturu
i zaštitu okoliša

KLASA: 351-01/19-01/0671
URBROJ: 2181/1-10/14-19-0002
Split, 09.08.2019. godine

OPĆINA GRADAC
Jedinstveni upravni odjel
Stjepana Radića 3
21 330 Gradac

Predmet: Zahtjev za davanje mišljenja o sadržaju strateške studije utjecaja na okoliš

Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2018.-2023. godine

- mišljenje o sadržaju i razini obuhvata podataka u postupku određivanja sadržaja strateške studije, daje se

Poštovani,

sukladno odredbama Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (Narodne novine, br. 03/17), a vezano za Vaš Zahtjev za davanje mišljenja o sadržaju strateške studije utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2018.-2023. godine (u daljem tekstu: Strategija), KLASA: 022-05/19-03/862; URBROJ: 2147-04/19-03 od 5 srpnja 2019., dostavljamo mišljenje o sadržaju i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u strateškoj studiji utjecaja na okoliš Strategije.

Mišljenje

Nakon izvršenog uvida u Odluku o izradi razvojne strategije Općine Gradac za razdoblje 2017.-2022. godine (KLASA: 022-05/17-01/02, URBROJ: 2147-04/17-01 od 6. srpnja 2017.) i Odluku o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje 2018.-2023. godine (KLASA: 022-05/19-03/862, URBROJ: 2147-04/19-03 od 5. srpnja 2019.), ovo Upravno tijelo je mišljenja da je uz obvezni sadržaj strateške studije propisan člankom 7. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (Narodne novine, br. 03/17), posebnu pozornost potrebno obratiti na slijedeće:

- u strateškoj studiji je potrebno obraditi usklađenosć ciljeva i programskih polazišta Strategije s Programom zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije, br. 1A/08) i Programom zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama u Splitsko-dalmatinskoj županiji za razdoblje 2017. - 2020. godine (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije, br. 160/17) te ostalim Županijskim strategijama, planovima i programima čija provedba može utjecati na Strategiju;
- potrebno je sagledati međutjecaje sadržaja planiranih Strategijom na sve sastavnice okoliša;

- potrebno je sagledati kumulativne utjecaje planiranih sadržaja na sve sastavnice okoliša, u odnosu na planirane i realizirane sadržaje u važećoj prostornoj planskoj dokumentaciji (posebice one koji se odnose na gospodarenje otpadom, komunalnu infrastrukturu, ugostiteljsko-turističke zone, gospodarske zone, zone za istraživanje mineralnih sirovina, prometne koridore, „projekte ili koridore u istraživanju“, obnovljive izvore energije i sl.);
- potrebno je sagledati kumulativne utjecaje planiranih sadržaja u odnosu na realizirane sadržaje u susjednim jedinicama lokalne samouprave Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije;
- za planirane sadržaje predložiti i razmotriti varijantna rješenja, odnosno obrazložiti odabrana rješenja usvojena u Strategiji, posebno u odnosu na sadržaje koji zbog svoje veličine i/ili obuhvatne te brojnosti mogu imati značajan utjecaj na okoliš;
- posebnu pozornost treba obratiti na moguće utjecaje provedbe predmetne Strategije na područja ekološke mreže Republike Hrvatske;
- u odnosu na sastavnicu okoliša more i planiranje sadržaja u obalnom području, strateška studija treba sagledati Odluku o donošenju Akcijskog programa Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora (Narodne novine, br.[153/14](#)) i Odluku o donošenju Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske (Narodne novine, br.[97/17](#)) i sadržaje planirati u skladu s istima;
- prilikom planiranja sadržaja u obalnom prostoru, primijeniti pristup integralnog upravljanja obalnim područjem, a sve u cilju smanjivanja pritisaka na obalni prostor Općine Gradac i očuvanje vrijednih i prepoznatljivih krajobraznih vizura obalnog područja;
- uzimajući u obzir činjenicu da se Općina Gradac nalazi pretežito na krškom području, potrebno je posebno razmotriti moguće utjecaje na površinske i podzemne vode i predvidjeti mjere zaštite i očuvanja istih;
- u odnosu na opterećenje okoliša otpadom, potrebno je primijeniti propisane mjere iz Odluke o donošenju Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. - 2022. godine (Narodne novine, br. 03/17), posebno u odnosu na gospodarenje komunalnim i građevinskim otpadom;
- prilikom razmatranja planiranih sadržaja, potrebno je sagledati utjecaj istih na zdravlje ljudi i kvalitetu života lokalnog stanovništva (npr. utjecaj buke), posebno u odnosu na uvođenje novih sadržaja u područja u kojima do tada nisu bili prisutni kao što je npr. planiranje novih ugostiteljsko-turističkih sadržaja izvan građevinskog područja, eksploracijska polja, komunalna i prometna infrastruktura i sl..

Dostaviti:

1. Naslovu
2. Pismohrana

12.10. ODLUKA O SADRŽAJU STRATEŠKE STUDIJE

Na temelju članka 68. stavka 3. Zakona o zaštiti okoliša (Narodne novine br. 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18) i članaka 10. i 11. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (Narodne novine br. 03/17) načelnik Općine Gradac dana 20.08.2019. donosi

ODLUKU o sadržaju Strateške studije procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje od 2018.-2023. g.

Opća odredba

I.

Ovom Odlukom utvrđuje se sadržaj Strateške studije utjecaja na okoliš (u dalnjem tekstu Strateške studije) Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje od 2018.-2023. Postupak strateške procjene započeo je Odlukom o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš (KLASA:022-05/19-03/862, URBROJ:2147-04/19-03, od 05. srpnja 2019.g.) nakon čega je proveden postupak određivanja sadržaja Strateške studije na način određen čl. 8. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš.

Temeljem zatraženog mišljenja, Splitsko-dalmatinska županija donijela je Rješenje da je ista prihvatljiva za ekološku mrežu i nije potrebno provesti Glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu (KLASA: UP/I 35-04/19-01/0005, URBROJ: 2181/I-10/06-19-4, od 14. siječnja 2019.).

Razlozi, ciljevi i programska polazišta za izradu Strategije razvoja Općine Gradac za razdoblje od 2018.-2023.

II.

Razlozi za donošenje, obuhvat, ciljevi i programska polazišta Strategije razvoja Općine Gradac utvrđeni su Odlukom o izradi razvojne strategije Općine Gradac od 2017.-2022. godine (KLASA: 022-05/17-01/02, URBROJ: 2147-04/17-01, od 06. srpnja 2017.).

Strategija razvoja Općine Gradac je temeljni strateški dokument koji na jednom mjestu analizira stanje razvoja i predlaže razvojne pravce za sve ključne sektore razvoja Općine Gradac zbog čega se i pristupilo njegovoj izradi i donošenju. Cilj Strategije je odgovoriti na potrebe lokalne zajednice uzimajući u obzir postojeće kapacitete i mogućnost razvoja. Ključni element Strategije je Akcijski plan odnosno provedbeni plan kojim se definiraju rokovi, finansijska konstrukcija, kao i odgovorne strane za izvršenje planiranih mjera i aktivnosti.

Obuhvat Strategije je Općina Gradac odnosno pripadajuća naselja Brist, Podaca, Zaostrog, Gradac i Drvenik.

Zahvati i aktivnosti koji se planiraju Strategijom razvoja Općine Gradac zasnivaju se na društvenom i socijalnom razvoju Općine Gradac koji utječe na podizanje kvalitete života stanovnika. Planirani infrastrukturni sustavi su: Poduzetnička zona u Drveniku (mješovite namjene) na k.č. 3491/1 k.o. Drvenik, izgradnja Vatrogasnog doma na k.č. 3491/1 u poduzetničkoj zoni, izgradnja lučice u naseljima Brist i Podaca u suradnji s Lučkom upravom, izgradnja rive u Drveniku, izgradnja šetnica, popločavanje ulica, trgova.

Obavezni sadržaj Strateške studije

III.

Strateška studija sadrži osobito:

- kratki pregled sadržaja i glavnih ciljeva predmetne Strategije i odnosa s drugim odgovarajućim strategijama, planovima i programima,
- podatke o postojećem stanju okoliša i mogući razvoj okoliša bez predmetne Strategije, okolišne značajke područja na koja provedba predmetne Strategije može značajno utjecati,
- postojeće okolišne probleme koji su važni za predmetnu Strategiju, posebno uključujući one koji se odnose na područja posebnog ekološkog značaja, primjerice područja određena u skladu s posebnim propisima o zaštiti prirode
- ciljeve zaštite okoliša uspostavljene po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na strategiju, plan odnosno program, te način na koji su ti ciljevi i druga pitanja zaštite okoliša uzeti u obzir tijekom izrade predmetne Strategije,
- vjerojatno značajne utjecaje (sekundarne, kumulativne, sinergijske, kratkoročne, srednjoročne i dugoročne, stalne i privremene, pozitivne i negativne) na okoliš, uključujući bioraznolikost, stanovništvo i zdravlje ljudi, tlo, vodu, more, zrak, klimu, materijalnu imovinu, kulturno-povijesnu baštinu, krajobraz, uzimajući u obzir njihove međuodnose,
- mjere zaštite okoliša uključujući mjere sprječavanja, smanjenja i ublažavanja nepovoljnijih utjecaja provedbe predmetne Strategije na okoliš,
- kratki prikaz razloga za odabir razmotrenih razumnih alternativa, obrazloženje najprihvatljivije razumne alternative predmetne Strategije na okoliš uključujući i naznaku razmatranih razumnih alternativi i opis provedene procjene, uključujući i poteškoće (primjerice tehničke nedostatke ili nedostatke znanja i iskustva) pri prikupljanju potrebnih podataka
- opis predviđenih mjera praćenja,
- ne-tehnički sažetak podataka.

Sadržaj Strateške studije utvrđen u postupku određivanja sadržaja

IV.

Na temelju mišljenja pristiglih tijekom postupka utvrđivanja sadržaja, uz obavezni sadržaj Strateška studija treba sadržavati i:

Hrvatske vode, VGO za slivove južnog Jadrana

Hrvatske vode su mišljenja da Strateškom studijom te samom Strategijom treba analizirati problematiku vezanu za:

1. *Potrebne aktivnosti tijela Općina Gradac te nadležnih komunalnih tvrtki u cilju što brže realizacije planiranih sustava odvodnje,*
2. *Optimalnu organizaciju komunalnih tvrtki u cilju što brže i ekonomičnije realizacije planiranih sustava odvodnje te njihovog održavanja nakon realizacije,*
3. *Mjere i aktivnosti potrebne za zaštitu površinskih i podzemnih voda te priobalanog mora od onečišćenja sanitarnim (i tehnološkim) otpadnim vodama,*
4. *Mjere i aktivnosti potrebne za zaštitu površinskih i podzemnih voda te priobalanog mora od onešišćenih oborinskih voda,*
5. *Mjere i aktivnosti porebne za zaštitu priobalanog mora od zagađenja uslijed pomorskog prometa te gospodarskih aktivnosti. Posebno obraditi problematiku mogućih*

zagadenja od balastnih i otpadnih voda sa svih vrsta plovila.

6. *Rješenja probematike deponiranja komunalnog, građevinskog i/ili tehnološkog otpada.*
7. *Rizike od mogućih izvanrednih zagadenja površinskih i podzemnih voda te priobalnog mora.*

Pored navedenog, predmetna studija s apsekta očekivanog razvoja (uključujući i turističke trendove) treba voditi računa o mogućnostima javnog vodoopskrbe planiranih područja, za što je nužna koordinacija s javnim isporučiteljima vodnih usluga na predmetnom području. Drugim riječima, svaka planirana izgradnja novih kapaciteta se mora bazirati na zadovoljavajućoj mogućnosti vodoopskrbe tih istih kapaciteta.

Skreće se pozornost da se na predmetnom području vršna potrošnja (ljeto) približila raspoloživom kapacitetu vodoopskrbnog sustava, tako da navedenom treba posvetiti dužnu pozornost prvenstveno u smislu definiranja novih potrošača i njihovih potreba.

Jednako tako, budući na području Općine gradac postoji nekoliko bujičnih vodotoka, sadržajem strateške studije treba obuhvatiti i dio veza za zaštitu od poplava od bujičnih vodotoka.

Splitsko-dalmatinska županija – UO za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša nalaže da posebnu pozornost treba obratiti na sljedeće:

- a) U strateškoj studiji je potrebno obraditi uskladenost ciljeva i programskih polazišta Strategije s Programom zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije, br. 1A/08) i Programom zaštite zradka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama u Splitsko-dalmatinskoj županiji za razdoblje 2017.-2020. Godine (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije, br. 160/17) te ostalim Županijskim strategijama, planovima i programima čija provedba može utecati na Strategiju;
- b) Potrebno je sagledati međuutjecaje sadržaja planiranih Strategijom na sve sastavnice okoliša
- c) Potrebno je sagledati kumulativne utjecaje planiranih sadržaja na sve sastavnice okoliša, u odnosu na planirane i realizirane sadržaje u važećoj prostorno-planskoj dokumentaciji (posebice one koji se odnose na gospodarenje otpadom, komunalnu infrastruturu, ugostitevsko-turističke zone, gospodarske zone, zone za istraživanje mineralnih sirovina, prometne koridore, „projekte ili koridore u istraživanju“, obnovljive izvore energije i sl.);
- d) Potrebno je sagledati kumulativne utjecaje planiranih sadržaja u odnosu na realizirane sadržaje u susjednim jedinicima lokalne samouprave Splitsko-dalmatinske županije i Dubrovačko-neretvanske županije,
- e) Za planirane sadržaje predložiti i razmotriti varijantna rješenja, odnosno obrazložiti odabrana rješenja usvojena u Strategiji, posebno u odnosu na sadržaje zbog svoje veličine i/ili obuhvata te brojnsoti mogu imati značajni utjecaj na okoliš;
- f) posebnu pozornost treba obratiti na moguće utjecaje provedbe Strategije na područja ekološke mreže Republike Hrvatske;
- g) u odnosu na sastavnicu okoliša more i planiranje sadržaja u obalnom području, strateška studija treba sagledati Odluku o donošenju Akcijskog programa Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora (Narodne novine, br. 153/14) i Odluku o donošenju Programa mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 97/17) i sadržaje planirati u skladu s istima;
- h) prilikom planiranja sadržaja u obalnom prostoru, primijeniti pristup integralnog upravljanja obalnim područjem, a sve u cilju smanjivanja pritisaka na obalni prostor Općine Gradac i očuvanje vrijednog i prepoznatljivih krajobraznih vizura obalnog

- područja;
- i) uzimajući u obzir činjenicu da se Općina Gradac nalazi na pretežito krškom području, potrebno je posebno razmotriti moguće utjecaje na površinske i podzemne vode i predviđjeti mјere zaštite i očuvanja istih;
 - j) u odnosu na opterećenje okoliša otpadom, potrebno je primjeniti propisane mјere iz Odluka o donojenju Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje o d 2017.-2022. (Narodne novine, br. 03/17), posebno u donosu na gospodarenje komunalnim i građevinskim otpadom;
 - k) prilikom razmatranja planinarskih sadržaja, potrebno je sagledati utjecaj istih na zdravlje ljudi i kvalitetu života lokalnog stanovništva (npr. Utjecaj buke) posebno u odnosu na uvođenje novih sadržaja u područja u kojima do tada nisu bili prisutni kao što je npr. Planiranje novih ugostiteljsko- turističkih sadržaja izvan građevinskog područja, eksploracija polja, komunalna i prometna infrastruktura isl.

Hrvatske šume

Sadržaj strateške procjene utjecaja na okoliš trebao bi uključiti podatke o trenutnom stanju šuma i šumskog zemljišta, moguće utjecaje Strategije na šume i šumsko zemljište te mјere zaštite okoliša uključujući mјere sprečavanja, smanjenja, ublažavanja i kompenzacije nepovoljnih utjecaja nastalih provedbom Strategije na šume i šumsko zemljište kojima gospodare Hrvatske šume s posebnim naglaskom na općekorisne funkcije šuma kao što su:

- zaštita tla od erozije vodom i vjetrom,
- uravnoteženje vodnih odnosa u krajobrazu te sprječavanje bujica i visokih vodnih valova,
- pročišćavanje voda procjeđivanjem kroz šumsko tlo te opskrba podezmenih tokova i izvorišta pitkom vodom,
- povoljni utjecaj na klimu i poljodjelsku djelatnost,
- pročišćavanje onečišćenog zraka,
- utjecaj na ljepotu krajobraza,
- stvaranje povoljnijih uvjeta za ljudsko zdravlje,
- osiguranje prostora za odmor i rekreaciju,
- uvjetovanje razvoja ekološkog, lovnog i seoskog turizma,
- očuvanje geofonda, vrsta, ekosustava i krajobraza,
- podržavanje opće i posebne zaštite prirode (nacionalni parkovi idr.) šumovitog krajbraza,
- ublažavanje učinka „staklenika atmosfere“ vezivanjem ugljika te obogaćivanje okoliša kisikom,
- opća zaštita i unapređivanje čovjekova okoliša postojanjem šumskih ekosustava kao biološkog kapitala velike vrijednosti,
- značenje u obrani zemlje i razvoju lokalnih zajednica.

Prilikom planiranja namjene prostora važno je utvrditi posredne i neposredne štetne utjecaje na šumu i šumsko zemljište, stoga napominjemo kako su šume i šumska zemljišta dobra od interesa za Republiku Hrvatsku koja imaju njezinu osobitu zaštitu te su sepsično prirodno bogatstvo te smatraju da prilikom svih zahvata u prostoru treba voditi računa da se na minimum svede uništavanje šumom obraslih površina.

Splitsko-dalmatinska županija – UO za turizam i pomorstvo

Traži se da se u svemu pridržava Pravilnika o gospodarskom korištenju, korištenju ili gradnji građevina i posebnoj upotrebi pomorskog dobra na području Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije br. 110/17).

U okviru postupka određivanja sadržaja Strateške studije, sukladno članku 9. stavak 4. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš, održane su konzultacije o

sadržaju Strateške studije dana 08. kolovoza 2019. u 10:00 h u prostorijama Općine Gradac, Stjepana Radića 3, 21 330 Gradac, o čemu je sačinjen zapisnik.

Popis tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima koja su sudjelovala u postupku određivanja sadržaja Strateške studije

V.

Popis tijela od kojih je zatraženo mišljenje:

1. Splitsko-dalmatinska županija, Upravni odjel za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša; Bihaćka 1, 21000 Split
2. Splitsko-dalmatinska županija, Upravni odjel za turizam i pomorstvo; Domovinskog rata 2/IV, 21000 Split
3. Splitsko-dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo EU fondove i poljoprivrednu; Domovinskog rata 2/IV, 21000 Split
4. Splitsko-dalmatinska županija, Upravni odjel za graditeljstvo i prostorno uređenje; Domovinskog rata 2/IV, 21000 Split
5. Splitsko-dalmatinska županija, Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije, 21000 Split
6. Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Splitu, Porinova 2, 21000 Split
7. Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, Vukovarska 46, 21000 Split
8. Hrvatske vode, VGO za slivove južnog Jadran, Vukovarska 35, 21000 Split
9. Hrvatske šume, UŠP Split, Kralja Zvonimira 35/III, 21000 Split
10. Grad Vrgorac, Tina Ujevića 8, 21276 Vrgorac
11. Općina Podgora, Andrije Kačića Miošića 2, 21327 Podgora
12. Grad Ploče, Trg kralja Tomislava 23, 20340 Ploče
13. Lučka uprava Splitsko-dalmatinske županije, Prilaz Braće Kaliterna 10, 21000 Split
14. Lučka kapetanija, Obala Lazareta 1, 21000 Split

Tijekom zakonom utvrđenog roka mišljenja i/ili prijedloge o sadržaju Strateške studije dostavili su:

1. Hrvatske vode, VGO za slivove južnog Jadran, mišljenje od 16.07.2019. (KLASA 351-03/19-01/0000223, URBROJ: 374-24-2-19-2)
2. Splitsko-dalmatinska županija, Upravni odjel za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša, mišljenje od 09.08.2019. (KLASA 351-01/19-01/0671, URBROJ: 2181/1-10/14-19-0002)
3. Splitsko-dalmatinska županija, Upravni odjel za turizam i pomorstvo, mišljenje od 22.07.2019. (KLASA:351-01/19-01/0672, URBROJ:2181/1-06/03-19-0002)
4. Hrvatske šume, mišljenje od 24.07. 2019. (KLASA:ST/19-01/1672, URBROJ:15-00-06/03-19-03).

Sva pristigla mišljenja tijela koja su sudjelovala u postupku određivanja sadržaja Strateške studije priložena su u Prilogu I, koji je sastavni dio ove Odluke.

Informiranje javnosti

VI.

U svrhu informiranja javnosti, informacija o provedbi postupka određivanja sadržaja Strateške studije objavljena je na službenoj mrežnoj stranici Općine Gradac (<https://opcinagradac.hr/pocetna>) dana 10. srpnja 2019.g.

Podaci o izradivaču Strategije i Strateške studije

VII.

Izradivač Strategije razvoja Općine Gradac je Poduzetnički centar Aktiva j.d.o.o. Supetar. Izradivač Strateške studije je tvrtka Fidon d.o.o. Zagreb.

Objava Odluke o sadržaju Strateške studije

VIII.

Sukladno odredbama članka 160. stavka 1. Zakona o zaštiti okoliša, članka 8. stavka 7. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš i članka 5. stavka 1. točke 2. Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (Narodne novine br. 64/08), ova Odluka objavit će se na službenoj mrežnoj stranici Općine Gradac

Stupanje Odluke na snagu

IX.

Ova Odluka stupa na snagu s danom donošenja.

Klasa: 022-05/19-03/223

Ur.broj:2147-04/19-03

Gradac, 20.08.2019.

Načelnik Općine Gradac

Matko Burić

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

*Strateška studija utjecaja na okoliš: Strategija razvoja Općine Gradac za razdoblje
2019. - 2023. godine*

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. - 2020.

Udio u sufinanciranom dijelu: 85% EU, 15% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaze u ruralna područja